

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Pratchett Terry\Pratchett Terry - Úžasná Zeměplocha - 25 - Pravda.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Pravda

Terry Pratchett

Ta zpráva se rozletěla městem jako lesní požár (který v posledních letech Ankh-Morporkem poletoval skutečně velmi často, přesněji řečeno od chvíle, kdy se jeho obyvatelé seznámili s výrazem "pojištění proti ohni").

Trpaslíci umějí změnit olovo ve zlato...

Bzučela zatuchlým vzduchem čtvrti alchymistů, kteří se pokoušeli o tutéž věc už celá staletí a stále bez úspěchu, ale byli si jisti, že to dokáží už zítra, například, a když ne, tak příští úterý, ale v nejhorším každopádně do konce tohoto měsíce.

Vyvolala pochopitelně různé dohady mezi mágy Neviditelné univerzity, protože ti uměli proměnit jeden prvek ve druhý, což bylo skvělé za předpokladu, že vám nevadilo, že se nazítří vrátily do svého původního stavu. Ale k čemu potom byla taková hříčka dobrá? Kromě toho většina prvků byla šťastná, že jsou tím, čím jsou.

Zpráva se dokázala vmezeřit i v uši členů Cechu zlodějů, které byly většinou tak napuchlé a zjizvené, že se podobaly kvěťáku, a někdy dokonce chyběly docela. Příslušníci cechu si začali brousit páčidla. Koho zajímá, odkud zlato pochází?

Trpaslíci umějí změnit olovo ve zlato...

Zpráva se samozřejmě donesla i k chladným, ale nadmíru bystrým uším Patricije. Nedonesla se k nim jen tiše, ale především neuvěřitelně rychle, protože kdyby se k vám důležité zprávy donesly až jako k druhému, nezůstali byste vládcem Ankh-Morporku dlouho. Povzdechl si, udělal si písemnou poznámku a tu pak přidal k celé řadě dalších poznámek.

Trpaslíci umějí změnit olovo ve zlato...

Zpráva se donesla až ke špičatým uším trpaslíků.

"To že umíme?"

"Jak to mám, k sakru, vědět? Já to neumím!"

"No jo, jenže kdybys to uměl, stejně bys to neřek. Teda já bych to rozhodně neřek, kdybys to uměl."

"A umíš to?"

"Ne!"

Ta zpráva se donesla i ke členům Noční hlídky Městské stráže, a to ve chvíli, kdy sloužili u městské brány, asi kolem desáté hodiny té ledové noci. Služba u ankh-morporské brány nebyla nijak namáhavá, žádné vybírání poplatků nebo něco podobného, šlo především o to, odmávnout všechno, co chtělo dovnitř, i když téhle temné noci, plné mrazivé mlhy, byl provoz minimální.

Posádka se choulila v závětrří jednoho pilíře brány a dělila se o jednu navlhlou cigaretu.

"Nemůžeš proměnit něco v něco jiného," prohlásil desátník Nóbhlóch s přesvědčením. "Alchymisti už to zkoušejí celý roky."

"Všeobecně dokážou proměnit dům v černou díru do země," odporoval mu seržant Tračnick.

"No dyť právě o tom mluvím," trval na svém desátník Nóbhlóch. "Prostě to nejde. Má to co společného s tím... s elementama. Teda to jako s prvkama. Řek mi to jeden alchymista. Všechno je udělaný z prvků, chápeš? Země. Voda. Vzduch. Oheň. Dokonce i... všechno. Známa věc. Všechno je má v sobě namíchaný tak, aby to bylo akorát."

Po tomto prohlášení zadupal nohama, aby si je trochu zahřál.

"Kdyby bylo možný proměnit olovo na zlato, dělal by to každý," dodal.

"Mágové to dokážou," odporoval mu seržant Tračnick.

"No jó, kouzla," zabručel Noby s despektem.

Z kotoučů nažloutlé mlhy vydrkotal velký dvoukolák a vjel pod oblouk. Jeho kola rozstříkla vodu jedné z početných louží, tak charakteristických pro ankh-morporské silnice, a voda zbrotila seržanta Tračnicka od hlavy k patě.

"Zasraný trpaslíci," ucedil postižený mezi zuby, zatímco vůz pokračoval dál do města. Bylo ale vidět, že se snaží, aby

nebručel příliš nahlas.

"Že jich ten vůz ale tlačila pěkná smečka," zamyslel se nahlas desátník Nóblhóch. Skřípající dvoukolák se vzdaloval a zanedlouho zmizel v ohybu ulice.

"Asi si vezli všechno to zlato," ušklíbl se Tračník.

"Haha. Jo. To bude vono."

Ta zpráva dorazila i k uším Mikuláše ze Slova a tam se, v jistém smyslu, zastavila, protože si ji poctivě zapsal.

Bylo to jeho zaměstnání. Lady Margolotta Überwaldská mu za jeho zprávy posílala pět tolarů měsíčně. Ovdovělá vévodkyně z Quimu mu také posílala pět tolarů. Stejně tak král Verence z Lancre a několik dalších vznešených a vládnoucích hlav z hor Beraní hlavy. Právě tak jako šerif z Al-Kali, i když v jeho případech činil plat půl vozu fiků dvakrát do roka.

Konec konců, přemítal, má se docela dobře. Jediné, co musí udělat, je šikovně napsat jeden dopis, pak ho pečlivě a obráceně přepokopírovat na kus zimostrázového dřeva, které mu dal pan Rezánek, rytec z ulice Mazaných řemeslníků, a nakonec zaplatit panu Rezánkovi dvacet tolarů za to, aby opatrně odstranil dřevo, na němž nejsou písmena, a udělal deset otisků na archy papíru.

Samozřejmě se to musí provést nejen chytře, ale především promyšleně. Je třeba vynechat tam na různých místech mezery, třeba za slovy "Mému vzácnému klientu...", jež podle potřeby později doplní. Navzdory poměrně vysokým výrobním nákladům mu stále ještě zůstávalo o něco více než třicet tolarů měsíčně za práci, kterou zvládl během jednoho dne.

Mladý muž, který neměl celkem žádné závazky, mohl v Ankh-Morporku s třiceti nebo čtyřiceti tolarů měsíčně docela slušně vyjít. Fiky vždycky prodal, protože ač bylo teoreticky možné žít se jen fiky, každý z vás by si velmi brzo přál, aby to nezkoušel.

Kromě toho se vždycky tady či tam našla nějaká doplňková sumička. Svět dopisů byl pro mnoho obyvatel Ankh-Morporku něco nepatřičného, uzavřená a tajemná papírová krajina, ale i když se objevila nutnost spáchat některé z činů na papíře, jen málokterý z nich našel cestu po praskajících dřevěných schodech kolem cedulky s nápisem "Mikuláš ze Slova: Psané věci".

Tak například trpaslíci. Přicházeli do města neustále, aby tam hledali práci a obživu. První, co po příchodu do města udělali, bylo, že poslali domů dopis a v něm vypsali, jak dobře si vedou a jak skvěle se jim daří. Tohle byla situace a dokument, jejichž obsah se dal z větší části předvídat, protože i kdyby byl diskutovaný trpaslík v takové nouzi, že by byl přinucen povečeřet vlastní helmu, nebyl by to domů napsal. Proto nakonec Mikuláš vymánil z pana Rezánka se slevou několik tuctů otisků různých obchodních dopisů, mezi nimiž se vždy našel nějaký, který stačilo doplnit na vynechaných místech, aby dokonale vyhovoval požadavkům.

Všude v horách si pyšní trpasličí rodiče dodnes schovávají mezi rodinnými památkami dopisy, které znějí nějak takto:

Vážení [tatínku a maminko!]

Oznamuji vám, že jsem do města dorazil v pořádku a ubytoval jsem se v [čísle 109, v ulici U kotvy a ráhna]. Všechno je zatím v pořádku. Sehnal jsem si zaměstnání a pracuji u [pana Kolíka A.S.P., obchodního podnikatele,] a věřím, že už brzo začnu vydělávat obrovské sumy peněz. Mám na paměti všechny vaše dobré rady, nepiju, nechodím do barů, ani se nemíchám mezi trolly. No tak to už bude skoro všechno, protože už musím jít a těším se na to, až znovu uvidím vás a [Amálii], váš milující syn

[Tomáš Vrcholzłom]

... který se při diktování většinou už trochu potácel. Bylo to snadno vydělaných dvacet penicí a jako dodatečnou službu Mikuláš přistříhl výrazivo charakteru klienta a dovolil mu zvolit si vlastní interpunkci.

Tohoto konkrétního večera, zatímco venku řádila plískanice a v okapu pod jeho oknem bublala voda, seděl Mikuláš ve své malé kancelářce nad Cechem kejkliřů a zaklínačů a soustředěně psal a napůl ucha naslouchal onomu beznadějnému, ale horlivému katechismu studentů zaklínačů, kteří si v přízemí odbývali večerní hodinu.

"...dávejte pozor! Připraveni? Dobrá. Vejce. Sklenka..."

"Vejce. Sklenka," opakovala třída polohlasně.

"...Sklenka. Vejce..."

"Sklenka. Vejce..."

"...Kouzelné slovo..."

"Kouzelné slovo..."

"Fazammm. Jak slyšíte. Ahahahaha..."

"Fazammm. Jak slyšíte. Ahahahaha..."

Mikuláš si přitáhl další aršík papíru, přiřízl si nový brk, na okamžik upřel pohled na protější stěnu a pak se dal do psaní:

A nakonec, spíše jako zajímavost; ve městě se začalo říkat, že trpaslíci přišli na způsob, jak proměnit olovo ve zlato, i když nikdo neví, kde se ta fáma vzala. Trpaslíci, kteří se se pohybují městem na cestě za svými každodenními povinnostmi, musí poslouchat různé uštěpačné poznámky jako například: "Nazdar, pidižvíci, co kdybyste předvedli, jak děláte nějaký to zlato?" Ovšem to většinou dělají jenom nováčkové ve městě, protože všichni starousedlíci už vědí, co se stane, když trpaslíka nazvete "kraťas", "mrňava" nebo "pidižvík", tj. jste prakticky nebožtík. Váš uctivý služebník Mikuláš ze Slova

Vždycky rád končil své dopisy na trochu veselejší notu.

Pak si na stůl položil destičku zimostrázového dřeva. Zapálil ještě jednu svíčku a položil dopis lícem na dřevo. Poté ho začal přejíždět rychlými pohyby vypuklou částí lžice a tak přenesl inkoust na dřevo. V tom okamžiku bylo třicet tolarů a taková dávka fíků, že by vám z nich bylo rozhodně špatně, stejně jistých, jako kdyby ležely v bance.

Večer to odnese panu Rezámkovi, zítra po příjemném obědě si vyzvedne obtahy a s trochou štěstí je do poloviny týdne všechny odešle.

Mikuláš si oblékl plášť, dřevěnou destičku pečlivě zabalil do kusu voskovaného papíru a vyšel do mrazivé noci.

Svět vznikl ze čtyř základních elementů: je to země, vzduch, oheň a voda.

To je skutečnost, kterou zná i desátník Nóblhóch. Jenže není tak docela přesná. Existuje i pátý element. Všeobecně se mu říká překvapení.

Tak například trpaslíci přišli na to, jak proměnit olovo ve zlato tou složitější cestou. Rozdíl mezi jejich způsobem a tou snazší cestou spočívá v tom, že ta složitější funguje.

* * *

Trpaslíci postrkovali svou přetíženou dvoukolovou káru ulicí a napínali oči kupředu do mlhy. Na voze se tvořila jinovatka a trpaslíkům visely z vousů rampouchy.

Teď už chyběla jenom jedna větší zamrzlá kaluž.

Staré dobré Štěstí. Na to se můžete spolehnout.

Mlha houstla a tlumila nejen každé světlo, ale i zvuk. Seržantu Tračnickovi i desátníku Nóblhóchovi bylo jasné, že žádná tlupa barbarů dnes v noci do svého cestovního plánu přepadení Ankh-Morporku nezahrne. Členové hlídky jim to ani neměli za zlé.

Zavřeli bránu. Nebyla to zdaleka tak významná činnost, jak se mohlo na první pohled zdát, protože klíče od městských bran už se dávno poztrácely a ti, kdo dorazili k bránám později, obvykle házeli malé kamínky na okna domků postavených na vrcholu hradeb a dělali to tak dlouho, dokud nenarazili na spřízněnou duši nebo kamaráda, který jim doběhl zvednout závoru.

Pak se oba strážní vydali rozbahněnými ulicemi, padajícím sněhem a deštěm k Vodní bráně, již měla řeka Ankh tu čest vstupovat do města. Ve tmě nebylo vodu vidět, ale občas pod mostem proplul duchu podobný nepravidelný bílý tvar. Byly to ledové kry.

"Moment," ozval se Noby, když se chopili rukojetí navijáku, kterým se spouštěly mříže. "Tam dále něco je."

"V řece?" podivil se Tračník.

Napnul sluch. Hluboko dole zaslechl zaskřipění vesel.

Seržant Tračník přiložil dlaně k ústům a vyrazil ze sebe tradiční varovný pokřik hlídky.

"Hej! Vy tam!"

Na okamžik se rozhostilo ticho, přerušované jen svistem větru a bubláním vody. Pak se ozval hlas: "Co je?"

"To jako útočíte na město, nebo co?"

Další odmlka. Pak od vody:

"Nebo co?"

"Co nebo co?"

"Jaké byly ty další možnosti?"

"Nepokoušej se mě znást... Ptám se, jestli vy, tam dole v tom člunu, se pokoušíte obsadit tohle město!"

"Ne."

"Tak dobrá," přikývl Tračník, který za noci, jako byla tahle, ochotně uvěřil danému slovu onoho člověka. "V tom případě si pospěšte, protože právě spouštíme mříže."

Po chvilce se začal znovu ozývat rytmický skříp potesel a ten se zanedlouho ztratil někde po proudu.

"Myslíš, že to stačilo, jen tak se jich zeptat?" nadhodil nejistě Noby.

"No, oni by to snad měli vědět nejlíp, nemyslíš?" odpověděl mu Tračník.

"To jo, jenže -"

"Byla to jen malá loďka, Noby. Samozřejmě, pokud se ti ale chce jít celou tu cestu dolů, až k těm schodům na molu, krásně pokrytým ledem..."

"Nechce, seržo."

"Tak co kdybychom se vrátili na strážnici, hm?"

* * *

Mikuláš si už na počátku cesty k rytci Rezámkovi musel ohrnout límec kabátu. Obvykle živé ulice teď byly opuštěné a prázdné. Dnes se venku pohybovali jen lidé s neodkladnými povinnostmi. Jak se zdálo, blížila se opravdu velmi ošklivá zima, směska mrznoucí mlhy, sněhu a vlezlého, všudypřítomného ankh-morporského smogu.

Jeho pohled zachytil malé osvětlené místo u budovy Cechu hodinářů. V záři se čtala temná silueta malé nahrbené postavy.

Mlčky procházel kolem.

Ozval se hlas plný beznaděje: "Horký páreček? V rohlíku?"

"Pan Kolík?" zkusil to v chůzi Mikuláš.

Kolík Aťšepicnu, nejneúspěšnější ankh-morporský podnikatel v malém, se zadíval na Mikuláše přes svůj přenosný krámk - velký tác s příslušenstvím, který měl pověšený na krku. Sněhové vločky se syčením mizely v tuhneoucím tuku.

"Jste venku hodně pozdě, pane Kolíku," vedl společenskou konverzaci Mikuláš.

"Aha, to je pan ze Slova. Obchodu s uzenkami nastaly zlé časy," odpovídal Kolík.

"Chápu," přikývl Mikuláš. "Z tenkejch holt tlustý neuděláte, co?" Tuhle poznámku by si nedokázal odpustit ani za sto tolarů a lodní náklad fiků.

"Naprosté období propadu v oblasti potravinářské výroby a trhů," oznamoval Kolík, který byl natolik ponořen do vlastních chmur, že si toho nevšiml. "V posledních dnech jsem neobjevil jediného člověka, který by byl ochoten koupit si uzenku v rohlíku."

Mikuláš se podíval na podnos. Pokud Kolík Aťšepicnu prodával teplé uzenky, bylo to jisté znamení, že některý z jeho mnohem ambicióznějších podniků odplul nenávratně po vodě. Prodej horkých uzenek z podnosu byl základní Kolíkův podnik, jakási životní jistota, z níž se ovšem neustále snažil vyšvihnout výše a do níž se zase vždy vracel, když mu nevyšel další nejnovější podnik. Byla to škoda, protože Kolík byl výjimečně schopný prodejce horkých párků. Když vezmeme v úvahu kvalitu a původ jeho uzenek, nic jiného mu ani nezbývalo.

"Přál bych si, abych měl tak dobré vzdělání jako vy," rozvíjel sklíčeně Kolík Aťšepicnu dál své úvahy. "Hezká klidná práce doma, člověk nemusí zvedat nic těžkého. Našel bych si svou nicku, jen kdybych měl slušný vzdělání."

"Jakou nicku?"

"Vyprávěl o nich jeden z mágů," podíval se na něj Kolík. "Všechno má svou nicku. Chápete? Místo, kde by věc nebo člověk měl být. Místo, který pro něj bylo připravený jako díra ve zdi."

Mikuláš přikývl. Se slovy mu to opravdu šlo. "Níku?" nadhodil.

"Jo, to je vona," povzdychl si Kolík. "Zaspal jsem na semaforu. Nevšiml jsem si, že se to blíží. Pak už víte jen, že každé svolává schůze. Obrovský prachy. Až příliš velký na mou krevní skupinu. Mohlo se mi s Fu'Shooyem dařit docela dobře. Akorát že jsem měl zatracenou smůlu."

"Musím říci, že jsem se doopravdy cítil mnohem bezpečněji, když jsem si tu židli postavil jinak."

Ta rada ho stála dva toлары a k tomu ještě dostal příkaz nezvedat deklík na záchodě, aby do něj spodem nevlétl Drak neštěstí.

"Vy jste byl můj první zákazník a já vám za to děkuji," pokračoval Kolík. "Byl jsem na to kompletně připravený. Měl jsem Kolíkovy zvonečky, Kolíková zrcátka, všechno vypadalo eňo ňůňo - tedy, chtěl jsem říct, bylo učiněno všechno k maximálnímu souladu věcí a pak najednou... prásk ho! Zase ta moje nešťastná špatná karma, jako vždycky."

"No, každopádně to trvalo skoro týden, než byl pan Podejvic zase schopen chůze," upozorňoval ho Mikuláš. Případ Kolíkova druhého zákazníka se mu velmi hodil do posledního zpravodajského dopisu, takže se mu ty dva toлары vlastně vyplatily.

"Jak jsem měl vědět, že Drak neštěstí skutečně existuje?" zachmuřil se Kolík.

"Já si myslím, že žádný neexistoval, dokud jste ho nepřesvědčil, že nějaký skutečně existuje," ušklíbl se Mikuláš.

Kolík Aťšepicnu se poněkud obveselil. "Hm, říkejte si co chcete, ale já byl vždycky dobřej v prodávání nápadů. Nedokázal bych vás přesvědčit, že právě v tomhle okamžiku je to jediné, po čem toužíte, párek v rohlíku?"

"Víte, já spěchám, protože musím donést tenhle balíček k -" začal Mikuláš. Pak dodal: "Neslyšel jste někoho vykřiknout?"

"Taky tady někde mám nějaký studený pirohy s vepřovou náplní," bručel Kolík a horlivě se přehraboval ve věcech na tácu. "Mohu vám je nabídnout za nepřekonatelnou cenu, tři za -"

"Jsem si naprosto jistý, že jsem něco zaslechl," neposlouchal ho Mikuláš.

Kolík naklonil hlavu ke straně. "Něco jako dunění?"

"Jo."

Mlčky upírali pohledy do kotoučů pomalu se převalujících mlhy, které zaplňovaly celou Broad Way neboli Širokou cestu.

Kotouče mlhy se pak v jednom kratičkém okamžiku změnilly v dvoukolovou káru, pokrytou plachtou, která se nezadržitelně a velmi rychle pohybovala kupředu...

Poslední, co si Mikuláš pamatoval předtím, než z noční temnoty něco vyletělo a udeřilo ho přímo mezi oči, byl výkřik: "Zastavte lis!"

Ta šeptanda, kterou Mikuláš svým perem přišpendlil na list papíru jako motýla na korkovou podložku, se nedostala k uším několika lidí, kteří měli na mysli jiné, daleko temnější věci.

Malá veslice klouzala po syčících vodách řeky Ankh, které se za ní pomalu zavíraly.

Nad vesly se skláněli dva muži. Třetí seděl na špičaté zádi. Občas promluvil.

Říkal věci jako například: "Lechtá mě v nose."

"No, budete muset počkat, dokud tam nedorazíme," odpověděl mu jeden z veslujících.

"Mohli byste mě pustit protáhnout. Fakticky to strašně lechtá. Jsem celej ulechtanej."

"Pustili jsme vás na břeh, když jsme se stavovali na oběd."

"Jenže to mě to ještě nelechtalo."

Teď se ozval druhý veslující: "Nemám ho praštit do tý jeho -aný hlavy a -anýho nosu tady tím -aným veslem, pane Zichrhajce?"

"Skvělý nápad, pane Tulipáne."

Ze tmy se ozval tupý úder.

"Au."

"Tak a teď už ticho, přáteli, nebo pustím pana Tulipána ze řetězu!"

"A to je -anež pravda." Pak se ozval zvuk, jako když se rozeběhla velká pumpa, nebo snad čerpadlo.

"Moment! Jen pomalu s tím pitím, ano?"

"No, zatím mě to ještě - nezabilo, pane Zichrhajc."

Člun pomalu doklouzal po hladině k malému, málo používanému přístavišti. Vysoká postava, která byla v posledních chvíli středem zájmu pozornosti páně Zichrhajcovy, byla vytažena jako balík na pobřeží a vlečena dál uličkou.

O chvílku později zazněl zvuk vozu, který rychle slábl ve tmě.

Zdalo se zcela nemožné, aby právě v tuhle hodinu a v tomhle počasí celou operaci zahlédla byt' jediná lidská duše.

A přesto tomu tak bylo. Vesmír žádá, aby bylo pozorováno všechno.

Ze stínů nedaleké uličky se vyšourala přhrbená postava. Po jejím boku dost nejistě klopýtalo mnohem menší "cosi" na čtyřech nohách.

Obě postavy pozorovaly odjíždějící kočár, který se rychle ztrácel v houstnoucím sněhu.

Menší stín pak řekl: "Ale, ale, ale! To je ale věc! Člověk, svázaný a s kápí na hlavě. Zajímavý, co?"

Postava jen přikyvovala. Měla na sobě obrovský, těžký zimník, o několik čísel větší, než jaký by jí padl, a plstěný klobouk, který čas a počasí přemodelovaly do měkkého kužele, jenž dokonale přilnul k hlavě.

"Zapaprč," řekla menší postava. "Došky a gatě, vyrazit toho velkého chlapa. Říkal jsem jim to. Říkal. Tisíciletá ruka a krevety. Vyprdnoutsenato."

Po krátké odmlce sáhla postava do kapsy a vytáhla uzenu, kterou přelomila na dva kusy. Jeden kousek zmizel pod převisem klobouku a druhý postava hodila malé postavičce, která obstarávala větší část hovoru, nebo přesněji řečeno většinu rozumného hovoru.

"Připadá mi to jako nějaká pěkně špinavá záležitost," prohlásila menší postava, která měla čtyři nohy.

Oba společníci mlčky konzumovali uzenu. Pak se vydali do noci.

Zdalo se, že stejně jako nedokáže holub kráčet, aniž by kýval hlavou, nedokázala větší postava jít, aniž by si k tomu tiše a nepřítomně nepobrukovala.

"Já jim to říkal. Říkal jsem jim to. Tisíciletá ruka a kreveta, řekl jsem. Řek jsem. Řek. Oh, ne. Jenže voni akorát utekli. Říkal jsem jim to. Vysrat se na ně. Dveřní schod. Říkal jsem to, říkal, říkal. Zuby. Jakse menuje ten čas, řekl jsem, říkal jsem jim, já za to nemůžu, abych řekl pravdu, řeksem pravdu, to dá rozum..."

Ta zpráva se mu donesla k uším až později, ale to už byl její součástí.

Co se týče pana Zichrhajce a pana Tulipána, jediné, co o nich potřebujete vědět v tomto okamžiku, je, že patří k těm lidem, kteří vás oslovují "příteli". Takoví lidé obvykle vůbec nebývají přátelští.

Mikuláš otevřel oči. Oslepl jsem, napadlo ho.

Pak pohnul příkrývkou.

A hned potom ho udeřila bolest.

Byla to ostrá a neodbytná bolest, která měla centrum přímo nad očima. Opatrně zvedl ruku. Zdalo se, že má na čele šráma něco, co mu na omak připadalo jako prohlubeň v mase, pokud ne přímo v kosti.

Posadil se. Byl v malém pokojíku se zkosenou střešou. Spodní okraj malého okna lemovala návěš špinavého sněhu. S výjimkou lůžka, které se skládalo z matrací a pokrývky, byl pokojík prázdný. Pak domem otřásl jakýsi náraz. Ze stropu spadla prská prachu. Mikuláš vstal, tiskl si při tom ruku na čelo a nejistým krokem se vydal ke dveřím. Ty ho přivedly do většího pokoje, nebo přesněji do jakési dílny.

Při dalším úderu mu zachřestily zuby.

Mikuláš se pokusil zaostřit pohled.

Místnost byla plná trpaslíků, kteří se hemžili kolem dlouhých pracovních stolů. Na vzdálenějším konci místnosti se jich celá skupina tlačila kolem něčeho, co vypadalo jako složitý tkalcovský stav.

Jeho rameno se pohnulo a domem znovu otřásl zadunění.

Mikuláš si opatrně ohmatával čelo. "Co se stalo?"

Nejbližší trpaslík se na něj podíval a s naléhavým výrazem strčil loktem do svého kolegy. Ten zase strčil loktem do svého souseda, a tak strkání loktem rychle oběhlo celou místnost, která se vzápětí naplnila opatrným tichem. Na Mikuláše vrhlo tvrdé pohledy přinejmenším tucet zasmušilých trpaslíků.

Nikdo se nedokáže dívat tvrději než trpaslík. Možná je to tím, že je mezi tradiční ocelovou helmicí a plnovousem vidět jen opravdu malý kousek obličeje. Trpasličí výrazy jsou díky tomu mnohem koncentrovanější.

"Ehm," pokračoval. "Nazdar."

První roznmrzl jeden z trpaslíků u velkého stroje.

"Tak zpátky do práce, mládenci," zvolal, přešel k Mikuláši a upřel mu pohled přímo do rozkroku.

"Jste v pořádku, vaše lordstvo?" zeptal se.

Mikuláš zamrkal. "Ehm... co se stalo?" řekl. "Já... pamatuji si, že jsem zahlédl káru a pak mě něco udeřilo..."

"Ona nám ujela," vskočil mu do řeči trpaslík. "A pak z ní vypadl i náklad. Omlouvám se."

"Co se stalo panu Kolíkovi?"

Trpaslík naklonil hlavu ke straně. "Myslíte toho hubeného muže s uzenkami?"

"Ano. Stalo se mu něco?"

"Myslím, že nestalo," odpověděl trpaslík poněkud zdráhavě. "Vím, že prodal mladému Hromsekerovi uzenu v rohlíku."

Mikuláš se nad tím na okamžik zamyslel. Na neopatrného nováčka číhal v Ankh-Morporku bezpočet pastí.

"Dobrá, a stalo se něco panu Hromsekerovi?"

"Asi ano. Právě před chvilíčkou na nás křičel pode dveřmi, že už se cítí mnohem lépe, ale že prozatím přece jen raději zůstane tam, kde právě je," odpověděl trpaslík. Sáhł pod regál a s vážným výrazem podal Mikulášovi obdélník zabalený v umaštěném papíře.

"To je vaše, myslím."

Mikuláš vybalil dřevěnou destičku. Přesně uprostřed, kde ji přejelo kolo ujíždějící káry, byla prasklá a otisk písma byl beznadějně rozmazaný. Smutně si povzdechl.

"Promiňte," ozval se trpaslík, "ale k čemu to mělo být dobré?"

"Je to dřevěná deska připravená pro rytce," odpověděl mu Mikuláš. Zapřemýšlel, jak by mohl vysvětlit tuhle věcičku trpaslíkovi, který byl ve městě nováčkem. "Víte, o čem mluvím? Rytí? Je to... jistý, skoro magický způsob, jak získat větší množství kopií psaného písma. Bohužel, teď budu muset jít a vyrobit novou předlohu."

Trpaslík na něj vrhl podivný pohled, pak mu vzal destičku z ruky a dlouho ji obracel v prstech.

"Víte," snažil se dál Mikuláš, "rytec odřeže všechny ty kousky, které -"

"Máte pořád ještě originál?" zeptal se trpaslík.

"Prosím?"

"Originál," opakoval trpělivě trpaslík.

"Ale jistě," sáhł Mikuláš do kapsy kabátu a vytáhl dopis.

"Mohl bych si ho na okamžik půjčit?"

"Proč ne, ale budu ho potřebovat, abych podle něj -"

Trpaslík dopis chvilku pozorně prohlížel, pak se obrátil a udeřil nejbližšího trpaslíka do helmy. Ozvalo se zvučné dzinn!

"Deset bodů s dvoubodovým prokladem," řekl a podal mu papír. Udeřený trpaslík přikývl a jeho ruce začaly poletovat nad šikmo ležící polici plnou malých příhrádek, z nichž vytahoval nějaké drobné předměty.

"Měl bych se vrátit domů, abych -" začal Mikuláš.

"Bude to trvat jen chvilku," řekl trpaslík, který tady byl, jak se zdálo, náčelníkem. "Jen pojdte tudy, prosím, ano? Tohle by mohlo člověka, jako jste vy, který pracuje s písmem, zajímat."

Mikuláš ho následoval kolem řady zaměstnaných trpaslíků k mohutnému stroji, který duněl v pravidelných intervalech.

"Aha. To je rytecký obtahovací lis," řekl bez zájmu, když se přiblížil.

"Tenhle je trochu jiný," upozornil ho trpaslík. "My... my jsme ho poněkud upravili." Ze stohu vedle lisu vzal velký arch papíru a podal ho Mikulášovi, který četl:

"Co si o tom myslíte?" zeptal se trpaslík rozpačitě.

"Vy jste Gunilla Dobrohor?"

"Ano. Co si o tom myslíte?"

"Nó-ó... máte hezké a pravidelné litery, to musím říci," přikývl Mikuláš. "Ale pořád nechápu, co je na tom nového. A tady máte chybu ve slově Melasového, chybí vám tam e. Budete to muset celé vyřezat znovu, jestli nechcete, aby se vám lidé smáli."

"Ukažte?" řekl Dobrohor. Pak strčil do jednoho ze svých kolegů.

"Dej mi třicicovou mínusku e, Caslone*, ano? Díky."

Dobrohor vzal do ruky klíč a nástroj vzdáleně podobný ševcovskému sídlu, vylezl na rám lisu, naklonil se dovnitř a chvilku něco kutil v šeru uvnitř stroje.

"Musíte mít ale skutečně skvělé rytce, když dokážou vyřezat písmo tak pravidelné a rovné," promlouval zatím Mikuláš k jeho zádům. Teď skoro lítoval, že trpaslíka na chybu upozornil. On by si ji pravděpodobně stejně málokdo všiml. Lidé v Ankh-Morporku považovali přesný přepis slov za něco, co je vlastně jakási nástavba navíc. Brali ho stejně jako interpunkci, je jedno, jak a kam to napíšete, hlavně, že to tam je.

Trpaslík ukončil svou tajuplnou činnost, ať už to bylo cokoli, poklepal polštářkem natřeným barvou na něco ve stroji a slezl na zem.

"Víte... ono na tom přesném přepisu - dummp - ani tak moc nezáleží," řekl Mikuláš.

Dobrohor znovu otevřel lis a podal mu beze slova vlhký arch papíru.

Mikuláš si ho přečetl.

Chybějící "e" bylo na svém místě.

"Jak jste-?" začal.

"Tohle je... jistý, skoro magický způsob, jak rychle získat větší množství kopií nějakého textu," sdělil mu Dobrohor. U lokte se mu zjevil další trpaslík a v rukou držel větší kovový obdélník. Rám byl plný droboučkových kovových písmenek, která byla zrcadlově obrácena. Dobrohor vzal obdélník do rukou a obdařil Mikuláše širokým úsměvem.

"Chtěl byste v tom udělat nějaké opravy, než to začneme tisknout? Stačí říct. Budou vám stačit dva tři tucty?"

"Páni..." vydechl Mikuláš. "Tak tohle je tisk, nebo se mýlím?"

Dům U kbelíku byla svým způsobem taverna. Ne že by se tam obchod nějak zvlášť hýbal. Co se týče obchodu, pokud nechceme říci přímo, že to byla ulice slepá, rozhodně měla alespoň tmavošedý zákal. Málokterý obchod se k ní mohl postavit čelem, protože ulička i celá okolní oblast se skládaly prakticky jen ze zadních dvorků a napůl opuštěných skladišť. Nikdy nikdo nezjistil, proč se ulici říká právě Trpytná. Nic zářivého na ní nebylo. Ani zdaleka.

Kromě toho nazvat Kbelík tavernou nebylo rozhodnutí, jež by ho odsoudilo k zápisu do knihy Velkých obchodních rozhodnutí století. Jejím majitelem byl pan Gouda, hubený a vyschlý človíček, který se usmál, jen když slyšel o nějaké opravdu děsivé vraždě. Už tradičně čepoval malé míry, a aby to hostům vynahradil, zaokrouhloval všechny ceny nahoru a vracel jen to, čeho se návštěvníci dožadovali. Stalo se však, že jeho tavernu si zvolila Městská hlídka jako neúřední policejní hospodu, protože policisté musí pít na místech, kam nikdo jiný nechodí a kde si nemusí připomínat, že jsou policisté.

To byla v jistém směru výhoda. Dokonce ani úředně licencovaní zloději se teď Kbelík neodvážili vyloupit. Policisté viděli neradi, když je někdo rušil v pití. To pak bývali velmi nevrlí. Na druhé straně pan Gouda v životě neviděl větší spolek malých kriminálníků, než byli ti, kteří nosili uniformu hlídky. Už během prvního měsíce, od chvíle, co se k němu hlídka nastěhovala, se na jeho pultě objevilo mnohem víc padělaných peněz a podivných mincí cizích měn než předtím za deset let. Z toho na člověka vážně padala deprese. Jenže popisy některých vražd byly na druhou stranu zase velmi zábavné.

Část peněz na živobytí získával pan Gouda z pronájmu shluku kůlen a sklepů, které přisedaly k taverně v zadní části. Kdysi je krátkou dobu obýval jistý nadšený člověk, který pevně věřil, že jediná věc, již svět skutečně, ale skutečně potřebuje, je nehořlavý terč na šípky.

Teď však se před Kbelíkem shromáždil dav a četl si jeden z oněch plakátů s drobnou chybou, které Dobrohor přitloulk na vrata. Dobrohor následoval Mikuláše, strhl starou vývěsku a na její místo přibíl opravenou verzi.

"Ještě jednou se omlouvám za vaši hlavu. Zdá se, že jsme se vám tam tak trochu otiskli. Takže tohle je pozornost podniku."

Mikuláš se odplížil domů a snažil se držet ve stínech pro případ, že by potkal pana Rezámka. Pak ale poskládal tištěné verze svého dopisu do obálek a odnesl je ke Středové bráně, kde je rozdal příslušným poslům. Uvědomil si při tom, že se mu to tentokrát podařilo o několik dní dříve, než počítal.

Poslové na něj vrhali velmi podivné pohledy.

Vrátil se do svého bytu a podíval se na svůj odraz v zrcadle nad umývadlem. Větší část čela mu zabíralo velké písmeno R, které hrálo všemi barvami dokonalé podlitiny.

Omotal si hlavu obvazem.

A to mu pořád ještě zbývalo osmnáct dalších kopií. Najednou ho něco napadlo, a přestože se cítil poněkud troufale, prohlédl si svůj speciální zápisník a vyhledal v něm jména s adresami osmnácti prominentních obyvatel města, kteří by si to pravděpodobně mohli dovolit. Pak ke každé kopii napsal krátký vysvětlující dopis a nabídl tuhle "pravidelnou službu za...", pak delší dobu přemýšlel a vepsal pečlivě číslici "...částku 5 tol." a kopie s dopisy vložil do osmnácti obálek. Samozřejmě, mohl požádat pana Rezámka, aby mu i on udělal další kopie, ale to se mu prostě nezdálo v pořádku. Zeptal se starého pána potom, co strávil celý den namáhavým rytím komplikovaných předloh, zda by mu nevyryl ještě jednu předlohu pro zhotovení dalších kopií, Mikulášovi připadalo neuctivé. Na druhé straně ke kouskům kovu a nějakému stroji nebylo třeba chovat žádnou úctu. Stroje nebyly živé.

A tohle byla přesně ta věc, kvůli níž už brzo začnou potíže. A jisté bylo, že nějaké potíže začnou. Když vysvětloval trpaslíkům, kolik potíží bude, zdálo se, že je jim to zcela lhostejné.

Kočár dorazil k velkému domu ve městě. Otevřely se nějaké dveře a pak se zase zavřely. Vzápětí někdo zaklepal na další dveře. Ty se také otevřely. A zavřely. Kočár se rozjel.

Jeden z pokojů v přízemí byl ověšen těžkými závěsy a záclonami, takže ven pronikal jen ten nejmenší náznak světla. Ze zvuků pronikalo ven sotva rozeznatelné mumlání rozhovoru, ale i ten okamžitě umkl. Pak někdo převrhl židli a vykřiklo několik hlasů současně.

"To je on!"

"Ne, je to jen nějaký trik... že?"

"Ať jsem prokletý!"

"Jestli je to on, budeme prokletí všichni!"

Rozruch utichl. A pak začal někdo mluvit velmi chladným a odměřeným hlasem.

"Dobrá. V pořádku. Odvedte ho, gentlemani. Dohlédněte, aby měl ve sklepech pohodlí."

Ozvaly se kroky. Dveře se otevřely a zavřely.

Ozval se jakýsi hádavý hlas: "Mohli bychom jednoduše nahradit -"

"Ne, to bychom tedy nemohli. Pokud věci chápu, je náš host našťastí mužem s výjimečně nízkou úrovní inteligence." V hlase prvního mluvčího bylo něco, co se mu nedalo upřít. Mluvil, jako kdyby odmítnutí nebo nesouhlas byly nejen nemyslitelné, ale přímo nemožné. Byl zvyklý hovořit ve společnosti těch, kdo poslouchají.

"Ale on vypadá přesně tak jako ho -"

"Jistě. Překvapující, že? Nesmíme však věci zbytečně komplikovat. Jsme ochránci lží, pánové. My jsme všechno, co stojí mezi městem a zapomněním, a proto musíme tuhle šanci opravdu využít! Možná, že je Vetinari ochoten připustit, aby se lidé stali v největším lidském městě menšinou, ale řekněme si to upřímně, kdyby padl rukou nájemného vraha, bylo by to poněkud.... hm... nešťastné. Jeho smrt by způsobila bouřlivý zmatek a něco takového se jen velmi špatně ovládá. Všichni víme, že existuje celá řada lidí, kteří by se o jeho smrt výjimečně zajímali. Ne. Existuje ještě třetí cesta. Nenápadné sklouznutí z jednoho stavu do druhého."

"A co se stane našemu novému příteli?"

"Hm, je známo, že naši zaměstnavatelé jsou lidé vládnoucí neobyčejnými možnostmi a prostředky, pánové. Jsem si jistý, že si dokáží poradit s mužem, jemůž už nesedí jeho vlastní tvář, co myslíte?" Místností zazněl smích.

Na Neviditelné univerzitě se věci mírně zadrhly. Mágové bloudili z budovy do budovy a zvedali obličej a pohledy k nebi.

Potíž, samozřejmě, byla v žábách. Ne v dešti žab, který už teď ve městě nebýval tak běžný, ale ve speciálních, exotických žabkách stromových, původem z neprostupných džunglí Klače. Byla to malá, pestře zbarvená a šťastná stvoření, která vylučovala jedny z nejošklivějších jedů na světě. To byl také důvod k tomu, aby byl dozor nad teráriem, v němž si šťastně žily, svěřen studentům prvního ročníku, což vycházelo z neochvějné logiky starších mágů, že pokud by se někomu ze studentů přihodilo něco nepříjemného, nepřišlo by nazmar zbytečně mnoho vzdělání.

Čas od času byla z terária vyjmuta některá vybraná žabka, vložena do malé sklenice, kde se z ní na poměrně krátký okamžik stala skutečně jedna z nejšťastnějších žabek na světě, pak usnula a vzbudila se až v té velké, husté a krásné džungli vysoko na nebesích.

A tak univerzita získala aktivní ingredienci, která se zapracovala do pilulek a těmi se nakrmil kvestor, který si tak zachoval přičetnost, Tedy, přesněji řečeno, zdánlivou přičetnost, protože na staré NU nebylo nic tak docela jednoduché. Ve skutečnosti byl nevyléčitelně šilený a více méně neustále podléhal různým druhům halucinací. Naštěstí jeho mágští kolegové došli díky vzácně propracovanému systému vedlejšího myšlení k závěru, že celá tahle záležitost se dá velmi snadno vyřešit a jednou provždy zlikvidovat, pokud se jim podaří objevit recept na takové pilule, po nichž by kvestor upadl do halucinačního stavu, v němž by propadl stihomamu, že je dokonale přičetný*.

To celkem fungovalo. Dobrá, možná, že několikrát nezačali právě nejlépe. Jednou si několik hodin myslel, že je knihovnou. Zato teď už měl utkvělou představu, že je kvestorem, a to téměř vyrovnávalo nedůležitý vedlejší efekt, díky němuž trpěl halucinací, že umí létat.

Ano, máte pravdu, samozřejmě že mnoho lidí ve vesmíru trpělo oním nesmyslným přesvědčením, že mohou klidně ignorovat přitažlivost, většinou potom, co pozřeli nějaký místní ekvivalent žabích pilulek. To téměř pravidelně přidělovalo nějakou tu práci místním řemeslníkům nebo ohledačům mrtvol a ve městech samozřejmě způsobilo dopravní kolaps dole na ulici.

"Kvestore! Okamžitě, ale opravdu okamžitě nasvištěte ke mně!" pořvával arcikancelář Vzoromil Výsměšek do megafonu. "Víte, co jsem vám řekl, že vám udělám, když budete létat výš, než jsou hradby!"

Kvestor se lehce snesl na trávník. "Chtěl jste se mnou mluvit, arcikancelři?"

Výsměšek na něj zamával kusem papíru. "Vy mi chcete namluvit, že jsme včera utratili bůhvíkolik peněz u rytců, ano?" vyštěkl.

Kvestor přeřadil v duchu své myšlenky na to, čemu se říká přibližně normální rychlost. "To že jsem udělal?"

"Ne, vy jste řekl že „překračujeme rozpočet“. To si náhodou vybavuju naprosto přesně."

Ve zmatené převodovce kvestorovy hlavy se do záběru připojilo několik dalších koleček. "Aha. To ano. Tak tak. Je to tak," přikyvoval horlivě. Další stupeň se zachřestěním zapadl na své místo. "Obávám se, že to bylo celé bohatství.

Cech rytců nám -"

"Tady nějaký chlápek říká," pokračoval Výsměšek, s očima upřenými na arch papíru, "že nám může dodat deset kopií po tisíci slovech a každou z nich za tolar. Není to levné?"

"Já se obávám, hmm, arcikancelři, že tam muselo při rytí dojít k nějaké chybě," zavrtěl kvestor hlavou. Hlas se mu konečně podařilo dostat do onoho hladkého a uklidňujícího tónu, který byl pro jednání s Výsměškem nejvhodnější.

"Ta suma by mu nestačila ani na pokrytí ceny zimostrázového dřeva."

"Tady dál píše," šustý, šustý, "ve velikosti deseti bodů."

Kvestor na okamžik ztratil kontrolu. "Tak to bude nějaký hloupý žert, nějaký výsměšek!"

"Cože?"

"Promiňte, arcikancelři. Chtěl jsem říci, že to není možné. I kdyby někdo vůbec dokázal vyřýt písmo v tak drobném provedení, dřevo by se po několika obtazích zbortilo."

"Vy toho o těchhle věcech najednou nějak moc víte, nezdá se vám?"

"No, můj prastrýc byl rytcem, arcikancelři. Účet za tisk je hlavní položka, jak víte. Myslím, že jsem schopen celkem přesně posoudit, co a jak, a že jsem dokázal udržet požadavky Cechu rytců na velmi solidní -"

"Nezvou vás na jejich každoroční výroční merendu?"

"Tedy, univerzita, jako jeden z hlavních zákazníků, je zvána na jejich oficiální večeři a já, jako určený zástupce, přirozeně považuji za součást svých povinností -"

"Patnáct chodů, slyšel jsem."

"- a pochopitelně, mám-li na mysli hladký chod našich přátelských vztahů s ostatními cechy a -"

"A to nepočítám ořechy a kávu."

Kvestor zaváhal. Arcikancelř měl sklony kombinovat dutouhlavou hloupost se znepokojivou jasnozřivostí.

"Celý problém je v tom, arcikancelři," zkoušel to znovu, "že jsme vždycky byli zásadně proti používání pohyblivých liter k magickým účelům, protože -"

"Ano, jistě, o tom já vím," přikyvoval arcikancelř. "Ale jak víte, každý den se objevuje něco nového... formuláře a mapy a tabulky a bůhví co ještě. Vy sám víte nejlépe, že já jsem si vždycky představoval kancelář bez papírů -"

"Ano, arcikancelři, proto je také všechny schováváte do zásuvek a v noci je vyhazujete z okna."

"Čistý stůl - čistá hlava," odpověděl arcikancelř. Pak vstrčil letáček kvestorovi do ruky.

"Co kdybyste tam zaběhl a zjistil, co je na tom pravdy? Možná že je to všechno jen nějaká nafouknutá bublina. Jo, a kvestore, po zemi, prosím, po svých!"

Mikuláše to následujícího dne neodolatelně přitahovalo k boudám a kůlnám za Kbelíkem. Když už v tom nebylo nic jiného, tak alespoň to, že neměl co dělat a nesnášel, když nemohl být nějakým způsobem užitečný.

Jak už bylo mnohokrát řečeno, na světě existují dva druhy lidí. Jsou tady ti, kteří, když před ně postavíte sklenici naplněnou přesně do poloviny vodou, řeknou: Ta sklenice je z poloviny plná. A pak jsou tady ti, kteří řeknou: Ta sklenice je z poloviny prázdná. Jenže svět patří těm, kdo se na takovou sklenici podívají a řeknou: Co je s tou sklenicí? Haló! Pojďte sem. Promiňte, ale tohle má být moje sklenice? To tedy ne! Moje sklenice byla plná! A kromě toho byla taky mnohem větší!

A na druhém konci baru je svět plný těch lidí, kteří svou sklenici rozbili, kterým ji někdo převrátil (obvykle ten, kdo se dovolával větší sklenice), nebo těch, kdo dokonce vůbec žádnou sklenici nemají, protože se mačkali někde vzadu a barman si jich vůbec nevšiml.

Mikuláš patřil k těm bez sklenice. A to bylo dost zvláštní, protože se narodil v rodině, která nejenže měla hodně velkou sklenici, ale ještě si mohla dovolit lidi, kteří postávali všude kolem s láhvemi a dávali pozor, aby nikdy nebyla prázdná.

Byla to dobrovolná bezsklenicovitost a začalo to už v letech, kdy byl Mikuláš ještě dosti mladý.

Mikulášův bratr Ruprecht, protože byl starší, nastoupil do školy Cechu vrahů v Ankh-Morporku, která se všeobecně považovala za nejlepší školu pro děti ze společenské třídy plných sklenic. Mikuláš, jako méně důležitý syn, byl poslán do soukromé internátní školy zvané Mlýnské kameny. Byla to škola tak bezútěšná a spartánská, že si sem mohly dovolit posílat své syny jen ty nejlepší rodiny.

Škola Mlýnské kameny byla velká žulová budova na deštěm nasáklých blatech a jejím účelem bylo udělat z hochů muže. Vžitá praxe předpokládala jisté větší procento ztrát, a pokud si Mikuláš pamatoval, provozovaly se tam především velmi jednoduché a divoké hry, které se pravidelně odbyvaly na zdravém, chladném dešti pod širým nebem. Malí, tlustí, pomalí nebo neoblíbení byli převálcováni, přesně jak to měla matka Příroda původně v úmyslu, ale přirozený výběr působí mnoha způsoby a Mikuláš přišel na to, že má jisté vlohy k přežití. Jeden z dobrých způsobů, jak přežít na hřištích Mlýnských kamenů, byl rychle běžet a křičet co nejhlasitěji a přitom být pokud možno co nejdále od míče. To mu vysloužilo, ať je to jakkoliv podivné, pověst ostrého hochy a ostrost se v Mlýnských kamenech cenila nade vše, i když mimo jiné také proto, že skutečné výkony byly poměrně vzácné. Profesorský sbor v Mlýnských kamenech věřil, že "ostrost" v dostatečném množství může nahradit méně ceněné vlastnosti, jako byla inteligence, předvídavost nebo pravidelný trénink.

Byl opravdu ostrý ve všem, co se týkalo slov. To se ovšem v Mlýnských kamenech nepovažovalo za nic pozoruhodného, dokonce ani žádoucího, protože většina Mikulášových spolužáků počítala s tím, že nebude pero potřebovat k ukončím těžším, než je zhotovení vlastního podpisu (a většina z nich se během dvou tří let skutečně podepisovat naučila). To mu však poskytovalo možnost číst si celá dlouhá rána cokoliv, co se mu právě zalíbilo, zatímco všude kolem něj se rozložili útočníci a rvavá křídla, z nichž jednoho dne budou přinejmenším první ministři jejich zemí, učili uchopit do ruky brk tak, aby ho nezlomili.

Mikuláš ukončil školu s dobrým výsledkem, což bývá dost často případ oněch studentů, které si profesorský sbor vybavuje buď jen matně, nebo vůbec ne. Pak se ovšem jeho otec ocitl před problémem, kam s ním.

Mikuláš byl mladší syn a rodinná tradice spočívala v tom, že se mladší syn věnoval do lůna některé z církví, kde nemohl napáchat celkem žádné fyzické škody. Jenže nepřiměřená dávka přečtených knih si vyžádala svou daň. Mikuláš si uvědomil, že teď považuje modlitby za stejně smysluplnou činnost, jako když někdo o něco žádá bouře.

Téměř přijatelná by byla i správa pozemků, jenže Mikuláš měl dojem, že země se všeobecně nejlépe spravuje sama. Fandil půdě a venkovu za předpokladu, že je viděl oknem.

Vojenská kariéra - to už se mu vůbec nelíbilo. Měl zakořeněný odpor k zabíjení lidí, a ještě větší k zabíjení těch, které neznal.

Miloval čtení a psaní. Líbila se mu slova. Slova nekřičí ani se nehádají, což se nedalo říct o ostatních členech Mikulášovy rodiny. Slova se nikdy nesnažila najít za mrazu blátivou louži, v níž by se mohla zamazat. Nikdy neuhodila neškodná zvířata. Dělal, co jim řekl, aby dělala, a on tedy řekl, že chce psát. Otec vybuchl. V jeho světě byl písař jen jediný stupínek nad učitelem. U všech bohů, člověče, vždyť oni ani nejezdí na koni! A následovala další Slova.

Výsledkem bylo, že Mikuláš odešel do Ankh-Morporku, který byl cílem všech ztracených lidí bez cíle. Tam si tiše a nenápadně udělal živnost ze psaní slov a byl si jist, že ze všeho vyváží velmi dobře, a to především v porovnání s Ruprechtem, který byl mohutný, hřmotný a veselý - jednoduše přirozený, nikoliv narozený - typ pro Mlýnské kameny.

A pak začala válka s Klačí...

Byla to nedůležitá válka, která vlastně skončila dříve, než začala, ten druh války, o níž obě strany předstíraly, že se nikdy neodehrála a že se vlastně nic nestalo. Co se však stalo v těch několika dnech ošklivého zmatku, byla smrt Ruprechta ze Slova. Zemřel pro svou víru, v níž kromě jiných převládalo klasické mlýnskokamenovské přesvědčení, že odvaha dokáže nahradit zbroj a že Klačané se dají na útěk, když bude křičet dosti hlasitě.

Mikulášův otec, jak se ukázalo při jejich posledním setkání, přece jen o něco slevil z pyšného a vznešeného názoru šlechticů ze Slova. Ty původní počítaly s různými ošklivými úmrtími, ovšem především s úmrtími cizinců, ale jak Mikuláš pochopil, považovali šlechtici ze Slova stále ještě za slušnou druhou cenu, když zemřeli jako druzí po svém protivníkovi. A Slovoští byli vždycky v čele, když je povinnosti a město zavolaly. Proto přece existovali. Cožpak nebylo rodinným heslem Le Mot Juste? Správné Slovo na správném místě, říkal Mikulášův otec. Nedokázal pochopit, proč Mikuláš není ochoten vrhnout se do objetí téhle skvělé tradice a vyřešil celou situaci způsobem, který byl lidem jeho druhu vlastní. Neřešil ji.

Díky tomu sestoupilo na rodinu Slovovských velké a frigidní ticho, proti němuž byla mrazivá zima rozpálenou saunou.

A v tomhle pochmurném stavu mysli bylo rozhodně velmi obveselující vejít do tiskárenské místnosti a najít tam kvestora, který se s Dobrohořem dohadoval o teorii a praxi slov.

"Počkejte, počkejte," volal právě kvestor, "obrazně řečeno je samozřejmě slovo tvořeno jednotlivými písmeny, ale ta existují jen -" několikrát půvabně zamával dlouhými prsty, "teoreticky, abych tak řekl. Jsou, jak by se to tak řeklo, samozřejmě, partis in potentia, a obávám se, že by bylo velmi nesofistikované představovat si, že skutečně existují - unis et separate. Samozřejmě, onen projekt, dát literám jejich vlastní fyzickou existenci, filozoficky vzato, ve mně budí nesmírné obavy. Vždyť by to samozřejmě bylo jako nechat po světě pobíhat třeba samotné nosy nebo prsty -"

Tak to už byla čtyři "samozřejmě" po sobě, pomyslel si Mikuláš, který si takových věcí všiml. Čtyři "samozřejmě" použitá jednou osobou v krátké řeči signalizovala, že už každou chvíli dojde k prasknutí jejího vnitřního pera.

"Máme celé zásuvky plné písmen," sdělil kvestorovi klidně Dobrohor. "Dokážeme vytvořit každé slovo, které si budete přát."

"No a v tom je právě ta potíž," odpovídal kvestor. "Co když si ten kov bude pamatovat slova, která z něj byla vytištěna? Víte přeci, že rytci ničí své formy a očistný efekt ohně působí, že -"

"Promiňte, vaše uctivosti," přerušil ho Dobrohor. Jeden z trpaslíků ho opatrně poklepal po rameni a podal mu čtverec papíru. Dobrohor ho podal kvestorovi.

"Tuhle mladý Caslon si myslel, že by se vám tohle mohlo zalíbit jako suvenýr," řekl. "Vysázel to podle toho, jak jste mluvil, a pak to obtáhl v ručním presu. V tomhle je velmi rychlý."

Kvestor se pokusil změřit si mladého trpaslíka přísným pohledem od hlavy k patě, i když to nebyla vůči trpaslíkům ta nejlepší taktika, protože na nich bylo od hlavy jen velmi málo co měřit.

"Ano?" usmál se poněkud povýšeně. "No, to je..." Očima přeletěl papír.

Pak mu zaskočilo.

"Ale vždyť to je... to jsou... když jsem řekl, že... jen před chvílkou jsem řekl... jak jste věděli, že řeknu právě... tedy, to jsou moje vlastní slova..." zakoktal se a umkl.

"Samozřejmě nejsou přesně rozpálena," poznamenal Dobrohor.

"No tak počkejte, okamžik -" začal kvestor.

Mikuláš si jich přestal všimnout. Ten velký plochý kámen... to chápal, i rytci používali jako pracovní plochu velký plochý kámen. A viděl trpaslíky, jak zvedají papírové archy z rámu s kovovým písmem, ale i to svým způsobem dávalo smysl. A to, co řekl kvestor, bylo nesprávné. Vždyť kov neměl duši.

Nahlédl přes hlavu trpaslíka, který shromažďoval drobná písmenka do malého kovového úhelníku. Jeho krátké špalíkovité prsty hbitě vybíraly jednotlivé litery z velké zásuvky, rozdělené na samostatná malá oddělení. Velká písmena byla umístěna nahoře, malá dole, velká s čárkou či háčkem vlevo uprostřed, malá, stejně vybavená, vpravo uprostřed. Bylo dokonce možné udělat si základní představu o tom, co vlastně skládá, když člověk pozorně sledoval, do které přihrádky na velké zásuvce trpaslík sahá.

"Z-a-b-a-v-í v-á-s v-e v-o-l-n-é-m-č-a-s-e -" zamumlal potichu.

Přesně a nenapadnutelně formulováno. Podíval se na na štůsek mastných papírů vedle zásuvky.

Byly pokryty ostrým hustým písmem, které prozrazovalo na svého tvůrce, že trpí zácpou a špatně drží pero.

Na ASP Kolíka ani jeho rukopis si nesesadly žádné mouchy. Byl by jim účtoval pronájem.

Téměř podvědomě si Mikuláš vytáhl zápisník, olízl tužku a velmi pečlivě si svým soukromým těsnopisem zapsal:

"Úžas. záž. v díl. při zaháj. prov. tisk. maš. u znam. Kbel. Díl. prov. p. G. Dobrohor, trpsl. který způs. mn. rozruch. ve všech obl. městs. obch."

Přestal psát. Rozhovor na druhém konci dílny na sebe vzal mnohem smířlivější tón.

"Kolik za tisíc?" ptal se kvestor.

"Čím víc výtisků, tím je to levnější," odpovídal mu Dobrohor. "Ale ani malé počty nám nedělají potíže."

Na kvestorově tváři se usadil onen vřelý výraz někoho, kdo jedná o velkých počtech a ve velkých číslech a teď najednou vidí, jak se jedno z těch velkých, odpudivých čísel v nejbližší budoucnosti podstatně zmenšuje. V takových případech většinou filozofie nemá velkou šanci. A na Dobrohorově tváři bylo zase vidět úsměv někoho, kdo přišel na to, jak proměnit olovo na další zlato.

"Výborně, ale chápejte, že smlouvu takového rozsahu bude muset podepsat sám arcikancléř," pokračoval kvestor, "a mohu vás ujistit, že ten naslouchá velmi pozorně všemu, co mu doporučím."

"To jsem si jist, vaše lordstvo," přikyvoval Dobrohor spokojeně.

"Hm, a mimochodem," ozval se znovu kvestor, "pořádáte vy, lidičky, nějakou výroční večeři?"

"Ale jistě, to je samozřejmě," přikývl trpaslík.

"A kdy?"

"Kdypak by se vám to hodilo?"

Mikuláš si zapsal: "J. s. zd. bl. prv. uzvřn vlkobch. s jed. vlk. org. měst." A pak si připsal, protože byl opravdu velmi poctivě povahy: "Slyšeli jsme."

No prosím, věci se začaly odvíjet více než příjemně. Teprve dnes ráno odeslal jeden dopis a už měl důležitou zprávu do dalšího -

- až na to, že jeho zákazníci neočekávali další dopis dříve než za měsíc. Napadlo ho, že v té době už tahle věc asi nebude skoro nikoho zajímat. Na druhé straně, když jim o tom nedá vědět, mohl by si někdo stěžovat. Byly tady všechny ty nepříjemnosti s deštěm psů v ulici U melasového dolu, které ho potkaly minulý rok, a to se ještě žádný takový déšť nekonal.

Ale i kdyby přesvědčil trpaslíky, aby použili hodně velké písmo, s jednou zvěstí se daleko nedostane.

Sakra.

Bude se muset poohlédnout a najít ještě něco.

V náhlém popudu přistoupil k odcházejícímu kvestorovi.

"Promiňte, pane," řekl.

Kvestor, který se cítil být ve skvělé náladě, vesele pozvedl obočí.

"Hmm? To je pan ze Slova, že?"

"Ano, pane, já bych -"

"Obávám se, že všechno, co potřebujeme napsat, si na univerzitě napíšeme sami," zavrtěl hlavou kvestor.

"Víte, napadlo mě, pane, zda bych se vás mohl zeptat, co si myslíte o tom novém tisknoucím stroji pana Dobrohora," řekl Mikuláš.

"Proč to?"

"Ehm... třeba proto, že mě to opravdu zajímá? A taky bych váš názor rád uvedl ve svém novinkovém dopise.

Chápete? Názor jednoho z čelných představitelů nejproslulejšího ankh-morporského thaumaturgického podniku!"

"Nóóó -" kvestor zaváhal. "To máte na mysli ty věcičky, které zasíláte hraběnce z Quirmu a hraběti ze Sta Helit a dalším takovým lidem?"

"Ano, pane," přikývl Mikuláš. Mágové byli strašliví snobové.

"Ehm. Tedy, v tom případě... můžete říci, že je to první krok správným směrem, který přinese... hm... bude jistě vítán všemi pokrokově uvažujícími lidmi a vtáhne kopající a odporemječící město Ankh-Morpork do století Ovocného netopýra." Ostřížil zrakem sledoval, jak si Mikuláš jeho slova zapisuje. "A já se jmenuji Dr. A. A. Hřmotvůkol. Dr. Mag. (7st.), Dr. Thaum. Bac. Okult. abs. Mag. kol. Bac. Manip. To Hřmotvůkol s ,v'."

"Jistě, pane Hřmotvůkole. Ehm... co se týče století Ovocného netopýra... to právě končí, pane. Vy byste si přál, aby bylo kopající a odporemječící město vyvečeno ze století Ovocného netopýra, že?"

"Pochopitelně."

Mikuláš si to zapsal. Bylo pro něj záhadou, proč by se věci měly někam tahat, zatímco kopají a ječí odporem. Jak se zdá, zatím ještě nikdy nikdo nezkusil odvést je tam někam za ručičku a s dobrým slovem na rtech.

"A předpokládám, že mi pošlete jednu kopii, až to vyjde, mladíku," řekl kvestor.

"Jistě, pane Hřmotvůkole."

"A kdybyste ode mě v budoucnosti ještě něco potřeboval, neváhejte se zeptat."

"Díky, pane. Nezlobte se, ale já měl vždycky dojem, že je univerzita proti používání pohyblivých liter."

"Oh, já si myslím, že už je načase vykročit vstříc vzrušujícím výzvám, které před nás staví století Ovocného netopýra," odpověděl kvestor.

"Ale to... to je právě to století, které se chystáme opustit, pane."

"No, právě proto už je nejvyšší čas, abychom se těm výzvám konečně postavili, nemyslíte?"

"To jste udeřil hřebík na hlavičku, pane."

"Ale teď už musím letět," loučil se kvestor. "I když to, bohužel, nesmím."

Lord Vetinari, Patricij města Ankh-Morporku, se ještě jednou opatrně pokusil zasunout brk do kalamáře. Kalamář byl zamrzlý.

"To tady ani nemáte pořádný oheň?" zeptal se Hugolín Výsměšek, nejvyšší kněz Slepého Io a neoficiální mluvčí městských církví a kultů. "Tedy, ne že bych byl ten, kdo miluje přetopené místnosti, ale tady mrzne!"

"Je tady frišno," připustil lord Vetinari. "Je to zvláštní, ale ten led je mnohem světlejší než zbytek inkoustu. Nevíte, co by to mohlo působit?"

"Asi věda," odpověděl nepřítomně Hugolín. Stejně jako jeho mágský bratr, arcikancelář Dobromil, ani Hugolín nemínil plýtvat časem na nějaké přihlouplé otázky. Jak bohové, tak magie vyžadovali tvrdé, logicky uvažující muže a bratři Výsměškové byli tvrdí jako skála. A v jistém smyslu stejně logičtí.

"Aha. A mimochodem... kde jsme to skončili?"

"Tohle musíte zastavit, Havelocku. Vždyť znáte... význam."

Jak se zdálo, nedokázal Vetinari odtrhnout pohled od inkoustu. "Musím, Vaše Svatosti?" odpověděl chladně, aniž zvedl pohled.

"Vy přece víte, proč jsme proti tomuhle pohyblivému nesmyslu!"

"Mohl byste mi to připomenout... Podívejte, ten led se kývá nahoru a dolů."

Hugolín si povzdechl. "Slova jsou příliš důležitá, než abychom je mohli ponechat strojům. Proti rytí nemáme nic, to dobře víte. Nemáme nic proti tomu, když jsou slova dobře upevněna... Ale slova, která se dají rozebrat, aby se z nich vytvořila jiná slova... Tak to by mohlo být po čertech nebezpečné. A já mám dojem, že ani vám se to moc nelíbí, že?"

"Všeobecně řečeno, nelíbí," přikývl Patricij. "Jenomže ty mnohé roky, po něž vládnou tomuhle městu, Vaše Svatosti, mě už naučily, že nemůžete zabrzdit vulkán. Někdy je lepší nechat věci, aby se braly svou vlastní cestou. Ve většině případů na té cestě dříve či později zahynou."

"Ne ke všem věcem jste zaujímal takhle benevolentní postoj, Havelocku," zamračil se Hugolín.

Patricij na něj vrhl chladný pohled, který trval dost dlouho na to, aby naleptal bariéry klidu a pohody.

"Mým heslem vždycky bylo ‚přizpůsobivost a pochopení‘," řekl.

"Můj bože, vážně?"

"Samozřejmě. A byl bych rád, abyste teď vy i váš bratr pochopili, Svatosti, s přizpůsobivostí vám vlastní, že tenhle podnik si založili a provozují trpaslíci. A víte, kde je největší trpasličí město na světě, Vaše Svatosti?"

"Cože? Hm... tak okamžik... Vím o jednom místě v -"

"Ano. Tím začíná každý. Ale ve skutečnosti je to Ankh-Morpork. V současnosti tady žije přes padesát tisíc trpaslíků."

"To není možné!"

"Ujist' uji vás, že to je pravda. Máme už tradičně velmi dobré vztahy s trpasličími společenstvy v Überwaldu a kolem Ploskolebčí hory. Při jednáních s trpaslíky jsem dbal na to, aby přátelská a otevřená ruka města vždy mířila mírně dolů. Předpokládám, že v tomhle dlouhodobém období chladného počasí jsme všichni velmi rádi, že do města denně připlouvá celá řada lodí naložených uhlím a olejem na svícení z trpasličích dolů. Chápete mě, že?"

Hugolín vrhl rychlý pohled ke krbu. Mezi temnými zbytky tam zahlédl jeden uhel, který si navzdory vši pravděpodobnosti sám tiše kouřil.

"A kromě toho," pokračoval Patricij, "Je velmi těžké ignorovat tenhle nový způsob... hm... tisku, když už v současné době existují tiskaři v Agateánské říši, a jak jistě víte, dokonce i v Omnii. A z Omnie, což si jistě také uvědomujete, exportují Omniánci obrovské množství jejich Svaté knihy Omovy a dalších náboženských brožurek, na něž jsou tak pyšní."

"Ty jejich evangelické nesmysly," zamračil se Hugolín. "To už jste měl dávno zakázat."

A znovu Patricijův pohled zaletěl o hodný kus dál, než bylo příjemné.

"Zakázat víru, Vaše Svatosti?"

"No, když jsem řekl zakázat, myslel jsem tím -"

"Jsem si jist, že mě nikdo nemůže nazvat despotou, Vaše Svatosti," přerušil ho Vetinari odměřeně.

Způsob, jímž se Hugolín Výsměšek pokusil vylehčit situaci, byl velmi nešťastný. "Rozhodně už ne podruhé, hahaha."

"Promiňte?"

"Řekl jsem..., že rozhodně už ne podruhé... ha-ha."

"Omlouvám se, ale nějak vám v tomto okamžiku nerozumím."

"Byl to takový malý vtípek, Hav - můj pane."

"Oh. Ano. Aha," řekl Vetinari a slova zvadla ve vzduchu. "Ne, bohužel, brzo zjistíte, že Omniánci mohou zcela svobodně distribuovat své radostné zprávy o Omovi. Neklesejte však na mysl! Vždyť vy jistě máte nějaké dobré zprávy a novinky o životě svatého Io?"

"Cože? Aha, no, jistě. Minulý měsíc se trochu nastydl, ale už je zdrav a v pořádku."

"Skvělé. To je dobrá zpráva. Nepochybují o tom, že tahle vaše slova tiskaři rádi rozšíří. A jsem si jistý, že budou pracovat přesně podle vašich požadavků."

"A to jsou všechny vaše důvody, můj pane?"

"Myslíte snad, že mám ještě nějaké jiné?" podíval se na něj Vetinari. "Moje pohnutky jsou, jako ostatně vždycky, zcela průhledné."

Hugolín si pomyslel, že "zcela průhledné" může znamenat, že je můžete jasně prohlédnout, ale také že je nemusíte spatřit vůbec.

Lord Vetinari zalistoval ve složce, v níž bylo založeno několik listů papíru. "Je však pravda, že Cech rytců v loňském roce zvedl ceny třikrát,"

"Aha. Chápu," přikývl Hugolín.

"Civilizace je poháněna slovy, Vaše Svatosti. Civilizace - to jsou slova. To by konec konců nemělo být nijak zvlášť drahé. Svět se otáčí, Vaše Svatosti, a nám nezbyvá nic jiného než se otáčet s ním." Usmál se. "Kdysi dávno spolu národy bojovaly jako velké vrčící šelmy v močále. Velkou část toho močálu ovládal Ankh-Morpork, protože měl nejdokonalější tesáky a drápy. Jenže v dnešních dnech nahradilo zuby a drápy zlato, a u všech bohů, jak se zdá, je ankh-morporský tolar jednou z nejvyhledávanějších měn našeho světa. Už zítra... možná jedinou zbraní budou slova. Vážená slova, nejrychlejší slova, poslední slova. Podívejte se z okna a řekněte mi, co vidíte."

"Mlhu," odpověděl velekněz.

Vetinari si povzdechl. Počasí občas nemělo smysl pro dramatický spád vyprávění.

"Kdyby byl jasný den," pokračoval pak ostrým tónem, "viděl byste na druhé straně řeky velkou věž semaforu. Jejím prostřednictvím slova odcházejí do všech koutů světa a jiná se k nám vracejí. Není to tak dávno, kdy mi trvalo skoro měsíc vyměnit si dopis s naším velvyslancem v Genově. Když mu teď pošlu zprávu, mohu mít odpověď zítra. Některé věci se zjednodušují a stávají se snazšími, ale to je naopak někdy komplikuje. Musíme se měnit podle toho, jak se mění naše myšlení. Slyšel jste někdy o s-obchodě?"

"Jistě. Obchodní lodě jsou neustále -"

"Ne, já měl na mysli to, že můžete poslat semafor do Klače a objednat si třeba... kilo krevet. Není to úžasná věc?"

"No, ty by byly po čertech uleželé, než by je dovezli sem do města, vaše lordstvo."

"Jistě. To byl jen takový příklad. Ale teď si představte ty krevety jen jako souhrn informací!" řekl Vetinari a v očích mu zablesklo.

"To jako máte na mysli, že by se krevety daly posílat semaforem?" svažtil čelo velekněz. "No, možná by se daly přehazovat z -"

"Já se jen snažil zdůraznit to, že informace se také kupují a prodávají," přerušil ho lord Vetinari. "A současně, že to, co se kdysi považovalo za nemožné, je dnes celkem jednoduché. Králové a vládci odcházejí a nezanechávají po sobě většinou nic než nějakou tu sochu v poušti, zatímco hrstka mladíků, s nadšením pracujících v dílně, ovlivňuje způsob, jakým funguje svět."

Přešel ke stolku, na němž rozprostřel mapu světa. Byla to mapa, která signalizovala, že s ní její majitel pracuje. Byla pokryta poznámkami a různými značkami.

"Vždycky jsme vyhlíželi přes hradby v obavách před útočníky," řekl. "Byli jsme přesvědčeni, že změny přijdou zvenčí, s největší pravděpodobností na hrotech mečů. A pak se pořádně rozhlédneme a zjistíme, že ty změny přicházejí zevnitř, z hlavy někoho, koho byste si na ulici ani nevšimli. Za jistých okolností by bylo vhodným řešením odstranit tu

hlavu, jenže takových lidí je den ode dne víc a víc."

Ukázal k opotřebované mapě.

"Před tisíci lety jsme si mysleli, že je svět podobný míse," řekl. "Ještě před pěti sty lety jsme byli přesvědčeni, že je svět koule. Dnes už víme, že je svět naopak plochý a kulatý a že ho vesmírem nese na svém krunýři obrovská želva." Obrátil se a vrhl na nejvyššího velekněze krátký úsměv. "Nenapadlo vás někdy, jaký tvar asi bude náš svět mít zítra?"

Jenže jedním z rodinných znaků rodiny Výsměšků bylo nikdy neopouštět jednou zachycenou nit, dokud nerozpárali celý svět.

"Kromě toho mají takové ty malé věčičky, jako kleštičky, víte, co myslím, a budou se pravděpodobně držet jako -"

"Kdo?"

"No, krevety přece. Vždycky se strašně pevně drží -"

"Vy mě berete příliš doslova, Vaše Svatosti," přerušil ho Patricij ostře.

"Snažil jsem se vám jen vysvětlit, že když někdy nechytíme věci ve správnou chvíli za límec, mohly by nás zakrátko držet pěkně pod krkem. Z toho budou nepříjemnosti, vaše lordstvo," zasmušil se Výsměšek. Tahle slova považoval za skvělou nezávaznou poznámku, která se dala uplatnit prakticky v každém rozhovoru. Kromě toho to bývala až příliš často pravda.

Lord Vetinari si povzdechl. "Podle mých zkušeností jsou nepříjemnosti prakticky ze všeho. Taková už je podstata věcí. No, to už budeme muset řešit za pochodu."

Vstal. "Přesto osobně navštívím trpasličí dílnu, o níž je řeč." Natáhl ruku ke šňůře od zvonku, zarazil se a s úsměvem určeným veleknězi se chopil jakési trubice z mosazi a kůže, která visela na dvou mosazných háčcích. Mluvítko bylo tvarováno do podoby draka.

Vetinari do trubice pískl a pak řekl: "Pan Važuzel? Můj kočár, prosím."

"Jsem to já," ozval se Výsměšek, zatímco vrhal po nově zaváděné mluvicí trubici nervózní pohledy, "nebo tady něco příšerně páchne?"

Lord Vetinari na něj vrhl nevyzpytatelný pohled a podíval se na zem.

Pod stolem stál košík. V něm leželo něco, co na první pohled vypadalo jako pravděpodobně a na první začichání jako nepochybně mrtvý pes. Spočíval na hřbetě, se všema čtyřma nohama obrácenýma vzhůru. Jen to, že tu a tam vypustil téměř neslyšně větry, signalizovalo, že v něm ještě probíhají jisté životní procesy.

"To ty jeho zuby," řekl Vetinari odměřeně. Pes Hafal se obrátil na břicho a upřel na velekněze jedno zlé oko.

"Na psa jeho věku si vede velmi dobře," prohlásil Hugolín v zoufalém pokusu zachytit se na naklánějící se ploše.

"Kolik už mu to bude?"

"Šestnáct," odpověděl Patricij. "To je na psí roky přes stovku."

Hafal se pracně vyškral do sedu a zavrčel, přičemž kolem sebe rozšířil vlnu rozličných intenzivních zápachů, jejichž původ byl v jeho košíku.

"Vypadá velmi zdravě," vypravil ze sebe Hugolín a současně se pokoušel nedýchat. "Tedy na svůj věk. Předpokládám, že na ten zápach si člověk zvykne."

"Na jaký zápach?" pozvedl lord Vetinari obočí.

"Cože? Aha. Samozřejmě."

Kočár lorda Vetinariho drkotal hustým deštěm po nepravděpodobném dláždění směrem ke Třpytné ulici a jeho cestujícího by bylo jistě dost překvapilo, kdyby věděl, že ve sklepech nedaleko od něj je ke stěně připoután muž, který jako by mu z oka vypadl.

Byl připoután na dost dlouhém řetězu, který mu umožňoval dosáhnout ke stolu, k židli za stolem, k provizornímu lůžku a k otvoru v podlaze.

Momentálně seděl u stolu. Proti němu seděl pan Zichrhajc. Pan Tulipán se výhrůžně opíral o stěnu opodál. Každé alespoň trochu sečtělé osobě by bylo jasné, že se tady hraje prastará hra na "hodného" a "zlého" policajta, až na tu podivnou skutečnost, že tady nebyli žádní policajti. Na druhé straně tady ovšem bylo nevyčerpatelné množství pana Tulipána.

"Tak... Karle," říkal právě pan Zichrhajc, "co nám k tomu řekneš?"

"Není to přece nic ilegálního, že ne?" odpověděl muž oslovený jako Karel.

Pan Zichrhajc rozhodil ruce. "A co je legalita, Karle? Jen slova na papíře! Ale ty přece nebudeš dělat nic špatného!"

Karel nejistě přisvědčil. "Jenže deset tisíc tolarů mi zase připadá jako strašně moc peněz za to, že člověk udělá něco dobrého," řekl. "Rozhodně moc za to, že řekne několik slov."

"Tuhle pan Tulipán jednou dostal ještě mnohem víc peněz za to, že řekl jen několik slov, Karle," konejšil ho pan Zichrhajc.

"Bodejt'. Sem řek ,navalte sem všechny ty -aný prachy, nebo to ta holka schytá'," usmál se při té vzpomínce pan Tulipán.

"A to bylo správné?" řekl Karel a pan Zichrhajc nabyl dojmu, že jejich vězeň nějak nezvykle touží po smrti.

"V téhle situaci to bylo absolutně správné," přisvědčil.

"Jistě, ale lidé takhle velké peníze obvykle nevydělávají," oponoval mu sebevražedný Karel. Jeho oči neustále odbíhaly k obrovské hmotě pana Tulipána, který v jedné ruce držel papírový sáček a v druhé polévkovou lžici. Tou si střídavě cpal jemný bílý prášek do nosu a úst a Karel by byl přísahal, že občas i do ucha.

"Podívej, ty jsi zvláštní člověk, Karle," řekl pan Zichrhajc. "Potom ovšem budeš muset zůstat delší čas někde z dohledu."

"To jo," ozval se pan Tulipán z mračna bílého prášku. Vzduchem se najednou rozšířil silný zápach kuliček proti

molům.

"Dobrá, ale proč jste mě potom museli unášet? V jednom okamžiku zamykám na noc a v následujícím - prask! A taky jste mě připoutali na řetěz."

Pan Zichrhajc se rozhodl, že změní taktiku. Karel se přel příliš mnoho na člověka, v jehož blízkosti se pohyboval pan Tulipán, a zvláště byl-li to pan Tulipán, který už se prošňupal polovinou sáčku drcených kuliček proti molům. Vrhel na Karla široký úsměv.

"Je zbytečné šťourat se v tom, co už se stalo, příteli," řekl. "To je prostě kšeft. Chceme od tebe jen pár dní tvého času a pak budeš bohatý - a co je na tom opravdu důležité - zbude ti celý život, aby sis to mohl užívat."

Jak se ukazovalo, byl Karel opravdu velmi hloupý.

"Ale jak můžete vědět, že o tom nikomu neřeknu?" naléhal.

Pan Zichrhajc si povzdechl. "My ti věříme, Karle."

Ten muž vedl v Pseudopolisu obchod s oděvy. Malí obchodníci musí být chytří, nebo ne? Obvykle byli ostří jako břitvy, když přišlo na to, udělat to přesně správné množství nesprávných věcí. Takže fyziognomie v tom nehraje žádnou roli, pomyslel si pan Tulipán. Tohle muze by si lidé spletli s Patricijem i na jasném denním světle, ale zatímco lord Vetinari by už dávno odhadl a představil si všechny ty ošklivé cestičky, kterými se pravděpodobně bude budoucnost ubírat, Karel očividně pořád ještě nepochyboval o tom, že z celého dobrodružství vyvázne živý. Dokonce snad uvažoval i o tom, že se mu podaří pana Zichrhajce nějak oklamat. Vždyť on se pokoušel být mazaný! Seděl jen několik kroků od pana Tulipána, muže, který se pokoušel nasát ještě větší množství drceného repelentu, a pokoušel se být lstivý. Jeden by toho chlapa skoro obdivoval.

"Do pátku musím být nazpět," řekl Karel. "Doufám, že do pátku bude po všem, že?"

* * *

Kůlna, kterou si teď pronajali trpaslíci, už byla během své požehnané existence kovárnou i prádelnou a celou řadou dalších podniků a dílen a naposled byla používána jako továrna na výrobu houpacích koní. Její majitel si myslel, že teď kápl na to právě, a netušil, že chybí jediný den do okamžiku, kdy jeho podnik zkrachuje. Jednu stěnu až k plechové střeše zakrývali houpací koně v různých stadiích dokončení, které se panu Goudovi nepodařilo prodat na úhradu nezaplaceného nájemného. Byla tu police plechovek zasychající barvy. Štětce už ve svých sklenicích dávno zatvrdly.

Střed místnosti zabíral lis, kolem nějž pracovalo několik trpaslíků. Mikuláš viděl různé lisy, nebo spíš presy, jak jim říkali ti lidé, kteří na nich pracovali. Tenhle se podobá živé bytosti, pomyslel si. Trpaslíci věnovali stejný čas úpravám svého presu jako práci na něm. Objevily se nějaké válečky navíc, do práce se zapojily nekonečné pásy, které unášely archy papíru. Pres den ode dne rostl.

Dobrohor pracoval před několika šikmo skloněnými dřevěnými zásobníky, z nichž každý byl rozdělen na mnoho různých velkých přihrádek. Mikuláš pozoroval, jak trpaslíkovy ruce poletují sem a tam nad malými přihrádkami plnými kovových liter.

"Proč jsou tady ty přihrádky největší?"

"Protože jsou v nich litery, které používáme nejčastěji."

"A proto jsou taky ve středu té krabice?"

"Správně. Jak vidíte, je tam ,t' a ,r', ,m', ,n' a několik dalších..."

"Poslyšte, člověk by čekal, že ve středu bude ,A'."

"Vidíte a my tam máme ,u' a ,i'."

"Ale tady například vidím, že máte víc ,n' než ,u', a ,u' je přitom samohláska."

"Jenže lidé používají mnohem více ,n', než se zdá."

Na druhé straně místnosti tančily Caslonovy špalíkovité prsty nad jinou schránkou s písmem, neboli kasou,* jak jí trpaslíci říkali.

"Člověk by skoro mohl číst to, na čem pracuje -" začal Mikuláš.

Dobrohor zvedl hlavu. Oči se mu na okamžik zúžily. "Vy-dělejte... si... snadno... peníze... ve... svém... volném... čase..." řekl. "To vypadá, jako když se pan Kolík vrátil."

Mikuláš se znovu zadíval na rám dělený malými přihrádkami plnými kovových písmenek. Psací brk potenciálně obsahoval všechno, co jste jím napsali. To chápal. Ale bylo to tak čistě teoretickým, tedy bezpečným, způsobem... Tyhle malé šedé kovové hranolky však vypadaly výhružně. Chápal, proč lidem dělaly starosti. Jen nás seřad' tím správným způsobem, jako by říkaly, a bude z nás, cokoliv si budeš přát. Napíšeme cokoliv. Rozhodně umíme zapsat hodně nepříjemností.

Zákaz rozebíratelného písma nebyl oficiální. Mikuláš však věděl, že rytčům se tenhle nápad moc nelíbí, protože co se jich týkalo, běžel svět tak, jak běžet měl, respektive jak jim to vyhovovalo, děkujeme pěkně. Říkalo se, že tenhle vynález neměl rád ani lord Vetinari, protože podle něj příliš mnoho slov lidí rozrušuje a připravuje o klid. A neměli jej rádi ani mágové a knězi, protože slova jsou důležitá.

Vyrytá stránka byla vyrytá stránka, byla celá a originální, jenže když jste vzali hrst kovových liter, z nichž bylo předtím vysazeno slovo Boží, a pak jste je použili k vysazení Kuchařské knihy, co všechno to mohlo způsobit svaté moudrosti? A když už se o tom mluví, jak to ovlivní kvalitu buchet? A co takhle, když se vysadí kniha zaklínadel a pak se stejné litery použijí k výrobě navigační příručky? No, plavba podle takové knihy by pak mohla skončit kdekoliv.

Přesně v tom okamžiku, protože historie má ráda pořádek, zaslechl, jak venku před dílnou zastavuje povoz. Vzápětí vstoupil dovnitř lord Vetinari, opřel se o svou hůlku a s nezastíraným, nicméně jen vlažným zájmem se rozhlížel kolem sebe.

"Ale... lord ze Slova," řekl překvapeně. "Netušil jsem, že máte s tímhle podnikem něco společného..."

Mikuláš rychle vykročil k nejvyššímu vládcí města a cítil, jak rudne. "Jen pan ze Slova, vaše lordstvo."

"Ach ano. Jistě. Prosím." Patricijův pohled putoval po špinavé dílně, na okamžik se zastavil na hromadě houpacích koní s jejich šílenými úsměvy a pak se začal zabývat pracujícími trpaslíky. "Ano. Samozřejmě. A vy tomu tady... velíte?"

"Tady tomu neporoučí nikdo, vaše lordstvo," odpověděl Mikuláš, "ale jak se zdá, většinou za ně mluví támhle pan Dobrohor."

"A co tady tedy přesně děláte vy?"

"Ehm..." Mikuláš se odmíchl, přestože věděl, že to je ta nejhorší taktika, jakou může člověk v jednání s Patricijem použít. "Abych byl upřímný, je tady teplo a v mém pokojíku nahoře je skoro pod nulou a kromě toho... víte, je to fascinující. Podívejte, vím, že to není tak docela -"

Lord Vetinari přikývl a pozvedl ruku. "Byl byste tak laskav a požádal pana Dobrohora, aby sem zašel?"

Mikuláš se pokusil zašeptat Dobrohori Gunillovi do ucha několik nezbytných rad, zatímco ho postrkoval k vysoké Patricijově postavě.

"Výborně," řekl Patricij. "Rád bych vám teď položil jednu dvě otázky, pokud dovolíte?"

Dobrohor mlčky přikývl.

"Tak za prvé - je s tímhle podnikem v nějakém spojení pan Kolík Aťšepicnu - tím myslím, zda v něm má vedoucí nebo jinou důležitou funkci?"

"Prosím?" vypravil ze sebe Mikuláš. Tak tohle nečekal.

"Takový chlapík s uhýbavým pohledem, prodává uzenky -"

"Ach, ten. Ne, pane. Jen trpaslíci."

"Dobrá. A teď - je tahle budova postavena na nějaké prasklině v časoprostoru?"

"Prosím?" užasl tentokrát Gunilla.

Patricij si povzděchl. "Když někdo vládne městu tak dlouho jako já," řekl, "nabude časem smutnou jistotu, že kdykoliv nějaká poctivá duše s těmi nejlepšími úmysly začne nový podnik, umístí ho sice nevědomky, ale zcela pravidelně na místo, kde ta věc pak způsobí největší škodu matérii reality. Před několika lety jsme tady měli to fiasko se Svatým lesem, Holy Woodem, jak mu pak začali pyšně říkat, vzpomínáte? A pak tady byla ta hudba, v níž, jak říkali, znělo kamení, tenhle... rock, jehož podstatu se nikdy nepodařilo přesně určit. A to nemluvím o tom, že mágové se už tolikrát probourali do Podzemních rozměrů, že by si tam mohli dát namontovat otáčivé dveře. Jsem si také jistý, že vám nemusím připomínat, co se stalo, když se pan Hong rozhodl otevřít si Rybí jídelnu s donáškou přes ulici U tří veselých štěstí na Močůvkové ulici, a to přesně na zatmění Měsíce. Jak? Vidíte, pánové, bylo by hrozně hezké věřit, že někdo někde ve městě začíná s jednoduchým podnikem, který neskončí tím, že by vyvolal obludy s mnoha chapadly a odporná zjevení, jejichž smečky by se potulovaly ulicemi a požíraly lidi. Takže...?"

"Prosím?" bylo jediné, na co se nic nechápající Dobrohor zmohl.

"Nevšimli jsme si žádných takových trhlin," odpověděl Mikuláš.

"Hm, dobrá, ale nebyl tady kdysi stánek nějakého zlého kultu, jehož koncentrovaná esence by prosytila tohle místo i celé okolí a jehož duch čeká jen na nějakou vhodnou příležitost, aby znovu vstal z mrtvých a vydal se do ulic požírat lidi?"

"Prosím?" řekl Gunilla zoufale. Vrhл bezmocný pohled na Mikuláše, který se zmohl jen na jedinou odpověď.

"Vyráběli tady houpací koně, pane."

"Skutečně? No, já si vždycky myslel, že na houpacích koních je něco poněkud strašidelného," odpověděl lord Vetinari, ale bylo vidět, že je poněkud zklaman. Pak se ale jeho tvář rozjasnila. Ukázal na veliký kámen, na němž byly rozloženy litery.

"Tady to máme," řekl. "Zcela nevědomky byl vzat ze zarostlých trosek megalitického kamenného kruhu. Ten kámen je bezpochyby napojen krví tisíců a jejich neklidné duše se tady zjeví, aby našly svou pomstu, na to se můžete spolehnout."

"Ten speciálně pro mě vysekal můj bratr," zavrtěl hlavou Gunilla. "A kromě toho, mně se ty vaše řeči vůbec nelíbí. Něco takového si nemusím dát líbit. Kdo si, sakra, myslíte, že jste, že si vlezete do mého podniku a vedete tady tak hloupé řeči?"

Mikuláš vyrazil kupředu rychlostí jen o trošku menší, než je rychlost hrůzy.

"Tak mě napadlo, kdybyste dovolil, že bych vzal pana Dobrohora stranou a jednu nebo dvě věcičky mu vysvětlil?"

Patricijův jasný, tázavý úsměv se téměř nezachvěl.

"To je výborný nápad," přikývl, zatímco Mikuláš odstrkal vzpouzejícího se Dobrohora do vzdáleného kouta dílny.

Lord Vetinari stál, opíral se o svou hůlku a prohlížel si tiskařský, teď už příklopový* lis s výrazem milostivého zájmu. Mikuláš ze slova se zatím za jeho zády pokoušel co nejrychleji a nejjasněji popsat Dobrohori Gunillovi politické realie Ankh-Morporku, zvláště ty, které souvisely s rychlou smrtí. To vše doprovázel názornými gesty.

Po třiceti vteřinách rozhovoru se Gunilla vrátil a postavil se proti Patricijovi, čelem proti čelu, palce za opaskem.

"Nazývám věci jejich pravým jménem. Mluvím, jak mi zobák narostl," prohlásil. "Dělal jsem to vždycky a budu to dělat i dál -"

"A jak nazýváte to, co mají vaše sošky na zahradách lidí - rýče?" podíval se na něj s upřímnou zvědavostí lord Vetinari.

"Co? My nikdy nepoužíváme rýče!" odpověděl zachmuřeně trpaslík. "Rýče používají farmáři a zahradníci. Ale lopatě říkám lopata."

"Ano, já si hned myslel, že to bude něco takového," přikývl lord Vetinari.

"Tuhle mladý Mikuláš říká, že jste bezohledný despota, který nenávidí tisk. Ale já říkám, že jste poctivý muž, který by

jistě nechtěl klást překážky počestnému trpaslíkovi, který si chce vydělat na prosté živobytí, nemám pravdu?"

A úsměv lorda Vetinariho znovu zůstal na svém místě.

"Pane ze Slova, na slovíčko, prosím..."

Patricij položil Mikulášovi přátelsky paži kolem ramen a jemně ho odváděl od čekajících trpaslíků.

"Já jen řekl, že někteří lidé o vás říkají, že -" začal Mikuláš.

"Ale no tak, pane," přerušil ho Patricij a mávnutím ruky naznačil, že nemíni o takové hlouposti mluvit. "Myslím, že se proti všem zkušenostem cítím ochoten dát se přesvědčit, že tady máme jistý malý podnik, který by mohl fungovat, aniž by zaplnil ulice mého města nevhodným okultním svinstvem. Je sice poněkud obtížné představit si něco takového v Ankh-Morporku, ale jsem ochoten připustit, že i něco takového je možné. Prostě a jednoduše nastala situace, kdy cítím, že otázku 'tisku' bychom měli znovu pečlivě uvážit."

"Vážně?"

"Jistě. Jsem silně nakloněn povolit vašim přátelům, aby v té své pošetilosti pokračovali."

"Ehm, oni nejsou tak docela mí -" začal Mikuláš.

"Jistě, já vím. Rád bych dodal, že pokud by došlo k nějakým potížím, které by hrozily eskalací, budu vás činit osobně zodpovědným."

"Mě? Ale já -"

"Hm. Máte dojem, že je to ode mě nefér? Co takhle bezohledně despotické, hm?"

"No, tedy, jaksí, totiž -"

"Kromě jiného, trpaslíci ve městě představují velmi tvrdé pracující a cennou etnickou skupinu," pokračoval Patricij.

"Všeobecně řečeno, jedná se mi o to, abychom se teď, když je v Überwaldu situace nejistá a navíc je tady ten problém s Muntabem, vyhnuli všem malým a zbytečným obtížím a nepřijemnostem."

"Kde je Muntab?" zeptal se Mikuláš.

"To je ono. Ostatně, jak se má lord ze Slova? Víte, občas si říkám, že byste mu měl psát častěji."

Mikuláš mlčel.

"Vždycky je to smutná věc, když se rodiny takhle rozhádají a napůl rozpadnou," pokračoval Vetinari. "Na světě je příliš mnoho zlé krve a lidí, kteří si tvrdohlavě a zbytečně pěstují své pocity ublíženosti a uražené pýchy." Přátelsky klepl Mikuláše po rameni. "Jsem si jistý, že dohlédnete na to, že se tenhle tiskařský podnik bude držet v říšských hranicích víry, pravdy a poctivosti. Vyjádřil jsem se dost jasně?"

"Ale já nemám ani nejmenší kontrolu nad tím, co -"

"Hmmm?"

"Ano lorde Vetinari," řekl Mikuláš.

"To je ono. Výborně!" Patricij se narovnal, obrátil a vyslal k trpaslíkům zářivý úsměv.

"Výborně," opakoval. "Poslyšte, to jsou ale věci! Spousta malých písmenek a pospojovaná jedno k druhému! Možná že je to nápad, jehož čas právě nadešel. Možná že pro vás budu mít občas sám nějakou tu prácičku."

Mikuláš za Patricijovými zády na Gunillu zuřivě mával.

"Na vládní zakázky účtujeme zvláštní sazby," zabručel trpaslík.

"Oh, ale mě ani nenapadlo, že bych měl platit méně než ostatní zákazníci," naklonil Patricij hlavu ke straně.

"Já neřekl, že vám budu účtovat míň než -"

"Dobrá, jsme všichni neobyčejně šťastní, že jste nás poctil svou návštěvou, vaše lordstvo," přerušil jeho slova Mikuláš a jemně manévroval Patricije ke dveřím. "Všichni se budeme těšit na vaše zakázky."

"Jste si opravdu naprosto jistý, že na tomhle podniku nemá pan Kolík žádný podíl?"

"Vím, že si tady objednal tisk nějakých věcí, ale to je všechno," odpověděl mu Mikuláš.

"Neuvěřitelné. Neuvěřitelné!" brumlal Patricij, když nastupoval do kočáru. "Doufám, že není nemocný."

Z protější střechy pozorovaly odjezd jeho kočáru dvě postavy.

Jedna z nich řekla velmi tiše: "-ně!"

"Ta druhá se zeptala: 'Tak co si o tom myslíte, pane Tulipáne?'"

"A tohle je muž, který vládne městu?"

"Jo."

"A kde teda má ty své -aný bodygárdy?"

"Kdybysme ho chtěli teď a tady sejmout my, jak by mu byli platní tělesní strážci?"

"Jako -aná čokoládová konvice na čaj, pane Zichrhaje."

"No vidíte, to je ono."

"Ale vždyť jsem ho mohl trefit přímo odsud, třeba -anou cihlou!"

"Pokud tomu rozumím, tak je tady celá řada organizací, které mají na takové věci svůj Názor. Lidi mi tvrdí, že tahle díra jen vzkvétá. Chlápek, kterej je momentálně nahoře, má spoustu přátel, zvlášť když všechno hladce funguje. Obávám se, že by vám cihly brzo došly."

Pan Tulipán se znovu podíval za vzdalujícím se kočárem. "A podle toho, co jsem slyšel já, tak většinou dělá -aný houbes!" postěžoval si.

"Jo," přisvědčil pan Zichrhaje, "to, když se má dělat dobře, tak je to v politice jedna z nejtěžších věcí."

Pan Tulipán a pan Zichrhaje přinesli do společného partnerství každý něco jiného a mezi věci, které s sebou přinesl pan Zichrhaje, patřila mimo jiné orientace ve věcech politických. To pan Tulipán respektoval, i když on tomu nerozuměl. Spokojil se se zamumláním "bylo by -aně jednodušší ho jed-noduše oddělat".

"Hm, se -aně snadno říká," prohlásil pan Zichrhaje. "Podívejte, a dejte pryč ten kvak, ano? Vždyť to je zboží pro

trolly! Je to horší než břidlák. Kromě toho jsem slyšel, že to nastavujou mletým sklem."

"Je to chemická sloučenina," odpověděl pan Tulipán své-hlavě.

Pan Zichrhajc si povzdechl. "To to mám zkoušet znovu?" zabručel. "Tak poslouchejte dobře. Každá droga je chemikálie, ale, a prosím, tuhle část pozorně vyslechněte, ne každá chemikálie je droga! Vzpomínáte na ty potíže, co jste měl s tím uhlíčitánem vápenatým? Co jste za něj tomu chlápkovy zaplatil pět tolarů?"

"Dyž se po tom cejtím skvěle," huhlal pan Tulipán.

"Po vápenci?" zavrtěl smutně hlavou pan Zichrhajc. "Dokonce i pro vás je... Už jste si do nosu nacpal tolik mleté křídly, že kdyby vám teď někdo usekl hlavu, mohl by vašim krkem pravděpodobně psát na tabuli."

To byla ta hlavní potíž s panem Tulipánem, pomyslel si, když slézali ze střechy na zem. Nepramenila z toho, že by měl drogové návyky, ale z toho, že chtěl mít drogové návyky. Co měl, byl hloupý návyk, který ho ovládl, kdykoliv narazil na někoho, kdo prodával něco v malých sáčkích. Výsledkem toho bylo, že pan Tulipán už hledal svůj ráj v soli, mouce, kyselině citrónové i buchtách v prášku. Na ulici, kde nenápadní lidé prodávali kvak, břidlák, kroupy, vytržení, skunk, prak, zunk, dvojitý zunk, poletuchu, duňák a marcipán, pan Tulipán s neomylnou jistotou přistoupil k muži, který doprodával zbytky koření karí s prošlou záruční lhůtou, a nakoupil si zásobu za cenu odpovídající částce šest set tolarů za čtyřicet deka. Bylo to tak... trapné.

Průběžně pak pan Tulipán experimentoval s celou řadou oddechových chemikálií, které se sehnaly mezi trollí populací Ankh-Morporku, protože když jednal s trolly, měl pan Tulipán reálnou šanci předvést, že i on dokáže někoho převést. Břidlák a kroupy by teoreticky neměly mít na lidský mozek žádný vliv, až na to, že ho rozpouštěly. Pan Tulipán se držel právě jich. Zkusil jednou něco pro lidi a vůbec se mu to nelíbilo.

Pan Zichrhajc si znovu povzdechl. "Tak pojďme," prohlásil. "Pojďme nakrmit trhovce."

V Ankh-Morporku je velmi obtížné pozorovat někoho a nebýt při tom sám pozorován a oba skrytí pozorovatelé, aniž si toho všimli, byli sami pod pečlivým dohledem.

Pozoroval je malý pesek neurčité barvy, i když by se dalo říci, že byl především rezavě šedý. Tu a tam se podrbal se zvukem, který zněl, jako když se někdo pokouší oholit drátěným kartáčem.

Kolem krku měl kousek provázku. Ten byl přivázán ke kousku jiného provázku, nebo přesněji k dlouhému provázku složenému z malých kousků, které někdo velmi neodborně svázal dohromady.

Konec tohoto uměleckého díla držel v rukou muž. To se dalo odvodit ze skutečnosti, že provázek mizel ve stejné kapse špinavého kabátu jako rukáv téhož kabátu na oné straně. Bylo nutno připustit, že ukrývá-li kabát muže, obsahuje pak rukáv nejspíše paži a ta, teoreticky, na konci ruku.

Byl to podivný kabát. Sahal od dláždění téměř k okraji klobouku nad sebou. Klobouk byl tvarován jako zaoblená homole. Ve spojení kabát-klobouk bylo možno zahlédnout náznak chomáče špinavých šedých vlasů. Pak se druhá paže ponořila do hlubin pravé kapsy a vynořila se se studenou uzenkou.

"Dva muži špiclují Patricije," prohlásil pesek. "Tak to je fakticky zajímavá věcicka."

"Vyprdnoutsenaně," řekl muž a přelomil uzenku na dvě demokratické poloviny.

Mikuláš napsal krátký odstavec o tom, jak Patricij navštívil dům U kbelíku, a znovu probral svůj poznámkový blok.

Opravdu úžasné! Jen během dneška našel přinejmenším tucet nových zpráv pro svůj další dopis! Je až neuvěřitelné, co všechno vám lidé řeknou, když se jich jednoduše zeptáte. A co teprve, když se jich zeptáte jen trochu šikovně!

Někdo ukradl jeden ze zlatých zubů ze sochy krokodýlího boha Offlera; za tuhle zprávu slíbil seržantu Tračnickovi panáka, ale na druhé straně už část dluhu splatil tím, že ke své zprávičce připojil větu: "Hlídka sleduje horkou stopu padouchů a věří, že k jejich zatčení dojde v nejbližších hodinách!"

On sám si tím nebyl nijak zvlášť jistý, přestože se seržant Tračník, když mu tuhle zprávu poskytoval, tvářil velmi upřímně.

Mikuláše vždycky trápil prapůvod pravdy. Byl vychován k tomu, aby mluvil pravdu, přesněji řečeno byl k ní v pravdě vychován a některé zvyky, pokud do vás byly opravdu pořádně vtlučeny, jsou horší než železná košile. A starý pán, lord ze Slova, se důsledně držel dvou starých přísloví - stromky se mají ohýbat, dokud jsou mladé, a škoda rány, která padne vedle. A Mikuláš nebyl zvlášť ohebný stromek. Lord ze Slova sám nebyl zlý ani násilnický člověk. On je jen zaměstnával. Pokud si Mikuláš pamatoval, neprojevoval lord ze Slova žádné nadšení při jakékoliv činnosti, která zahrnovala nutnost dotknout se jiného člověka.

Mikuláš si sám o sobě vždycky myslel, že si neumí vymýšlet. Cokoliv, co nebylo čistá pravda, se mu vzápětí vymklo z rukou. Dokonce i ty malé a nevinné lži jako "ty peníze určitě dostanu nejpozději do konce týdne" vždycky končily nějakým malérem. To totiž bylo "vyprávění historek", v seznamu pánů ze Slova ještě horší prohrěšek než samo lhaní, protože se snažil učinit lži zajímavými. Mikuláš ze Slova říkal vždy pravdu, ale bylo to jen z čiré sebeobrany. Shledal, že alespoň k němu je nemilosrdná pravda mnohem milosrdnější než milosrdná lež.

U Zašitého bubnu došlo k pořádné rvačce. Mikuláš byl pyšný na to, jak odstavec o ní zformoval: "Poté co barbar Zhorynahor zvedl ze země dubový stůl a udeřil jím do hlavy Pelichara Kapsáře, který, když se zvedl na nohy, zhoupł se na ústředním svícnu k Zhorynahorovi s výkřikem, Tohle si teď sežer, ty h*j*!*!!!!', vypukla všeobecná šarvátká, při níž bylo zraněno asi pět nebo šest lidí."

Všechno to odnesl ke Kbelíku. Gunilla si zprávy se zájmem přečetl a Mikulášovi to připadalo jako chvílička, než je trpaslíci vysadili.

A bylo to zvláštní, ale...

...jakmile to bylo vysazeno, všechna ta písmenka úpravná a jedno jako druhé...

...vypadalo to mnohem skutečněji.

Bodoni, který, jak se zdálo, byl v tiskárně Gunillovým zástupcem, zašilhal přes Dobrohorovo rameno na sloupec písmen.

"Hmm," zabručel nenaloženě.

"Co si o tom myslíte?" obrátil se k němu Mikuláš.

"Vypadá to trochu... je to takové šedivé," prohlásil trpaslík. "Všechno je to takové napresované. Vypadá to jako knížka."

"Dobrá, ale tak to má být, ne?" nechápal Mikuláš. To, že něco vypadá jako kniha, mu připadalo jako pochvala.

"Třeba byste to chtěl trochu víc proložit a rozpálit, hmm?" ozval se Gunilla.

Mikuláš se díval na vytištěnou stránku. Najednou se mu do myšlenek vplížil nápad. Bylo to, jako by se vylíhl ze samotné stránky.

"A co kdybysme," řekl, "ke každému tomu odstavci dali takový malý nadpis?"

Sebral s regálu odřezek papíru a naškrabal si "5/6 zraněných u Kbelíku".

Bodoni to s vážným výrazem přečetl. "Jo," řekl nakonec. "To by mohlo... vyhovovat." Poslal rukopis podél regálu.

"A jak vlastně říkáš těm svým novinkovým papírům?" zeptal se.

"Nijak," zavrtil Mikuláš zaskočeně hlavou.

"No ale nějak jim přece říkat musíš!" zamračil se Bodoni. "Co píšeš nahoru jako první řádek?"

"Většinou něco jako ,panu tomu a tomu, lordu z...'" začal Mikuláš. Bodoni zavrtil hlavou.

"Tak se to fakt jmenovat nemůže. Potřebuješ něco obecnějšího, něco, co bude mít trochu říz."

"A co třeba ,Ankh-morporské ometky?" navrhl Mikuláš.

Gunilla najednou vytáhl ze své zástěry háček (neboli sázítka) a vybral několik liter z písmovky na regále. Stáhl je dohromady, naválek barvou, položil na ně pás papíru a přejel ručním válečkem. Mikuláš četl: "Ankh-morporské kOmety."

"Trochu jsem to přeházel. Nedával jsem pozor," omlouval se Gunilla a natáhl se pro nové písmeno. Mikuláš ho zarazil.

"Počkejte, tak si myslím..." řekl. "Nechtě to tak, jen na konec obou slov dejte ,a', dlouhé a krátké, a v druhém dejte velké ,k' a malé ,o'."

"Tak by to bylo takhle," řekl vzápětí Gunilla. "Hotovo. V pořádku, mládenče? A kolik chcete kopií?"

"Ehm... dvacet? Třicet?"

"A co takhle dvě stovky?" kývl Gunilla na trpaslíky, kteří se pustili do práce. "Když se toho dělá málo, nestojí ani za to rozjíždět pres."

"Dobrý bože! Nedokážu si představit, že by se v Ankh-Morporku našlo dvě stě lidí, kteří by byli ochotni zaplatit pět tolarů!"

"Dobrá, tak jim účtujte půltolar. Pak to pořád ještě hodí padesát tolarů pro vás a padesát pro nás!"

"No tohle! Vážně?" Mikuláš zíral na rozzářeného trpaslíka. "Jenže to je musím nejdřív všechny prodat," uvědomil si.

"To není jako housky na krámě. To není jako když -"

Začichal. Do očí mu vyhrkly slzy.

Mikuláš zavětlil. Oči mu začaly slzet.

"Ale ne," zasténal. "Tak tady máme dalšího návštěvníka. Ten zápach znám."

"Jaký zápach?" obrátil se k němu trpaslík.

Dveře se se zaskřípěním otevřely.

Jednu věc je třeba Zápachu Starého Smrdi Ruma přiznat. Byl to odér tak mocný, že si vytvořil svou vlastní osobnost a plně si zasloužil to velké písmeno na začátku. Po prvotním šoku se čichové orgány prostě vzdaly a vypnuly, protože nebyly s to tu věc pochopit o nic víc, než jsou ústřice schopné pochopit oceán. Po několika minutách v přítomnosti Zápachu lidem začal z uší vytékat ušní maz a vlasy se začaly pomalu odbarvovat.

Zápach se vyvinul do takové dokonalosti, že si žil vlastním, napůl nezávislým životem a často sám chodil do divadla nebo si četl útlé svazečky poezie. Zápach Smrdi Ruma žil o třídu výš než jeho pán.

Starý Smrd'a Rum měl ruce pevně zaklíněny v kapsách, ale z jedné kapsy vybíhal kus provázku, přesněji řečeno několik kusů silnější nitě sešmodrhané v jeden kus provázku. Na druhém konci provázku cupital malý pejsek neurčitě šedivého zjevu. Možná to byl teriér. Při chůzi mírně pokulhával a kromě toho chodil jaksi nepravidelně našikmo, jako kdyby se chtěl jen tak nenápadně protřít světem. Pohyboval se jako pes, který už dávno zjistil, že svět obsahuje mnohem více hozených bot než neokousaných kostí. Pohyboval se jako pes, který byl připraven dát se v kterémkoliv okamžiku na útěk.

Podíval se na Mikuláše očima plnými ospalek a řekl: "Haf."

Mikuláš cítil, že by se měl zastat lidstva.

"Omlouvám se za ten zápach," řekl. Pak se znovu zadíval na psa.

"O jakém smradu se to tady pořád mluví?" zeptal se trpaslík. Nýty na jeho helmici začaly černat.

"On... to... patří... panu Rumovi," vysvětloval Mikuláš, který neustále s mírným podezřením pozoroval psa. "Lidé říkají, že je to od žláz."

Byl si jistý, že toho psa už předtím někde viděl. Vždycky byl někde v koutku obrazu, jako kdyby se jen tak nenápadně loudal ulicemi, nebo prostě seděl na rohu a pozoroval, jak kolem prochází svět.

"Co chce?" zajímal se trpaslík. "Myslíš, že chce, abychom mu něco vytiskli?"

"Ani bych neřekl," zavrtil hlavou Mikuláš. "Je to vlastně žebrák. Jenže oni už ho v Cechu žebráků nechťejí."

"Vždyť nic neřká."

"No, on obvykle prostě jen stojí a čeká, až mu lidé něco dají, aby šel pryč. Ehm... slyšel jste někdy o takových těch oslavách na uvítanou, kde sousedi a místní obchodníci vítají nově příchozí?"

"Jistě."

"Tak tohle je odvrácená strana takových podniků."

"Starý Smrďa Rum přikývl a natáhl ruku. "Všecko dobrý, pane Tlačko. Jen žádnéj med kolevá huby, na mé, jo? Blbečkové, sem jim to říkal, já nepeču s žádnou šlechtou, horní ani dolní, vyprdnoutsenaně! Tisíc let a krevety. Bong!"

"Haf."

Mikuláš se znovu zadíval na psa.

"Vrr," oznámil mu pejsek.

Trpaslík se poškrabal někde v hlubinách svého plnovousu.

"Jedné věci už jsem si v tomhle městě stačil všimnout," řekl. "A sice toho, že od pouličního prodavače koupí lidé prakticky cokoliv."

Zvedl hrst vytištěných novinových stránek, ještě vlhkých z lisu.

"Poslyšte, pane, rozumíte mně?"

"Vyprdnoutsenato."

Trpaslík šťouchl Mikuláše do žeber. "Znamená to ano, nebo ne, co myslíš?"

"Spíš ano."

"Výborně. Dobrá, tak se koukněte, jestli prodáte tyhle věcíčky za... hm... dvacet pencí za jednu, můžete si nechat -"

"Moment, nemůžete to prodávat takhle levně!" přerušil ho Mikuláš.

"Proč ne?"

"Proč? Protože... protože... protože to by si to potom mohl přečíst každý, proto!"

"Výborně, protože to by pak znamenalo, že každý zaplatí dvacet pencí," odpověděl trpaslík klidně. "Ve městě je mnohem víc chudých lidí než bohatých a věř mi, že z těch chudých dostaneš peníze mnohem snáz." Udělal obličej na Starého Smrďu Ruma. "Možná že se vám ta otázka bude zdát divná, ale máte nějaké přátele?"

"Říkal sem jim to! Říkal! Vyprdnoutsenaně!"

"Asi ano," tlumočil Mikuláš. "Táhne to s partou... hm... nešťastníků, kteří žijí pod jedním z mostů, žebrají a páchají drobné krádeže a tak. Tedy... on s nimi spíše... páchne, než..."

"Tak dobře," přikývl trpaslík a zamával na Ruma výtiskem Ankh-morporské Komety. "Řekněte jim, že když prodají tyhle věcíčky lidem za dvacet pencí, můžou si jednu krásnou lesklou penci nechat."

"Jo? A víte vy, co si můžete? Můžete si tu vaši lesklou penci strčit tam, kam slunce nesvítí," odpověděl Smrďa Rum.

"Aha, takže vy -" začal trpaslík.

Mikuláš mu položil ruku na paži. "Promiňte, jen okamžik - Co jsi to říkal, Rume?"

"Vyprdnoutsenato," odpověděl Starý Smrďa Rum.

Znělo to jako Smrďův hlas a přicházelo to zhruba z oblasti Smrďova obličej, ale bylo v tom zcela jasné pochopení situace, jakého se vám u lidí Smrďova druhu málokdy dostalo.

"Chcete víc než jednu penci?" zeptal se Mikuláš opatrně.

"No, stálo by to tak za pět pencí," odpověděl Starý Smrďa. "Více méně."

Z jakéhosi neznámého důvodu byl Mikulášův pohled přitahován k šedému pejskovi. Ten mu pohled zcela přátelsky oplatil a řekl: "Haf?"

Mikuláš se znovu podíval na starého žebráka. "Poslyš, Smrďo, není ti nic?"

"Blááhev bliva, bláhev bliva!" odpověděl Starý Smrďa Rum tajemně.

"Dobrá... dvě pence," řekl trpaslík.

"čtyři," jako by odpověděl Rum. "Ale co se s tím budem párat, ne? Co takhle tolar za třicet?"

"Plati!" přikývl Dobrohor, plivl si na dlaň, natáhl ruku před sebe, a byl by stvrdil úmluvu plácnutím, kdyby mu v tom Mikuláš naléhavým gestem nezabránil.

"To bych nedělal."

"Proč ne?"

Mikuláš si povzdechl. "Máte nějakou hroznou, zohavující chorobu?"

"To ne!"

"A chtěl byste nějakou?"

"Hm." Trpaslík spustil ruku. "Řekněte svým přátelům, ať se tady hned zastaví, ano?" Pak se obrátil k Mikulášovi.

"Jsou důvěryhodní?"

"No... svým způsobem," pokýval hlavou Mikuláš. "Ale asi by nebylo dobré nechávat v jejich dosahu ředidla na barvu a tak."

Starý Smrďa Rum a jeho pes pomalu kulhali ulicí. Zvláštní na tom bylo, že mezi nimi probíhal rozhovor, přestože tady, technicky vzato, šel jen jeden člověk.

"Vidiš? Já ti to říkal."

"Vyprdnoutsenato."

"Správně. Jen se mě drž a nikdy to s tebou nedopadne příliš špatně."

"Vyprdnoutsenato."

"Myslíš? No, já si myslím, že nám to zatím bude muset stačit. Haf. haf."

Pod Nedomyšleným mostem žilo dvanáct osob. Žily si v luxusu, i když není těžké dosáhnout luxusu, když ho definujete jako situaci, kdy se alespoň jednou denně něčeho najíte, a zvláště pak jste-li tolerantní k výrazu "něčeho". Technicky vzato byli žebráci, i když žebrat museli jen výjimečně. Příležitostně se chovali jako malí zlodějčkové, i když většinou sebrali jen to, co někdo vyhodil - obvykle lidé, kteří pospíchali z jejich společnosti.

Ti, kteří je trochu znali, byli přesvědčeni, že vůdcem skupinky je Jindra Rakvář, který by jistě byl mistrem města ve vykašlávání hlenů, samozřejmě za předpokladu, že by se chtěl o tento titul ucházet ještě někdo jiný. Jenže skupinka žila v pravé demokracii, v níž má každý svůj hlas. Patřil sem dále Podřiznutý Arnold, jehož chybějící nohy mu poskytovaly nezanedbatelnou výhodu v každé hospodské rvačce, kde mohl muž s dobrými zuby ve výši klína ostatních bojovat svým speciálním způsobem. Následoval Kachní muž. Kdyby nebylo kachny, kterou nosil na hlavě a jejíž existenci nonšalantně popíral, mohl být Kachní muž považován za přívětivého, vzdělaného a přičetného člověka, stejného jako je jeho soused. Naneštěstí byl jeho sousedem právě Starý Smrd'a Rum.

Dalších osm lidí představoval Ondro Dokopy.

Ondro Dokopy byl jeden muž, v jehož hlavě se ovšem vyskytovala více než jedna mysl. V období klidu, když se právě nepotýkal s žádným problémem, se to nepoznalo, s výjimkou drobných tiků v obličejí a změny výrazů, kdy se mu myslí těch ostatních poněkud vymkly z kontroly. Jinak v jeho hlavě žili Jožo Dokopy - jeho bratr, lady Hermiona, malý Sidney, pan Vidlák, Kudrnáč, Soudce a Myslitel. Patřil k nim ještě Burke, ale společnost Burkeho viděla jen jednou a nikdy víc už o to nestála, takže ostatních sedm osobností ho prakticky vytěsnilo. Na oslovení Ondro v jeho těle nikdo nereagoval. Podle mínění Kachního muže, který byl ve společnosti pod mostem pravděpodobně nejlepší expert na přímé myšlení, byl Ondro nejspíš jakási nevinná a pohostinná osoba, obdařená psychickým darem, jež byla jednoduše zatlačena do pozadí přesilou osobností okupujících.

Člověk jako Ondro si mohl své místo ve světě najít právě jen ve společnosti pod mostem. Přivítali ho, nebo přesněji řečeno je, a přijali do svého bratrstva kolem kouřícího ohně. Vzato kol a kolem, mohl mezi ně zapadnout každý, jehož osobnost se alespoň pět minut neměnila.

Celou společnost spojovala ještě další věc - přestože Ondru Dokopyho nedokázalo spojit vůbec nic -, totiž víra, že pes může mluvit. Skupina kolem kouřícího ohně věřila, že slyší mluvit mnoho věcí, například stěny. V porovnání s tím byl mluvící pes maličkostí. Kromě toho respektovali skutečnost, že Gaspoda má nejdokonalejší mozek z celé skupiny a nikdy se nenapíše ničeho, co by leptalo nádobu.

"Tak to zkusíme znovu, ano?" řekl Gaspoda. "Když prodáte třicet těch věcí, dostanete tolar. Celý tolar. Chápete to?"

"Vyprdnoutsenato."

"Kvák."

"Agrogro... bum!"

"Kolik je za to starých bot?"

Gaspoda si povzdychl. "Ne, Arnolde. Za ty peníze si můžeš koupit tolik starých -" Z hrdla Ondry Dokopyho se vydralo jakési zadunění a zbytek společnosti utichl. Když Ondra Dokopy nějakou chvíli mlčel, nikdy nebylo jisté, kým pak bude.

Vždycky tady hrozilo nebezpečí, že by mohl být Burkem.

"Mohu se na něco zeptat?" řekl Ondra Dokopy poněkud rozechvělým, vyšším hlasem.

Spolek se uvolnil. To vypadalo jako lady Hermiona. S tou nebyvaly problémy.

"Ano... vaše vznešenosti?" řekl Gaspoda.

"To ale není... práce, že ne?"

Zmínka o práci přivedla zbytek skupiny do stavu stresu a užaslého zmatku.

"Háruk...bum!"

"Vyprdnoutsenato!"

"Kvák!"

"Ne, ne, ne," pospíšil si Gaspoda. "To přece není žádná práce! Jen tak budeme podávat ty věci a brát za to peníze! To mně jako práce nepřipadá."

"Já teda nepracuju!" vykřikl Jindra Rakvář. "Jsem sociálně absolutně nezpůsobilý v celé oblasti pracovních možností!"

"My nikdy nepracujeme," opakoval Podřiznutý Arnold. "Jsme gentlemani."

"Ehm," odkašlala si lady Hermiona.

"Gentleman a dámy," dodal galantně Arnold.

"Jenže to vypadá na velmi ošklivou zimu," poznamenal Kachní muž. "Nějaké peníze navíc by se hodily."

"Na co?" zajímal se Arnold.

"Za tolar na den bychom si mohli žít jako králové, Arnolde."

"No počkej, to jako myslíš, že by nám někdo mohl useknout hlavu?"

"Ne, já -"

"Nebo že by mi někdo mohl vlízt do latríny s rozžhaveným pohrabáčem a -"

"Ne! Já myslel -"

"Že by mě mohl někdo utopit v putýnce vína?"

"Ne, to je umírat jako králové, Arnolde."

"Já bych neřek, že existuje tak velká putýnka s vínem, ze které by ses nepropil ven," zabručel Gaspoda. "Tak co, pánové? Ah pardon, a dámo. Mám teď... má tedy Rum říct tomu mládenci, že to berem?"

"Jasně."

"Tak jo."

"Gavvark... bum!"

"Vyprdnoutsenato."

Pak se všichni podívali na Ondru Dokopyho. Tomu se chvilku pohybovaly rty a tvář několikrát změnila výraz. Pak pozvedl pět demokratických prstů.

"Takže to berem," přikývl Gaspoda.

Pan Zichrhajc si zapálil doutník. Kouření bylo jeho jedinou slabostí. Přesněji řečeno, kouření bylo jeho jediným zlozvykem, u nějž byl ochoten připustit, že je to zlozvyk. Všechny ty ostatní řadil do oblasti pracovních dovedností.

Nectnosti pana Tulipána byly také mnohé, ale dobrovolně přiznával levnou vodu po holení, protože člověk, konec konců, musí něco pít. Drogy nepočítal, už třeba jen proto, že se k opravdovým drogám dostal jen jedinkrát, a to tehdy, když oloupili zvěrolékaře a pan Tulipán zhltl několik velkých pilulí, po jejichž požití mu všechny žíly na těle zduřely jako rudé hadice.

Tihle dva nebyli mordýři. Rozhodně oni se za mordýře nepovažovali. Nebyli ani lupiči. Nikdy by je nenapadlo přemýšlet o sobě jako o lupičích. Nepovažovali se ani za vrahy. Vrazi byli noblesa a měli svá pravidla. Zichrhajc a Tulipán - Nová firma - jak je pan Tulipán rád nazýval - žádná pravidla neměli.

Považovali se za zařizovatele. Zařizovali, aby se jisté věci staly, a v souvislosti s tím navštěvovali různá místa.

Je třeba podotknout, že když se říká "mysleli" nebo "uvažovali" a podobně, znamenalo to "pan Zichrhajc myslel, pan Zichrhajc uvažoval". Pan Tulipán sice používal svou hlavu neustále, ale spíše jako předmět, ale až na výjimku dvou překvapivých oblastí nebyl zvyklý používat i její obsah. Jednoduše řečeno, pochopení veškeré víceslabičné konverzace nechával na panu Zichrhajcovi.

Pan Zichrhajc na druhé straně nebyl nijak zvlášť dobrý v užívání klidného, lhostejného násilí a obdivoval skutečnost, že něčeho takového měl pan Tulipán naprosto neomezenou zásobu. Když se poprvé sešli, každý v tom druhém okamžitě odhalil kvality, které měly jejich partnerství dodat mnohem větší rozměr, než jaký by mu dal součet jejich kusů. Pan Zichrhajc velmi rychle pochopil, že pan Tulipán není šílený maniak, jak se jevil zbytku světa. Některé negativní vlastnosti se mohou dobrat až na vrchol dokonalosti, která pak změní samu jejich podstatu, a pan Tulipán proměnil vztek v umění.

Nebyl to obyčejný vztek za každou cenu. Byl to čirý, destilovaný vztek, vztek, který pramenil z nějakých tajemných, jedovatých zákoutí, zasutých v hlubinách lidské duše, fontána nekonečné rudé zášti. Pan Tulipán žil celý život na oné slaboučké lince, na níž většina obyčejných lidí vstoupí teprve ve chvíli, kdy jim přeskočí v hlavě, uchopí francouzák a rozbijí někomu ze svých bližních mnoha údery hlavu. Pro pana Tulipána byl vztek běžným stavem. Zichrhajc občas přemýšlel, co se tomu muži stalo, že se tak strašlivě rozzlobil, ale pro Tulipána byla minulost úplně jiná země, jejíž hranice byly dokonale střeženy. Občas ho pan Zichrhajc v noci slyšel křičet ze spaní.

Najmout pana Zichrhajce a Tulipána bylo velmi těžké. Museli jste znát ty správné lidi. Abychom byli přesnější, museli jste znát ty špatné lidi, ale na to, abyste se s nimi seznámili, jste museli nějakou dobu strávit v jistém baru a přežít, což byl první test. Ti špatní lidé samozřejmě pány Tulipána a Zichrhajce neznají. Ale znají jistého muže. A ten muž by po jisté době mohl připustit, jen tak všeobecně, že je tady určitá možnost, jak vstoupit v kontakt s někým zichrhajcoidního či tulipánoidního charakteru. Pak už si na nic nevzpomene, což je způsobeno momentální ztrátou paměti zaviněnou nedostatkem peněz. Jakmile byla paměť příslušným způsobem vyléčena, mohl vám onen muž poskytnout jistou adresu, kde jste se pak setkali v temném koutě s dalším člověkem, který vám do očí zapřel, že by kdy v životě slyšel jméno Tulipán nebo Zichrhajc. Pak se vás jen pro pořádek zeptal, kde by vás našel například dnes v devět hodin večer.

A tak se setkáte s panem Zichrhajcem a Tulipánem. Oni budou vědět, že máte peníze, budou vědět, že něco potřebujete, a pro případ, že byste byli opravdu velmi hloupí, budou vědět, jaká je vaše adresa.

A proto Novou firmu velmi překvapilo, že její poslední klient přišel rovnou za nimi. To bylo na pováženou. Na pováženou bylo i to, že byl mrtvý. Nové firmě obvykle mrtvá těla potíže nedělala, ale Tulipán a Zichrhajc neměli rádi, když na ně mrtvolky mluvily.

Pan Kosopád si odkašlal. Pan Zichrhajc si všiml, že při tom vykašlal malý obláček prachu. Pan Kosopád byl totiž zombie. "Musím opakovaně zdůraznit," říkal právě pan Kosopád, "že v tomhle případě celou tu věc spíše tak nějak zařizuju..."

"Přesně jako my," ušklíbl se pan Tulipán.

Pan Kosopád jediným pohledem naznačil, že i kdyby to trvalo tisíc let, on nikdy nebude jako pan Tulipán, ale řekl: "Přesně tak. Mí klienti si přáli, abych našel nějaké... experty. Našel jsem vás. Dal jsem vám jisté zapечатěné instrukce. Vy jste objednávku přijali. A pokud tomu dobře rozumím, vy jste na základě toho provedli jisté... přípravy. Nevím jaké. Moje spojení s vámi má, jak se říká, hodně dlouhé otěže. Rozumíte mi?"

"Co je to ta -aná otěž?" zamračil se pan Tulipán. V přítomnosti mrtvého právníka se necítil dobře a začínal být popudlivý.

"Budeme se scházet jen v nejnutnějších případech a říkat jen to nejpotřebnější."

"Já nenávidím tyhle -aný zombie," prohlásil pan Tulipán. Dnes ráno zkusil něco, co našel v bedýnce pod dřezem. Odvozoval logicky, že když to mohlo čistit dřezy a odpady, musela to být nějaká chemikálie. Teď mu jeho rozlehle vnitřnosti posílaly podivná poselství.

"Buďte si jistý, že ten vztah je oboustranný," prohlásil pan Kosopád.

"Já vím, co se nám tady snažíte říci," přikyvoval pan Zichrhajc. "Vy se nám tady snažíte říct, že kdyby něco, tak jste nás v životě neviděl a -"

"Ehm..." odkašlal si pan Kosopád.

"Ve svém životě po životě," opravil se pan Zichrhajc. "Dobrá. A jak to bude s penězi?"

"Jak bylo dohodnuto, k sumě, na níž jsme se dohodli, bude navíc připočítáno ještě třicet tisíc dolarů na zvláštní výdaje."

"V drahých kamenech, ne v penězích."

"Jistě. Mí klienti by vám stejně těžko psali šek. Odměna bude doručena dnes v noci. A pravděpodobně bych se měl

zmínit ještě o jedné věci." Jeho vysušené ruce zašustily štůskem vyšisovaných papírů v kuffíku a podaly panu Zichrhajcovi složku.

Pan Zichrhajc do ní nahlédl. Pak rychle zalistoval vloženými listy."

"Můžete to ukázat i té svojí opičce," podotkl pan Kosopád.

Panu Zichrhajcovi se podařilo zachytit ruku pana Tulipána dříve, než stačil dosáhnout zombii do obličeje. Pan Kosopád při tom ani nemrkl.

"Má celou historii našeho života, pane Tulipáne!"

"Tak? Ale to neznám, že bych mu nemohl utrhnout tu jeho... -anou příšitou hlavu!"

"Právě to nemůžete," usklíbl se na něj pan Kosopád. "A váš kolega vám řekne proč."

"Protože tuhle náš přítel jistě udělal spoustu kopií, že je to tak, pane Kosopáde? A pravděpodobně je uložil na spoustu různých míst pro případ, že by náhodou zem... tedy pro případ, že by -"

"- došlo k nějaké nehodě," doplnil hladce pan Kosopád. "Skvělá práce. Zatím jste měli velmi zajímavou kariéru, pánové. Jste ještě velmi mladí. Vaše talenty vás vkrátku zavedly daleko a v profesi, již jste si zvolili, vám vynesly skvělou reputaci. Zatímco já samozřejmě nevím, jakého úkolu se máte zhostit - a to zdůrazňuji, nevím o tom skutečně ani to nejmenší -, nepochybuji, že na nás všechny uděláte velký dojem."

"Víte o našem kontaktu v Quirmu?" ozval se pan Tulipán.

"Jo," přikývl lakonicky pan Zichrhajc.

"A co ta věčička s drátěným pletivem, kraby a tím bankéřem?"

"Taky."

"A co štěňata a to děcko?"

"Víte to," řekl pan Zichrhajc. "Víte skoro všechno. Je velmi chytrý. A myslíte, že víte, kde jsou pohřbena jednotlivá těla, pane Kosopáde?"

"S jedním nebo dvěma jsem i mluvil," přikývl pan Kosopád, "ale jak se zdá, zatím jste nespáchali žádný zločin v oblasti Ankh-Morporku, jinak bych s vámi, pochopitelně, nemohl jednat."

"A kdo řek, že jsme nespáchali žádný -anej zločin v Ankh-Morporku?" dotazoval se pan Tulipán ublíženým tónem.

"Pokud mám své informace, ještě nikdy jste v našem městě nebyli."

"No a? Už jsme na to měli celý -anej den!"

"Chytili vás?" zajímal se pan Kosopád.

"To ne!"

"Pak jste žádný zločin nespáchali. Mohu vyjádřit svou naději, že vaše činnost v našem městě nebude zahrnovat žádnou kriminální aktivitu?"

"To ať vás ani nenapadá."

"Místní hlídka si vysloužila jistou pověst a různé cechy si velmi žárlivě střeží svá teritoria."

"Policii chováme ve velké úctě," řekl pan Zichrhajc. "Neobyčejně si ceníme práce, kterou odvádí."

"My ty -aný policajty milujeme!" přidal se pan Tulipán.

"Kdyby tady byla policejní merenda, byli bychom první, kdo by si koupil lístky," doplňoval pan Zichrhajc.

"Zvlášť kdyby ji vystavili na nějakým malým pódiu nebo stánku, kam by se člověk snadno dostal," připojil pan Tulipán, který se zřejmě pohyboval v poněkud jiné rovině. "Máme rádi krásný věci," dodával.

"Chtěl jsem se jen ujistit, že si navzájem rozumíme," uzavřel hovor pan Kosopád a s cvaknutím zavřel kuffík. Pak vstal, kývl hlavou a prkenně vyšel z místnosti.

"Co je to za -" začal pan Tulipán. Pan Zichrhajc pozvedl prst k ústům. Pak tiše přešel ke dveřím a otevřel je. Právnick byl pryč.

"On ví, proč tady jsme," zašeptal zapáleně pan Tulipán. "Tak co se to na nás -anež pokouší hrát?"

"To je tím, že je to právník," vysvětloval pan Zichrhajc. "Je to tady docela hezké!" dodal pak nápadně zvýšeným hlasem.

Pan Tulipán se rozhlédl kolem. "Houbeles," zavrčel. "Na začátku jsem si toho nevšiml, ale teď vidím, že je to -aná napodobenina baroka, postavená v devatenáctém století. Všechny poměry jsou použity chybně. Viděl jste ty sloupky v hale? Jo? -aný šestý století Efebe smíchaný s druhým stoletím Mzilibaby - to ty -aný křížový kytky! Měl jsem co dělat, abych se nesmál."

"Ano," přikývl pan Zichrhajc. "Jak už jsem poznamenal dříve, jste muž nečekaných znalostí, pane Tulipáne."

Pan Tulipán zatím přešel k zahalenému obrazu visícímu na zdi a shrnul měkkou látku stranou.

"No teda- to snad... vždyť to je -anej da Quirm!" prohlásil. "Viděl jsem ho vytištěněj. Dáma chovající fretku."

Namaloval to v té době, kdy se stěhoval z Genovy a byl ovlivněn tím -aným Cravattim. Podívejte se na tu -anou práci štětcem, he! Vidíte, jak ta linie rukou přitahuje voko do vobrazu? Koukněte na božskou dokonalost toho nasvícení krajiny v pozadí, co je vidět tůn -aným voknem! A všiml jste si, jak vás čumák té fretky sleduje, ať se hneš kam se hneš? To dokáže jen vopravdickej -anej génius. Klidně vám řeknu jednu věc... kdybych tady byl sám, tak bych -anež brečel jak malej kluk."

"Je to opravdu velmi hezké."

"Hezké?" odpověděl pan Tulipán, který si zoufal nad vkusem svého kolegy. Přešel k soše u dveří, zamračeně se na ni zadíval a pak lehce přejel prsty po mramoru.

"A tohle! To je - Schtchukin!* Vsaďím se o jakékoliv obnos! Ale v katalogu jsem tudle sochu nikdy neviděl. A někdo ji nechá jen tak stát v prázdném baráku, kam může vlézt kdokoliv z ulice a šlohnout ji!"

"Tohle místo je skvěle chráněné. Viděl jste pečeti na dveřích."

"Cechy? Partičky -anejch amatérů! My bysme se sem dostali stejně snadno, jak prochází horkej nůž tenkým ledem, a

vybrali tohle hnízdo do posledka, a vy to víte. Městem si choděj amatéři, štěrkožrouti, zahradní ozdoby a mrtvoly... Kdybysme chtěli, mohli bysme tohle město obrátit naruby."

Pan Zichrhajc něfekl nic. I jeho napadlo skoro totéž, ale oproti svému kolegovi on nikdy automaticky nejednal podle prvního záchvěvu myslí, který se tvářil jako myšlenka.

Byla pravda, že Firma ještě nikdy v Ankh-Morporku neoperovala. Mistr Zichrhajc se mu zatím vyhýbal. A proč vlastně? No, především proto, že existovalo množství jiných měst a pud sebezáchovy mu říkal, že Velká Wahoonie** by ještě mohla chvíli počkat. Od okamžiku, kdy potkal pana Tulipána, měl Plán a zjistil, že jeho vlastní vynalézavost kombinovaná s neutuchající zuřivostí pana Tulipána jim slibuje velmi úspěšnou kariéru. Rozvinul jejich obchodní činnost v Genově, Pseudopolisu a Quirmu - tedy ve městech menších, kde byla snazší orientace, i když v posledním čase Ankh-Morpork čím dál tím více připomínala.

Důvod, proč se jim tak dobře dařilo, spočíval v tom, a to si pan Zichrhajc uvědomoval, že lidé dříve či později změkli. Vezměte si například trolli Brekcii. Jakmile se jednou podařilo vytvořit spolehlivou přepravní stezku pro břídlák a kvak až do Überwaldu a konkurenční klany byly eliminovány, trollové změkli. Náčelníci klanů se začali chovat jako společenská smetánka. Všude to bylo stejné - staré kriminální gangy a zločinecké rodiny se dostaly ve společnosti do jistého rovnovážného stavu a usadily se, aby se z nich stal zvláštní druh specializovaných obchodníků. Zmenšily počet svých pohůnků a zvýšily počet butlerů a majordomů. A pak, když došlo k nějakým obtížím a tihle obchodníci najednou potřebovali nátlakové prostředky, muže, kteří kromě násilí uměli i myslet... nuže, byla tady Nová firma. Připravená a ochotná. A čekající.

Jednoho dne přijde čas pro novou generaci, říkal si pan Zichrhajc. Pro generaci, která bude dělat věci po svém, novým způsobem, nezatížená okovy tradice, která dokáže tolik spoutávat. Budou to lidé, kteří se budou díť! Pan Tulipán, například, se děl neustále.

"Hele, hele a čumte na tohle!" vyjekl dějící se pan Tulipán, který odkryl další obraz. "Podepsáno Vypulokem, ale je to jen -anej padělek. Hele, podívej," unesen rozhořčením panu Zichrhajcovi zatykal, "Jak to světlo padá semdle, vidíte to? A to listí tůdle na tom stromě? Teda jestli tohle maloval Vypuloko, tak to musel malovat -anou nohou... Pravděpodobně to byl někdo z jeho -anejch žáků..." Zatímco trávili čas ve městě, sledoval pan Zichrhajc pana Tulipána, trousícího za sebou čisticí prášek a psí tablety proti červíkům, z jedné městské umělecké galerie do druhé. Ten muž na tom trval. Bylo to poučení. I když hlavně pro ředitele.

Pro umění měl pan Tulipán instinkt, který postrádal pro chemii. Zatímco nasával polevový cukr a prášek proti pocení nohou, vnikal do soukromých galerií a krví podlitýma očima prohlížel nervózně vystavovaná plata miniatur fezaných ze slonoviny.

Pan Zichrhajc přihlížel v němém obdivu a jeho kolega zatím dlouze a květnatě hovořil o padělcích miniatur, o slonovině napodobované postaru, kostí, a o tom novém -aném způsobu, který vymysleli ti -aní trpaslíci, co k tomu používají chemicky čištěný olej, křídou a -anej líh z Nacles.

Prohlížel goblény, v dlouhých monologích rozebíral hrubou a hustou osnovu, rozplakal se před obrazem svěže zelené venkovské krajiny a pak dokázal, že chloubá galerie, stolatský goblén ze třináctého století, nemůže být starší než sto let, protože - "hele, koukněte - vidíte tuhle tu rudou barvu? Ten vodstín? Tak v té době žádná taková -aná barva neexistovala. A... co je tohle?"

Agateánská pohřební popelnice z dynastie Č'un Iš'un Ka? Tak to vás někdo pěkně tahá za -anou fusekli, hochu, protože ta poleva je dokonalý amatérismus!"

Bylo to skutečně úžasné a pana Zichrhajce to fascinovalo tak, že málem tu a tam zapomenul strčit do kapsy nějakou tu drahou a zajímavou maličkost. Je však třeba přiznat, že byl s kvalitami a rozsahem uměleckých znalostí pana Tulipána obeznámen. Když občas museli spálit místo činu, pan Tulipán se vždycky důkladně ujistil, že uvnitř nezůstal žádný opravdu nenahraditelný umělecký předmět, i když to znamenalo obětovat nějaký ten čas navíc a přivázat zbývající živé obyvatele domu na jejich lůžka. Někde pod tou sítí jizev po zraněních, která si sám zasadil, a v srdci, jež se chvěje chronickou zuřivostí, se ukrývala duše skutečného znalce s neomylným citem pro krásu. Bylo podivné najít tyto vlastnosti v těle muže, který si byl ochoten kdykoliv do některé hlavní žíly vstříknout roztok koupelové soli.

Obrovské dveře na opačném konci místnosti se otevřely a odhalily temný prostor za sebou.

"Pane Tulipáne?" zvolal pan Zichrhajc.

Tulipán se pomalu zvedl od bolestivě pomalého a dlouhého zkoumání stolku, který mohl být pravým stolkem Tapasi, s pověstnou intarzií zhotovenou s použitím přinejmenším dvanácti -aných vzácných dřív.

"Hmm?"

"Nastal čas se znovu sejít se šéfy."

Mikuláš se toho dne právě chystal opustit svou kancelář, když na dveře někdo zaklepal.

Opatrně je pootvěřel, ale pak už byl odstrčen dveřmi dovnitř, až narazil zády na stěnu.

"Vy dokonale a příšerně nevďěčná osobo!"

Kdo by rád slyšel taková slova pronesená na svou adresu, zvláště z úst mladé a půvabné dívky? Slovo "nevďěčná" použila se stejným přízvukem, který by si v ústech pana Tulipána vysloužil jednu z pomlček s příponou. Mikuláš už viděl Sacharózu Rezámkovou několikrát předtím, když pomáhala svému dědečkovi v jeho malé rytecké dílně. Nikdy si jí zvlášť nevšímal. Nebyla nijak výjimečně přitažlivá, ale nedá se ani zdaleka říci, že by byla ošklivá. Pro Mikuláše to dosud byla jen nějaká dívka v zástěře, která v pozadí vykonávala nějaké drobné domácí práce, jako třeba že utírala prach nebo aranžovala květiny. Pokud si o ni vůbec vytvořil nějaké mínění, pak snad jen to, že trpí stihomamem urozenosti, který vyjadřuje přehrávanou vznešeností a ošidným přesvědčením, že mít dobrou etiketu znamená totéž jako být z dobrého rodu. Shrnul to vyjádřením, že jednoduše zaměňuje manýrismus za manýry.

Teď si ji mohl prohlédnout mnohem jasněji, protože za ním postupovala místností, a s náhlou úlevou lidí, kteří si myslí, že už v nejbližším okamžiku pravděpodobně zemřou, si uvědomil, že kdyby vzal v potaz módu v běhu století, je Sacharóza velmi hezká. Požadavky na krásu a její měřítka se během času mění a před dvěma sty lety by Sacharóziny oči přinutily velkého Cravattiho překousnout štětec vedví, před třemi sty lety by sochař Lila Mauvaise zvaný Fialetti vrhl jediný pohled na křivku její brady a upustil si dláto na nohu, před tisícem let by efebští básníci psali o tom, že už jen její nos stojí za to, aby na moře vyplulo přinejmenším čtyřicet lodí. A měla velmi dobré středověké uši.

Její ruce však byly naprosto moderní a jedna z nich zasadila Mikulášovi dlaní úder do tváře, který pátil, až mu do očí vytryskly slzy.

"Těch dvacet tolarů měsíčně bylo skoro všechno, co jsme měli!"

"Pardon? Já vám nerozumím!"

"Jasně, není už právě nejrychlejší, ale kdysi býval jedním z nejlepších rytců ve městě!"

"Aha... ehm, ano. Tedy..." Mikuláš náhle pocítil záchvat viny v souvislosti s panem Rezámkem.

"A vy jste nás o to připravil... jen tak!"

"Já jsem nechtěl! Jenže tpraslíci do mě... Prostě se to stalo!"

"Pracujete pro ně?"

"Tak trochu... spíš jako s nimi..." odpověděl Mikuláš.

"A my zatím můžeme umřít hladem, jo?"

Sacharóza, celá udýchaná, stála přímo před ním. Měla přešel dalších velmi pěkně vyvedených fyzických rysů, které, pokud nevymřou muži, z módy nevyjdou nikdy a cítí se doma a na svém místě v kterémkoliv století. Jak se zdálo, Sacharóza doufala, že strohé, z módy vyšlé šaty to zmírní. Mýlila se.

"Podívejte, musím se jich držet, musím s nimi pracovat," vysvětloval zajímavě Mikuláš a snažil se nezápat. "Teda, myslím tpraslíky. Lord Vetinari byl v téhle věci velmi... neoblomný. A najednou se to všechno hrozně zkomplikovalo -"

"Cech rytců bude zuřit a nedá si to líbit, je vám to jasné?" dotírala na něj.

"Ehm... jistě." Zoufalá myšlenka zasáhla Mikuláše tvrději než Sacharózina ruka. "To jsem čekal. Můžu se zeptat... Vy byste asi nechtěla tahle slova prohlásit za oficiální, že? Víte, jak to myslím: 'Jsme pobouřeni a rozrušeni,' prohlásil mluv... prohlásila mluvčí Cechu rytců?"

"A proč?" zeptala se s podezřením.

"Mám strašný nedostatek novinek do dalšího vydání," odpověděl jí Mikuláš. "Podívejte, nemohla byste mi pomoci? Mohl bych vám platit... ehm... dvacet pencí za zprávu a hodilo by se mi jich tak... alespoň pět denně."

Už už otvírala ústa, aby mu něco odsekla, když jí v tom zabránila ta část myslí, která prováděla průběžné výpočty.

"Tolar denně?" naklonila hlavu ke straně.

"I víc, když to budou zajímavé a dlouhé články," sliboval v zoufalství Mikuláš.

"Pro tu dopisovou věcičku, co děláte?"

"No."

"Tolar?"

"Jo."

Nedůvěřivě se a něj dívala. "Ale to si přece nemůžete dovolit, že ne? Jestli jsem si to dobře zapamatovala, tak si sám vyděláváte právě třicet tolarů. Alespoň jste to říkal dědečkovi."

"Věci se poněkud změnily. Sám jsem se s tím ještě nestačil vyrovnat, abych řekl pravdu."

Pořád ho nedůvěřivě pozorovala, ale přirozená zvědavost vlastní Ankh-morporčanům a naděje na nějaký ten tolar nabíraly vrch.

"No, slýchávám různé věci," začala. "A... že bych je měla psát? To snad je docela vhodná práce pro dámu, že? Vždyť je to prakticky kulturní."

"Hm... skoro, řekl bych."

"Nerada bych dělala něco, co by nebylo správné, víte? Konec konců, vy už to děláte několik let..."

"Podívejte, já jsem já," zamračil se Mikuláš. "Pokud se proti tomu ohradí cech, budou si to muset vyřídit s Patricijem."

"No... dobrá... jestli si jste jistý, že je to vhodné zaměstnání pro mladou dámu..."

"Takže zítra ráno přijďte rovnou do tiskárny," rozhodl se Mikuláš. "Já myslím, že bychom mohli v nejbližších dnech dát dohromady další novinkový dopis."

Byl to plesový sál, celý vyzdobený v rudé a zlaté, ale přitom v šeru jakoby zašlý a zatuchlý, a svícny bez svíček mu dodávaly poněkud strašidelný vzhled. Kruh svíček, hořících kolem středu, se jen matně odrážel od zrcadel na stěnách. V minulosti by pravděpodobně stačil velkou místnost dokonale osvětlit, ale během let celé místo i všechny předměty podivně zašly a zmatněly, takže záře svící vypadala jako vzdálený pod-vodní svět, který se stěží prodírá pralesem mořských rostlin.

Pan Zichrhajc byl na poloviční cestě ke kruhu, když si uvědomil, že jediný zvuk, který slyší, je zvuk jeho vlastních kroků. Pan Tulipán se tiše odkradl do šera a teď stahoval povlak z něčeho, co stálo u jedné stěny.

"No tohle! To se z toho poskvíním!" vypravil ze sebe zajímavě. "Tak tohle je fakticky -anej poklad! U mrtvý krtonožky! Pravej -anej Kamejo Ernesto. Vidíte tady tu prácičku s perletí?"

"Pane Tulipáne, teď není čas na -"

"Udělal jich prý jenom šest. Ale ne, vždyť oni to dokonce nechali -aně rozladěný!"

"Ke všem d'áblům, čeká se od nás, že se budeme chovat jako profesionálové!"

"Třeba by se ten nástroj líbil vašemu příteli jako dárek?" ozval se hlas uprostřed komnaty.

V kruhu svíček stál polokruh šesti židlí. Byly starodávného slohu a tvarů. Zadní opěradla, čalouněná kůží, vytvářela

plochou polokouli, něco jako skořepinu ořechu, která měla původně chránit člověka před průvanem, ale teď navíc v chabém světle poskytovala lidem sedícím v křeslech jejich soukromá jezírka hlubokého stínu.

Pan Zichrhajc už tady jednou byl. Obdivoval to uspořádání. Ten, kdo stál v osvětleném kruhu, nedokázal nahlédnout do stínů v křeslech, a tedy rozeznat podobu lidí, kteří v nich seděli, zatímco sám byl dokonale osvětlen ze všech stran.

Teď ho napadlo, že tohle uspořádání vlastně znamenalo, že ani ten, kdo seděl v některém z křesel, neviděl, kdo sedí v křeslech ostatních.

Pan Zichrhajc byl krysa. Ten název mu vyhovoval. Krysy mají mnoho vlastností a schopností, které hovoří v jejich prospěch. A tohle uspořádání bylo naplánováno někým, kdo myslel jako on.

Z jednoho křesla se ozval hlas: "Váš přítel Narcis -"

"Tulipán," opravil hlas pan Zichrhajc.

"Váš přítel, pan Tulipán, by si možná přál jako součást svého honoráře to cembalo?" pokračovalo křeslo.

"To není žádný -aný cembalo, to je virginal, což je jistě druh spinetu," zavrčel pan Tulipán. "Jedna -aná struna na notu, ne dvě! Menuje se tak proto, že to byl takovej zvláštní nástroj, určený pro -aný mladý dámy."

"No ne, vážně?" ozval se hlas z dalšího křesla. "A já si myslel, že je to jen takový nějaký druh jednoduchého nástroje!"

"Je to nástroj, na nějž mladé dámy hrály," vplul pan Zichrhajc hladce do hovoru. "A pan Tulipán umění nesbírá... on ho jen obdivuje. Náš honorář bude vyplacen v drahých kamenech, jak bylo dohodnuto."

"Jak si přejete. Prosím, vstupte do kruhu..."

"-aný cembalo," mumlal nenaloženě pan Tulipán.

Nová firma tedy zaujala své postavení v kruhu a stala se tak centrem palby pohledů skrytě vycházejících z křesel.

Pan Zichrhajc byl stíhlý a dvě hubené nožičky dělaly čest jeho jménu. Snad jen hlava byla o něco větší, než bylo třeba, a na místo jednoho oka měla oči dvě. Pokud by se měl nazvat jiným jménem než krysa, hodilo by se snad "rtuťovitý elegant". Pil velmi málo, dával si pozor na to, co jedl, a považoval své tělo, i když bylo mírně deformované, za chrám. Je ale také pravda, že na vlasy používal více oleje, než bylo třeba, a dělil si je uprostřed hlavy pěšinkou a stylem, který byl moderní před dvaceti lety. Málokdo by si také nevšiml, že jeho černý oblek je dosti oblýskaný a umaštěný a malá oka neustále těkají sem a tam, díky čemuž jim nic neuniklo.

Nahlédnout do očí panu Tulipánovi bylo mnohem těžší, a to díky jistě opuchlosti, která byla nepochybně následkem jeho vřelého vztahu k sykým hmotám v sáčcích*. Ty sáčky pravděpodobně zavinily i všeobecnou trudovitost a to, že mu po obličejí vystávaly žíly jako provazy. V každém případě však byl pan Tulipán onen druh mohutného chlapa, na němž téměř praskaly šaty ve švech, a navzdory svým uměleckým sklonům působil dojmem bývalého zápasníka ve volném stylu, který nezvládl testy inteligence. Pokud on považoval své tělo za chrám, pak to byl jistě jeden z těch chrámů, v jejichž podzemí prováděli lidé strašné věci zvířatům, a když si on kontroloval stravu, tak jen proto, aby se ujistil, že se ještě hýbá.

Několik křesel se zamyslelo, ne nad tím, zda dělají správnou věc, o tom nebylo pochyb, ale zda se ji rozhodla provést za pomoci těch správných lidí. Každopádně byl pan Tulipán člověk, kterého by málokdo rád viděl stát tak blízko otevřeného plamene.

"Kdy budete připraveni?" zeptalo se jedno z křesel. "Jak se daří vašemu... chráněnci dnes?"

"Myslíme si, že úterý by bylo vhodným dnem," odpověděl pan Zichrhajc. "To bude připraven tak jako už nikdy."

"A nebudou v tom žádní mrtví," pokračovalo křeslo. "To je velmi důležité."

"Pan Tulipán bude jako ovečka," přikyvoval pan Zichrhajc.

Neviditelné pohledy se odvracely v touze nevidět pana Tulipána, který si právě tuhle chvíli zvolil k tomu, aby nosem nasál větší množství práškového břídláku.

"Ehm, dobrá," pokračovalo křeslo. "Jeho lordstvo nesmí utrpět větší úhony, než bude nezbytně nutné. Mrtvý Vetinari by mohl být mnohem nebezpečnější než Vetinari živý."

"A za žádnou cenu nesmí dojít k potížím s hlídkou!"

"Jo, my víme o hlídce svoje," přikývl pan Zichrhajc. "To už nám vysvětlil pan Kosopád."

"Velitel Elánus vede velmi... výkonný sbor."

"To není žádný problém," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc.

"Členem hlídky je například i vlkodlak."

Do vzduchu vyletěla fontána bílého prášku. Pan Zichrhajc musel svého kolegu několikrát udeřit do zad.

"-anej vlkodlak? To jste se všichni -aně zbláznili?"

"Ehm... proč váš kolega pořád vydává ten podivný zvuk -aně, -anej a podobně, pane Zichrhajci?" zajímalo se křeslo.

"Vy všichni musíte být -aně na hlavu!" zavrčel pan Tulipán.

"To je taková vada řeči, nebo spíš špatný řečnický návyk," uklidňoval situaci pan Zichrhajc. "Vlkodlaka? Díky, že jste nás upozornili. Mnohokrát děkujeme. Ti, když se vám pustí po stopě, jsou horší než upíři! Ale to jistě víte, že?"

"Byli jste nám doporučeni jako velmi vynalézaví muži."

"Jako velmi drazí vynalézaví muži," poopravil pan Zichrhajc mírně hlas.

Křeslo si povzddechlo. "U mužů vašeho druhu je tomu málokdy jinak. Dobrá. To už s vámi probere pan Kosopád."

"No jo, jenže oni maj -anej čich, že byste tomu nevěřili," reptal dál pan Tulipán. "K čemu jsou mrtvému -aný peníze..."

"Jsou v tom ještě nějaká další překvapení?" dotazoval se pan Zichrhajc. "Máte velmi schopné policajty a jeden z nich je vlkodlak. Ještě něco? Nemají tam náhodou i trolly?"

"Ale ano, několik. A trpaslíky. A zombie."

"Vhlídce? Co to tady vedete za město?"

"My to město nevedeme," odpovědělo poněkud škrobeně křeslo.

"Ale záleží nám na tom, jak je vedeno," doplnilo jiné křeslo.

"Aha," přikývl pan Zichrhajc. "Jasně. Už si vzpomínám. Vy jste zúčastněná veřejnost." Znal zúčastněnou veřejnost, nebo také zainteresované občany. Kdekoliv se objevili, mluvili tímž vlastním jazykem, kde "tradiční hodnoty" znamenaly "je třeba někoho pověsit". Všeobecně řečeno, to mu žádné obtíže nedělalo, ale nikdy neuškodí, když člověk pochopí svého zaměstnavatele.

"Mohli jste si sehnat někoho jiného," řekl. "Máte tady přece Cech vrahů."

Křeslo nervózně syкло mezi zuby.

"Naše potíže spočívají v tom, že mnoho jinak inteligentních lidí shledává současný status quo města... nejen přijatelný, ale velmi vyhovující, přestože bezpochyby město ničí."

"Aha," přikyvoval s pochopením pan Zichrhajc. "To jsou nezúčastnění občané."

"Přesně tak, gentlemani."

"A je jich mnoho?"

Tuhle otázku křeslo ignorovalo.

"Těšíme se na naše další setkání, pánové. Zítřka v noci. Tam, jak doufám, nám potvrdíte, že jste připraveni. Dobrou noc."

Půlkruh křesel zachoval mlčení ještě chvíli poté, co Nová firma opustila místnost. Pak velkými dveřmi vešla vysoká postava oblečená v černém, vstoupila na okamžik do kruhu světla, kývla a zmizela ve tmě.

"Jak příšerní lidé."

"Asi jsme stejně měli použít Cech vrahů."

"Hah! Těm se pod Vetinariho vládou daří přímo skvěle! Každopádně, my ho přece nechceme zabít. Na druhé straně mě tak napadlo, že bychom možná měli nějakou tu zakázku pro cech. Potom"

"Přesně tak. Až budou naši přátelé bezpečně mimo obvod města... V tomhle ročním období bývají cesty dosti nebezpečné..."

"Ne, pánové. Budeme se držet našeho plánu. Ten muž jménem Karel zůstane naživu a po ruce tak dlouho, dokud nebude všechno vyřízeno nebo dokud by nám mohl být jakkoliv k užítku, a pak ho naši dva gentlemani odvezou někam hodně, hodně daleko, hahaha, a tam ho po zásluze odmění. Možná pak bychom se mohli obrátit na vrahy, jen pro jistotu, pro případ, že by měl pan Zichrhajc nějaké chytré nápady."

"Výborně vymyšleno. I když mi to tak trochu připadá jako velké plýtvání. Co všechno by mohl našinec s tím Karlem podniknout..."

"Už jsem vám vysvětlil, proč by to nefungovalo. Ten muž je šašek!"

"Asi máte pravdu. Lepší jednou a pořádně než vícekrát a k ničemu."

"Takže si rozumíme, že ano? A teď... prohlašuji, že tato schůze Výboru pro odvolání Patricije končí. A nikdy se nekonala."

* * *

Lord Vetinari vstával tak časně, že spánek pro něj byl prakticky jen záminkou, proč se převléci z jedné šaty do jiných.

Miloval ten čas těsně před zimním svítáním. Bylo většinou mlhavo, takže město nebylo skoro vidět, a několik hodin bývalo téměř naprosté ticho, přerušované jen tu a tam nějakým tím krátkým výkřikem.

Celá ta pohoda však byla dnes ráno přerušena křikem, který se ozýval přímo před branami paláce.

"Hojnarylup!"

Přešel k oknu.

"Skvidaped-ojt!"

Patricij se vrátil ke stolu a zazvonil na svého úředníka Važuzla, kterého pak vyslal na výzkumy.

"Je to ten žebrák, kterému říkají Starý Smrd'a Rum, pane," informoval po pěti minutách Patricije Važuzel. "Prodává tuhle věc... ten papír plný... psaných věcí." Arch papíru držel opatrně mezi dvěma prsty, jako kdyby čekal, že každou chvíli vybuchne.

Lord Vetinari si od něj papír vzal a přečetl si ho. Pak si ho přečetl ještě jednou.

"Ale, ale," zabroukal si skoro spokojeně. "Takže Ankh-morporská Kometa. Kupuje to ještě někdo?"

"Dost lidí, můj pane. Lidé, kteří chodí z noční směny, trhovci, lidé, co u nich nakupují, a další."

"Nevidím tady nikde nic, co by připomínalo 'hojnarylup' ani 'skvidaped-ojt'?"

"Ne, můj pane, ani já ne,"

"Zvláštní." Lord Vetinari ještě chvíli četl a pak řekl: "Hm-hmm. Zrušte všechny mé schůzky dohodnuté na dnešní dopoledne. V devět hodin přijdou zástupci Cechu městských vyvolávačů a v devět deset Cechu rytců."

"Nevím o tom, že mají dohodnuté slyšení, sire."

"Dohodnou si je," řekl lord Vetinari. "Až uvidí tohle, tak si je dohodnou. Ale, ale... jak vidím, v hospodské pranicí bylo zraněno šestapadesát lidí."

"To se mi zdá nějak moc, vaše lordstvo."

"Ale musí to být pravda, Važuzle," zabručel Patricij, "vždyť je to tady napsáno černé na bílém! V novinkách! Ach ano, a pošlete vzkaz i tomu příjemnému Mikulášovi ze Slova. Toho přijmu v devět třicet."

Pak znovu přeběhl očima po potištěném listu papíru. "A prosím, dejte na vědomí, všeobecně, a zvláště pokud by se někdo blíže vyptával, že můj postoj v této věci je jasný: nebyl bych rád, kdyby se mělo panu ze Slova přihodit něco ošklivého, jasné?"

Važuzel, obvykle tak sebejistý ve výkladu požadavků svého pána, na okamžik zaváhal.
"Můj pane, chcete tím říci: 'nebyl bych rád, kdyby se mu stalo něco ošklivého', nebo: 'ne, byl bych rád, kdyby se mu stalo něco ošklivého'?"
"Zdalo se mi to, nebo jste na mě opravdu mrkl, Važuzle?"
"Ani náhodou, sire!"
"Važuzle, já věřím, že je právem každého občana Ankh-Morporku procházet ulicemi bez nebezpečí a neobtěžován."
"Dobří bohové, sire! Vážně?"
"Samozřejmě."
"Ale já myslel, že jste vyloženež proti tomuhle pohyblivému písmu, pane. Říkal jste přece, že by to neúnosně zlevnilo tisk a že by lidé pak -"
"Jste připraven na nové, vzrušující tisíciletí, které už před námi leží na dosah, Važuzle? Jste připraven sevrít budoucnost pohotovou rukou?"
"To nevím, můj pane. Je k tomu třeba nějaký speciální společenský úbor?"

Když Mikuláš ze Slova spěchal dolů po schodech, seděli už ostatní obyvatelé penzionu kolem stolu. Spěchal, protože bytná, paní Arkánová, měla na lidi, kteří chodí pozdě k jídlu, svůj Názor.
Paní Arkánová, majitelka Penzionu pro svobodné pány paní Ekrasity Arkánové, byla přesně to, čím se Sacharóza, aniž si to uvědomovala, snažila stát. Nebyla jen úctyhodná žena, byla přímo Úctyhodná. Byla to kombinace víry, životního stylu a koníčka. Měla v oblíbě ctihodné lidi, kteří byli Čistí a Slušní. Používala tu frázi tak, jako kdyby bylo zhola nemožné být jedno a nebýt druhé. Pronajímala slušná lůžka a vařila levná, ale slušná jídla pro své slušné a čisté nájemníky, což byli, na rozdíl od Mikuláše, většinou muži středního věku, svobodní a neobyčejně střizliví. Byli to hlavně provozovatelé jednoduchých řemesel, do posledního mohutní, zavalití lidé, vydrhnutí kartáčky do červena, na nohou nosili těžké pracovní boty a u stolu se chovali s neohrabanou slušností.
Co bylo zvláštní - tedy co připadalo zvláštní Mikulášovi, který celkem dobře znal lidi typu paní Arkánové, bylo to, že neměla nic proti trpaslíkům ani trollům. Alespoň ne proti těm čistým a slušným. Paní Arkánová povznesla slušnost a čistotu nad rasy.
"Tady se říká, že tam bylo ve rvačce zraněno padesát šest lidí," říkal právě pan Šmicnutý, který na základě toho, že v penzionu paní Arkánové bydlel nejdéle, jednal u jídla tak trochu jako předsedající. Koupil si cestou domů z pekárny, kde pracoval jako předák noční směny, výtisk Komety.
"Úžasné," vydechla paní Arkánová.
"Myslím, že tam mělo být pět nebo šest," zamračil se Mikuláš.
"Tady se píše, že padesát šest," odbyl ho pan Šmicnutý neochvějně. "Černé na bílém."
"Tak to musí být pravda," přikyvovavla paní Arkánová za všeobecného souhlasu všech strážníků, "Jinak by jim to tam nedovolili napsat."
"Tak by mě zajímalo, kdo to vyrábí?" ozval se pan Náchylka, který obchodoval jako obchodní cestující s botami a dámskými střežící ve velkém.
"Tohle budou dělat nějakí extra machři, to jako odborníci, myslím," odpověděl mu pan Šmicnutý.
"Opravdu?" zajímal se Mikuláš.
"Samozřejmě," podíval se na něj pohrdavě pan Šmicnutý. Patřil k oněm hmotným mužům, kteří mají patent na rozum a v okamžiku se stávají odborníky na cokoliv. "Nikdy by přece nedovolili jen tak ledaskomu, aby si psal, co ho napadne. To dá zdravý rozum."
To byl jeden z důvodů, proč Mikuláš dorazil do dílny za Kbelíkem v zamyšlené náladě.
Dobrohor zvedl hlavu od kamene, kde opatrně skládal písmo plakátu.
"Támhle jsou tvoje peníze," řekl a hodil bradou k regálu.
Byly to většinou měďáky, ale dohromady skoro třicet tolarů.
Mikuláš na hromádku mincí němě zíral. "To není možné," zašeptal.
"Pan Rum a jeho přátelé se neustále vraceli pro další výtisky," vysvětloval Dobrohor.
"Ale... vždyť to byly jen takové obyčejné věci," uvažoval nahlas Mikuláš. "Nebylo to ani nic důležitého... jen tak věci, které se vlastně dějí denně."
"Aha, to je ono, lidé se vždycky rádi dozvědí, kde se co stalo," pobroukával trpaslík s náznakem úsměvu. "A když snížíme cenu na polovinu, prodáme zítra třikrát tolik."
"Na polovinu?"
"Lidi jsou rádi informovaní. Jen tak mě to napadlo." Pak se trpaslík skutečně usmál. "Vzadu na tebe čeká nějaká mladá dáma."

V těch dnech, kdy byla místnost ještě prádelnou, tedy v dobách předhoupacokoňských, byla jedna její část oddělena lacinou a tenkou přepážkou, zvedající se do výše pasu, aby oddělila úředníky a osobu, jejímž úkolem bylo vysvětlovat nespokojeným zákazníkům kam se, u všech čertů, poděly jejich ponožky. Sacharóza se prkenně choulila na židli, rukama s lokty u těla si tiskla na hrud' kabelku a snažila se přijít co nejméně do styku s prachem a špínou, které celé to místo pokrývaly.

Kývla mu na pozdrav.

Okamžik, proč jí vlastně řekl, aby přišla? Aha, ano... byla chytrá a inteligentní, více méně, starala se o dědečkovy knihy, a upřímně řečeno, Mikuláš se málokdy setkal se vzdělanými lidmi. Většinou za ním chodili ti, pro něž bylo pero kusem složité techniky, kterou nedokázali ovládnout. Jestliže věděla, co je to středník, pak byl ochoten se smířit s tím, že se chovala, jako by žila v minulém století.

"Tohle je teď vaše kancelář?" špitla nesměle.

"Řekl bych, že ano."

"Neřekl jste mi o těch trpaslících!"

"Vadí vám?"

"Ale ne. Trpaslíci jsou podle mých zkušeností velmi slušní a dbají na zákony."

Teprve teď si Mikuláš uvědomil, že mluví s dívkou, která nikdy nebyla na jistých ulicích, když začaly bary zavírat.

"Mám pro vás dvě pěkné zprávy," pokračovala Sacharóza polohlasem, jako kdyby mu prozrazovala státní tajemství.

"Ehm... ano?"

"Můj dědeček říká, že je to nejdelší a nejchladnější zima, jakou si pamatuje."

"Ano?"

"Podívejte, je mu osmdesát. To je přece hodně dlouhý čas, ne?"

"Aha."

"A výroční setkání Cukrářského a květinového kroužku Dollyiných sester, které se mělo odehrát včera večer v čítárně domu Dollyiných sester na ulici Parlamentní prachovky, muselo být předčasně ukončeno, protože se převrhl stolek s dortem. Dozvěděla jsem se to od sekretářky a všechno jsem to hezky sepsala."

"Oh. Hm. A myslíte, že je to opravdu zajímavé?"

Podala mu list papíru, vytržený z laciného školního sešitu.

Stálo na něm: Společenský večer spojený s Výroční soutěží Cukrářského a květinového kroužku Dollyiných sester proběhl včera večer v domě Dollyiných sester na ulici Parlamentní prachovky. Předsedkyní poroty byla paní Říčníková. Privítala všechny členky a poděkovala za hojné dary a příspěvky. Byly uděleny tyto ceny..."

Mikuláš přelétl pohledem dlouhý seznam cen a jmen.

"Exemplář v nádobě?" pozvedl tázavý pohled k Sacharóze.

"Byla to soutěž o nejhezčí jiřinu," vysvětlila.

Mikuláš pečlivě vepsal za slovo "exemplář" slovo Jiřina" a četl dál.

"Překrásné ukázky vyšíváných polštářků na stolicích daných rozměrů?"

"No? Co má být?"

"Hm... vlastně nic." Mikuláš opatrně změnil text na "překrásné ukázky vyšíváných polštářků na stoličku o daném rozměru", což věci příliš nepomohlo, a pokračoval ve čtení s výrazem cestovatele procházejícího neznámou džunglí, na nějž může ze zdánlivě mírumilovného podrostu kdykoliv vyskočit exotické zvíře. Popis pokračoval:

"Bohužel, skvělý duch slavnosti byl narušen, když oknem do sálu vskočil nahý muž, zuřivě pronásledován členy Městské hlídky, proběhl místností, zničil připravené sladké bifé a nakonec uklouzl po troskách ovocných a šlehačkových pohárů a zákusků. Slavnost byla předčasně ukončena v jedenadvacet hodin. Paní Říčníková děkuje všem členům a zúčastněným."

"Tak co myslíte?" zeptala se Sacharóza se slabým náznakem nervozity.

"Víte," začal opatrně Mikuláš poněkud nepřítomným hlasem, "myslím si, že tohle se prakticky nedá vylepšit. Ehm... co byste řekla, že bylo na celé té události nejdůležitější?"

Ruka jí vyletěla k ústům. "No ano! Máte pravdu! To jsem tam zapomněla napsat! Paní Pochlebníková obdržela první cenu za svůj sněhový nákypl! Po šest let byla vždycky druhá!"

Mikuláš se zadíval na stěnu. "Skvělá práce," přikývl. "Tak to bych tam ještě na vašem místě přidal. Mohla byste se ale taky zastavit na strážnici vedle Dollyiných sester a poptat se na toho nahého muže -"

"Nic takového neudělám! Slušná žena nemá s hlídkou nic společného!"

"Myslel jsem, že byste mohla zjistit, proč ho pronásledovali, samozřejmě."

"Proč bych to měla dělat?"

Mikuláš se pokusil zformulovat svou nejasnou myšlenku. "Lidé to budou chtít vědět."

"Ale nebude to těm lidem z hlídky vadit, když se jich budu vyptávat?"

"No, je to přece naše hlídka. Nevím, proč by jí mělo něco takového vadit. A co kdybyste se pokusila najít nějaké další hodně staré lidi a poptala se jich na počasí? Kdo je nejstarším občanem města?"

"To nevím. Nejspíš některý z mágů."

"Mohla byste zajít na univerzitu a zeptat se ho, jestli si nepamatuje horší zimu, než je tahle?"

"Je to tady, co se dávají ty věci na papír?" ozval se jakýsi hlas ve dveřích.

Hlas patřil malému človíčkovi s rozzářenou tváří, jednomu z oněch lidí, kteří neustále vypadají, jako že si právě vyslechli pěkně šťavnatý vtíp.

"Víte, já totiž vypěstoval tuhle mrkev," pokračoval mužík, "a řek bych, že narostla do moc zajímavé podoby. He? Co myslíte, he? Mně vykládejte o směšných věcech! Vzal jsem ji k nám do hospody a všichni se mohli po... (vrhl rychlý pohled na Sacharózu) trhat smíchem! Všichni říkali, že by se to mělo dát do těchhle... novinek."

Pozvedl zmíněnou zeleninu v ruce. Měla opravdu pozoruhodný tvar. Mikulášova tvář nabrala zvláštní odstín.

"To je ale opravdu velmi zajímavá mrkev," ozvala se Sacharóza a kritickým pohledem si měřila předmět doličný.

"Ehm... ehm... vy raději běžte na univerzitu. Co kdybyste už vyrazila? A já to vyřídím s tímhle... pánem," prohlásil Mikuláš, když cítil, že je znovu schopen řeči.

"Moje žena se smála jako blázen!"

"Jste opravdu velmi šťastný muž, pane," konstatoval Mikuláš smutně.

"Je škoda, že v těch svých... novinkách nemáte obrázky, co?"

"To je pravda, ale myslím si, že i tak jsme si nadrobili až až," odpověděl mu Mikuláš a otevřel si poznámkový blok.

Když se postaral o mužika a jeho šprýmovnou zeleninu, přešel Mikuláš do tiskařské dílny. Trpaslíci stáli v hloučku

kolem padacích dveří v podlaze a hovořili mezi sebou tlumenými hlasy.

"Už zase nám zamrzly pumpy," hlásil Dobrohor. "Nemůžeme rozmíchat další barvu. Starý pan Gouda říká, že tady někde byla kdysi studna..."

Zdola se ozval výkřik. Dva trpaslíci sestoupili po žebříku pod podlahu.

"Pane Dobrohore, napadá vás nějaký důvod, proč bych měl dát tohle do novin?" nadhodil Mikuláš a podal Dobrohorovi Sacharózin elaborát o cukrářském a květinovém shromáždění. "Připadá mi to trochu... nudné."

Trpaslík si článek přečetl. "Napadá mě třiasedmdesát důvodů," zabučel nakonec. "Protože je tam sedmdesát tři jmen. Předpokládám a vsadil bych se, že lidé rádi uvidí své jméno vytištěné na papíře."

"A co ten nahatý chlap?"

"No jo... škoda, že nezjistila jeho jméno."

Zdola se ozval další výkřik.

"Tak se na to podíváme," prohlásil Dobrohor.

Mikuláše už ani nepřekvapilo, že malý sklípek pod kůlnou byl vystaven mnohem lépe než sama kůlna. Jenže tak už to prostě v Ankh-Morporku bylo, většina sklepů, které měli obyvatelé k dispozici, byla kdysi v dávné minulosti prvními, nebo dokonce druhými patry původně obytných budov, postavených v časech, kdy si lidé ještě mysleli, že jejich budoucnost bude trvat navěky. Pak ale vystoupila z břehů řeka a nesla s sebou záplavu bahna a stěny se zvyšovaly a dnešní, nový Ankh-Morpork stál na tom, co kdysi bývalo starým Ankh-Morporkem. Lidé říkali, že každý člověk s dobrým orientačním smyslem a krumpáčem by mohl projít napříč podzemím města. Stačilo by prý k tomu jen prokopávat se stěnou za stěnou.

U jedné stěny byly navrstveny rezavé plechovky a dřevěné trámy shnilé tak, že jejich stěny měly tloušťku papíru. A uprostřed sousední stěny byl vyzděn dveřní oblouk a ty mnohem mladší cihly najednou vypadaly ve srovnání s původní kamenickou prací, která je obklopovala, nesmírně zvetšele a staře.

"Co je tam za tím?" zajímal se Bodoni.

"Nejspíš nějaká stará ulice," odpověděl Mikuláš.

"K té ulici patřil sklep? A na čem stála ta ulice?"

"Víte, když některé části města zasáhla potopa, lidé prostě stavěli dál," pokoušel se jim celou věc vysvětlit Mikuláš. "Tohle byl kdysi nejspíš přízemní pokoj, chápete? Lidé prostě zazdili dveře a okna a přistavěli si nahoru další patro. Říká se, že v některých částech města je pod zemí třeba šest, nebo dokonce sedm pater. Většinou naplněných bahnem. A to se snažím opravdu nepřehánět, abyste si -"

"Hledám pana Mikuláše ze Slova," zaduněl hlas kdesi nad jejich hlavami.

Světlo, které dolů padalo otevřeným poklopem, zastínila hlava obrovského trolla.

"To jsem já," připustil Mikuláš.

"Patricij vás okamžitě přijme," oznámil mu troll.

"Ale já nemám s lordem Vetinari dohodnutou schůzku!"

"Hm, to nic," odpověděl troll. "Byl byste překvapenější, kdybyste věděl, kolik lidí má schůzku s Patricijem a vůbec o tom nevědí! Takže byste si měl raději pospíšet. Teda alespoň já na vašem místě bych si pospíšel."

* * *

S výjimkou jemného tikání hodin vládlo v místnosti dokonalé ticho. Mikuláš s jistými obavami pozoroval lorda Vetinariho, který zatím dokonale zapomněl na jeho přítomnost a znovu pročítal Ankh-morporskou Kometu.

"Jaký to... opravdu... zajímavý dokument," prohlásil náhle Patricij a odložil noviny stranou. "Ale jsem nucen zeptat se... proč?"

"Je to jen můj soupis novinek," odpověděl mu Mikuláš, "Jen trochu větší a obsažnější. Ehm... lidé rádi vědí, co se kde děje."

"Kteří lidé?"

"No... vlastně každý, vážně."

"Opravdu? Už vám to někdo řekl?"

Mikuláš polkl naprázdno. "No... to zrovna ne. Jenže... já už nějaký čas píšu své novinkové dopisy, jak jistě víte -"

"Pro různé zahraniční osobnosti, vládnoucí osoby a podobně," přikývl Vetinari. "Lidem, kteří potřebují znát. Vědět věci je součástí jejich profese. Jenže vy to prodáváte na ulici kdekomu, nemám pravdu?"

"Tak nějak, pane."

"Zajímavé. Pak by se vám pravděpodobně nelíbilo přirovnání, že podobná situace se podobá, řekněme, situaci na jedné z těch starých galejí? Víte, které myslím, ty, co měly dole řady veslařů, mezi nimiž vedl zvýšený dřevěný chodník, kudy procházel dozorce, a kormidelník byl vysoko vzadu na zádi. Je samozřejmě v zájmu všech na lodi, aby loď neuvázla, ale prosím, sledujte mě pozorně: jistě není v zájmu veslařů, aby věděli o každé překonané mělčině, objetém skalisku nebo odvrácené srážce, protože to by je jen rozrušilo a vyvedlo z rytmu. Jediné, co veslaři opravdu potřebují vědět, je, jak nejlépe veslovat."

"A že mají dobrého kormidelníka," řekl Mikuláš. Nedokázal tu větu spolknout. Vyslovila se sama. A teď byla venku a visela ve vzduchu.

Lord Vetinari mu věnoval pohled, který trval o několik vteřin déle, než bylo zapotřebí. Pak se najednou jeho ústa v okamžiku roztáhla do širokého úsměvu.

"To jistě. To by tedy vědět měli, rozhodně. Konec konců, tohle je věk slov. Padesát šest lidí zraněno v hospodské rvačce, co? Úžasné. A jaké další novinky pro nás máte, pane?"

"Tedy, ehm... bylo velmi chladno..."

"Bylo chladno! Vážně? No tohle! To jsou mi ale věci!" Na jeho psacím stole právě malý ledovec narazil do Veterinariho kalamáře.

"Ano, a taky došlo k nějaké... půtce na srazu cukrářek a... zahradnic... včera večer..."

"Půtka? Hmm."

"No, možná, že to byla spíše jen taková rozmíška*. A jeden člověk vypěstoval zeleninu legračního tvaru."

"No to je něco! A jakého tvaru?"

"Ehm... zábavného tvaru, sire."

"Mohl bych vám dát malou radu, pane ze Slova?"

"Budu vám velmi vděčný, pane."

"Buďte opatrný. Lidé rádi slyší to, co už vědí. Na to nezapomínejte. Cítí se ovšem nesví, když jim začnete říkat nové věci. Nové věci... nové věci nejsou to, co čekají. Oni se například rádi dozvědí, řekněme, že pes může člověka pokousat. To psi dělají. Nechtějí už slyšet, že člověk může pokousat psa, protože se a priori nečeká, že by tak mohl svět fungovat. Krátce řečeno, lidé si myslí, že chtějí slyšet novinky, ale ve skutečnosti touží po věcech, které už vědí. Ale vidím, že to už jste svým způsobem pochopil."

"Ano, pane," přikývl Mikuláš, který si nebyl jist, zda lordu Veterinari mu rozumí, ale byl si jistý tím, že ta část, které nerozumí, se mu ani trochu nelíbí.

"Myslím, že zástupci Cechu rytců chtějí s panem Dobrohozem probrat nějaké věci, Mikuláši, ale já si vždycky myslel, že bychom měli postupně vstoupit do budoucnosti."

"Ano, pane. Ono by bylo dost těžké chtít vstoupit jinam."

A znovu následoval onen dlouhý pohled a pak to rychlé roztátí tváře do úsměvu.

"Jistě. Tak tedy hezký den, pane ze Slova. Ach ano... a našlapujte opatrně. Jsem si jistý, že byste se nechtěl stát novinkou..., co říkáte?"

Když se Mikuláš vracel ke Třpytné ulici, velmi pečlivě si v duchu obracel Patricijova slova, a být hluboce zamyšlen, když člověk kráčí ulicemi Ankh-Morporku, se nevyplácí.

Kolem Kolíka Aťsepicnu prošel se slabým kývnutím na pozdrav, ale na tom nezáleželo, protože pan Kolík byl stejně zaměstnán něčím jiným. Obsluhoval právě dva zákazníky. Dva zákazníci najednou, pokud jeden z nich právě nedodával tomu druhému odvalu, to byla skutečně rarita. Tihle dva mu ale dělali starosti. Oni si totiž jeho zboží prohlíželi.

Kolík A.S.P. prodával své uzenky v rohlíku a masové pirohy po celém městě, dokonce i před budovou Cechu vrahů. Uměl velmi dobře odhadnout lidi, zvláště když měl odhadnout, zda je třeba nenápadným a klidným krokem zahnout za roh a pak vyrazit jako ďábel, nebo vyrazit jako ďábel ihned. Teď došel k názoru, že měl velkou smůlu, když se postavil právě sem, a navíc, že je na každou akci pozdě.

Se zabíjaky se nepotkával často. S vrahy ano, ale vrahové obvykle měli ke svým činům nějaký, byť by podivný důvod a každopádně většinou vraždili jen přátele nebo příbuzné. Mnohem častěji tedy potkával vrahy, jenže činnost vrahů měla určitý styl a velmi přesná pravidla.

Tihle muži byli zabíjáci. Ten velký, který páchl po kuličkách proti molům a měl po celé přední části šatů bílé šmouhy, nebyl nic jiného než sprostý mordýř, to Kolíkovi starosti nedělalo. Horší to bylo s tím druhým. Byl hubený jako špendlík, měl řídké, špinavé a zplhlé vlasy a vznášelo se kolem něj ovzduší násilné a škodolibé smrti. Člověk má málokdy možnost pohlédnout do očí někomu, kdo klidně zabije jen proto, že mu to v tom okamžiku připadá jako dobrý nápad.

Kolík pomalu a opatrně přesunul ruce tak, aby mohl otevřít zvláštní oddělení svého podnosu. Bylo to oddělení nejvyšší třídy, v němž byly uloženy uzenky vyrobené 1) z masa, 2) známých čtyřnohých tvorů, 3) pravděpodobně suchozemských.

"Nebo bych vám mohl doporučit tyhle, gentlemani," řekl, a protože zvyk je železná košile, nedokázal nedodat, a tak dodal, "nejjemnější vepřové."

"Jsou dobré?"

"Nikdy nezatoužíte okusit jiné, pane."

"A co ty druhé?" ozval se ten velký.

"Promiňte, pane?"

"Paznehty a prasečí soper a krysy a další podobné věcičky, které padnou do -anýho mlejnků!"

"Pan Tulipán tuhle," vysvětloval hubený muž, "má na mysli takové ty více... živočišně přirozené Uzenky."

"Jo," přikyvoval pan Tulipán. "Já jsem prostě -aně ekologické!"

"Jste si jistý? Ne, ne, počkejte, tak dobrá!" Kolík pozvedl ruku. Způsoby obou mužů se změnily. Oba si očividně byli vším jistí. "Dobrá, takže... vy si přejete špat- méně kvalitní uzenky, ano?"

"Aby v nich byly namletý -aný nehty," přikyvoval pan Tulipán.

"Tak tedy, ehm... já... mohl bych vám..." Kolík se vzdal. Byl přece jen obchodník tělem i duší. Prodáváte, co prodáváte. "Dovolte, abych vám něco řekl o těchto uzenkách," pokračoval a hladce přehodil svůj vlastní vnitřní motor na obrácený chod. "Když si na jatkách někdo usekne palec, tak se tam ani neunavují tím, aby vypnuli mlejnek. Krysy tam ale asi nenajdete, protože krysy se tomu místu obloukem vyhýbají. Jsou tam totiž zvířata, že... No, víte, jak se říká, že veškerý život začal v nějaký zvláštní polívce? A stejný je to s těma uzenkami. Jestli chcete miň kvalitní uzenky, tak kvalitnější miň kvalitní uzenky nenajdete široko daleko."

"Ty si jistě schováváte pro speciální zákazníky, nemám pravdu?" naklonil se ke Kolíkovi pan Zichrhajc.

"Pane! Pro mě je každý zákazník speciální."

"A co hořčici, máte?"
"No, lidi tomu říkají hořčice," začal Kolík, který se nechal poněkud unést, "ale já tomu říkám -"
"Já miluju -anou hořčici," zavrčel pan Tulipán.
"- opravdu lahůdková hořčice," dokončil Kolík větu, aniž změnil rytmus.
"Vezmeme si dva kousky," řekl pan Zichrhajc. Nezdálo se, že by měl v úmyslu sáhnout pro peněženku.
"Bude to pozornost podniků!" zahlaholil Kolík. Pak omráčil dvě uzenky, zarohlíkoval je a nabídl zákazníkům. Pan Tulipán vzal oba rohlíky a k nim přidal plechovku s hořčicí.
"Víte, jak se říká uzence v rohlíku v Quirmu?" zeptal se pan Zichrhajc, když oba muži vykročili na další cestu.
"Ne?" podíval se na něj pan Tulipán.
"Říká se jí tam ,la izenka dans l rochlik'."
"Co? V cizí řeči? To si děláte -anou srandu!"
"Ne, já si nedělám žádnou -anou srandu, pane Tulipáne."
"Víte, co myslím, měli by jim říkat nějak jako... třeba... l párek dans l crouton," rozváděl svou myšlenku pan Tulipán. Pak si ukousl sousto páně Kolíková potěšení. "A to je přesně to, po čem tahle zatracená věc chutná," dodal plnými ústy.
"V rochlik, pane Tulipáne."
"Já vím, co jsem řekl. Tohle je opravdu... hrozná uzenka."
Kolík pozoroval, jak odcházejí. V Ankh-Morporku nebylo často slyšet lidi mluvit podobným způsobem, jakým hovořili ti dva. Většina lidí nenechávala mezi slovy tak dlouhé přestávky a Kolík by bylo každopádně zajímavé, co znamená ten zvuk -ané, -aný, které ten velký tak často používal.

Před velkým domem v Lichotnické ulici se shromáždil zástup lidí, vozová doprava uvízla a vozy a káry už stály skoro k Široké cestě. A jakmile se někde shromáždí takový dav lidí, pomyslel si Mikuláš, měl by někdo napsat proč.
V tomto případě byla příčina jasná. Na širokém rovném parapetu vedle okna ve čtvrtém patře stál zády do místnosti muž s kamenným výrazem.
Hluboko dole se henžil dav a snažil se být užitečný. Nebylo v robustní povaze Ankh-morporčanů vymlouvat někomu jeho rozhodnutí. Ankh-Morpork bylo konec konců svobodné město. Podle toho vypadaly i rady, které se k muži nesly zdola.
"Měls raději zkusit Cech zlodějů!" ječel nějaký muž. "Tam je šest pater a dole solidní kočíci hlavy! Musíš skočit po hlavě, jinak se ti to nemusí podařit! Dělej!"
"Kolem paláce je taky moc hezký dláždění," přidal se další muž.
"To jo," souhlasil jeho soused, "Jenže kdyby se pokusil skočit v těch místech, tak by ho Patricij zabil, na to vemte jed!"
"Takže?"
"No, já bych řekl, že je to otázka stylu, nemyslíte?"
"Já bych navrhovala Věž umění," ozvala se sebevědomě nějaká žena. "Skoro tři sta metrů. A ten výhled!"
"To máte každopádně pravdu. Ale taky dost dlouhý čas na to, aby se člověk zamyslel nad různými věcmi. Tedy cestou dolů, samozřejmě. Podle mě to ale není dobrý čas na životní bilanci."
"Koukněte, mám káru plnou krevet, a jestli tady budu stát ještě dýl, tak se mi vydají domů pěšky!" zasténal majitel jednoho vozu. "Proč už konečně neskočí?"
"Asi o tom ještě přemýšlí. Přece jen je to velký krok do prázdna."
Muž na římse zaslechl šoupavý zvuk a pootočil hlavu. Po římse se k němu šinul Mikuláš a ze všech sil se pokoušel nedívat se dolů.
"Dobré ráno. Přišel jste, abyste mi to rozmluvil, že jo?"
"Já... já..." Mikuláš se opravdu pokoušel nepodívat se dolů. Zespoda vypadala římsa mnohem širší. Už teď litoval toho, co udělal. "Ani ve snu mě nenapadlo, že je to tak..."
"Já si to dám vždycky rád rozmluvit," sdělil mu muž.
"Ano, jistě... jenže... mohl byste mi dát své jméno a adresu?" vypravil ze sebe Mikuláš. Taky si uvědomil, že tady nahoře vane velmi nezdravý větřík, který ve zrádných závanech smetal okolní střechy. Teď proletěl i listy Mikulášova zápisníku.
"A proč to?"
"No, jak bych vám to... Protože zjistit tyhle věci, když člověk sestoupí z výšin na pevnou zem, bývá někdy velmi obtížné," odpověděl mu Mikuláš a pokoušel se příliš nedýchat. "A pokud to mám hodit na papír, pak to vždycky vypadá mnohem lépe, když mohu uvést, o kom konkrétně je řeč."
"Na jaký papír?"
Mikuláš vytáhl z kapsy výtisk Komety. Když ho beze slova podával muži, papír ve větru suše zachřestil.
Muž si sedl na římsu a pustil se do čtení. Pomalu pohyboval rty a nohama kýval nad hlubinou.
"Takže tady se píše o věcech, které se staly?" zvedl nakonec hlavu. "To je něco jako městský vyvolávač, když se napíše, že jo?"
"Ano, to je ono," přikývl Mikuláš. "Takže, jaké že bylo vaše jméno?"
"Co myslíte tím, bylo?"
"No, vždyť víte... totiž..." snažil se nešťastně vykrotit Mikuláš. Zamával rukou k hlubině, zakymácel se a málem ztratil rovnováhu. "Kdybyste náhodou..."
"Artuš Zalomhřidl."

"A kde jsi bydlel, Artuši?"

"V Užvaněné uličce."

"A co jsi dělal?"

"Vidíte, už zase začínáte s tím minulým časem! Hlídka mi obvykle pak dá hrnek čaje, abyste věděl."

V Mikulášově hlavě se rozezněl varovný zvonek. "Ty... asi skáčeš často, že, Artuši?"

"Tak poslední tři roky, ale dělám z toho jen ty nejtěžší kousky."

"Co tím myslíš?"

"No, to šplhání. Já samozřejmě doopravdy neskáču. Na to nepotřebujete nic umět. Bylo by to hrozně laciný. Já jsem spíše pro závěr typu „volání o pomoc“."

Mikuláš se pokusil zachytit hladké stěny. "A ta pomoc, po které voláš, je...?"

"Co takhle dvacet tolarů?"

"Jinak skočíš?"

"No, víte, samozřejmě, že prakticky neskočím. Ne až dolů. Ne doopravdy. Ale budu tím neustále vyhrožovat, jestli chápete můj přístup."

Budova se teď Mikulášovi zdála mnohem vyšší, než když nahoru stoupal po schodech. Lidé dole mu naopak připadali mnohem menší, než když mezi nimi stál na ulici. Viděl bílé ovály zvednutých tváří. Byl tam i Starý Smrd'a Rum se svým prašivým psíkem a zbytkem přátel zpod mostu, protože ti měli až neuvěřitelný nos na každé podobné pouliční představení, kde si mohli užít zábavy zadarmo. Dokázal dokonce přechíst transparent Jindry Rakváře, na němž stálo: "Páchneme za stravu!" Taký viděl dlouhé řady vozů, které už ochromily velkou část města. Ucítil, jak se mu podlamují kolena...

Artuš ho zachytil. "No moment! Tohle je můj plac!" sděloval mu do ucha. "Běžte si najít své místo."

Říkal jsi, že skákání z výšek je nekvalifikované zaměstnání," pokračoval v řeči Mikuláš a svět kolem něj se pomalu otáčel. "A co jste dělal vy, pane Zalomhřídle?"

"Pokrejvač."

"Artuši Zalomhřídle, okamžitě slez dolů!"

Artuš se zadíval dolů.

"No nazdar, nějaký dobrodinec nelenil a přived mou ženu," zasténal.

"Tady policista Cvikl říká, že..." malá růžová tvář paní Zalomhřídlové se odvrátila, aby si poslechla policistu, který stál vedle ní, "narušuje plynulý chod provozu města a tím se dopouštíš přestupku proti občanskému soužití podle paragrafu 20b, ty velbloudí hlavo!"

"S ženou se hádat nemůžu," zabručel Artuš a vrhl na Mikuláše mírně přihlouplý pohled.

"Příště ti schovám kalhoty, ty infantilní dědku! Okamžitě slez dolů, nebo ti ukážu, zač je toho loket!"

"Tři šťastné roky manželství," ušklíbl se Artuš vesele a zamával na vzdálenou postavičku dole. "Těch předchozích dvaatřicet taky nebylo tak docela špatnejch, ale řeknu vám jednu věc, zelí vaří hrozně mizerný."

"Vážně?" opáčil nepřítomně Mikuláš a pomalu se sesul kupředu.

Probudil se v leže na zemi, což samozřejmě čekal, ale byl stále ještě v trojrozměrné podobě, což naopak nečekal. Pak si uvědomil, že je pořád ještě naživu. Jeden z důvodů, proč si to uvědomil tak rychle, byl obličej desátníka Nóblhócha, který se nad ním skláněl. Mikuláš byl přesvědčený, že žil celkem slušný život, bez větších hříchů, a proto věřil, že kdyby zemřel, jistě by se v místech, kam by přišel po smrti, nesetkal s ničím, co by mělo obličej jako desátník Nóblhóch. Mikuláš občas říkal, že desátník Nóblhóch je to nejhorší, co mohlo postihnout policejní uniformu, když ovšem pomine racky a holuby.

"Asi máte pravdu," přikývl právě Nóblhóch a zatvářil se poněkud zklamaně.

"Je mi... děsně slabo," zamumlal Mikuláš.

"Mohl bych vám dát dýchání z úst do úst," nabídl se desátník pohotově. Na tuto nabídku zareagovala bez jeho sebemenšího přičinění naprosto samovolně celá řada Mikulášových svalů a zvedla ho do stoje tak rychle, že na okamžik opustil pevnou zemi.

"Už je mi mnohem líp!" zvolal.

"Počkejte, my se to akorát učili na strážnici a já ještě neměl možnost si to vyzkoušet...!"

"Jsem už zase zdravý jako řípa!" sténal Mikuláš.

"...zkoušel jsem to takhle na ruce a tak dále, ale to zdaleka není..."

"V životě jsem se necítil lépe!"

"No jo, tohleto dělá starej Artuš Zalomhřídle každou chvíli," bručel policista. "Potřebuje si jen vydělat nějaký peníze na tabák. Ale i tak všichni tleskali, když vás snášel dolů. Nikdo by nevěřil, že ten chlap umí pořád ještě takhle šplhat po okapovech rourách."

"Vážně...?" Mikuláš pocítil něco jako velkou prázdnotu.

"Bylo to fantastický, když se vám tam nahoře udělalo špatně. Teda, chtěl jsem říct, že vocáď zespoda to vypadalo bezvadně. Škoda, že někdo neudělal vobrázek -"

"Já už musím jít!" zvolal Mikuláš. "Hrozně spěchám!"

Já jsem se snad zbláznil, uvažoval, když pospíchal zpět do Třpytné ulice. Proč jsem to, k sakru, udělal? Vždyť to nebyla moje věc.

Jenže, když tak o tom přemýšlím, tak teď už ano.

Pan Tulipán si hlasitě říhl. "Tak co budeme dělat teď?" zajímal se.

Pan Zichrhajc někde sehnal mapu města a teď ji pečlivě studoval.

"Podívejte, pane Tulipáne, my přece nejsme potížísti starýho druhu. My umíme myslet! Učíme se. Učíme se rychle."
"A co teda budeme dělat teď?" opakoval pan Tulipán. Chytí se tématu hovoru, ale bude mu to chvílku trvat.
"Teď si pořídíme malou pojistku, to teď uděláme. Vůbec se mi nelíbí, že na nás nějaký advokát ví všechny ty věcičky. No... už jsme tady. Tohle je zadní trakt univerzity."

"Jdeme koupit nějakou magii?" zamračil se pan Tulipán.

"No, o magii tak docela nejde."

"Co vim, tak jste říkal, že tohle město je -aná jednoduchá vesnice?"

"No, má svá příjemná místa, nebo ne?"

Pan Tulipán se usmál. "To je -aná pravda!" přikyvoval. "Chtěl bych se znovu podívat do Muzea starožitností!"

"Teď ne, pane Tulipáne. Nejdřív práce a pak zábava," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc.

"Chci se tam jít znovu podívat na všechny ty -aný věci!"

"Později. Později. Cožpak nemůžete počkat dvacet minut, aniž byste vybuchl?"

Mapa je dovedla až k Thaumalogickému parku, který ležel na střed od Neviditelné univerzity. Jeho vybavení bylo pořád ještě tak nové, že moderní budovy s plochými střechami, odměněné několika cenami Čechu architektů, teprve začínaly propouštět vodu a z oken zatím ve větru vypadlo jen několik skleněných tabulí.

Bylo podniknuto několik pokusů, jak ozdobit celé místo vysázenou zelení, stromy, keři a travou, ale díky tomu, že park byl zčásti postaven v místech, kterým se říkalo Neskutečné pozemky, máloco tam fungovalo tak, jak bylo původně zamýšleno. Ty pozemky sloužily jako skládka odpadu pro Neviditelnou univerzitu. Asi tisíc let. Pod tím řídkým drnem se skrývalo víc než staré skopové kosti, ukrýval místa, kde do země unikla přebytečná divoká magie. Na každé mapě zachycující dlouhodobé magické znečištění by byly Neskutečné pozemky tou tečkou uprostřed hustě a výjimečně soustředěných kruhů.

Momentálně tady rostla tráva v celé škále různých barev a několik stromů jednoduše odešlo.

Pravdou však bylo, že tady přece jen některé činnosti prospívaly, dalo by se říci, že přímo kvetly. Byly to produkty toho, čemu arcikancelér, nebo alespoň člověk, který mu psal projevy, říkal "manželství mezi magií a moderním obchodem". Je jasné, že moderní svět ani tak nepotřebuje kouzelné prsteny a meče; rozhodně však potřebuje něco, co by mu umožnilo dodržet všechno, co nasliboval. Jenže všeobecný přístup světa k takovým místům obvykle bývá: "Spousta odpadu a svinstva, to je pravda, ale když to všem vyhovuje... Ostatně není už čas skočit si na oběd?"

Jeden z produktů onoho sporně šťastného spojení teď ležel na pultě před panem Zichrhajcem.

"Je to Mk II," sděloval mág, který byl rád, že je mezi ním a panem Tulipánem pult. "Tedy... s minimálním zkrácením a výjimečnou ostrostí."

"To je fajn," zabručel pan Tulipán, "my máme děsně rádi -aně ostrý věci!"

"Jak to funguje?" zeptal se pan Zichrhajc.

"Má to kontextovou nápovědu," odpověděl mág. "Stačí otevřít kryt."

K mágově hrůze se v zákaznickově ruce jakoby kouzlem objevil tenký nůž a jeho špička nadzvedla západku víčka.

Víčko odskočilo dozadu. Zevnitř pouzdra vyskočil malý zelený skřet.

"Pink-pink-pííí!"

A zkameněl. Dokonce i stvoření biomagického původu zaváhá, když mu někdo na jeho kožovitý krček přitiskne nůž.

"Co to má, u všech ďáblů, být?" zamračil se pan Zichrhajc. "Chtěl jsem něco, co poslouchá!"

"Ale ono to poslouchá, vážně, poslouchal" pospíšil si mág s vysvětlením. "Ale umí to také říkat celou řadu slov!"

"Jakých? Jako třeba ,pink-pink-?'"

Zelený potvůrek si nervózně odkašlal. "Blahopřejeme vám!" zaskřehotal optimistickým hlasem. "Moudře jste se rozhodli zakoupit si náš dezorganizátor typu Rozvratník MK II, nejnovějšího biomagického designu, s množstvím užitečných funkcí, který v žádném případě nemá nic společného s původním typem MK I, který jste možná nechtěně zničili tím, že jste na něj dupli!" odkvákal a pokračoval:

"Toto zařízení je dodáváno bez jakýchkoliv záruk, co se spolehlivosti, přesnosti, trvanlivosti a dalších biomagických funkcí týče, a rádi bychom vás upozornili, že firma Biomagické produkty zvláště neodpovídá, nezaručuje, ani nedoporučuje nějaké, respektive jakékoliv použití svých produktů a odmítá nést zodpovědnost za jejich použití jak nakupujícím, tak jakoukoliv jinou osobou, entitou či božstvem, což se týká následků a škod způsobených jak na osobě momentálního uživatele, tak na předmětech a hodnotách v blízkém i širokém okolí přístroje, jakož škod a katastrof vzniklých v důsledku pokusu o zničení tohoto zařízení násilným způsobem, např. úderem o stěnu, vhozením do hluboké studny a podobnými způsoby, a vyhrazuje si právo kdykoliv doplnit toto upozornění o další články, a to libovolným způsobem, přičemž za váš souhlas budeme považovat skutečnost, že jste se přiblížili k produktu na vzdálenost menší než pět kilometrů nebo si produkt prohlédli silným dalekohledem nebo oba tyto způsoby, a dobře vám tak, když jste tak naivní a snadno manipulovatelný pitomec, který klidně a bez námitek přijme a podepíše na kus předraženého elektronického šrotu tak nesmyslnou, arogantní a pro výrobce jednostranně výhodnou smlouvu, jakou byste jinak odmítli podepsat, i kdyby se vztahovala na nákup krabice psích sucharů, a je tedy jasné, že zařízení používáte kompletně na své vlastní riziko."

Skřet se zhluboka nadechl. "Mohl bych vám předvést další z širokého výběru zajímavých a zábavných zvuků, jimiž disponuji, (uvedte své jméno)?"

Pan Zichrhajc se s tázavým výrazem obrátil k panu Tulipá-novi. "Tak jo."

"Tak například můžu zazpívat tra-la-la-lí!"

"Ne."

"Zatroubit jako polnice?"

"Ne."

"Bing-bong?"

"Ne."

"Taky mi můžete nařídit, abych se ohlašoval komickými nebo kratochvilnými poznámkami, které se u různých úkonů obměňují."

"Proč?"

"Ehm... no, někteří lidé si přejí, abychom říkali věci jako 'já se vrátím...', až zase zvednete víčko', nebo něco takového..."

"A proč děláš ty zvuky?" zajímal se pan Zichrhajc.

"Lidi mají rádi zvuky."

"My ne," sdělil mu pan Zichrhajc.

"My ty -aný zvuky nenávidíme."

"Tak to vám chválím! Umím taky spoustu ticha," sdělil jim zelený skřet. Jenže sebevražedné naprogramování ho nutilo pokračovat. "A jaké byste si přáli barevné schéma?"

"Cože?"

"Jakou byste si přáli, abych měl barvu?" Už když skřet mluvil, jedno z jeho dlouhých uší se pomalu zbarvilo do ruda a jeho nos na sebe vzal poněkud znepokojivý odstín modré.

"Nechceme žádné barvy," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc. "Nechceme zvuky. Nechceme žádné veselosti. Chceme jen, abys dělal, co se ti řekne."

"Možná byste si udělali chvilku a vyplnili svou registrační kartu?"

Nůž, který s rychlostí útočícího úhoře vyletěl zdánlivě odnikud, mu vytrhl z ruky kartičku a přibodl ji na pult.

"No, možná bychom to mohli nechat na později..."

"A kam se poděl ten tvůj chlápek," zamračil se pan Zichrhajc, "co stál za pultem?"

Pan Tulipán se nahnul přes pult a vytáhl mága ven.

"Tenhle chlápek říká, že jsi jeden z těch fujtajblů, co dokážou opakovat všechno, co slyší," pokračoval pan Zichrhajc.

"Jo, uveďte své jméno, pane."

"A nevymejšlíš si?"

"To oni neumějí," zajímal se mág. "Nemají totiž žádnou představivost."

"Takže když někdo uslyší, co ten prevít říká, bude vědět, že je to pravda?"

"Samozřejmě."

"No, tak to vypadá přesně jako to, co hledáme," přikývl pan Zichrhajc.

"A jakým způsobem si přejete platit?" zeptal se mág.

Pan Zichrhajc luskl prsty. Pan Tulipán se narovnal, vydul hrud', narovnal ramena a s prasknutím si srovnal klouby prstů na rukou, které vypadaly jako dva objemné sáčky růžových ořechů. "Než se dáme do řeči o tom -aným placení," naklonil se k mágovi pan Zichrhajc, "chtěli bysme si promluvit s tím chlápem, kterej napsal tuhle -anou smlouvu."

* * *

Místnost, na kterou teď Mikuláš myslel jako na svou kancelář, se skutečně velmi změnila. Staré pomůcky k praní, napůl zničené houpací koně a ostatní krámy kdosi odvezl a uprostřed stály čelem k sobě dva psací stoly.

Byly prastaré a otlučené, a aby se přestaly kývat, bylo třeba je proti vši logice podložit složenými papírky pod všemi čtyřmi nohami.

"Sehnala jsem je z bazaru kousek odsad'," řekla Sacharóza nervózně. "Byly docela laciné."

"Ano, to je na nich vidět. Ehm..., slečno Rezánková... Tak mě napadlo..., váš dědeček by dokázal vyrýt obrázek nebo ne?"

"Ano, jistě. Proč jste celý od bláta?"

"A kdybychom sehnali nějaký ikonograf a naučili se ho používat, mohli bychom udělat nějaké obrázky," pokračoval Mikuláš, aniž si všiml její otázky. "Dokázal by dědeček vyrýt ten obrázek, který skřítek namaluje?"

"Asi ano."

"A znáte ve městě nějakého dobrého ikonografa?"

"Můžu se poptat. Co se vám to stalo?"

"Ale někdo vyhrožoval sebevraždou v Lichotnické uličce."

"A povedlo se?" Jak se zdálo, Sacharózu její vlastní otázka poněkud zarazila. "Víte, ne že bych si přála, aby někdo zemřel, ale, hm, máme ještě spoustu volného místa..."

"Možná, že se mi z toho podaří něco udělat. On, tedy jak bych to řekl, zachránil život toho muže, který vylezl nahoru, aby mu to rozmluvil."

"Jak odvážné! Zjistil jste jméno toho muže, který tam nahoru za ním vylezl?"

"Hm, ne. Víte, byl to Tajemný muž," odpověděl Mikuláš.

"No, tak to je opravdu něco. Venku čekají nějakí lidé, kteří by s vámi chtěli mluvit," hlásila Sacharóza. Pak nahlédla do svého notesu. "Je tam člověk, který ztratil hodinky, pak zombie, která... Víte, z toho jsem nedostala, co vlastně chce. Potom je tam troll, který hledá zaměstnání, a pak někdo, kdo si přišel stěžovat na článek o potyčce u Zašitého bubnu a chce vám useknout hlavu."

"No nazdar. Dobrá. Tak jedno po druhém..."

Muž, který ztratil hodinky, byl jednoduchý případ.

"Byly to jedny z těch nových hodinek a dostal jsem je od tatínka," stěžoval si muž. "Hledám je už celý týden!"

"Ale to není přesně to, o čem -"

"Kdybyste dal do novin, že jsem je ztratil, možná, že by je ten, kdo je našel, vrátil?" řekl muž s nebývalým optimismem. "A já bych vám za to dal šest pencí."

Šest pencí je šest pencí. Mikuláš si udělal několik poznámek.

Se zombii to bylo horší. Tak především, byla ošklivě šedivá, místy přecházela do zelených odstínů a silně páchla vodou po holení s umělou vůní hyacintu. Některé z novějších zombii si totiž uvědomily, že jejich naděje na to, udělat si přátele v novém životě, se podstatně vylepší, když budou páchnout po květinách, než když budou jednoduše páchnout.

"Lidé si rádi přečtou o lidech, kteří jsou mrtví," tvrdil muž zombie. Jmenoval se pan Ohybný a vyslovoval to tak, aby bylo jasné, že slovo pan je organickou součástí jeho jména.

"Myslíte, že ano?"

"Jistě," přikývl pan Ohybný důrazně. "Mrtví lidé mohou být velmi zajímaví. Jsem přesvědčen, že si živí lidé velmi rádi přečtou o mrtvých lidech."

"To myslíte nekrology?"

"Třeba. Předpokládám, že to bude něco takového. Dokážu je psát velmi zajímavým způsobem."

"Výborně, dvacet pencí za jeden, platí?"

Pan Ohybný přikývl. Bylo jasné, že by to ovšem dělal i zadarmo. Podal Mikulášovi štůsek žlutého, na troud vyschlého papíru.

"Tak tady je jeden velmi zajímavý pro začátek," řekl.

"Ale, a čípak je to?"

"Můj, je velmi zajímavý. Zvláště ta pasáž o tom, jak jsem zemřel."

Další člověk, který vešel, byl troll. Oproti všem zvyklostem trollů, kteří si obvykle oblékali jen to nejnutnější minimum, které mělo uspokojit pro ně nepochopitelné lidské požadavky na slušnost, tenhle měl na sobě oblek. Tedy přesněji řečeno, byly to obrovské látkové roury, které zakrývaly většinu jeho těla a těžko bychom pro ně hledali jiný název než oblek.

"Sem Rocky," zahuhlal se sklopeným pohledem. "Sem vochoťnej dělat cokoliv, guvernére."

"A co jsi dělal naposled?" zeptal se Mikuláš.

"Boxera, šéfe. Ale moc se mi to nepáčilo. Furt mě mlátili do hlavy a každou chvíli sem ležel."

"A umíš psát nebo dělat obrázky?" zeptal se Mikuláš a rozpačitě zamrkal.

"To teda ne, guvernére. Umím zvedat těžký věci a pískat písničky, sáhibe."

"To je... skvělé nadání, ale obávám se, že my, tady -"

Dveře se rozletěly dokořán a dovnitř vstoupil mohutný muž s širokými rameny, oblečený v kůži pobité mosaznými nýty, který v ruce svíral těžkou sekeru.

"Nemáte právo něco takového o mně psát v novinách!" zaduněl chraplavým hlasem. A zamával čepelí sekery Mikulášovi pod nosem.

"Kdo jste?"

"Jmenuju se Zhorynahor, barbar, a přišel jsem -"

Mozek, který se obává, že bude v nejbližší chvíli rozseknut ve dvě, myslí přinejmenším dvakrát rychleji.

"Aha, jestliže je to tedy stížnost, co mi tady chcete přednést, musíte se obrátit na referenta pro stížnosti, stínání hlav a užívání karabáče," oznámil mu Mikuláš. "Dovolte, abych vám představil pana Rockyho."

"Jo, to sem já," zaduněl šťastně Rocky a položil muži ruku na rameno. Vešly se mu tam právě jen tři prsty. Zhorynahor mírně poklesl v kolenou.

"Já... jen jsem chtěl... říct," řekl Zhorynahor pomalu, "že jste do toho článku napsal, že jsem někoho udeřil stolem. Nic takového jsem neudělal. Co by si o mně lidé pomysleli, kdyby se doslechli, že se potuluju po hospodách a tluču lidi stolama? Vždyť by mi to zničilo pověst!"

"Aha."

"Probodl jsem ho. Stůl je taková zbraň pro hračky."

"Vytiskneme tam tedy opravu," řekl Mikuláš a přitáhl si blok a tužku.

"Když už to budete psát, mohl byste tam přidat, že jsem Dranzírákovi Dlátomějovi utrh zubama ucho? To na lidi udělá dojem. Uši se netrhaj snadno."

Když všichni odešli, Rocky si sedl na židli před dveřmi a Mikuláš se Sacharózou se podívali jeden na druhého.

"Bylo to opravdu velice zvláštní ráno," řekl.

"Taky jsem zjistila ty věci o počasí," navázala plynule Sacharóza. "Taky došlo k nelicencovanému vloupání do klenotnického obchodu na ulici Mazaných řemeslníků. Ukradli velké množství stříbra."

"Jak jste se dozvěděla tohle?"

"Řekl mi to jeden z učedníků." Sacharóza si rozpačitě odkašlala. "On totiž... no, za mnou vyběhne na kousek řeči, když mě vidí jít kolem."

"Opravdu? Skvělá práce!"

"Poslyšte, zatímco jsem na vás čekala, napadla mě jedna věc. Poprosila jsem Gunillu, aby nám to vysadil." Pak stydlivě posunula po stole k Mikulášovi kus papíru.

Pravda vítězí!* Vychází nepravidelně.

"Na vrcholku strany, teda jak trpaslíci říkají v záhlaví, to vypadá mnohem líp," komentovala svůj výtvar nervózně. "Co myslíte?"

"A proč je všude to listí a rozházený míchaný kompot?" zeptal se Mikuláš.

Sacharóza zčervenala. "To jsem tam přidala já. Trocha nelicencovaného rytí. Myslela jsem si, že by to tomu nápisu mohlo dodat... že by to pak vypadalo jako lepší zboží... že by to prostě udělalo dojem. Ehm... vám se to nelíbí?"

"Je to moc pěkné," odpověděl spěšně Mikuláš. "Moc... pěkné... ehm ty... třešně..."

"- hrozny -"

"No jistě, myslel jsem hrozny. A z čeho je ten citát? Je velmi výmluvný přestože... hm... celkem nic neříká."

"Myslím, že je to prostě jen citát," odpověděla Sacharóza.

Pan Zichrhajc si zapálil cigaretu a vyfoukl do stále vlhkého vzduchu vinného sklípku proužek kouře.

"Poslyšte, tak mám dojem, že nám tady nějak selhává schopnost komunikace," prohlásil. "Vždyť to není, jako kdybychom po tobě chtěli, aby ses naučil nazpaměť celou knihu nebo co. Stačí jen to, aby ses podíval tuhle na pana Tulipána. Je to tak těžké? Spousta lidí to dokáže bez jakéhokoliv zvláštního tréninku."

"Já... nějak jsem z-tratil svou flašku," zamumlal Karel a pod nohama mu zacinkalo několik prázdných lahví.

"Pan Tulipán přece vůbec není zlý člověk," řekl a i on musel v duchu připustit, že to je překrucování skutečnosti tváří v tvář nepopíratelným faktům. Jeho partner si koupil sáček něčeho, o čem dealer tvrdil, že je to ďábelský prášek, ale co panu Zichrhajcovi připadalo jako mletá modrá skalice. Celkem o nic nešlo, až na to, že tahle chemikálie zřejmě nějakým způsobem zareagovala se složkami břídláku, který si pan Tulipán dopřál k odpolední svačince, a změnila jednu z jeho nosních dutin v elektrický akumulátor. Právě oko se mu pomalu protáčelo a mezi chloupky v nose mu přeskakovaly drobné jiskřičky.

"Podívej se, cožpak vypadá nějak strašně?" pokračoval pan Zichrhajc. "Takže si pamatuj, jsi lord Vetinari, jasné? Nedáš si od nějakého strážného nic libit. Když na tebe bude mluvit, jen se na něj mlčky podívej."

"Takhle," zahučel pan Tulipán a polovina obličeje mu při tom střídavě rudla a bledla.

Karel uskočil.

"No, zrovna takhle možná ne," řekl pan Zichrhajc, "ale nějak podobně."

"Já už to dál dělat nechci!" zakvílel Karel.

"Deset tisíc tolarů, Karle," upozorňoval pan Zichrhajc. "To je opravdu spousta peněz."

"Slyšel jsem o Vetinarim," bránil se Karel. "Když to špatně dopadne, dá mě hodit do jámy plné škorpiónů!"

Pan Zichrhajc velkopanský rozhodil ruce. "No, ona taková jáma plná škorpiónů není zase tak hrozná, jak se povídá, myslím."

"V porovnání se mnou je to jenom -anej piknik," přidal si svůj kousek konverzace pan Tulipán, kterému mezitím začal světélkovat nos.

Karlovy oči hledaly nějakou cestu k úniku. Naneštěstí byla jedna z nich chytrost. Pan Zichrhajc nenáviděl pohled na pana Karla, který se pokouší být vychytralý, natož být chytrý. Bylo to jako pozorovat psa, který se pokouší hrát ha trombon.

"Neudělám to za deset tisíc tolarů," řekl Karel. "Je to jasné... vy mě potřebujete..."

Nechal větu viset ve vzduchu, což byla přesně ta věc, kterou by byl v tom okamžiku pan Zichrhajc nejraději udělal s Karlem.

"Udělali jsme nějakou dohodu, Karle," upozornil ho jemně.

"Jo, to jo, jenže bych řekl, že teď už půjde o mnohem víc peněz," přikyvoval Karel.

"Co si o tom myslíte vy, pane Tulipáne?"

Tulipán otevřel ústa k odpovědi, ale místo ní mocně kýchl. Do řetízku, jímž měl Karel spoutána zápěstí, udeřil malý blesk, který vylétl panu Tulipánovi z nosu.

"No, možná bysme mohli jít na patnáct táců," pokyvoval pan Zichrhajc hlavou, "ale to už půjde z našich podílů, Karle."

"No, dobrá..." přikývl Karel. Teď byl tak daleko od pana Tulipána, jak jen to bylo možné, protože velkému muži stály vlasy na hlavě jako hřebíky.

"Ale chceme vidět nějakou opravdovou snahu, chápeš?" dodával pan Zichrhajc. "A začneme okamžitě. Jediné, co musíš říct, je... no? Co musíš říct?"

"Jste ze svého místa propuštěn, pane. Odejděte," řekl Karel.

"Až na to, že to nebudeš říkat takhle, že Karle?" upozornil ho pan Zichrhajc. "Je to rozkaz. Ty jsi jeho šéf! A k tomu musíš přidat nadutý pohled. Koukni, jak bych ti to... Ty máš obchod. Tak si představ, že tě někdo požádá, abys mu dal věci na dluh."

Bylo šest hodin ráno. Město svírala ve svém bezdechém obětí mrazivá mlha.

Z mlhy se vynořili, vplížili se do dílny za Kbelíkem a na nohou různých čísel, berlích různých tvarů a několika kolečkách v mlze znovu zmizeli.

"Mrpikýrachtis!"

Lord Vetinari zaslechl křik a poslal úředníka, který měl noční směnu, k bráně.

Všiml si záhlaví. Nad mottem se pousmál.

Pak se dal do čtení slov:

LETOŠNÍ ZIMA JE NEJCHLADNĚJŠÍ,

JAKOU LIDÉ PAMATUJÍ

Mg. Cidírád Klikoskok (132), člen prof. sboru Neviditelné univerzity, Kometě řekl: "Je to nejchladnější zima, jakou pamatují. A řeknu vám jednu věc, v posledních letech už dávno nemáme takové zimy, jaké bývaly v době, když mně bylo polovic. Na mnoha okapech narostly rampouchy silné a dlouhé jako ruka dospělého muže a větší část studen zamrzla."

Mg. Klikoskok (132) říká, že letošní zima je horší než zima v r. 1902, kdy se v ulicích města objevily smečky vlků. "Byli jsme velmi rádi," dodává Mg. Klikoskok, "protože to bylo v době, kdy už jsme čtrnáct dní neokusili čerstvé maso."

Panu Josifu Zimovalovi (45) z Myrtylburské ulice č. 12 se podařilo vypěstovat zeleninu velmi humorného tvaru, již rád ukáže všem zájemcům po zaplacení symbolické sumy. Je opravdu velmi komická.

Pan Klarín Hrkoš (39) oznamuje, že ztratil drahé hodinky pravděpodobně v okolí domu Dollyiných sester. Odměna nálezci. Nález prosím oznamte v kanc. Komety.

Přijme se dobrý ikonograf s vlastním vybavením pro tyto novinky. Zájemci, hlaste se v kanceláři Komety, v domě U kbelíku, zadní trakt.

Úchylný ukradl stříbro za 200 tolarů!

Včera večer vyloupil klenotnictví fy. H. Van DeBill a syn na Unikátní ulici neznámý muž. Pan DeBill (32), kterého muž ohrožoval nožem, řekl Kometě: "Toho muže bych poznal ihned, kdybych ho znovu uviděl, protože jen málokdo chodí po městě s dámskou punčochou přetaženou přes hlavu."

A lord Vetinari se usmál.

A někdo tiše zaklepal na dveře.

Lord Vetinari se podíval na hodiny.

"Vstupte," řekl.

Nic se nestalo. Po několika vteřinách se tiché zaklepání ozvalo znovu.

"Pojďte dovnitř."

Znovu nastalo pregnantní ticho.

A lord Vetinari se dotkl jednoho zcela nenápadného místa na desce svého psacího stolu.

Z toho, co vypadalo jako masivní, kvalitní a dokonale vyleštěná ořechová deska, vyrobená z jednoho kusu, se vysunula dlouhá plochá zásuvka, která vyjela tak tiše, jako kdyby plula na oleji. Obsahovala několik štíhlých nástrojů, uložených na černém sametu, a pokud bychom kterýkoliv z nich chtěli popsat, neobešli bychom se beze slova "ostrý".

Jeden z nich si vybral, uchopil jej do ruky nedbale svěšené podél boku, nehluchně přešel ke dveřím a otočil klikou. Pak rychle ustoupil stranou pro případ náhlého útoku.

Nic se nestalo.

Pak se dveře díky nerovnoměrnému postavení závěsů pomalu otevřely dovnitř.

Pan Šmicnutý uhladil papír s novinkami. Osazenstvo, které se pravidelně sesedalo kolem jídelního stolu, už vzalo na vědomí, že muž, který noviny kupuje, není pouhým vlastníkem listu, ale současně i knězem osvětlujícím jeho obsah vděčným masám.

"Tak tady se říká, že na Myrtylburské ulici vypěstoval nějaký člověk zeleninu legračního tvaru," prohlásil.

"To bych hrozně chtěla vidět," zašvitořila paní Arkánová. O kousek dál u stolu se ozval tichý dávný zvuk. "Cítíte se dobře, pane ze Slova?" dodala, když pan Náchylka udeřil Mikuláše do zad.

"Skvěle, vážně, moc dobře," vyřázel ze sebe Mikuláš. "Omlouvám se, trochu čaje mi zatekla do té nesprávné dírky!"

"V té části města je vážně moc dobrá, úrodná zem," vyslovil svůj názor pan Kolář, cestující obchodník se semeny a osivem.

Mikuláš se zoufale soustředil na svůj chléb, zatímco obsah každého článku novin poletoval nad jeho hlavou a byl diskutován jako článek víry svaté.

"Někdo podržel klenotníkovi nůž pod krkem," pokračoval pan Šmicnutý.

"Nebude to dlouho trvat a člověk nebude v bezpečí ani ve své vlastní posteli," děsila se paní Arkánová.

"No, ale já bych zrovna neřekl, že je to nejchladnější zima v posledních více než sto letech," prohlásil pan Kolář.

"Vsadil bych se, že ta před deseti lety byla mnohem horší. Pamatuji si, jak mi strašně poklesl prodej."

"Je to v novinách!" řekl pan Šmicnutý tichým hlasem člověka, který klade na stůl eso.

"A ten podivný nekrolog, co jste nám četl," vrtěla paní Arkánová hlavou. Mikuláš se tiše sklonil nad svým vejcem na hniličku. "Jsem si skoro jistá, že je dost nevhodné hovořit o věcech, které někdo udělal po své smrti."

Pan Luftpump, trpaslík, který se zabýval něčím kolem klenotnického řemesla, se natáhl pro další krajíc opečeného chleba.

"Řekl bych, že takoví podivní se najdou všude," poznamenal chladně.

"A město taky začíná být přelidněné," přidal se pan Větroměj, který pracoval na jakémsi blíže nespecifikovaném úřednickém místě. "Ale i tak, zombie jsou vlastně pořád ještě lidské. Tedy bez urážky."

Pan Luftpump se tiše usmál a začal si mazat další chléb a Mikuláš se zamyslel nad tím, proč nikdy neměl rád lidi, kteří vždycky říkali "bez urážky". Možná to bylo tím, že považovali za snazší říci "bez urážky" než přemýšlet, jak žádné urážky nepáchat.

"No, předpokládám, že bychom měli jít s dobou," řekla nepřiliš vesele paní Arkánová. "Doufám, že ten chudák ty svoje hodinky najde."

Pravdou bylo, že pan Klarín Hrkoš na Mikuláše čekal před kanceláří a zářil na všechny strany. Vrhł se k Mikulášovi a mocně mu zalomcoval rukou.

"Úžasné, pane, fantastické!" hlaholil. "Jak jste to dokázal? V tom musí být magie! Vy jste dal ten článkuček do novin, a když jsem přišel domů, no ať mě čert vezme, jestli jsem ty hodinky nenašel v druhém saku? Bohové ať poženají vašim novinám, to vám řeknu!"

Když Mikuláš vešel dovnitř, sdělil mu Dobrohor poslední novinky. Zatím se dnes prodalo osm set výtisků Komety. Při ceně pět pencí za výtisk činil Mikulášův podíl skoro šestnáct tolarů. Když tak ležely na stole v drobných mincích, byla to pěkná hromádka peněz.

"To je šílené," vrtěl hlavou Mikuláš. "Vždyť jsme neudělali nic jiného, než že jsme napsali věci!"

"Je tady jistý problém, mládenče," obrátil se k němu Dobrohor. "Chceš, abychom ti připravili další vydání na zítřek?"

"Bohové! Samozřejmě, že ne!"

"No, mám pro tebe totiž skvělou historku," sdělil mu trpaslík zachmuřeně. "Slyšel jsem, že Cech rytců si začal montoval svůj vlastní tiskařský lis. A taky prý za sebou mají spoustu peněz. Prý nás mohou téměř okamžitě vyřadit ze hry, co se týče běžného tisku."

"A myslíte, že to skutečně dokážou?"

"Samozřejmě. Používat lisy umí skvěle. Vyrobit písmo není nijak těžké, zvláště když máš dobré rytce. Ti dokáží odvést skutečně skvělou práci. Abych ti řekl pravdu, nevěřili jsme, že se toho chytí tak brzo!"

"Mě to taky strašně překvapilo!"

"Na druhé straně, mladí členové cechu viděli podobnou práci přicházet do Ankh-Morporku z Omnie i Achátové říše. Teď je nad slunce jasné, že čekali jen na nějakou takovouhle příležitost, aby měli současně jak záminku, tak omluvu. Jak jsem slyšel, svolali včera večer mimořádnou schůzi. A došlo k několika výměnám ve funkcích."

"To muselo být něco, co by stálo za to vidět."

"Takže pokud chceme udržet naše noviny v chodu..." řekl trpaslík.

"Já nechci všechny ty peníze!" zasténal Mikuláš. "Peníze jen kazí lidi a působí problémy."

"Můžeme prodávat Kometu levněji," ozvala se Sacharóza a vrhla na něj zvláštní pohled.

"Jo, vždyť bysme zase akorát vydělali víc peněz," odpověděl Mikuláš zasmušile.

"Mohli bychom víc platit pouličním prodáváním," navrhla Sacharóza.

"To bych nedoporučoval," nakrčil čelo Gunilla. "Lidské tělo snese jen určité množství petroleje."

"Tak bychom jim třeba mohli ráno dávat najíst," pokračovala Sacharóza ve svých úvahách. "Pořádné jídlo s masem, které bude známého původu, a tedy i jména."

"Ale já si nejsem jistý, že je vůbec možné sehnat tolik novinek, aby naplnily -" začal Mikuláš, ale vzápětí se zarazil. Vždyť tak to přece vůbec nebylo! Když to bylo v novinách, byla to novinka. Když to byla novinka, dalo se to do novin, a jak se to objevilo v novinách, byla to novinka. A taky pravda.

Vzpomněl si na rozhovor, který se vedl v jejich penzionu dnes ráno při snídani. "Oni by jim nedovolili dát to do novin, kdyby to nebyla pravda!"

Mikuláš nebyl nijak zvlášť politicky založený. Teď se však přistihl při tom, že když myslí na ty "ony", používá duševní svaly, o nichž dosud ani nevěděl. Některé z nich měly dost co do činění s pamětí.

"Mohli bychom zaměstnat víc lidí, aby nám pomáhali shromažďovat další zprávy a novinky," napadlo Sacharózu. "A co novinky z jiných míst? Třeba z Pseudopolisu anebo Quirmu? Stačí nám, zajít k dostavníku, který přijede, a promluvit si s pasažéry, kteří odněkud přijeli -"

"Trpaslíci by byli každopádně rádi, kdyby se doslechli, co se děje v horách Beraní hlavy, v Überwaldu nebo kolem Ploskolebčí hory," prohlásil Dobrohor a pohládl si bradu.

"Vždyť to dostavníku trvá skoro týden, než sem dojede!" protestoval Mikuláš.

"Ano? Ale to nevadí, pořád ještě jsou to novinky."

"A co k tomu použít semafor, to by nešlo?" napadlo Sacharózu.

"To jako myslíte vážně semaforové věže? Vy jste se zbláznila! Víte, jak je to drahé?"

"No a? To vy jste měl obavy z toho, že máme příliš mnoho peněz!"

Zablesklo se. Mikuláš se rychle otočil.

Ve dveřích stálo... něco. Byla tam trojnožka, za ní pár hubených nohou oblečených v černé a nahoře velká černá bedýnka. Zpoza bedýnky se natahovala jedna hubená černá ruka, která svírala něco jako malou misku, z níž stoupal obláček dýmu.

"Tak ten pute moc pěkný," ozval se hlas za bedýnkou. "Sfěťlo se tak skvěle otráseło od trpasličích chelmic, že já jsem netokázal otolat. Chledáte ikonografa? Jmenuji se Otto Schrecklich."

"Ah. Hm. A jste opravdu dobrý?" zeptala se Sacharóza.

"Já jsem mistr temných komor. Neustále tělám pokusy," odpovídal Otto Schrecklich. "A mám samosřejmě flátní zašizení a taky pystrý a positifní pšistup!"

"Sacharózo!" sykl Mikuláš naléhavě.

"No, pravděpodobně bychom vám zpočátku mohli dát tak tolar denně a -"

"Sacharózo!"

"No? Co je?"

"Je to upír!"

"Já protestuji co nejsilnějš," ozval se Otto, ukrytý pod černou rouškou. "Je to ták jetnotuché, přzedpokládat, že kažtý, kto má überfaldiš pšisfuk, je upír, nestá se fám? Je pšeci tolik tisíc lidí z Überfald, kterží nejsou upírové!"

Mikuláš zmateně zamával rukou a pokusil se setřást ze sebe rozpaky. "Máte pravdu, omlouvám se, ale víte -"

"Já tety, jak se fjeci shodou okolností mají, jsem upír," pokračoval Otto. "Ale dybych pyl przišel a šek: ,Helou, oldboy, helou, sfit little Annie Fannie! Já fás pozdrafuju, já frajer na tadle ajkonograf, tak bych rád tejkofal tydle pikčrs, pro fás!', co pyste asi ržekli potom, no?"

"No, tak to by nás dokonale zaskočilo," připouštěl Mikuláš.

"No, f té faši noticce se praří ,pržijme se', takže jsem to pofašofal za chotofou věc," pokračoval Otto. "A taky mám tochle..." Hubená ruka s vystoupplými modrými žilami se pozvedla a svírala kus lesklé černé stuhy.

"Oh? Vy jste podepsal Slib?" pozvedla Sacharóza obočí.

"V Klupofním domě f ulici Na pitůnku," oznámil jim Otto triumfálně, "a tam taky chodím každý týten na společné setkání se spěfáním a čajem a koláčkami a srtečnou konferzací o pozitivním posílení našeho pefnécho roschodnutí, že už se budeme držet co nejdále od tělních tekutin. Absolut abstinenc. Už táfno nejsem nějaký chloupý násoska!"

"Tak co myslíte, pane Dobrohore?" obrátil se Mikuláš na trpaslíka.

Dobrohor se poškrabal na nose. "No, je to na vás," odpověděl. "Jestli zkusí něco na mý mládence, tak bude mít co dělat, aby si našel vlastní nohy. Co je to za slib?"

"Jedná se o Ůberwaldské hnutí umírněných," vysvětlovala mu Sacharóza. "Upír podepíše smlouvu a odpřísáhne, že se odřiká lidské krve -"

"My dáfáme přednost tomu, když se ržiká ,slofo s k', " ozval se Otto.

"Dobrá... odřikají se... ,slova s k', " opravila se Sacharóza. "To hnutí se stává nesmírně populární. Vědí, že to je jediná možnost, kterou mají."

"Dobrá... tak tedy platí," přikývl Mikuláš. Sám nevěděl, co si má o upírech myslet, ale odmítnout teď tohohle nově přichozího bylo jako odkopnout zbloudilé štěně. "Vadilo by vám, kdybyste si své věci uložil do sklepa?"

"Do sklepa?" rozzářil se Otto. "To bude tip-ťop!"

Nejdříve přišli trpaslíci, přemýšlel Mikuláš, když se vracel zpátky ke svému stolu. Uráželi je kvůli jejich pracovitosti a jejich výšce, ale drželi se při zemi* a prosperovali. Pak přišli trollové a jejich nástup byl o něco snazší, protože lidé většinou neházejí urážkami ani kamením po tvorech přes dva metry vysokých, kteří k tomu, aby vám to mohli oplatit, nepotřebují kamení, protože jim stačí vlastní pěst. Pak ze skříně vylezly zombie. Pode dveřmi se vplížil jeden nebo dva vlkodlaci. Skřítci se integrovali velmi rychle navzdory špatnému začátku, protože byli tvrdí, silní a podvést je bylo ještě nebezpečnější než podvést trolla - troll vám alespoň nedokáže vyběhnout nahoru nohavicí. Tolik lidí zase nezbývalo.

Upíři to prostě nedokázali. Nebyli společenští, dokonce ani mezi sebou ne, nemysleli dohromady jako rasa, byli nepříjemně strašidelní a nikde neměli obchody se svými specializovanými potravinami.

Teď konečně některým z těch bystřejších začalo docházet, že jediná možnost, jak docílit, aby lidé akceptovali upíry, je přestat být upíry. To byla sice obrovská cena, kterou bylo třeba zaplatit za společenskou přijatelnost, ale možná ne zase tak velká, jako když vám někdo vrazil do srdce dubový kolík, usekl vám hlavu, nacpal do úst hlínu, tělo spalil, popel nasypal do nejbližší řeky a hlavu zahrabal na křižovatce. Život na biftecích la tartar zase nebyl tak špatný, když jste ho porovnali se smrtí kolíkem au naturelle*.

"Ehm, myslím, že bychom se konečně všichni rádi podívali, koho to vlastně zaměstnáváme," řekl Mikuláš nahlas.

Otto se velmi pomalu vynořil zpod černé plachetky. Byl hubený, bledý a na očích měl oválné tmavé brýle ve slabých drátěných obroučkách. V ruce stále svíral kus černé stuhy, jako kdyby to byl nějaký talisman, a on to, svým způsobem, skutečně talisman byl.

"No tak, nebojte se, my vás nekousneme," povzbuzovala ho Sacharóza.

"Takový dobrý skutek si zaslouží oplátku, he?" ušklíbl se Dobrohor.

"To bylo trochu nechutné, pane Dobrohore," ohradila se Sacharóza.

"To já jsem taky," přikývl trpaslík a obrátil se zpět ke své práci. "Důležité je, aby každý věděl, kde je čí místo."

"Neputete litofat," ozval se Otto. "Já jsem kompletně reformovaný, ujišťuju fás. A čecho fy chcete, abych fám tělal tychlecty oprázky?"

"Novinek," shrnul věc lakonicky Mikuláš.

"A co sou to ty nofinky?"

"Novinky jsou..." začal Mikuláš, "novinky jsou to, co tiskneme na papír -"

"A co si myslíte o tomhle?" ozval se ode dveří rozesmátý hlas.

Mikuláš se otočil. Přes vršek lepenkové krabice na něj zíral děsivě známý obličej.

"Dobrý den, pane Zimovale," řekl. "Ehm, Sacharózo, myslíš, že by ses mohla ujmout pana -"

Byl příliš pomalý. Pan Zimoval, muž toho druhu, který si myslí, že chechtací pytlík je posledním výkřikem zábavního průmyslu, nepatřil k lidem, kteří by dovolili, aby jim chladné přijetí stálo v cestě. "Dneska ráno jsem kopal na zahrádce a našel jsem tam tenhle pastinák. Hned jsem si pomyslel: "Ten mladý muž v těch novinách se umlátí k smrti, až ho uvidí," tedy moje stará se směje asi ještě teďka a -"

K Mikulášově hrůze sáhl do krabice. "Pane Zimovale, já si vážně myslím, že -"

Jenže ruka se stále zvedala a o lepenku zevnitř něco zaškrábalo. "Vsadím se, že tuhle slečinka se taky ráda drobet zasměje, že jo?"

Mikuláš zavřel oči.

Slyšel, jak se Sacharóza prudce nadechla. Pak řekla: "No tohle, je vážně jako živý!"

Mikuláš otevřel oči. "Aha, on je to nos," oddechl si s úlevou. "Pastinák s takovou pokřivenou tváří a obrovským nosem!"

"Fy chcete, apych utělal oprásek?" ozval se Otto.

"Jasně!" přikyvoval Mikuláš opilý úlevou. "Udělejte nám velký obrázek pana Zimovala a jeho úžasného nosatého pastináku, Otto. Vaše první zakázka. Ano, jen do toho."

Pan Zimoval se rozzářil. "A neměl bych ještě zaběhnout domů pro tu mrkev?"

"Ne!" zvolali Mikuláš a Dobrohor jedním zděšeným hlasem.

"Chcete ten oprázek ichnet?" zeptal se Otto.

"No jistě! Čím dříve pana Zimovala propustíme, tím dříve se bude moci na své zahradě porozhlédnout po další úžasné veselé zelenině, že, pane Zimovale? Co to bude příště? Fazol s ušima? Řepa, která vypadá jako brambor? Růžičková kapusta s velkým chlupatým jazykem?"

"Chcete ten oprázek chnet taty a teď?" ujišťoval se Otto a z každého jeho slova číselá nezastíraná úzkost.

"Hned teď, jasně!"

"Fakt je, že tam mám jeden zajímavý turín, do kterého vkládám velké naděje -" začal pan Zimoval.

"No toprá... kdybyste se láskafě dífal tímchle směrem, pane Zimovale," řekl Otto. Stoupl si za ikonograf a odkryl čochku. Mikuláš pohledem zachytil skřeta, který s napřaženým štětcem krátce vykoul ven. Pak Otto pozvedl jednu ruku do výše ramene. Držel v ní klikku na delší hůlce. V Micce podřimoval vykrmený salamandr. Otto položil jeden prst na spoušť, po jejímž stisknutí dopadne salamandrovi na hlavu malé kladívko, které ho udeří právě tak, aby se rozzuřil.

"A teď úsměf, prosím!"

"Počkejte," ozvala se v tom okamžiku Sacharóza. "Může upír doopravdy -"

Cvak!

Salamandr vzplál a zaplavil místnost ostrým bílým světlem a temnými stíny.

Otto vykřikl. Padl na podlahu a rukama si svíral krk. Pak vyskočil na nohy. Dusil se, sípal, oči mu lezly z důlků, kolena se podlamovala. Na nejistých nohou se potácel místností sem a tam. Pak klesl na židli za stolem a bezcílně tápajícím rukama smetl většinu papírů z desky na podlahu.

"Ahahahháá..."

Pak zavládlo vyděšené ticho.

Otto vstal, upravil si kravatu a oprášil se. Teprve pak zvedl oči a rozhlédl se po polokruhu vyděšených obličejů.

"No co?" zeptal se chladně. "Na co tak síráte? To je prostě normál reakce, to je fšechno. Já na tom pracuju. Sřětlo fe fšech potopách je můj fášeň. Sřětlo, to je můj plátno a stín, to je můj štětec."

"Ale silné světlo vám přece ubližuje!" nedala se odbýt Sacharóza. "Všem upírům ubližuje silné světlo!"

"Jo. Je to trochu... nepržijemné, ale co natěláte?"

"A tohle se vám stane pokaždé, když děláte obrázek?" zajímal se Mikuláš.

"To ne, fobčas je to mnochem chorší."

"Horší?"

"No, ja. Někty se rospatnu na prach. Jenše co nás nesabije, to nás posílí, še?"

"Posílí?"

"Samošejmě!"

Mikuláš zachytil Sacharózin pohled. Ten pohled říkal vše: Najali jsme ho. Máme snad to srdce ho teď vyhodit? A ne aby tě napadlo dělat si legraci z jeho přizvuku, dokud tvoje überwaldština nebude opravdu velmi kvalitní, rozumíme si? Otto upravil ikonograf a založil do něj nový přířez papíru.

"A teďka, skusíme to ještě jetenkrát!" oznámil rozjařeně. "A pši tento pokus se putou smát fšichni!"

Přicházela pošta. Mikuláš byl zvyklý na to, že dostává jistě množství dopisů - obvykle od příjemců jeho novinkových dopisů, kteří si stěžovali, že jim zapřel dvouhlavého obra, smrtelnou epidemii a déšť domácích zvířat, tedy zajímavosti, které podle toho, co slyšeli, byly v nedávných dnech k vidění v Ankh-Morporku. Mikulášův otec měl rozhodně pravdu alespoň v jednom, a to když tvrdil, že lež oběhne svět dřív, než si pravda stačí obout boty. A bylo úžasné, jak lidé chtěli těm lžím věřit.

Tahle pošta byla, jako... jako když zatřesete stromem a všechny ořechy se najednou sesypou na zem. Několik dopisů poukazovalo na to, že v minulých letech už byly chladnější zimy, než je ta letošní, ale ani dva z nich se neshodly na tom, v kterém to bylo roce. Jeden z nich si stěžoval, že zelenina už zdaleka není tak legrační jako dřív, zvláště pórký ne. Pisatel dalšího dopisu se dotazoval, co má Cech zlodějů úmyslu udělat s nelicencovaným zločinem ve městě. Další dopis tvrdil, že za všechny zlodějny ve městě mohou trpaslíci, že by bylo třeba je vyhnat z města a už nikdy je tam nepouštět, aby nemohli okrádat poctivé lidi o výsledky jejich práce.

"Dejte tam titulek 'dopisy' a otiskněte je," řekl Mikuláš. "Dejte je tam všechny s výjimkou toho o trpaslících. Ten zní, jako kdyby ho napsal pan Větroměj. Nebo můj otec, ale ten by alespoň nenapsal 'otkrádat' a 'poctivejch lidí' a taky by to nepsal inkoustovou tužkou."

"A proč ten dopis ne?"

"Protože je útočný a pomlouvačný."

"Jenže někteří lidé tomu doopravdy věří," nedala se odbýt Sacharóza. "S trpaslíky bývá opravdu dost potíží."

"To je možné, ale stejně ho neotiskneme."

Mikuláš přivolal Dobrohora a podal mu dopis. Trpaslík si ho mlčky přečetl.

"Jen ho tam dejte," zabručel nakonec. "Naženete místo. Udělá vám pěkných pár cicer*."

"Lidé proti němu budou protestovat," vrtěl hlavou Mikuláš.

"Výborně. Dejte tam i ty jejich protesty."

Sacharóza si povzdechla. "No, asi je budeme potřebovat. Mikuláši, dědeček říká, že ani jeden z příslušníků Cechu rytců nám nevyryje jedinou ikonografii."

"Proč ne? Můžeme si dovolit zaplatit jim požadované ceny."

"Nejsme členy cechu. Všechno se to začíná komplikovat. Řekneš to Ottovi?"

Mikuláš si povzdechl a přešel k žebříku do sklepa.

Trpaslíci používali sklep jako ložnici, protože byli všeobecně spokojenější, když měli nějakou tu zem nad hlavou. Ottovi dovolili používat jeden vlhký kout, který si oddělil starým prostěradlem, přehozeným přes šňůru na prádlo.

"Strafím tě, Mikuláš," zahlaholil upír, který právě přeléval jakousi na první pohled velmi škodlivou kapalinu z jedné láhve do druhé.

"Musím ti říct jednu věc," začal Mikuláš. "Jak se zdá, tak bohužel neseženeme nikoho, kdo by nám vyryl tvoje obrázky na desku."

Nezdálo se, že by to upíra nějak vyvedlo z míry. "Ja. Já o tom taky přemýšlel."

"Říkám to moc nerad, ale jinak to za téhle situace asi nepůjde -"

"Šádný problém, Mikuláš. Fštycky se najde nějaká cestička."

"Jo? Ale jaká? Já rýt neumím, ty ano?"

"Né... ale my fšecho tiskneme jenom f černé a pilé parfě, že jo? A papír je pilej, takže my flastně fšecho tiskneme černě, né? Já se tífal, jak trpaslíci dělají ty písmena a fšude leší zpytky toho jejich kofu, a tak jsem skusil... ty fiš, jak rytci leptají fětší plochy kyselinou?"

"No, to vím," přikývl Mikuláš.

"No, takže jediná fěc, co já teď potřebuju, je naučit skřety malovat obrázky přímo na tiskovou desku?" - to chtělo trochu myslet, ale řekl pych, že i na to mám -"

"To chceš říct, že bys dokázal přinutit skřety malovat obrázky přímo na tiskovou desku?"

"No jo. Je to jeten z těch nápadů, které jsou naprosto jasné, ktyž o tom začneš poržádně přemýšlet." Otto vypadal téměř roztouženě. "Já o sfětěle ufažuju poržád. Fázně... poržád."

Mikuláš si matně vybavil, jak kdysi slyšel někoho říkat, že jediný tvor nebezpečnější než upír posedlý touhou po krvi je upír posedlý touhou po něčem jiném. Všechno to pedantické, přímočaré a jednostranně zaměřené úsilí, které mělo obvykle posloužit k tomu, aby upír našel osamělou mladou ženu, jež si na noc otevírá okno v ložnici, se soustředilo na jiný zájem, a to s nemilosrdnou a horlivou výkonností.

"Ehm, a proč potom potřebuješ pracovat v temné komoře? Skřeti tmu přece nepotřebují, ne?"

"Fiš, to je křůli mojim pokusům," odpověděl mu Otto pyšně. "Fiš ty, že nofě jméno pro ikonograf pute fotograf? To se starého slofa v latátštině, photus, které snamená -"

"Poskakovati sem a tam a poroučeti všem okolo, jako kdyby vám to místo patřilo," vskočil mu do řeči Mikuláš.

"Á, fidim, že to snáš!"

Mikuláš přikývl. Vždycky o významu toho slova přemýšlel.

"Apys fěděl, tak já teď pracuju na obskurográfu!"

Mikuláš nakrabatil čelo. Jak se zdálo, bude to dneska pěkně dlouhý den. "Vyrábět obrázky s pomocí tmy?" pokusil se.

"S praťou temnotou, apychom pyli přesní," vysvětloval Otto a do hlasu se mu pomalu vkrádalo vzrušení. "To není jen nepržítomnost sfětla! To je to sfětlo na té druché straně sfětla. Mošná pys tomu mochl říkat... šifá tma. Nefitíme ji, ale skřeti to tokášou. Fětěl jsi, že überwaldische pozemní ten... úhorž, ta rypa, co žije na suchu fe chlupokých jeskyních, fžtycky fytá felikej blesk sfětla, ktyž ho někto fystráší?"

Mikuláš vrhl pohled k veliké skleněné nádobě na polici. Na dně byli stočeni dva velmi odpudiví, nezdravě bílí a článkovaní tvorové.

"A ty myslíš, že to bude fungovat?"

"No, ja myslím, že py mělo. Potrž tohle minutku."

"Víš, už bych se měl vrátit -"

"Nepute to trfát ani fteržinku..."

Otto opatrně z nádoby vytáhl jednoho z úhořů, položil ho do kliky, na níž obvykle sedával salamandr. Pak opatrně namířil jeden ze svých ikonografů na Mikuláše a kývl.

"Jedna... dfa... trši... HÚÚÚ!"

A pak nastala -

- pak nastala hebká a tichá imploze, kratičký okamžik, během nějž se zdálo, že byl celý svět stlačen do malého prostoru, zmrazen, rozdcen na množství malých ostrých střepů a vtlučen Mikulášovi do těla*. Pak se sklepní temnota vplížila zpět.

"To bylo... to bylo velmi podivné," řekl Mikuláš a zamrkal. "Bylo to, jako kdyby mi tělem prošel někdo velmi studený."

"No, o temném sfětěle bychom se mohli naučit mnohem víc, teť, ktyž jsme sa sepou nechali naši nechutnou minulost a napůl se fnořili do naší jasné putoucnosti, kte nebudeme myslet celý ten tokola a poržád na kslofo, furt pryč," prohlásil Otto, zatímco se zabýval ikonografem. Velmi pozorně si prohlédl obrázek, který skřet namaloval, a pak obrátil pohled k Mikulášovi. "No nic, takše spátky k rýsofacímu prknu, apychom se tak alekoricky fyjátřili."

"Mohl bych se podívat?"

"To py mě přifedlo do felkých rozpaků," odpověděl Otto a položil si na provizorní pracovní stůl kus lepenky. "Poržát tělám ty fěci špatně."

"Hm, ale já bych -"

"Pane ze Slova, něco se děje!"

To vykřikl Rocky, jehož hlava se objevila nad okrajem otvoru.

"A co?"

"Něco v paláci. Někoho zabil!"

Mikuláš rychle vyšplhal po žebříku. U stolu seděla silně pobledlá Sacharóza.

"Někdo spáchal atentát na Vetinariho?" pokusil se zažertovat Mikuláš.

"Ne, to ne," odpověděla rozpačitě Sacharóza. "Ne tak docela..."

Otto Schrecklich zatím dole ve sklepe zvedl ikonografii vykreslenou za temného světla a znovu si ji pečlivě prohlédl. Pak po ní několikrát opatrně přejel dlouhým nehtem, jako kdyby se pokoušel odstranit nějakou nečistotu.

"To je ale potífné," zašeptal.

Skřet si to nevymyslel. Nemohl si ani představovat, že to vidí. Skřeti neměli představivost a nevěděli, co je to lhát.

Podezřívavým pohledem se rozhlédl po temném sklepe.

"Je taty někdo?" řekl. "Chráje si taty někdo s náma na schofáfačku?"

Sám byl rád, že mu nikdo neodpověděl.

Temné světlo. Oh bože! O temném světle existovalo mnoho různých teorií...

"Otto!"

Zvedl hlavu a obrázek spěšně zasunul do kapsy.

"Ano, Mikuláš?"

"Seber si své nádobičko a pojď se mnou! Lord Vetinari někoho zabil, alespoň se to říká," dodával Mikuláš. "Ale podle mě to nemůže být pravda."

Mikulášovi se občas zdálo, že celá populace Ankh-Morporku je vlastně jen jediný dav, který čeká na příležitost ke srocení. Obvykle byl slabě a stejnoměrně rozprostřen přes celé město jako nějaká obrovská améba. Jakmile se však někde něco stalo, stáhl se kolem onoho místa jako buňka kolem potravy a ulice se naplnily lidmi.

Teď dav narůstal kolem hlavní brány paláce. Bylo vidět, že se srotil zcela náhodně. Hlouček lidí přitáhl pozornost dalších lidí a začal se zvětšovat. Změnil se v mnohem větší a propletenější skupinu. Začaly zastavovat vozy a káry, aby vozkové zjistili, co se děje. Neviditelné zvíře začalo růst.

U brány stáli na stráží členové hlídky, a ne palácová garda, jak bylo obvyklé.

To byl problém. "Pusťte mě dovnitř, jsem hrozně zvědavý," nebyla pravděpodobně ta pravá žádost, která by zaručila úspěch. A postrádala sebemenší špetku autority.

"Proč nejmete tofnitř?" ptal se Otto.

"Protože to, co stojí u brány, je seržant Navážka," vysvětloval mu poněkud nelogicky Mikuláš.

"Acha. Troll. Móc chloupý," přikývl Otto.

"Ale nedá se jen tak ošidit. Obávám se, že mu budeme muset říci pravdu."

"A myslíš, že nám to pomůže?"

"Je to policista. Pravda je obvykle zmate. Málokdy ji slyší."

Když se Mikuláš přibližoval, pozoroval ho obrovský trollí seržant zcela lhostejně. To byl správný policejní pohled. Nic neprozrazoval. Říkal: já tě vidím a teď jenom čekám, abych zjistil, jakou špatnost se chystáš udělat.

"Dobré ráno, seržante," začal Mikuláš.

Troll krátce kývl hlavou a tím naznačil, že je ochoten připustit, na základě všeobecně známých údajů, že je ráno, které by mohlo být za jistých okolností některými lidmi dokonce považováno za dobré.

"Potřebuji nutně mluvit s velitelem Elániem."

"Ale, skutečně?"

"Skutečně."

"A potřebuje on naléhavě hovořit s vámi?" Troll se naklonil blíže. "Vy jste pan ze Slova, že?"

"Ano. Pracuji pro Kometu."

"Tak to nečtu," zaduněl troll.

"Vážně ne? Přineseme vám vydání s výjimečně velkým písmem," prohlásil Mikuláš.

"To byl opravdu vtípek k popukání!" ušklíbl se Navážka. "Háček je v tom, že si sice můžete myslet, že jsem přihloupý, ale pořád jsem ten, kdo řekne, že zůstanete venku. Takže... Co to ten upír dělá?"

"Fydržte fteřinku," zvolal Otto.

VHÚÚÚÚŠŠ!

"- hergotkrucifixtyrknundnochainmal!"

Navážka pozoroval, jak se Otto koulí po dláždění z kočičích hlav a ječí.

"A co mělo bejt tohle?"

"On právě udělal obrázek, na němž budete vy, jak mě nechcete pustit do paláce," vysvětloval mu Mikuláš.

Navážka, přestože se narodil vysoko nad linií věčného sněhu a ledu, kdesi na neznámé hoře, troll, který do svých pěti let neviděl jediného člověka, však teď byl policistou do morku svých kamenných kostí a do špiček drsných popukanych prstů a podle toho také zareagoval.

"To nesmí!" prohlásil.

Mikuláš vytáhl svůj zápisník a připravil si pero. "A mohl byste laskavě sdělit našim čtenářům, ale přesně, prosím, proč ne?" zeptal se konverzačním tónem.

Navážka se rozhlédl kolem. Bylo vidět, že mírně znervózněl. "Kde jsou?"

"Ne, víte, chtěl jsem říci, že si to, co řeknete, zapíšu."

V Navážkovi se znovu ozvaly základní instinkty policisty. "To nesmíte," zabručel.

"Pak si jistě budu moci zapsat, proč si nesmím nic zapsat?" usmál se na něj zářivě Mikuláš.

Navážka zvedl ruku a pohnul malou páčkou na boku své helmy. Sotva slyšitelný bzukot znatelně zesílil. Troll nosil

helmici, v níž byl vmontován větrák poháněný hodinovým perem. Ten měl a také ochlazoval jeho silikonový mozek pokaždé, když se začal přehřívat, což ohrožovalo jeho výkonnost. Jak se zdálo, právě teď potřeboval chladnější hlavu.

"Aha. To bude nějaká politika, co?" prohlásil.

"No, možná. Omlouvám se."

Otto se namáhavě zvedl na nohy a začal se znovu zabývat ikonografem.

Navážka se konečně rozhodl. Kývl na dalšího policistu. "Cvikle, odveďte tyhle... dva k panu Elániovi. A dejte pozor, aby nespadli z nějakých schodů, nebo aby se jim nestalo něco takového."

Pan Elánius, pomyslel si Mikuláš, když rychlým krokem následovali policistu. Všichni muži hlídky mu tak říkali. Ten muž nebyl jen velitelem hlídky, ale byl i rytířem, později povýšeným do šlechtického stavu s titulem vévody, přiřazen se do jedné z nejbohatších rodin města, dá-li se jedna žena nazývat rodinou, ale oni mu říkali pan. A bylo to skutečné pan, slovo plné významu, ne takové to lhostejné "pan", jaké užíváte, když chcete říct obyčejné věci jako: "Teď, pane, opatrně odložte ten samostřil a s rukama nad hlavou se pomalu otočte." Mikuláš přemýšlel o tom, proč.

Mikuláše nevychovali v úctě k hlídce. Členové hlídky nebyli lidé jeho druhu. Všeobecně se připouštělo, že jsou užiteční - jako pastevečtí psi, protože bylo jasné, že někdo musí držet lidi v pořádku a na uzdě, nebesa vědí, že ano, ale jen blázen by byl nechal svého hlídacího psa spát v obývacím pokoji. Hlídka, řečeno jinými slovy, byla naneštěstí nezbytná podskupina drobných kriminálníků, navíc patřící do té části populace, již lord ze Slova neformálně definoval jako "všechny, kdo mají míň než tisíc tolarů ročně".

Mikulášova rodina a každý, s kým se stýkala, také nosili v hlavě mentální mapu města, na níž byly vyznačeny části, kde žili výjimeční a zasloužilí občané, a jiné, kde žili kriminálníci. Dopadlo to na ně jako šok... ne, opravil se, jako urážka, když zjistili, že Elánius pracuje s jinou mapou města. Očividně dal svým mužům pokyn, aby užívali hlavní vchod, kdykoliv vcházeli do některé budovy, a to i za denního světla, kdy selský rozum podobným lidem radil, aby šli vchodem zadním jako všechen obslužný personál*. Ten člověk prostě neměl ani představu, co a jak.

To, že ho lord Větinari povýšil do šlechtického stavu a udělil mu titul vévody, jen dokazovalo, že Patricij zdaleka není muž na svém místě.

Proto měl Mikuláš poměrně silné sklony s Elániem sympatizovat, už jen kvůli lidem, z nichž si udělal nepřátele, ale všechno, co o něm zatím zjistil, by se nějakým způsobem dalo spojit se slovem "špatný". Muž, o němž se špatně mluvilo, špatně vzdělaný muž, muž, který špatně ovládá svou řízeň.

Cvikl se zastavil ve velké vstupní síni paláce.

"Nikam nechodte a nic nedělejte," řekl. "Půjdu a -"

Jenže Elánius už scházel dolů po širokém schodišti, sledován obrovským mužem, v němž Mikuláš poznal kapitána Karotku.

A taky špatně oblečený, přidal v duchu na seznam Mikuláš. Ne že by měl nějaké nekvalitní šaty. Jen to vypadalo, jako kdyby kolem sebe vytvářel stálé pole "pomačkanosti". Ten muž by dokázal pomačkat i helmu.

Cvikl je potkal na půli cesty. Chvilku se tlumeně dohadovali a z jejich rozhovoru vyletěla jen jediná srozumitelná slova vyslovená Elániovým hlasem. "Co že je?" Pak velitel obrátil nelaskavý pohled k Mikulášovi. Jeho výraz říkal jasně: byl to mizerný den a teď jsi ještě přišel ty.

Elánius sešel zbytek schodiště, došel k Mikulášovi a prohlédl si ho od hlavy k patě.

"Co si to vlastně přejete?" zeptal se.

"Rád bych se dozvěděl, co se to tady stalo, prosím," odpověděl Mikuláš.

"Proč?"

"Protože to budou chtít vědět lidé."

"Pch! Však oni si to rychle zjistí."

"Ale od koho, pane?"

Elánius obešel Mikuláše, jako kdyby si prohlížel nějakou podivnou novou věc.

"Vy jste kluk lorda ze Slova, že?"

"To je pravda, vaše milosti."

"Veliteli', to bude stačit," opravil ho Elánius ostře. "To vy píšete tu malou papírovou drbárnu, je to tak?"

"Dalo by se to tak vyjádřit, sire."

"Copak jste to provedl seržantu Navážkovi?"

"Jen jsem si zapsal, co mi řekl, pane."

"Aha, vy jste na něj vytáhl pero, je to tak?"

"Pane?"

"Takže vy si zapisujete, co vám kdo řekl? C... c... něco takového může způsobit jenom nepříjemnosti."

Elánius přestal Mikuláše obcházet, ale to, že mu teď zíral do obličeje ze vzdálenosti několika centimetrů, situaci nijak nevylepšílo.

"Dnes jsme měli ošklivý den," řekl Elánius. "A bude ještě mnohem horší. Proč bych s vámi měl mluvit a plýtvat tak svým časem?"

"No, jeden dobrý důvod bych vám říci mohl," podíval se Mikuláš Elániovi do očí.

"Tak do toho."

"Měl byste se mnou promluvit, pane, abych si to mohl napsat. Přesně ta slova, která řeknete, pane, tady na papír. Znáte mě, takže kdybych tam napsal něco jiného, víte, kde mě hledat."

"No a? Vy mi říkáte, že když udělám, co po mně chcete, můžete si dělat, co chcete?"

"Já říkám, pane, že lež dokáže oběhnou svět dříve, než si pravda stačí obout boty."

"Ha! To jste si právě vymyslel?"

"Ne, pane. Ale víte, že je to pravda."

Elánius natáhl kouř ze svého doutníku. "A ukážete mi, co jste napsal?"

"Jistě. Zajistím, abyste dostal první z výtisků zítřejšího vydání."

"Já myslel předtím, než to vytisknete, a vy to víte."

"Abych vám řekl pravdu, pane, tak si myslím, že bych to dělat neměl."

"Já jsem velitel Elánius z hlídky, mládenče."

"Jistě, pane. Ale já z hlídky nejsem. A myslím si, že to mluvím v můj prospěch, i když na tom míním ještě dál pracovat."

Elánius na něj upřel pohled, který byl o něco delší, než bývá zvykem. Pak, poněkud odlišným tónem hlasu, řekl:

"Dnes ráno, zhruba v sedm hodin, přilákal pozornost tří uklízeček z palácového personálu, spolehlivých a poctivých žen, štěkot psa jeho lordstva. Pak zahlédly lorda Vetinariho. Ten jim řekl: ' - tady Elánius nahlédl do svého zápisníku - ', 'Zabil jsem ho, zabil jsem ho. Lituju toho.' Na podlaže zahlédly něco, co vypadalo jako lidské tělo. Lord Vetinari držel v ruce nůž. Rozeběhly se dolů, aby někoho zavolaly. Když se vrátily, zjistily, že jeho lordstvo zmizelo. Tělo patřilo panu Rufusi Važuzlovi, Vetinariho osobnímu sekretáři. Byl bodnut a je teď ve vážném stavu. Když byly prohledány všechny budovy, byl lord Vetinari nalezen ve stájích. Ležel v bezvědomí na zemi. Vedle stál osedlaný kůň. V sedlových brašnách bylo... sedmdesát tisíc tolarů... Kapitáne, to celé je nějaká strašná hloupost."

"Já vím, pane," přikývl Karotka. "Jenže taková jsou fakta."

"Jenže to nejsou ta správná fakta! Jsou to hloupá fakta!"

"Já vím, pane. Nedokážu si představit jeho lordstvo, jak se pokouší někoho zabít."

"Zbláznil jste se?" zamračil se Elánius. "Já si ho nedokážu představit, jak říká 'promiňte'!"

Elánius se otočil a podíval se na Mikuláše, jako kdyby ho zaskočilo, že ho tady ještě vidí. "No, co je?"

"Proč bylo jeho lordstvo v bezvědomí, pane?"

Elánius pokrčil rameny. "Vypadalo to, jako kdyby se pokoušel nasednout na koně. Měl pochroumanou nohu. Možná mu vyklouzla noha ze třmenu - já nevěřím svým uším? Co to tady povídám? No každopádně, víc už vám neřeknu, rozumíte?"

"Prosím, pane, byl bych rád, kdybyste dovolil, abychom si udělali vaši ikonografii," naléhal Mikuláš.

"Proč?"

Mikulášovy myšlenky se teď pohybovaly jako blesk. "Ujistím občany, že na případu pracujete osobně, veliteli. Náš ikonograf je tady dole. Otto!"

"Dobří bohové, zatracenej upír -" začal Elánius.

"Je nositelem černé stuhy, pane," zašeptal mu Karotka. Elánius obrátil oči v sloup.

"Topré ráno," pozdravil Otto. "Nechýpejte se, prosím, jste teď krásně nasfícený a světlo a stín jsou skfěle rostěleny." Zkušeným kopnutím rozhodil nohy trojnožky, nahlédl do ikonografii a pozvedl klíčku se salamandrem.

"Potífejte se na mě, prosím -"

Cvak.

VHÚÚÚŠŠ!

"- oh to prtellll!"

Prach se snesl k zemi. V šedém obláčku se k zemi spirálou snášel i kus černé stuhy.

Nastal okamžik šokovaného ticha. Pak se ozval Elánius: "Co se to tady, k čertu, vlastně stalo?"

"Příliš silná dávka světla," uvažoval nahlas Mikuláš. Sehnul se k zemi a roztřesenou rukou zvedl malý obdélník tuhého papíru, jenž vyčníval z šedého kužele popele, který byl všim, co zbylo po tak náhle a tragicky zesnulém Ottu Schrecklichovi.

"NEDESTE SE," četl, "nositele této karty potkala menší nehoda. Budete potřebovat kapku krve jakéhokoliv druhu, lopatku na smetí a smetáček."

"No, kuchyň je tím směrem," řekl Elánius. "Smet'te si ho. Nestojím o to, aby ho mí muži roznesli na podrážkách po celém tom zatraceném paláci."

"Ještě jednu věc, pane. Mám tam napsat, aby každý, kdo viděl něco podezřelého, přišel za vámi?" zeptal se Mikuláš.

"V tomhle městě? To bysme potřebovali celou hlídku k tomu, aby udržovala pořádek ve frontě. Jen si dobře rozmyslete, co do těch novin napíšete."

Oba policisté odešli. Když kolem Mikuláše procházel Karotka, usmál se.

Mikuláš se v následujících chvílích zaměstnával tím, že opatrně shrnul s pomocí dvou listů ze svého zápisníku Ottův popel a uložil ho do sáčku, v němž měl upír uloženy drobné pomůcky.

Pak mu najednou došlo, že je sám - Ottu samozřejmě v tom okamžiku nemohl počítat - v paláci a má k tomu od kapitána Elánia povolení, pokud si samozřejmě větu "Kuchyň je tím směrem" chcete tímto způsobem vysvětlovat. A Mikuláš byl se slovy moc dobrý. Mluvil vždycky pravdu. Jenže nelhat a být poctivý - to někdy není totéž.

Zvedl sáček a došel k zadním schodům, našel kuchyň, odkud se ozýval zvuk hlasů.

Služebnictvo se bezcílně pohybovalo sem a tam se zmatenými výrazy lidí, kteří nemají co na práci, ale pořád ještě jsou placeni za to, aby to dělali. Mikuláš se opatrně přesunul k panské, která vzlykala do nepříliš čistého kapesníku.

"Promiňte, slečno, ale nemohla byste mi opatřit kapku krve - no jo, asi na to zrovna není ta nejvhodnější chvíle," dodal nervózně, když se dívka dala s jekotem na útěk.

"No, tak copak jste to řekl naší René?" zeptal se zavalitý muž a položil na stůl před Mikuláše plato plné horkých placek.

"Vy jste pekař?" zeptal se Mikuláš.

Muž se na něj podíval. "Jak to vypadá?"

"Já vidím, jak to vypadá," zamračil se Mikuláš. Muž se na něj podíval znovu, ale tentokrát byla v jeho pohledu jistá

dávka respektu. "Ale pořád ještě jsem nedostal odpověď na svou otázku."

"No, shodou okolností jsem řezník," odpověděl muž. "Dobrá práce. Pekař leží, je nemocný. A kdo jste vlastně vy?"

"Poslal mě sem velitel Elánius," řekl Mikuláš. Byl až překvapen, jak snadno se pravda změnila v něco, co nemělo daleko ke lži, a to jen díky správně voleným slovům. Otevřel svůj zápisník. "Jsem z Komety. Viděl jste -"

"Co, z těch novin?" ožil řezník.

"Přesně tak Viděl jste -"

"Ha! Tak teda abyste věděl, s tou zimou jste dokonale mimo mísu! Měl jste říct, že to bylo v roce Mravence, to byla ta nejhorší. Proč se člověka nezeptáte? Byl bych vám to všechno vysvětlil."

"A vy jste -?"

"Sidon Klenovník a syn, stár 39 let, Ovarová 11, dodavatelé nejlepšího kočičího a psiho masa. Urozeným zákazníkům na objednávku až do domu... Proč si to nepíšete?"

"Lord Vetinari jí psí a kočičí maso?"

"Podle toho, co slyším, tak jeho lordstvo jí vůbec velmi málo. Ne, já dodávám jeho psu. Nejjemnější zboží. Prvotřídní. U nás, v Ovarové 11, prodáváme opravdu jen to nejlepší, otevřeno denně od šesti ráno do půln -"

"Takže pro jeho psa. Tak to je něco jiného," přikyvoval Mikuláš. "Ehm." Rozhlédl se po okolních přítomných. Někteří z těch lidí by mu mohli povědět věci, a on se zatím baví s obchodníkem, který prodává šrádlo pro psy. Nicméně...

"Mohl byste mi dát malý kousek masa?" zeptal se.

"A to taky napíšete na ten papír?"

"Jistě. Tak trochu. Jistým způsobem."

Mikuláš si našel v jedné z vedlejších místností, mimo všeobecný zmatek a vzrušení, tichý výklenek a neohrabané vymáčkl z masa kapku krve, již nechal skanout na malou šedou hromádku.

Prach se vedl do vzduchu v podobě hřibovitého mraku, pak se změnil na neprůsvitný shluk barevných skvrn a stal se Ottou Schrecklichem.

"Co se to stalo?" začal Otto. "Aha..."

"Myslím, že se ti obrázek podařil," bručel Mikuláš. "Ehm... poslyš, tvůj kabát..."

Část rukávu upírova kabátu měla teď barvu a strukturu koberce, kterým byla pokryta podlaha v hale, a dosti nenápaditý červenomodrý vzorek.

"Asi se mi tam přimíchal prach z koberce," zamračil se Otto. "Jen se neplaš. To se mi stává furt." Očichal si rukáv. "Nejjemnější stejk? Těkuji ti!"

"Bylo to krmení pro psy," odpověděl Mikuláš Pravdomluvný.

"Psí šrádlo?"

"Jo. Sbal si svoje nádobičko a pojď za mnou."

"Psí šrádlo?"

"Sám jsi řekl, že je to nejjemnější biftek. Lord Vetinari je ke svému psu opravdu velmi laskavý. Podívej, mně si nestěžuj. Jestli se ti tyhle věci stávají častěji, pak bys u sebe měl nosit lahvičku poslední záchrany s nějakou krví! Jinak lidé mohou udělat jen to, co v té chvíli mohou."

"No jo, tak jo, prima, těkuji ti," mumlal upír, který Mikulášovi poklusával v patách. "Psí šrádlo, psí šrádlo, och ješíšku... a kam to flátně teď jdeme?"

"Do Oválné kanceláře, abychom se podívali na místo, kde k útoku došlo," odpověděl mu Mikuláš. "Doufám jenom, že Oválnou kancelář nehlídá někdo chytrý."

"Natrobíme si tím cheský traple!"

"Proč myslíš?" vrtěl hlavou Mikuláš. On sám si sice myslel totéž, ale proč vlastně? Palác více méně patřil městu. Hlídky by se asi nelíbilo, kdyby ho tam viděla chodit sem a tam, ale Mikuláš cítil v kostech, že město by nemohlo žít za podmínek, za nichž by se to hlídce líbilo. Hlídky by si byla nejspíš přála, aby všichni trávili život doma, s rukama na stolní desce, kde by je každý snadno viděl.

Dveře Oválné kanceláře byly otevřené. A hlídal ji - pokud se dá něco takového říci o činnosti, při níž se policista opírá zády o jednu stěnu a nepřítomně zírá na stěnu druhou - desátník Nóbhlóch. Kouřil neobyčejně páchnoucí cigaretu.

"Aha, tak to je přesně ten muž, kterého jsem hledal!" zvolal Mikuláš ze Slova. Nelhal. Noby, to bylo lepší, než doufal. Cigaretu zmizela jako kouzlem.

"Jo?" zasípal podezřívavě Noby a z uší se mu kudrnatily obláčky dýmu.

"Jistě! Mluvil jsem s velitelem Elániem a teď bych rád viděl místo, kde byl ten zločin spáchán." Mikuláš do té věty vkládal velké naděje. Zdálo se, že obsahuje slova "a dovolil mi", aniž by tomu tak ve skutečnosti bylo.

Desátník Nóbhlóch se zatvářil nejistě, ale pak si všiml zápisníku. A Otty. Mezi rty se mu znovu objevila cigareta.

"Hele, nejste vy náhodou z těch novin?"

"Uhodl jste!" přikývl Mikuláš. "Myslel jsem si, že by lidi mohlo zajímat, jak naše šťastná hlídka vstupuje do akce v takové době, jako je tahle."

Kožnatý hrudník desátníka Nóbhlócha se očividně nadmul.

"Desátník Nóbhlóch, pane, pravděpodobně 34 let, v uniformě pravděpodobně od věku deseti let, policista tělem i duší."

Mikuláš si pomyslel, že by udělalo dobrý dojem, kdyby si něco zapsal. "Pravděpodobně 34?"

"Naše máma nikdy neměla hlavu na čísla, pane. Takovejch drobností si nikdy moc nevšímal."

"Hmm..." Mikuláš si desátníka pozorněji prohlédl. Musel předpokládat, že se jedná o člověka, protože tvor před ním

měl zhruba ten správný tvar, uměl mluvit a nebyl porostlý srstí. "Takže tělem i duší a..." slyšel sám sebe.

"Jen tělem a duší, pane," odpověděl desátník Nóblhóch žoviálně. "Jen tělem a duší."

"A vy jste byl na místě zločinu první, desátníku?"

"Ne, pane, já tam byl poslední."

"A vaše důležitá povinnost je...?"

"Zastavit každého, kdo by chtěl projít tůdle těma dveřma, pane," odpověděl desátník Nóblhóch a pokoušel se přecíst Mikulášovy zápisky vzhůru nohama. "Je to ,Nóblhóch' s ,N' na začátku pane, ne s ,H'. Je neuvěřitelné, jak často si to lidi pletou. Co to dělá s tou bedýnkou?"

"Musí udělat obrázek ankh-morporského nejstatečnějšího policisty," odpověděl Mikuláš a takticky se posunul o další kus ke dveřím. To byla samozřejmě lež, ale Mikuláš si pomyslel, že je to lež tak očividná, že se to jistě nepočítá. Bylo to, jako kdyby někdo tvrdil, že je nebe zelené.

Ale to už se desátník Nóblhóch díky nadlehčovací síle pýchy a sebeuspokojení téměř vznášel ve vzduchu.

"Mohl bych pak dostat jeden výtisk pro naši mámu?" vyzvídal.

"Úsměf, prosím!" řekl Otto.

"Ale vždyť já se usmívám!"

"V tom případě přestaňte, prosím."

Cvak.

VHÚÚÚŠŠ!

"Aješmardidoprseztohpose...!"

Ječící upír je vždycky středem pozornosti. Mikuláš vklouzl do Oválné kanceláře.

Hned za dveřmi byl na zemi křídový obrys. Vybarvený barevnými křídami. Musel ho vytvořit desátník Nóblhóch, protože koho jiného by napadlo doplnit kresbu dýmku a přidat obrysu do ruky nějaké květiny a nad hlavu pár bílých obláčků?

Ve vzduchu se vznášela vůně máty.

Ležela tam převrácená židle.

V rohu místnosti byl převrácený košík.

Šikmo z podlahy trčel ošklivý kovový šíp a na něm byla přivázána cedulka s nápisem Městská hlídka.

Taky tam byl trpaslík. Ten právě - ne, Mikuláš se opravil, protože zahlédl těžkou koženou sukni a mírně zvýšené podpatky na okovaných služebních botách - ta právě ležela na břiše a něco sbírala kleštičkami z podlahy. Vypadalo to jako rozbitá váza nebo džbán.

Trpaslice náhle zvedla hlavu. "Vy jste nováček? A kde máte uniformu?"

"No, víte... tedy, jak bych vám to..."

Oči se jí zúžily. "Vy nejste policista, že ne? Ví pan Elánus, že jste tady?"

Potíže pravdomluvných se podobají trablům cyklisty, který se rozhodl závodit ve spodkách ze skelného papíru, ale Mikuláš se zuby nehty držel daných faktů.

"Právě před chvílkou jsem s ním mluvil," odpověděl.

Jenže trpaslice nebyla desátník Navážka, a už vůbec ne desátník Nóblhóch.

"A on vám řekl, že sem smíte?" pokračovala.

"No, on to tak přesně neřekl, ale -"

Trpaslice přešla ke dveřím a rychlým pohybem je otevřela. "V tom případě koukejte -"

"Ach, ten rám! Ta úšasná komposic!" zvolal Otto, který stál pochopitelně venku.

Cvak!

Mikuláš pevně zavřel oči.

VHÚÚÚŠŠ!

"...urfaozlranejhrlrdelifiněrfená...!"

Tentokrát se Mikulášovi podařilo zachytit malou kartičku dřív, než dopadla na zem.

Trpaslice stála s otevřenými ústy. Pak je zavřela. Pak je znovu otevřela, aby řekla: "Co se to, k sakru, stalo?"

"Myslím, že byste to mohla nazvat pracovním úrazem," vysvětlil jí Mikuláš. "vydržte chvílku, myslím, že tady někde mám ještě kousek toho psiho žrádla... Víte, osobně si myslím, že musí existovat nějaký lepší způsob, než je tohle..."

Vybalil maso z umaštěného kusu novin a opatrně ho upustil na hromádku popela.

Popel se zvedl fontánou, Otto se otřepal jako mokrý pes a zamrkal.

"Tak co? Ještě jeten? Tentokrát s obskurografem?" A už se natahoval po svém vaku.

"Okamžitě odsud vypadněte!" prohlásila trpaslice.

"Počkejte, prosím -" Mikuláš se podíval trpaslici na rameno, "desátníku. Nechte ho dělat jeho práci. Dejte mu příležitost. Vždyť je to, konec konců, nositel Černé stuhý." Za policistčinými zády zatím Otto vytáhl z láhve ošklivého, mloku podobného tvora.

"Chcete, abych vás dva zatkla? Narušujete vyšetřování na místě zločinu!"

"Mohla byste nám laskavě říci, o jaký zločin se tady jedná?" usmál se na ni Mikuláš a pomalu už navyklým gestem otevřel zápisník.

"Ven! Okamžitě vy -"

"Húú!" řekl Otto tiše.

Pozemní úhoř už musel být velmi nenaložený. Jako odpověď na tisíciletý vývoj ve vysoce magickém prostředí teď vybil celonoční dávku temnoty v jediném okamžiku. Na okamžik naplnila celou místnost solidní černá hmota, protkaná trasírkami modré a fialové barvy. Mikuláš měl znovu pocit, že ho tma na okamžik prolnula jako vatu. Pak se světlo

vrátilo a uklidnilo jako chladná voda v jezeře, kam někdo vhodil oblázek.

Desátnice vrhla pohled na Ottu. "To bylo temné světlo, že?"

"Acha, takže fy jste taky z Überwaldu -" začal Otto se šťastným výrazem.

"Ano a nečekala jsem, že tady uvidím právě tohle! Vypadněte!"

Spěšně prošli kolem mírně vyděšeného desátníka Nóblhócha, načež sešli po širokých schodech ven do mrazivého vzduchu nádvoří.

"Poslyš, není tady něco, co bys mi měl říct, Otto?" nadhodil Mikuláš. "Když jsi dělal ten druhý obrázek, zdálo se, že se strašlivě rozzuřila."

"No, ono se to felmi těžko fysfětluje," odpovídal neochotně upír.

"Je to, doufám, neškodné, že ano?"

"No jistě, nepůsopí to žátné tělesné násletky -"

"Ani duševní následky?" přerušil ho Mikuláš, který sám splétal slova tak dlouho, že nemohl minout tohle jasně zavádějící prohlášení, zaměřené na odlákání pozornosti.

"Nó, myslím, že teď není srovnatelný čas na nějaké -"

"To je pravda. Řekneš mi o tom později. Dřív, než to znovu zkusíš, rozumíme si?"

Když Mikuláš procházel Filigránskou uličkou, v hlavě mu bzučelo. Není to ani hodinu, co zoufale přemýšlel o tom, jaké hloupé články by dal do novin a svět byl více méně normální. Teď se všechno obrátilo vzhůru nohama.

Všeobecně se předpokládalo, že lord Vetinari někoho zabil, a to nedávalo smysl, třeba jen proto, že osoba, kterou se pokusil zabít, je naživu. Pokusil se odjet s obrovskou sumou peněz, a ani to nedávalo smysl. Jistě, nebylo těžké představit si někoho, kdo sebral balík peněz a na někoho zaútočil, ale jakmile jste se pokusili dosadit si do takového obrázku člověka, jako je Patricij, celý ten obraz se okamžitě rozpadl. A co ta máta? Ta místnost jí přímo čpěla.

Ale byla tady celá řada dalších otázek. Pohled v očích trpasličí desátnice ve chvíli, kdy je vyprovázela z Oválné kanceláře, Mikulášovi jasně sděloval, že už žádná další informace od členů hlídky nedostane.

A za tím vším se v jeho myšlenkách tyčil pochmurný stín tiskařského lisu. Teď z toho všeho bude muset vytvořit nějaký souvislý příběh, a navíc jej bude muset vytvořit hned...

Když vešel do tiskárny, přivítal ho šťastný obličej pana Zimovala.

"Co si myslíte o téhle legrační tykvi, pane ze Slova?"

"Navrhuju, abyste si ji dal vycpat, pane Zimovale," prohlásil Mikuláš a protlačil se kolem něj.

"No to jste trefil hřebík na hlavičku, pane, přesně to samé říká moje žena."

"Omlouvám se, ale trval na tom, že na tebe počká," zašeptala Sacharóza, když usedl za stůl. "Co se děje?"

"To je právě to, co přesně nevím," zamračil se Mikuláš a zadíval se do svých poznámek.

"Kdo byl zabít?"

"No právě, nikdo... alespoň myslím..."

"No, tak to se mi vážně ulevilo." Sacharóza sklopila pohled k papírům, které pokrývaly její stůl.

"Máme tady dalších pět lidí s legrační zeleninou."

"Oh."

"No. Ale myslím, že většina není příliš legrační."

"Hm."

"Jo. Většina vypadá jako to..., no vždyť víš."

"Co? Jako co?"

"Ale... vždyť víš." Sacharóza zrudla. "Mužský ten... to..., ale vždyť víš."

"Aha."

"Ale abys věděl, nejsou si zase tak moc podobné. Samozřejmě, když to chceš vidět, tak to vidíš..., ale jinak... rozumíš mi."

Mikuláš jen doufal, že tenhle jejich hovor si nikdo nezapisuje. "Och," poznamenal duchaplně.

"Pro všechny případy jsem si ale zapsala jejich jména a adresy," pokračovala Sacharóza. "Myslela jsem si, že by se nám to třeba mohlo hodit, až budeme mít málo materiálu."

"Tak málo ho zase nebudeme mít nikdy," pospíšil si Mikuláš s odpovědí.

"To myslíš vážně."

"Naprosto."

"Možná máš pravdu," přikývla a podívala se na záplavu papírů na svém stole. "Měla jsem se tady co otáčet, zatímco jsi byl pryč. Lidi tady stáli ve frontě a všichni nám chtěli říct nějakou novinku. Události, které se připravují, ztracení psi, věci, které chtějí lidé prodat -"

"To je inzerce," zabručel Mikuláš a pokoušel se soustředit na své poznámky. "Pokud to chtějí dostat do novin, ať zaplatí."

"Poslyš, nevím, jestli je to naše věc, rozhodovat, jestli -"

Ke svému vlastnímu úžasu udeřil Mikuláš rukou do stolu, takže Sacharóza se vyděšeně zajikla.

"Něco se děje, chápeš? Děje se něco opravdu velkého! A tahle věc vůbec nemá zábavný tvar! Je to doopravdy vážné! A já to musím napsat tak rychle, jak to jen půjde. Co kdybys mě to nechala udělat?"

Uvědomil si, že se Sacharóza nedívá na něj, ale na jeho pěst. Sledoval její pohled.

"No ne... co má, k čertu, být tohle?"

Z desky, necelé dva centimetry od jeho ruky, trčel přímo vzhůru dlouhý ocelový hřeb. Měřil alespoň deset centimetrů a byl na něm nabodnutý list papíru. Když ho Mikuláš zvedl, zjistil, že zůstává trčet vzhůru, protože je zatlučený do kousku fošny.

"To je jehla," oznámila mu Sacharóza tichým hlasem. "Pořídila jsem ji, abychom na ni napichovali jednotlivé listy s poznámkami. M-můj dědeček ji používá taky. To dělají všichni... všichni rytci. Je to něco jako... kříženec mezi kartotékou a košem na papír. Myslela jsem, že by nám to mohlo být užitečné. Každopádně budeme mít alespoň čistší podlahu."

"Ehm, dobrá, to byl skvělý nápad," spěšně přikývl Mikuláš, když viděl, jak Sacharóza znovu začíná rudnout. "Hmm..."

Nedokázal pořádně myslet. "Pane Dobrohoře?" křikl.

Trpaslík vyhlédl zpoza plakátu, který sázel.

"Dokázal byste vysadit zprávu přímo podle toho, jak bych vám ji diktoval?"

"Jasně."

"Sacharózo, prosím, běž a najdi Ruma a jeho... přátele. Chtěl bych vydat jedny malé noviny tak rychle, jak to jen půjde. Ne zítra ráno. Hned teď, rozumíš? Prosím?"

Právě se chystala začít protestovat, když zahlédla jeho pohled. "A jseš si jistý, že by ti to dovolili?" zeptala se.

"Ne! To si právě nejsem jistý! A nebudu si jistý, dokud to neudělám! Proto to udělat musím. Pak uvidím. A promiň, že křičím."

Odstřelil židli a přešel k Dobrohorovi, který trpělivě stál u písmovky a čekal.

"Tak dobrá.... nejdřív potřebujeme titulke..." Mikuláš zavřel oči, a zatímco přemýšlel, ukazovákem a palcem si svíral můstek nosu. "Hmm... 'Úžasně události v Ankh-Morporku', máte to? Nějakým hodně velkým typem. Pak menším, pod to... 'Patricij zaútočil na úředníka s nožem'... hm..." To zní divně, cítil to. Bylo to gramaticky nesprávné. Byl to Patricij, kdo měl nůž, ne ten úředník. "No, to srovnáme potom... takže... ještě menším písmem pod to... 'Tajemné události ve stáji'... ještě o něco menší písmo... 'Hlídká stojí před záhadou' máte? Tak a teď začneme s článkem..."

"Začneme s článkem?" pozvedl Dobrohor obočí, zatímco mu ruce poletovaly nad jednotlivými příhrádkami. "Copak jsme to už neřekli skoro všechno?"

Mikuláš zalistoval tam a zpět svými poznámkami. Jak začít, jak jen začít... Něco zajímavého... ne, něco úžasného... nějaké úžasné věci... ne... ne... To nejdůležitější na tom bylo tajemno celé té události...

"Útok provázejí podezřelé okolnosti'... ne dejte tam 'údajný útok'..."

"Měla jsem dojem, že to Patricij připustil," ozvala se Sacharóza a osušovala si oči kapesníkem.

"Já vím, já vím, jenže já si prostě myslím, že kdyby chtěl lord Vetinari někoho zabít, tak už bychom měli o mrtvolu víc... Najděte mi někdo lorda Vetinariho v Krkatilově knize šlechty, budeš tak hodná, jsem si skoro jistý, že vystudoval v koleji vrahů -"

"Tak údajný, nebo ne?" zeptal se Dobrohor, jehož ruka se vznášela nad příhrádkou s dlouhým, 'Ú'.

"Řekni slovo."

"Tak tam dejte zdánlivý útok," rozhodl se nakonec Mikuláš, "lorda Vetinariho na sekretáře Važuzla, který se odehrál dnes ráno v paláci. Hm... ehm... Služebnictvo v paláci slyšelo -"

"Mám hledat dál, nebo chceš, abych šla hledat ty žebráky?" přerušila ho Sacharóza. "Oboje najednou dělat nemůžu."

Mikuláš na ni vrhl nepřítomný pohled. Pak přikývl.

"Rocky?"

Troll klímbající na židli u dveří se s hlasitým zafuněním probudil. "Jo, šéfe?"

"Běž a najdi Starého Smrdu a ostatní a přiveď je sem tak rychle, jak to jenom půjde. Řekni jim, že dostanou prémii. Tak... kde jsem to skončil?"

"Služebnictvo v paláci slyšelo'," napovídal mu Dobrohor.

"- slyšelo, že jeho lordstvo, Havelock Vetinari -"

"který v roce 1986 s vyznamenáním absolvoval kolej Cechu vrahů'," volala od otevřené knihy Sacharóza.

"Dejte to tam," přikývl energicky Mikuláš, "a pak pokračujte .prohlásil: zabil jsem ho, zabil, je mi to líto' ...Dobrý bože, ten Elánus má pravdu, všechno je to dokonale šílené, to se musel zbláznit, když mluvil tímhle způsobem..."

"Pan ze Slova, pokud se nemýlím?" ozval se neznámý hlas.

"No, sakra, co to zase bude tentokrát?"

Mikuláš se otočil. Nejdříve uviděl trolly, protože i když trollové stojí někde v pozadí, hlouček čtyř obrovských trollů je metaforicky popředím každé skupiny. Ti dva lidé před nimi byli pouhou maličností a kromě toho jeden z nich byl člověk vlastně jen díky tradici. Měl šedivý odstín zombie a výraz někoho, kdo zatímco sám o sobě nechce být ošklivý, je příčinou ošklivosti, již pocítí mnoho jiných lidí.

"Pan ze Slova? Myslím, že mě znáte. Jmenuji se Kosopád a jsem z Cechu právníků," prohlásil pan Kosopád a škrobeně se uklonil. "Tohle," ukázal na drobného mladíka vedle sebe, "je pan Roland Balamut'a, nový předseda Cechu rytců a tiskařů. Ti čtyři gentlemani za námi nepatří, pokud já vím, do žádného cechu -"

"Rytců a tiskařů?" ozval se Dobrohor.

"Přesně tak," přikývl Balamut'a. "Doplnili jsme zakládací listinu a stanovy. Členský cechovní poplatek je dvě stě tolarů ročně a -"

"Nejsem ochot -" začal Mikuláš, ale Dobrohor mu konejšivě položil ruku na paži.

"Tohle je jen takové oťukávání, ale zdaleka to není tak zlé, jak to mohlo být," zašeptal. "Nemáme čas se s nimi dohadovat a při tom, jaké máme výdělky, tu částku dostaneme zpět za několik dnů. A je po ptákách!"

"Shodou okolností však," pokračoval pan Kosopád svým speciálním právníckým hlasem, který nasával peníze každým pórem, "v případě této organizace, vzhledem ke zvláštním okolnostem, cech požaduje ještě jednorázovou platbu ve výši řekněme... dva tisíce tolarů."

Trpaslíci náhle utichli. Pak zaznělo zvláštní kovové zachrastění. Trpaslíci jako jeden muž odložili kovová písmena, která drželi v rukou, sáhli do svých regálů a vytáhli válečné sekery.

"Takže dohodnuto?" dokončil pan Kosopád a ustoupil stranou. Trollové se začali narovnávat. K tomu, aby se začali prát, nepotřebují trollové a trpaslíci zvlášť velkou záminku, většinou jim stačí, že žijí v téměř světě.

Tentokrát to byl Mikuláš, kdo uklidňoval Dobrohora. "Počkejte, neukvapujte se, určitě existuje nějaký zákon proti zabíjení právníků!"

"Jseš si jistý?"

"No, vždyť je pořád ještě ve městě potkáváte, ne? Kromě toho je to zombie, když ho přeseknete napůl, budou vás žalovat obě půlky." Mikuláš se obrátil ke Kosopádovi a zesílil hlas. "Nemůžeme zaplatit, pane Kosopáde."

"V tom případě mi zákon a vžitě zvyklosti umožňují -"

"Já chci vidět vaše stanovy!" vyštěkla najednou Sacharóza. "Znám tě od doby, co jsme ještě byli malé děti, Rolande Balamut'o, a ty jsi jel vždycky v nějaké křivárně!"

"Dobré odpoledne, slečno Rezámková," podíval se na ni Kosopád. "Víte, abych řekl pravdu, napadlo mě, že by se mohl někdo ptát, a proto jsem přinesl nové stanovy s sebou. Doufám, že jsme tady všichni cti a zákona dbalí občané."

Sacharóza mu impozantně vyhlížející svitek s velkou pečeti z ruky téměř vytrhla a zadívala se na něj, jako by se pokoušela vypálit slova z papíru pouhým třením čtení.

"No..." řekla po chvíli, "zdá se, že je to v pořádku."

"Přesně tak."

"Až na to, že tam chybí Patricijův podpis," dodala Sacharóza a vrátila mu svitek zpět.

"To je pouhá formalita, má drahá."

"Já nejsem vaše drahá a ten podpis tam chybí, formalita neformalita. Takže je to neplatné, že?"

Pan Kosopád se nervózně pohnul. "Je očividné, že nemůžeme požadovat podpis od muže, který je uvězněn pro obvinění z velmi vážného zločinu," odpověděl.

Aha, tak tady máme jedno z klasických tapetových slov, pomyslel si Mikuláš. Když člověk řekne očividně něco, znamená to, že má ve svých argumentech velkou trhlinu, kterou potřebuje zamaskovat, a že věci vůbec očividné nejsou.

"A kdo tedy vládne městu?" zeptal se.

"To nevím," zasmušil se pan Kosopád. "Ale to, konec konců, není má věc. Já -"

"Pane Dobrohore?" obrátil se Mikuláš ke Gunillovi. "Nějaké titulkové písmo."

"Rozumím," přikývl trpaslík. Ruka už se mu zase vznášela nad písmovkou.

"Ve verzálkách* vhodné velikosti: KDO VLÁDNE ANKH-MORPORKU?" diktoval Mikuláš. "Tak a teď běžná sazba, stejný typ, na dva sloupce: Kdo vládne ve městě, když je lord Vetinari ve vězení? Když jsem se dnes zeptal na názor jedné ze známých osobností města, odpověděl mi onen muž, že to neví, ale že to ani není jeho věc. Pan Kosopád z Cechu právníků a soudců dále řekl -"

"To do těch svých novin dát nemůžete!" vykřikl pan Kosopád.

"Vysadíte doslova, pane Dobrohore."

"Už na tom pracuju," odpověděl trpaslík a kovová písmenka jako zázrakem plnila sázitko.

Mikuláš koutkem oka zahlédl Ottu, který vylezl ze sklepa a teď, přilákán hlukem, se rozpačitě rozhlížel. "Dále pan Kosopád řekl," pokračoval Mikuláš s pohledem upřeným na právníka.

"Myslím, že budete mít velké obtíže, když to budete chtít vytisknout," rozkřikl se pan Balamut'a, nedbaje na zuřivé signály rukou, které na něj vysílal pan Kosopád, "protože nebudete mít na čem!"

"- sdělil nám místo něj své stanovisko pan Balamut'a z Cechu rytců, s háčkovaným ,t' na konci," dodával Mikuláš, "který se dnes o něco dříve pokusil vyřadit Kometu z provozu s pomocí nelegální listiny." Mikuláš si uvědomil, že přestože má ústa strachem plná kyselosti, bezmezně si tuhle chvíli užívá. "Když jsme se zeptali pana Kosopáda, co si myslí o podobném, do očí bijícím znásilňování zákonů města, odpověděl pan Kosopád..."

"PŘESTAŇTE SI UŽ KONEČNĚ ZAPISOVAT VŠECHNO, CO ŘEKNEME!" zaječel Kosopád.

"Verzály na celou větu, prosím, pane Dobrohore."

Trollové i trpaslíci zírali na Mikuláše a Kosopáda. Chápali, že se tady odehrává boj, ale neviděli žádnou krev.

"A co ty, Otto, jsi připravený?" obrátil se Mikuláš k ikonografovi.

"Kdypy se mi ti trpaslíci trochu srazili," požádal Otto, šilhající do ikonografii. "Jo, to je ono, fýporně, sfětlo, jak se otráží na těch felikejch sekerách... Trollofě, já prosím, sfedněte fic ty pěstě, jo, to je fono... Fšichni usmífají... teť!"

Je až neuvěřitelné, jak lidé poslouchají člověka, který na ně zamíří fotoaparát. Ve zlomku vteřiny se většinou vzpamatují, ale to mu docela stačí.

Cvak!

VHÚÚÚŠŠ!

"...proktapánužzasenatofyšlu..."

Mikulášovi se podařilo zachytit padající ikonograf o mrknutí oka před panem Kosopádem, který se na muže, jemuž očividně chyběla páteř, pohyboval až neuvěřitelně rychle.

"Je náš," prohlásil Mikuláš, zatímco se kolem pomalu snášel k zemi prach Otty Schrecklicha.

"Co chcete dělat s tím obrázkem?"

"To vám nemám v úmyslu vysvětlovat. Je to naše dílna. Nikdo vás sem nezval."

"Ale já jsem tady za účelem úředního jednání!"

"Pak vám jistě nevadí, že jsme si udělali váš obrázek, že?" odpověděl Mikuláš. "Pokud si o tom ovšem myslíte něco jiného, budu vás rád citovat!"

Kosopád na něj chvilku upíral pohled a pak se vrátil ke skupině u dveří. Mikuláš slyšel, jak říká: "Můj oficiální názor je, že bychom teď měli odejít."

"Ale říkal jste přece, že dokážete -" začal Ronald Balamuťa.
"Na základě zvážení všech skutečností znovu doporučuji," přerušil ho opět pan Kosopád, "abychom teď odešli, a to mlčky."

"Ale říkal jste -"

"Naposled doporučuji - mlčky!"

Odešli. Místností se rozlehl sborový vzdech úlevy a zacinkaly odkládané sekery.

"Chceš, abych to vysadil pořádně?" zajímal se Dobrohor.

"S tím ještě budou potíže," ozvala se Sacharóza.

"Určitě, ale copak jich už nemáme dost?" přikývl Mikuláš.

Dobrohor se otočil ke svým zaměstnancům. "Nechte si sekery hezky při ruce, mládenci."

"Podívejte, nechci, aby se dostal do maléru ještě někdo jiný," obrátil se k němu Mikuláš. "Mohl bych si ten zbytek dosadit sám a sám si to taky vytisknout."

"Na práci s tím lilem je potřeba tři a kromě toho jsi dost pomalý," ušklíbl se Dobrohor. Když si všiml Mikulášova výrazu, usmál se a poplácal ho po zádech tak vysoko, jak jen dosáhl. "Jen žádné starosti, mladíku. Chceme si jen chránit naše investice."

"Já taky nejdu," přidala se Sacharóza. "Já ten tolar potřebuju."

"Dva tolary," odpověděl jí Mikuláš nepřítomně. "Je čas zvýšit platy. A co ty, Ot-, mohli byste někdo smést Ottu, prosím?"

O několik minut později se znovu vzkříšený upír opřel o svou trojnožku a roztřesenými prsty vytáhl z aparátu měděnou desku.

"A co se pute dít teď?" zajímal se.

"Zůstaneš s námi? Mohlo by to být nebezpečné," vysvětloval mu Mikuláš, a už když to říkal, uvědomil si, že to říká ikonografovi-upírovi, který vstává z mrtvých pokaždé, kdy udělá obrázek.

"Jaké nepešpečí?" zajímal se Otto a nakláněl při tom destičku sem a tam, aby si ji mohl lépe prohlédnout.

"Tak pro začátek úřední."

"Už se někdo smínil o česneku?"

"Ne."

"Mohl bych tostát jetno sto a osmtesát tolarů na tfojskržetý ikonograf Akina TR-10 s teleskopickou setačkou a felkou lesklou pákou?"

"Ehm... zatím ne."

"Toprá," přikývl Otto filozoficky. "Potom potřebuji pět tolarů na opravy a fylepšení. Jak fitím, tohle bude prácička trochu jiného druhu."

"Dobrá. Dobrá, máš je mít." Mikuláš se rozhlédl tiskárnou. Všichni mlčeli a dívali se na něj.

Ještě před několika dny by byl očekával, že dnešní den, stejně jako všechny ostatní, bude... no ano, nudný. Obvykle takové bývaly, zvláště potom, co odeslal své dopisy. Většinou trávil čas tím, že se toulal městem nebo si četl ve své malé kanceláři a čekal na dalšího klienta, který bude potřebovat napsat, či dokonce přečíst dopis.

Někdy to bývalo dost těžké oboje. Lidé, kteří byli připraveni důvěřovat poštovnímu systému, jenž většinou spočíval v tom, že jste svěřili své psaní nějaké důvěryhodné osobě mífící potřebným směrem, občas sdělovali něco důležitého. Podstatné na tom bylo, že nešlo o jeho problémy. Nebyl to on, kdo posílal zoufalé prosby Patricijovi nebo komu byly určeny děsivé podrobnosti o závalu v šachtě č. 3, i když se vždycky snažil věci svým zákazníkům ulehčit. Fungovalo to velmi dobře. Kdyby se měl život přirovnat k jídlu, pak se Mikulášovi podařilo svůj život proměnit v ovesnou kaši.

Tiskařský lis čekal. Teď vypadal jako velké zvíře. Už za chvíli je nakrmí spoustou slov. A během několika hodin bude to zvíře znovu hladové, jako kdyby se ta slova nikdy nestala. Můžete je krmit, ale nikdy je nenasytíte.

Otřásl se. Do čeho je to všechny dostal?

Cítil však vnitřní žár. Tam někde venku byla pravda a on ji ještě nenašel. Ale najde ji, protože věděl, věděl, že jakmile se jeho noviny dostanou do ulic -

"Vyprdnoutsenato!"

"Havrak-pvit!"

"Kvák!"

Obrátil se ke skupince, která právě vcházela dovnitř. Ano, tak to je, pravda se někdy skrývá na velmi nepravděpodobných místech a mívá občas prapodivné služebníky.

Bylo o hodinu později. Pouliční prodavači se vraceli pro další noviny. Dunění presu bylo tak silné, že plechová střecha kůlny chřestila. Hromádky mēďáků, které postupně rostly před Gunillou na stole, při každém dopadu ramene nadskočily.

Mikuláš si prohlédl svůj odraz ve vyleštěné mosazné desce. Nevěděl jak, ale podařilo se mu umazat se barvou od hlavy k patě. Vytáhl kapesník a snažil se ze všech sil něco udělat.

Poslal Ondru Dokopyho prodávat noviny k Pseudopolskému dvoru, protože ho považoval za nejpříčetnějšího z celého podmostního bratrstva. Rozhodně alespoň pět osob žijících v jeho mysli bylo schopno inteligentní konverzace.

Touhle dobou už měla hlídka čas přečíst si noviny, a to i za předpokladu, že by si musela poslat pro někoho, kdo by jí přeslabikoval a vysvětlil delší slova.

Najednou měl Mikuláš neodbytný pocit, že ho někdo pozoruje. Otočil se a viděl, že Sacharóza sklání hlavu nad prací. Za ním se někdo uchichtl.

V celé dílně nebyl nikdo, kdo by mu věnoval nějakou pozornost. Je pravda, že tam probíhal třístranný spor o jednu

šestipenci. Hádal se Gunilla Dobrohor se Starým Smrd'ou Rumem a Starým Smrd'ou Rumem, a je třeba říci, že Starý Smrd'a dokázal skvělým způsobem udržovat spor v chodu tím, že se chvílemi zuřivě hádal sám se sebou. Trpaslíci byli zaměstnáni kolem lisu. Otto se vrátil do temné komory, přesněji řečeno vlhkého sklepa, kde se znovu pustil do tajemné a tvrdé práce.

Jediný, kdo Mikuláše pozoroval, byl Rumův pes. Mikuláše napadlo, že na psa má opravdu velmi urážlivý a vědoucí pohled.

Před několika týdny se někdo pokusil Mikulášovi vnutit starou známou historku o tom, že ve městě žije pes, který umí mluvit. To už bylo tenhle rok potřetí. Mikuláš mu vysvětlil, že je to takzvaný městský mýtus. Psa vždycky slyšel mluvit kamarád kamaráda. Pes, kterého měl teď Mikuláš před sebou, sice moc nevypadal na to, že by uměl mluvit, ale rozhodně vypadal na to, že by mohl umět nadávat.

Jak se zdálo, historky tohoto typu se nedaly zastavit. Lidé přísahali, že ve městě žije inkognito dávno ztracený právoplatný dědic ankh-morporského trůnu, který má, pochopitelně, charakteristické znamení, kouzelný meč a královskou krev. Mikuláš to vyprávění poslouchal a bylo mu jasné, že tady je v mnoha případech podvědomé přání otcem konkrétní myšlenky. Pak tady byla další podobná ořepaná historka o tom, že v hlídce slouží vlkodlak. Až donedávna odmítal i tuhle pověst, ale v poslední době ho různé věci přece jen trochu zviklaly. Konec konců, vždyť Kometa zaměstnávala upíra...

Zíral na stěnu a poklepával si tužkou na zuby.

"Půjdu se podívat na velitele Elánia," prohlásil nakonec. "Je to lepší než se před ním schovávat."

"Pozvali nás na různé podniky a k různým událostem," sdělila mu Sacharóza, která zvedla hlavu od papírů. "Tedy, když říkám, že jsme byli pozváni..., tak abych se vyjádřila přesně..., lady Žralounová nám přikazuje, abychom navštívili ples, který se bude konat příští úterý, napsali o něm alespoň pět set slov a samozřejmě jí článek před uveřejněním dali přečíst."

"Skvělý nápad," křikl přes rameno Dobrohor. "Na takovéhle bály chodí spousta lidí a -"

"- noviny předávají především jména," doplnil ho Mikuláš. "Jasně. To už vím. Chceš se tam jít podívat?" obrátil se k Sacharóze.

"Já? Já nemám co na sebe!" odmítla okamžitě Sacharóza. "Šaty, co se nosí tam, by stály alespoň čtyřicet tolarů. A takové peníze si nemůžeme dovolit."

Mikuláš zaváhal. Pak řekl: "Postav se a otoč se mi, ano?"

Tentokrát zčervenala jako pivoňka. "A proč?"

"Rád bych se podíval, jakou máš asi velikost... chápeš, jako všude."

Vstala a nervózně se otočila kolem dokola. Z hloučku trpaslíků se ozval pochvalný pískot a celá řada šťavnatých nepřeložitelných poznámek v trpasličtině.

"Ano, jsi skoro stejná," přikývl Mikuláš. "Kdybych ti sehnal opravdu kvalitní šaty, našla by sis někoho, kdo by ti na nich udělal drobné úpravy? Asi by bylo nutné je trochu popustit na tom... no, vždyť víš... v horní části."

"A co by to bylo za šaty?" zeptala se podezřívavě.

"Moje sestra má stovky večerních šatů a stejně tráví celý rok v našem rodinném sídle na venkově," odpověděl Mikuláš. "Rodina už v posledních letech do města téměř vůbec nejezdí. Dám ti klíč od našeho domu tady ve městě a můžeš si tam zajít a vybrat si sama."

"A nebude jí to vadit?"

"Ta si toho nejspíš vůbec nevšimne. Každopádně si myslím, že by byla šokovaná, kdyby zjistila, že se za pouhých čtyřicet tolarů dají koupit šaty, a ještě víc, kdyby jí řekli, že je v nich někdo ochoten chodit. Vůbec si s tím nelam hlavu."

"Městský dům? Venkovské sídlo?" opakovala Sacharóza a potvrdila tak své neobyčejné žurnalistické nadání vyhmátnout ta slova, o nichž hovořící doufal, že si jich nikdo nevšimne.

"Naše rodina je bohatá," vysvětlil lakonicky, "Já nejsem."

Když vyšel ven, zadíval se na obrys protější střechy, protože na její linii se něco změnilo. Proti obloze se tam črtala nestvůrná hlava, plná výrůstků a s velkýma kornoutovýma ušima.

Byl to chrlič. Mikuláš už si zvykl, že se chrliče pohybují po budovách po celém městě. Někdy zůstávaly celé měsíce na jednom místě. Jen výjimečně jste je mohli zahlédnout, jak se stěhují z jedné střechy na druhou. Ale právě tak jste je jen velmi zřídka zahlédli v takových částech města, jako byla tahle. Chrliče měly rády vysoké kamenné budovy se spoustou okapů a ozdobnou architekturou, které přitahovaly holuby. I chrliče musí něco jíst.

Navíc se něco dělo šikmo přes ulici. Před jedním ze starých skladišť stálo několik vozů a lidé z nich vykládali bedny a nosili je dovnitř.

Cestou přes most do Pseudopolského dvora zahlédl ještě několik dalších chrličů. Jeden po druhém za ním otáčely hlavy.

Seržant Navážka měl službu v kanceláři, a tak seděl za svým stolem. Užasle se na Mikuláše podíval.

"A sakra, to je ale rychlost. To jste celou cestu běžel?" zeptal se.

"O čem to mluvíte?"

"Pan Elánus pro vás poslal sotva před pár minutama," vysvětloval Navážka. "No, tak běžte nahoru. Nebude to tak zlý, už přestal křičet." Pak vrhl na Mikuláše pohled typu "raději ať to schytáš ty než já". "Kromě toho nesnáší papirovaní, jak se říká."

"On asi není zrovna kancelářský typ, co?"

"To tedy ne," odpověděl Navážka s ďábelským úšklebkem.

Mikuláš vyšel po schodech a zaklepal na dveře, které se otevřely.

Velitel Elánius zvedl hlavu od stolu. Oči se mu zúžily.

"Ale ale, to je sakra rychlost. To jste celou cestu běžel, ne?"

"Ne, pane. Vypravil jsem se sem sám a doufal jsem, že byste mi mohl ještě odpovědět na pár otázek."

"Ale? Tak to je od vás opravdu hezké."

Ve vzduchu bylo zřetelně cítit, že i když je vesnička v tomto okamžiku klidná a tichá - ženy věší vyprané prádlo a kočky se vyhřívají na slunci -, v nejbližší chvíli vybuchne sopka a stovky lidí budou pohřbeny v popelu.

"Takže -" začal Mikuláš.

"Proč jste to udělal?" zeptal se ho Elánius. Mikuláš viděl před velitelem na stole Kometu. I ze svého místa dokázal přečíst titulky.

"Tak já stojím před záhadou, co?" zavrčel Elánius.

"No, pokud mi chcete říct, veliteli, že to tak není, rád si poznamenám nějaká ta fakt -"

"Okamžitě zastrčte ten zápisník"

Mikuláš vypadal překvapeně. Jeho zápisník byl toho nejlevnějšího druhu, vyrobený z papíru recyklovaného tolikrát, že už by se dal použít místo ručníku, a přece na něj už zase někdo zíral jako na zbraň.

Pravda vyděsí

Patricij napadl úředníka s nožem

(Nůž měl Patricij, ne muž)

Tajemné události ve stájích

Překvapivý zápach máty

Hlídka stojí před záhadou

"Nepřipustím, abyste mi provedl to, co jste udělal Kosopádovi," varoval Mikuláše Elánius.

"Každé slovo toho příběhu je pravda, pane."

"Vsadím se, že ano. Je to přesně v jeho stylu."

"Podívejte, veliteli, jestli je na tom mém příběhu něco špatně, tak mi řekněte co."

Elánius se opřel o opěradlo a mávl rukou. "To chcete vytisknout všechno, co slyšíte?" řekl. "To chcete pobíhat mým městem jako nějaký... nějaký dobývací stroj, který se utrhl ze řetězu? Sedíte tady a stavíte na odív svou vzácnou čest a bezúhonnost, podobný plyšovému medvědovi, a nemáte ani nejmenší představu, jak strašlivě mi můžete ztížit mou práci?"

"Ale není přece proti zákonu, když se snažím -"

"Ne? Tak ono není? Víte, co by to mohlo natropit v Ankh-Morporku? Takové povídání, jako je tohle?"

"Možná, že to lidi trochu poplaší, ale je důležité!"

"Jenže já přemýšlím, co tam asi napíšete příště!"

"No, zatím jsem neuveřejnil, že v hlídce zaměstnáváte vlkodlaka," odpověděl Mikuláš a okamžitě toho zalitoval, jenže Elánius už mu začal poněkud lézt na nervy.

"A kdepak jste to slyšel?" ozval se tichý hlas za ním. Obrátil se v židli. Kousek za ním se opírala o stěnu světlolvasá mladá žena v uniformě hlídky. Musela tam stát celý ten čas.

"Tohle je seržantka Angua," představil ji Elánius. "Před ní můžete klidně mluvit."

"Já... slyšel jsem takové historky," vytácel se Mikuláš. Seržantku už několikrát potkal na ulici. Napadlo ho, že má dívka zvyk dívat se po okolních lidech trochu příliš ostře.

"No a?"

"Podívejte," vyhnul se Mikuláš přímé odpovědi, "vidím, že vám to dělá starosti. Prosím, dovolte, abych vás ujistil, že tajemství desátníka Nöblhócha je u mě naprosto v bezpečí."

Nikdo nepromluvil. Mikuláš si poblahopřál. Byl to výstřel na slepo, ale na obličej seržantky Anguy viděl, že se trefil do černého. Její obličej jako kdyby se náhle změnil ve slepou zeď a vytěsnil jakýkoliv výraz. "O druhu tvorů, jakým je desátník Nöblhóch, se často nemluví," odpověděl mu velitel Elánius po chvíli. "Považoval bych to za malou laskavost, kdybyste k tomu zaujal stejný přístup."

"Jistě, pane! Aha, ano, taky jsem se chtěl zeptat, proč mě necháváte sledovat?"

"Já vás sleduju?"

"Ne vy, chrlič. Každý ví, že jich v současné době celá řada pracuje pro hlídku."

"My vás nehlídáme. My se snažíme zjistit, co se s vámi stane," odpověděla mu seržantka Angua.

"Kvůli tomuhle," dodal Elánius a udeřil dlaní do novin.

"Ale já přece nedělám nic špatného," bránil se Mikuláš.

"Ne, vy pravděpodobně skutečně neděláte nic protizákonného," přikývl Elánius. "I když k tomu máte zatraceně blízko. Jenže ostatní lidé nemají mou laskavou povahu, plnou pochopení. Jediné, co po vás chci, abyste nám na konci nezakrvácel celou ulici."

"Já to zkusím."

"A to si tam nepište."

"Dobrá."

"A nepište si, že jsem vám řekl, abyste si to nepsal."

"Já rozumím. Mohl bych si zapsat, že jste řekl, že bych si neměl napsat, že jste řekl, že bych si neměl zapsat -" Mikuláš se zarazil. Hora začala dunět. "Jen jsem žertoval..."

"Ha, ha. A nebudete mačkat mé důstojníky, abyste z nich dostal nějaké informace."

"A nebudete dávat desátníku Nóbhlóhovi psí suchary," doplnila seržantka Angua. Přešla za Elánia a nahlédla mu přes rameno. "Pravda vyděsí?"

"Vítězi. To je jen tiskařská chyba," odpověděl jí Mikuláš krátce. "Ještě něco, co bych neměl dělat, veliteli?"

"Prostě se nám nepleťte do cesty."

"Pokusím se udělat - dobrá, budu si to pamatovat," přikývl Mikuláš. "Ale pokud dovolíte ještě jednu otázku? Co z toho budu mít já?"

"Jsem velitel hlídky a slušně a po dobrém vás o to prosím."

"To je všechno?"

"Mohl bych vás požádat po zlém, pane ze Slova," povzdechl si Elánus. "Podívejte, nechtěl byste se na chvíli podívat na celou tu věc mýma očima? Byl spáchán zločin. Cechy se bouří. Slyšel jste, že je příliš mnoho představených? Tak teď je o dalších sto představených víc. Kapitán Karotka a hrstka mužů, které si vlastně nemohu dovolit postrádat, hlídají Oválnou kancelář a zbytek palácového personálu, takže mí lidé chybějí všude jinde. Musím si s tímhle vším poradit a... aktivně se při tom snažit, abych nestál před záhadou. Vetinariho mám v cele a Važuzla taky -"

"Nezlobte se, pane, ale není snad Važuzel ta oběť?"

"Stará se o něj jeden z mých mužů."

"Ne jeden z městských doktorů?"

Elánus upřeně pozoroval Mikulášův zápisník. "Lékaři tohoto města jsou veskrze schopní a příjemní lidé," odpověděl po chvíli vyrovnaným hlasem, "a nikdo proti nim nemůže napsat ani slovo. Jeden z mých mužů ale našťestí ovládá... zvláštní dovednosti."

"Tím chcete říci, že pozná cizí zadek od vlastního lokte?"

Elánus se učil velmi rychle. Seděl s rukama založenými na prsou a jeho tvář měla nic neříkající výraz.

"Mohl bych položit další otázku?" zeptal se Mikuláš.

"Vás opravdu nic nezastaví, že?"

"Našli jste psa lorda Vetinariho?"

Znovu ten absolutně prázdný výraz. Jenže tentokrát měl Mikuláš dojem, že se za hladkou fasádou Elániova čela dalo do pohybu několik tuctů koleček.

"Psa?" řekl Elánus.

"Myslím, že se jmenoval Hafal," přikyvoval Mikuláš.

Elánus seděl mlčky a díval se Mikulášovi do očí.

"Pokud se nepletu, byl to teriér."

Elánus nepohnul ani brvou.

"Proč trčela z podlahy střela z kuše?" pokračoval

Mikuláš. "To mi nedává žádný smysl, pokud ovšem v místnosti nebyla ještě další osoba. A podle toho, jak je střela zaražená do podlahy, musela uletět poměrně dlouhý kus. Není to odražená střela. Někdo střílel na něco, co bylo na podlaze. Co takhle na tvora velikosti psa, hm?"

V Elániově tváři se nepohnul ani sval.

"A pak je tady ta máta," pokračoval Mikuláš. "To je hádanka. Víte, co myslím, proč zrovna máta? A pak mě napadlo, třeba někdo nechtěl, aby ho hlídka našla podle pachu. Třeba i pachatel slyšel o tom vašem vlkodlakovi? Pár lahviček mátového oleje rozlitých na místě činu by pachové stopy pěkně zmátlo, že?"

A bylo to tady, krátký záblesk v očích, které Elánus rychle sklopil k papírům před sebou na stole. Loto!* pomyslel si Mikuláš.

Nakonec, podobný orákulu, které promluví jednou za rok, Elánus řekl: "Já vám, pane ze Slova, nevěřím. Řešit problémy je moje zaměstnání, jsem za to placený, a taky dostávám příplatky na zbroj. Ale komu se zodpovídáte vy? Já se z toho, co udělám, musím zodpovídat, i když přiznám, ať mě čert vezme, jestli zrovna teď vím, co bych měl dělat. Ale vy? Jak se zdá, vy si můžete dělat, co se vám zlíbí."

"Myslím, pane, že já se musím zodpovídat pravdě."

"Ale, opravdu? A mohl byste mi říci, jak přesně? Jakým způsobem?"

"Promiňte, ale nerozumím."

"Když budete psát lži, přijde za vámi pravda a nafačkuje vám? Tak to na mě udělalo velký dojem. Obyčejní lidé jako já jsou většinou zodpovědní nějakým jiným lidem. Dokonce i Vetinari vždycky - i když jen poočku - pozoroval cechy. Ale vy... vy jste zodpovědný pravdě. Úžasné. Jakou má adresu? A... čte to stvoření noviny?"

"Je to ona, pane," upozornila ho seržantka Angua. "Myslím, že existuje bohyně pravdy."

"Tak potom asi nemá příliš mnoho přívrženců," ušklíbl se Elánus, "snad až tady na našeho přítele." Znovu se podíval na Mikuláše oním neurčitým pohledem a znovu bylo cítit, jak se kolečka v jeho hlavě roztácejí.

"Předpokládejme... čistě teoreticky předpokládejme, že byste přišel k malému obrázku psa," řekl. "Mohli byste ho otisknout ve svých novinách?"

"Mluvíme o Hafalovi, že?"

"Mohli byste?"

"Jsem si jistý, že ano."

"Moc by nás zajímalo, proč štěkal těsně před tím, než... před těmi událostmi."

"A kdybyste ho našli, desátník Nóbhlóch by s ním mohl promluvit ve psím jazyce, že je to tak?"

Elánus znovu nasadil svůj neproniknutelný výraz. "Ten obrázek bychom vám mohli dodat do hodiny," řekl.

"Díky. A kdo v tomto okamžiku vládne městu, veliteli?"

"Já jsem jen obyčejný policajt," odpověděl Elánius. "Takové věci mi neříkají. Předpokládám však, že bude zvolen nový Patricij. Je to všechno předepsáno v městských řádech."

"A kdo by mi o nich mohl říci něco víc?" zeptal se Mikuláš a v duchu dodal: "Jen obyčejný policajt, no maucta!"

"Co se toho týče, myslím, že vaším mužem by byl pan Kosopád," sdělil mu Elánius a tentokrát se usmál. "Je velmi vstřícný, zvláště k lidem, které zná. Přeji vám hezké odpoledne, pane ze Slova. Seržantko, doprovodila byste pana ze Slova ven, prosím?"

"Chtěl bych vidět lorda Vetinariho."

"Chtěl byste co?"

"To je logický požadavek, pane."

"Ne. Tak za prvé je v bezvědomí a za druhé je mým vězněm."

"To ani nedovolíte, aby ho navštívil právník?"

"Poslyšte, mládenče, já si myslím, že na obtíže nám stačí lord Vetinari."

"A co takhle Važuzel? Toho snad nevězníte?"

Elánius vrhl rychlý pohled na Anguu, která pokrčila rameny.

"Dobrá. To žádný zákon nezakazuje a nemůžeme dovolit, aby si lidé začali povídat, že je mrtvý," přikývl nakonec. Šňal z háčku konec mluvicí trubice a zaváhal.

"Už ten problém vyřešili, seržantko?" zeptal se, aniž si všiml Mikuláše.

"Ano, pane. Pneumatická pošta a mluvicí systém jsou už konečně a navždy odděleny, pane."

"Jste si jistá? Víte, že to policistovi Ostrobokovi včera vyrazilo všechny zuby?"

"Říkají, že se už nic takového nemůže stát, pane."

"To je jasné, že ne. Už žádné zuby nemá. No, dobrá..." Elánius zvedl mluvítko, chvíli si ho držel od těla, ale pak ho přiložil k ústům a promluvil do něj.

"Přepojte mě k celám, ano?"

"Oolá? Ojeamadrúémoi?"

"Co jste říkal? Opakujte!"

"Vzíbží, guiliguili?"

"Tady je Elánius!"

"Škríhlyhlyhlyhrc?"

Elánius zavěsil mluvítko zpět na háček a upřel pohled na Anguu.

"Pořad na tom pracují, pane," odpověděla na nevyslovenou otázku. "Říkají, že nám ty trubky ohlodávají krysy, pane."

"Krysy?"

"Bohužel, přesně tak, pane."

Elánius tiše zasténal a obrátil se k Mikulášovi. "Seržantka Angua vás odvede k celám," řekl.

Vzápětí stál Mikuláš na druhé straně dveří.

"Tak jak jsem si vedl?" zeptal se seržantky.

"Už jsem viděla horší případy."

"Omlouvám se, že jsem začal mluvit o desátníku Nóbhlóhovi, ale -"

"Ale s tím si vůbec nedělejte starosti," konejšila ho seržantka Angua. "O vašem dokonalém pozorovacím talentu se jistě bude na stanici mluvit dlouho. Podívejte, byl na vás laskavý, protože ještě nezjistil, co jste doopravdy zač. Takže buďte opatrný, to je všechno."

"A vy už jste si v tom jasno udělala, že?" podíval se na ni Mikuláš.

"Řekněme, že já se nespolehám jen na první dojem. Pozor na to, kam šlapete."

Vedla ho dolů k celám. Mikuláš si všiml a byl natolik chytrý, aby si to nezapsal, že u vchodu k celám, na úpatí schodiště, stojí dva strážní.

"Ty strážé tady stojí vždycky? Cely se přec zamykají, že?" zajímal se.

"Slyšela jsem, že pro vás pracuje nějaký upír?" odpověděla mu seržantka Angua.

"Otto? No ano. My v těchhle věcech netrpíme žádnými předsudky..."

Seržantka neodpověděla. Místo toho otevřela dveře do hlavní chodby mezi celami a zvolala: "Návštěvník k nemocným, Igoré!"

"Hned jsem u vás, sheržo!"

Místnost uvnitř byla jasně osvětlena neskutečným, blikajícím modrým světlem. Police na stěně byly lemovány různými lahvemi. V některých se pohybovaly divné věci - opravdu velmi podivné věci. V jiných ty věci jen tak plavaly. Z jakéhosi složitého stroje, který stál v rohu a skládal se převážně z měděných polokoulí a skleněných tyčí, vyletovaly modré jiskřičky. Co však skutečně přitáhlo Mikulášovu pozornost, bylo obrovské oko.

Než ale stačil vykřiknout, natáhla se z boku nějaká ruka a to, o čem si myslel, že je obrovský oční důlek s okem, se změnilo v největší lupu, jakou v životě viděl, která byla připevněna na kloubovém závěsu na hlavě jejího majitele. Jenže tvář, kterou odsunutá lupa odhalila, byla - když už mluvíme o hrůzách, při nichž vysychá v ústech - sotva vylepšením.

Oči byly v různé výšce. Jedno ucho větší než druhé. Obličej doslova zmřel jizev. Ale to všechno nebylo nic proti vlasům a účesu. Igorovy mastné černé vlasy byly sčesaný kupředu do mohutné převalské patky, po vzoru některých hlučnějších muzikantů, kteří v poslední době přišli v městě do módy, ale ta Igorova se skládala z vlasů tak dlouhých, že stačilo, aby pohodil hlavou, a jistě by ohrozil oko každého kolemjdoucího. Podle toho, jak vypadalo jeho... pracoviště, byl by však pravděpodobně schopen vrátit to oko zpět, kam patří.

Na jedné polici stálo velké akvárium a z jeho dna stoupal řetěz bublinek. V akváriu plavalo líně sem a tam několik

brambor.

"Tuhle mladý Igor je pracovníkem našeho oddělení soudního lékařství," vysvětlovala Mikulášovi Angua. "Tohle je pan ze Slova. Chce se podívat na pacienty."

Mikuláši neunikl pohled, jež Igor vrhl na seržantku, která dodala: "Pan Elánus s tím souhlasil."

"No tak tudy," ukázal Igor a protlačil se kolem Mikuláše do chodby. "Člověka vždycky potěší, když přijde nějaká návštěva, pane ze Slova. Zjistíte, že tady dole máme celkem pohodlné cely. Skočím a donesu klíče."

"Proč mu občas ujede to ,h'?" zeptal se Mikuláš, když Igor odkulhal k velké skříni.

"Pokouší se být moderní. Vy jste ještě nikdy nepotkal Igora?"

"Takového, jako je tenhle, ne! Vždyť má na pravé ruce dva palce!"

"Je z Überwaldu," odpověděla seržantka. "Igorové rází politiku sebevylepšování. Jsou to skvělí chirurgové. Jen si dávejte pozor, abyste žádnému z nich nepodal ruku za bouře."

"Tady to máme," ozval se Igor, který se přikradl nazpět. "Tak koho dřív?"

"Lorda Vetinariho?" nadhodil Mikuláš.

"Ten pořád ještě spí," odpověděl Igor.

"Cože, celou tu dobu?"

"Na tom není nic divného. Byla to moc ošklivá rána, co -"

Seržantka hlasitě zakašlala.

"Já myslel, že spadl z koně," podivil se Mikuláš.

"Ale samozřejmě, ovšem ošklivě se narazil, když padl na zem, o tom není pochyb," ozval se pohotově Igor s pohledem upřeným na Anguu.

Otočil klíčem.

Lord Vetinari ležel na úzké posteli. Tvář měl bledou, ale zdálo se, že spí klidným a pravidelným spánkem.

"A to se celou tu dobu neprobudil?" divil se Mikuláš.

"Ne. Kontroluji ho zhruba každých patnáct minut nebo thak. Není to zase nijak zvláštní. Občas prostě tělo řekne: spí."

"Slyšel jsem, že Patricij skoro vůbec nespí," vzpomněl si Mikuláš.

"Možná, že využívá příležitosti," zahučel Igor a tiše zavřel dveře.

Pak odemkl vedlejší celu.

Vážuzel s ovázanou hlavou seděl na posteli. Upíjel nějakou polévku. Když je uviděl, zatvářil se překvapeně a málem misku rozlil.

"Tak jak se máme?" zeptal se Igor tak vesele, jak mu to tvář plná stehů dovolila.

"Ehm, cítím se mnohem lépe..." Mladík se nejistě rozhlížel z jednoho na druhého.

"Tady pan ze Slova by si s vámi rád popovídal," sdělila mu seržantka Angua. "No, já půjdu s Igorem a pomůžu mu počítat jeho bulvy nebo tak něco." Mikuláše zanechali v rozpačitém mlčení. Vážuzel patřil k lidem, jejichž charakter se dal jen velmi těžko odhadnout.

"Vy jste syn lorda ze Slova, že?" ozval se. "Vy píšete ty dopisy s novinkami, že?"

"Ano," přikývl Mikuláš. Jak se zdálo, pro všechny vždycky bude jen synem svého otce. "Hm. Říká se, že vás lord Vetinari bodl."

"Ano, říkají to," přikývl úředník.

"Ale byl jste tam?"

"Zaklepal jsem na dveře, abych mu předal kopii jedné listiny, jak mě žádal, lord Vetinari dveře otevřel, já vešel do místnosti... a pak už si vybavuju jen, jak jsem se probudil tady a prohlížel mě pan Igor."

"To musel být pěkný šok," ušklíbl se Mikuláš s krátkým zábleskem pýchy nad tím, že na těch událostech má Kometa svůj, byť by nevelký podíl.

"Říkají, že kdyby nebyl Igor tak šikovný s jehlou a nití, byl bych ochrnut na pravou ruku," přiznal Vážuzel upřímně.

"Ale máte zavázanou i hlavu," neubrnil se Mikuláš.

"Myslím, že když jsem... když se... no ať už se stalo cokoliv... Musel jsem se o něco uhodit," odpověděl Vážuzel.

Bohové, pomyslel si Mikuláš, on je v rozpacích!

"Mám všechny důvody se domnívat, že tady došlo k nějakému omylu," pokračoval Vážuzel.

"Bylo jeho lordstvo v poslední době hodně zaměstnáno?"

"Jeho lordstvo je vždy hodně zaměstnáno. Je to jeho práce," odpověděl úředník.

"Víte, že ho tři lidé slyšeli prohlásit, že vás zabil?"

"To nedokážu vysvětlit. Museli se splést."

Najednou slova ostře odsekával. Teď už musím být velmi blízko, pomyslel si Mikuláš... "A proč myslíte, že -" začal a jeho dojem se potvrdil.

"Myslím, že s vámi nemusím mluvit," zamračil se Vážuzel. "Nebo ano?"

"Ne, ale -"

"Seržantko!" vykřikl Vážuzel.

Ozvaly se rychlé kroky a dveře cely se otevřely.

"Prosím?" zeptala se Angua.

"Rozhovor mezi mnou a tímhle gentlemanem skončil," sdělil jí Vážuzel. "A navíc jsem hrozně unavený."

Mikuláš si povzdychl a zavřel zápisník. "Díky," zabručel, "opravdu jste mi... pomohl."

Když pak procházel zpět chodbou, řekl Angue: "On očividně nechce uvěřit tomu, že by na něj zaútočilo jeho lordstvo."

"A podívejte se na něj," poznamenala seržantka.

"Zdá se, že ta rána do hlavy musela být hodně silná, "pokračoval Mikuláš.
"Myslíte?"
"Podívejte, dokonce i já cítím, že tady něco smrdí!"
"Jste dobrý."
"Aha," ušklíbl se Mikuláš. "Vy jste navštěvovala Komunikační školu pana Elánia, co?"
"Že by?" odpověděla seržantka Angua.
"Loajalita je úžasná věc."
"Skutečně? Ven se jde tudy."
Jen co Angua vyprovodila Mikuláše na ulici, vrátila se nahoru do Elániovy kanceláře a tiše za sebou zavřela dveře.
"Takže si všiml jen chrlíčů?" řekl Elánius, který z okna pozoroval Mikuláše odcházejícího ulicí.
"Očividně. Ale nepodceňovala bych ho, pane. On si umí všimnat. Tu mátovou bombu trefil naprosto přesně. A kolik policistů by si všimlo, jak hluboko se ta střela zarazila do podlahy?"
"To je naneštěstí pravda."
"Všiml si i Igorova druhého palce a nevěřím, že by si někdo jiný všiml plovoucích brambor."
"Igor se jich ještě nezbavil?"
"Ne, pane. Pořád věří, že instantní filé s pomfrity a tatarskou už jsou na dosah ruky."
Elánius si povzdechl. "Tak dobrá, seržantko. Zapomeňte na brambory. Jaká je pravděpodobnost?"
"Pane?"
"Vím, co se děje dole na strážnici. Nebyli by to ani policajti, kdyby někdo nevedl zápis."
"Na pana ze Slova?"
"Jistě."
"No... šest ku deseti, že bude příští pondělí po smrti, pane."
"Můžete neoficiálně rozšířit, že se mi tyhle věci nelíbí."
"Rozumím, pane."
"Zjistěte, kdo vede zápis, a jestli je to Noby, tak mu ho seberte."
"Dobrá, pane. A co pan ze Slova?"
Elánius na okamžik upřel oči ke stropu. "Kolik mužů ho hlídá?"
"Dva."
"Noby má obvykle v těchto věcech velmi dobrý odhad. Myslíte, že to stačí?"
"Ne."
"Ani já ne. Jenže jsme v tísni. Bude se muset poučit tím těžším způsobem. Potíž je v tom, že když se má člověk poučit tím těžším způsobem, dostane jen jedinou lekci."

Pan Tulipán se vynořil z temné uličky, kde právě vyjednal zakoupení velmi malého balíčku něčeho, co se vkrátku ukáže být práškovým jedem na krysy, říznutým namletými krystaly prostředku na praní.
Pan Zichrhajc si mezitím četl nějaký velký kus papíru. "Co je to?" zeptal se pan Tulipán.
"Řekl bych, že potíže," odpověděl pan Zichrhajc. Složil papír a zasunul ho do kapsy. "Určitě."
"Tohle město už mi začíná lézt na můj -aný nervy," prohlásil pan Tulipán popuzeně, když vykročili dál po ulici. "Mám -aný bolení hlavy. A bolí mě ta noha."
"Ano? Mě taky pokousal. S tím psem jste udělal velkou chybu."
"To chcete říct, že jsem na něj neměl střílet?"
"Ne. Já říkám, že jste ho neměl minout. Utekl."
"Je to jenom pes," zavrčel pan Tulipán. "Proč tolik naděláte se -aným psem? Je to něco úplně jiného, než kdyby to byl nějaký -aně věrohodnej svědek. Nikdo nám nic neřekl o nějakém -aným psovi!" Cítil, jak ho začíná pálit kotník, temný náznak toho, že si někdo v poslední době nečistil zuby. "Jen si to zkuste, nést člověka, když vám při tom na kotníku visí zakousnutý -aný pes! A jak je možné, že nám ta -aná zombie neřekla, že je ten chlápek tak -aně rychlej? Kdyby se nedíval na toho tatmana, byl by mě -aně dostal!"
Pan Zichrhajc pokrčil rameny. Ale v duchu si to samozřejmě poznamenal. Pan Kosopád zapomněl Nové firmě sdělit celou řadu věcí a jedna z nich byla, že se Větinari pohybuje jako had.
Tohle bude toho právníka stát hodně peněz. Vždyť Patricij pana Zichrhajce málem pořeзал!
Byl ale pyšný na to, jak bodl úředníka a vystrčil Karla ven na odpočívadlo schodiště, aby něco zablábolil těm hloupým sloužícím. To ve scénáři nebylo. A to byl přesně ten druh služeb, jaké jste mohli od Nové firmy očekávat. V chůzi spokojeně luskl prsty. Ano! Dokázali bleskově reagovat, improvizovat, dokázali být kreativní...
"Promiňte, gentlemani, měli byste okamžik!"
Z uličky před nimi vystoupila postava a v každé ruce třímala nůž.
"Čech zlodějů," představila se. "Když dovolíte, tohle je úřední přepadení."
Ke zlodějovu úžasu se zdálo, že ani pan Tulipán, ani pan Zichrhajc nejsou nijak překvapeni, natož vystrašení, a to navzdory velikosti nožů. Tvářili se jako pár lepidopteristů, kteří narazili na zcela nový druh motýla a zjistili, že na ně mává malou síťkou na motýly.
"Úřední přepadení?" opakoval pan Tulipán pomalu.
"Aha, vidím, že jste v našem krásném městě na návštěvě?" usmál se zloděj. "Pak tohle považujte za svůj šťastný den, pane a... pane. Budete oloupeni o pětadvacet tolarů, což vám zaručí imunitu před další pouliční loupeží na dobu celých šesti měsíců. K tomu si můžete libovolně zvolit prémii v podobě sady vkusně zabalených křišťálových vinných sklenek nebo soupravy grilovacího nářadí, které vám budou závidět všichni vaši přátelé. Tato nabídka platí jen do konce

následujícího týdne."

"To chcete říct, že jste tady jako... úředně?" ujist'oval se pán Zichrhajc.

"To jako... -aná loupež po dobrým?" řekl pan Tulipán.

"Jistě, pane. Lord Vetinari si myslí, že protože ve městě bude vždycky nějaký zločin, může už být rovnou organizován."

Pan Tulipán s panem Zichrhajcem se na sebe podívali.

"No... ,oficiální' je moje přezdívka," pokrčil pan Zichrhajc rameny. "Je to na vás, pane Tulipáne."

"A protože jste ve městě noví, mohu vám nabídnout velmi výhodnou, vstupní stotolarovou loupež, která vám následně zaručí imunitu na celých dvacet šest měsíců, a k tomu dostanete brožurku, v níž jsou zmíněny všechny restaurace, námezdní stáje, módní obchody a poukázky v hodnotě celých pětadvaceti tolarů, které platí ve většině zábavních podniků města. Vaši sousedé a známí budou obdivovat -"

Ruka pana Tulipána vyletěla jako blesk. Podobná trsu banánů, chytila zloděje pod krkem a udeřila jeho hlavou o zeď.

"Bohužel, přezdívka pana Tulipána je ,hnusák'," dodával pan Zichrhajc a zapaloval si při tom cigaretu. Masitě znějící projevy zuřivosti jeho kolegy se mu ozývaly za zády, když zvedl vinnou sklenku a kriticky si ji prohlížel.

"Fuj... taková laciná napodobenina, vždyť to nemá s křišťálem nic společného," prohlásil znechuceně. "Komu už se dneska dá věřit? To člověk propadá beznaději."

Zlodějovo tělo se svezlo k zemi.

"Myslím, že si vezmu tu sadu grilovacího nářadí," uvažoval nahlas pan Tulipán a překročil ležící tělo. "Tady vidím, že ta sada obsahuje ,tolik užitečné a nepostradatelné špikovačky, dokonale anatomicky tvarované obrabečky a několik speciálních kleští na maso, které přidají vaší radosti z opékání masa na čerstvém vzduchu čtvrtou dimenzi'."

Roztrhl krabici a vytáhl z ní modrobílou zástěru, kterou s kritickým výrazem prohlédl.

"Smrt kuchaři!" zasmál se a natáhl si ji přes hlavu. "Poslyšte, tohle je klasická věcička. Já si pořídím nějaký -aný přátele, aby mi mohli závidět všechna ta jídla opékaná na čerstvém vzduchu. A co ty -aný poukázky?"

"Takové věci nejsou většinou k ničemu," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc. "Je to jen způsob, jak lidem prodat něco, co nikdo nechce. Podívejte se sem... ,25% sleva, šťastný nákup ve Furbyho paláci zeli'." Odhodil brožurku stranou.

"No, nebylo to tak docela špatný," bručel pan Tulipán. "A měl u sebe akorát pětadvacet tolarů, takže jsme vlastně udělali -anej regulérní kšeft."

"Budu rád, až odsud budeme pryč," mračil se pan Zichrhajc. "Tohle místo je hrozně divné. Pojdte, ještě trochu vyděsíme tu mrtvolu a vypadneme."

"Íink... fajn!"

Pokřik divokého kamelota se rozléhal zšeřelým náměstím. Mikuláš, který se vracel do Třpytné ulice, si pomyslel, že se dnešní noviny pořád ještě slušně prodávají.

Jen náhodou, když kolem něj procházel jeden z občanů, zahlédl hlavní titulek.

ŽENA PORODILA KOBRU!

Že by Sacharóza vydala další vydání sama? To není možné! Rozběhl se k prodavači.

Nebyla to Kometa. Titul, ve velkém provedení, v půltučném písmu, které bylo mnohem kvalitnější než to, co produkovali trpaslíci, zněl:

Novinky, o nichž jinak jen slyšíte - 2 pence

"Co to má všechno znamenat?" zeptal se prodavače, který byl nad skupinou Rumových přátel alespoň o tři vrstvy povrchové špíny.

"Co všechno?"

"Tohle všechno!" Interview s Vážuzlem Mikuláše velmi podráždilo.

"Jó, to se mě neptejte, šéfe. Jediný, co o tom vim, je, že za každé prodané papír dostanu penáka."

"Polévkový déšť v Genově? Slepice během hurikánu snesla tři vejce? Kde to všechno sebrali?"

"Helejte, šéfe, kdybych uměl číst, tak bych tady asi neprodával nějaký blbý papíry, ne?"

Někdo jiný začal vydávat noviny! došlo Mikulášovi. Sjel očima k drobnému tisku dole, na patě stránky, a je třeba říci, že v těchhle novinách ani malé písmo nebylo moc malé. Na Třpytné ulici?

Vzpomněl si na dělníky s bednami a balíky před starým skladištěm. Jak někdo mohl... Ale Cech rytců by mohl, že? Lisy už měli a taky měli peníze. Jenže dvě pence, to bylo neslýchané dokonce i za jediný list těch jejich... nesmyslů. A když prodavač dostane penci, jak může vydělat nějaké peníze tiskář?

Pak si to ale uvědomil: v tom to vůbec nebude.... je to v tom, že někdo chce Kometu vyřadit z provozu.

Na protější straně ulice, téměř proti Kbelíku, už byl vyvěšen obrovský červenobílý štít Informátora. Venku stála řada vozů.

Zpoza pootevřených dveří tiskárny opatrně vyhlížel jeden z Dobrohorových trpaslíků.

"Už tam mají tři lisy," oznámil Mikulášovi. "Viděl jste, co udělali? Dostali to vydání ven za půlhodinu!"

"Dobrá, ale je to jen jeden list. A všechno je to vymyšlené."

"Myslíte? I to o tom hadovi?"

"Vsadím tisíc tolarů, že ano," Mikuláš si vzpomněl na menší tisk, v němž se pravilo, že se ta věc odehrála v Lancre.

Poněkud přibrzdil. "No, sto tolarů rozhodně."

"Ale to není to nejhorší," pokračoval trpaslík. "Pojďte raději dovnitř."

Uvnitř sice duněl lis, ale většina trpaslíků jen tak posedávala kolem.

"Chceš slyšet hlavní titulky?" přivítala ho Sacharóza, když vstoupil.

"No, sem s tím," povzdechl si Mikuláš a usedl za svůj přeplněný stůl.

"Cech rytců nabízí trpaslíkům tisíc tolarů za jejich tiskařský lis."

"No to snad...!"

"Upír-ikonograf a těžce pracující redaktorka přetahování nabídkou platu ve výši 500 tolarů měsíčně!"

"No ale..."

"Trpaslíci jsou... fpíči s papírem."

"Cože?!"

"To je citát pana Dobrohora," vysvětlovala Sacharóza. "Nechci předstírat, že vím přesně, co to znamená, ale chápu to tak, že už mají papír jen na jediné vydání."

"A když budeme chtít další, budou nám ho účtovat pětikrát draž než předtím," doplnil přicházející Dobrohor. "Rytci ho kupují. Chtějí všechny zásoby a ještě si přibjednávají, říká Král."

"Král?" Mikuláš nakrčil čelo. "Myslíte pana Krále?"

"Jo, Krále Zlatý řeky," přikývl trpaslík, "na druhé straně bychom tu cenu ještě mohli zaplatit, ale kdybychom to měli prodávat za dvě pence jako ti naproti, pracovali bychom prakticky zadarmo."

"Otto řekl tomu chlapíkovi z cechu, že jestli sem ještě jednou vleze, on, Otto, poruší svou přísahu," vyprávěla Sacharóza. "Děsně se rozzuřil, protože ten chlap se z něj snažil vymáčkout, jak dělá ty obrázky, co se dají rovnou tisknout."

"A co ty?"

"Zůstávám. Nevěřím jim, jsou zákešní jak hadi. Připadají mi jako lidé z... velmi nízkých vrstev. Ale co budeme dělat?"

Mikuláš se zakousl do nehtu na palci a nepřítomně zíral na desku stolu. Když pak pohnul nohou, narazil špičkou boty do bedýnky s penězi, která vydala uklidňující, plný zvuk.

"Mohli bychom o něco zmenšit rozsah," navrhl Dobrohor.

"Ano, jenže pak by lidé naše noviny asi nekupovali," odporovala Sacharóza, "a oni by je kupovat měli, protože v nich jsou skutečné novinky."

"Jenže ty v Informátorovi vypadají zajímavěji, to musím připustit," zabručel Dobrohor.

"To proto, že v nich ve skutečnosti nemají žádná opravdová fakta!" vyštěkla Sacharóza. "Koukněte, mně nevadí, když budu zase brát jen jeden tolar, a Otto říká, že bude pracovat za půl tolaru, když bude moc bydlet dole ve sklepě."

Mikuláš pořád ještě upíral pohled do prázdna. "Máme kromě pravdy něco," pronesl najednou podivně nepřítomným hlasem, "co by neměl i cech? Dokážeme tisknout rychleji?"

"Jeden lis proti třem? To ne," zavrtěl hlavou Dobrohor. "Vsadil bych se ale, že dokážeme rychleji sázet."

"A to znamená...?"

"Pravděpodobně dokážeme dostat noviny na ulici jako první."

"Dobrá. To by nám mohlo pomoci. Sacharózo, znáš někoho, kdo hledá zaměstnání?"

"Jestli někoho znám? To sis nečetl dopisy?"

"No, abych se přiznal..."

"Spousta lidí shání zaměstnání! Tohle je Ankh-Morpork!"

"Dobrá, najdi tři dopisy, v nichž je nejméně gramatických chyb, a pošli Rockyho, aby najal jejich autory."

"Jeden z nich byl pan Ohybný," varovala Sacharóza. "Chtěl by ještě další práci. V poslední době moc zajímavých lidí neumírá. Věděl jsi, že navštěvuje všechny možné schůze a společnosti a zapisuje si pro vlastní potěšení všechno, co se tam řekne?"

"A myslíš, že to zapisuje přesně?"

"To bych se skoro vsadila. Je to jasně ten typ. Ale nevím, jestli máme tolik místa, abychom -"

"Od zítřka půjdeme na čtyři strany. No, co se na mě tak díváte? Mám další údaje o aféře Vetinari a máme... hm... dvanáct hodin na to, abychom sehnali nějaký papír."

"Už jsem ti řekl, že nám Král další papír za slušnou cenu neprodá," ozval se Dobrohor.

"Takže to máme další článek do našich novin," prohlásil Mikuláš.

"Já jen řekl, že -"

"Ano, já vím. Musím napsat nějaké věci a pak za ním zajdeme. Spolu. Jo, a pošlete někoho na semaforovou věž, ano? Chtěl bych poslat zprávu králi Lancre. Myslím, že jsem se s ním jednou potkal."

"Semaforey stojí peníze. Spoustu peněz."

"Stejně to udělejte. Někaké peníze ještě dohromady dáme." Mikuláš se naklonil nad žebřík do sklepa. "Otto?"

Z otvoru se vynořil upír a zastavil se, když byl horní polovinou těla nad zemí. V ruce svíral ikonograf.

"Co pro tepe muže utělat?"

"Nenapadá tě něco, co by nám pomohlo prodat víc novin?"

"A co pys chtěl ote mě tet? Oprázky, co fyskočí se stránky? Oprázky, co foní? Nepo chrají? Oprázky, co fás sledují očima sem a tam?"

"No, nemusíš si to hned brát osobně," uklidňoval ho Mikuláš. "Kdybych po tobě chtěl barevné obrázky nebo něco takového, ale já se jen ptám, jestli..."

"Parefné oprázky?" pozvedl upír obočí. "A to je fšcko? Parefný fobrásky, to je prnkačka. A kdy pys si to přál?"

"To se udělat nedá," odfrkl si pohrdavě Dobrohor s nezlomným přesvědčením.

"Ale? To říkáte fý? A máte taty někte místo, co tělají bárefný sklo?"

"Jistě, znám trpaslíka, který má dílnu na barevné sklo v Zapudrované ulici," přikývl Dobrohor. "Dokáží ho zatónovat do sta odstínů, ale -"

"Já pych potřepoval fsorky, chned. A taky páref. Můžete sechnat i fsorky páref, še?"

"To je jednoduché," přikývl trpaslík. "Jenže budete potřebovat stovky různých barev... že?"

"Ne ne, tak to není. Já fám utělám sesnam, co já putu potřebovat. Já fám nemůšu slípít kfalitu Burleigh a Silnoruka chnet napoprfe, co kočka fyskočí s pytle, samoržejně. Tety, nemůžete po mě chtít tu jemnou chru sfětel na potzimmím listí nepo tak něco. Ale tam, kte putou fýrazné parfy, to pute fajn! Myslíte, že py to stačilo?"

"To by bylo úžasné!"

"Těkuji fám."

Mikuláš vstal. "A teď," řekl, "navštívíme Krále Zlaté řeky."

"Vždycky jsem přemýšlela, proč mu tak lidé říkají," ozvala se Sacharóza. "Vždyť městem žádná zlatonosná řeka neteče, že ne?"

"Gentlemaní."

Pan Kosopád čekal ve vstupní hale prázdného domu. Když vešla Nová firma, vstal a sevřel svůj kufík. Vypadal, jako kdyby byl ve výjimečně špatné náladě.

"Kde jste byli?"

"Byli jsme něco zakousnout, pane Kosopáde. Dnes ráno jste se neukázal a pan Tulipán dostal hlad."

"Říkal jsem vám, že se máte držet hodně při zemi, nikde se neukazovat!"

"Pan Tulipán se umí skvěle držet při zemi. Ale všechno se dokonale podařilo. To už jste musel slyšet. A poslyšte, téměř jsme přišli o život, protože jste nám neřekl spoustu věcí. To vás ovšem bude hodně stát, ale jinak? Kdo by se o nás zajímal? Takže v čem je problém?"

Pan Kosopád na ně upřel ošklivý pohled. "Můj čas je drahý, pane Zichrhajci. Nechci to protahovat. Co jste udělali se psem?"

"O tom psu nám nikdo nic neřek," odpověděl pan Tulipán a pan Zichrhajc cítil, že použitý tón byl špatný.

"Aha, takže jste se se psem setkali," zkonstatoval pan Kosopád. "Kde je?"

"Pryč. Utekl. Pokousal nás oba na nohou... a utekl."

Pan Kosopád si povzdechl. Znělo a páchlo to jako vánek z prastaré hrobky.

"Řekl jsem vám, že členem hlídky je i vlkodlak," pokračoval.

"No? A co?" zabručel nechápavě pan Zichrhajc.

"Pro vlkodlaka nebude těžké se se psem domluvit."

"Cože? To nám chcete říct, že my, lidi, budeme poslouchat nějakého psa?" vrtěl hlavou pan Zichrhajc.

"Naneštěstí ano," přikývl pan Kosopád. "Pes musí mít osobnost. Osobnost se hodně počítá. A úřední precedenty jsou naprosto jasné. V dějinách města, gentlemaní, proběhly v různých dobách soudní procesy se sedmi prasaty, skupinou krys, čtyřmi koňmi, jednou blechou a rojem včel. V loňském roce byl připuštěn jako svědek obžaloby v případě úkladné vraždy papoušek a já pak organizoval jeho zařazení do programu na ochranu svědků. Myslím, že dnes žije hodně daleko odsud jako přerostlá andulka." Pan Kosopád potřásl smutně hlavou. "Zvířata tedy, bohužel, mají u našich soudů své místo. Existuje sice celá řada námitek, které by se daly vznést, ale podstatné je, pane Zichrhajci, že velitel Elánius na tom svědectví postaví celý případ. Začne se vyptávat... lidí. Už teď ví, že něco není v pořádku, ale musí pracovat v prostoru daném důkazy a stopami a nemá ani jedno, ani druhé. Jsem přesvědčen o tom, že jakmile najde toho psa, snadno celý případ rozuzlí."

"Tak mu šoupněte pár tisíc a je to," navrhl pan Zichrhajc. "To zabere na každého policajta!"

"Pokud se nepletu, tak poslední člověk, který se pokusil podplatit velitele Elánia, není ještě dnes schopen používat jeden z prstů," odpověděl pan Kosopád.

"Udělali jsme všechno, co jste nám, -aně, řekl!" vykřikl pan Tulipán a ukázal na pana Kosopáda prstem podobným tučné klobáse.

Pan Kosopád si je prohlížel, jako kdyby je viděl poprvé.

"Zabte kuchaře!" prohlásil. "Jak zábavné. Jenže já měl na začátku dojem, že najímám profesionály!"

Pak Zichrhajc přesně věděl, co bude následovat, a podařilo se mu zachytit pěst pana Tulipána, ještě než dopadla, i když ho síla úderu zvedla ze země.

"Ty obálky," pane Tulipáne," zatryloval. "Ten muž zná věci..."

"Těžko si bude něco pamatovat, když bude -aně mrtvej," zavrčel pan Tulipán.

"A víte, že naopak právě potom máte myšlenky najednou křišťálově čisté?" řekl pan Kosopád a vstal. Pan Zichrhajc si všiml, jak se zombie zvedá - zapojuje nikoliv všechny svaly najednou, ale postupně jednotlivé skupiny, takže ani tak nevstává, jako se rozkládá směrem vzhůru.

"Váš další pomocník je v pořádku?" zajímal se Kosopád.

"Máme ho zpátky ve sklepe. Dali jsme mu nějaké pití a už si ji zas umotal jak povříslo," odpověděl pan Zichrhajc.

"Jenom nechápu, proč se ho nemůžeme zbavit rovnou. Vždyť se dal málem na útěk, když Patricije uviděl. Kdo by si v takovémhle městě všiml jedné mrtvoly navíc?"

"Hlídko, pane Zichrhajci. Kolikrát vám to mám vysvětlovat? Jsou výjimečně dobří v tom, čeho všeho si dokážou všimnout!"

"Tuhle pan Tulipán jim toho moc ke všimání nenechá -" pan Zichrhajc se zarazil. "Takže vy máte z hlídky skutečně strach co?"

"Tohle je Ankh-Morpork," odsekl mu právník, "jsme velmi kosmopolitní město. Být mrtvým je v Ankh-Morporku někdy jen drobná nepříjemnost, chápete? Máme mágy, tvory různých velikostí. A těla mají zvyk se najednou objevit. Nechceme, aby cokoliv poskytlo hlídce nějaký klíč či stopu, rozumíte?"

"Oni by byli ochotni poslouchat nějakou -anou mrtvolu?" zatvářil se znechuceně pan Tulipán.

"Nevidím důvod, proč by neměli. Vy to například právě děláte," odpověděla mu zombie. Pak se pan Kosopád přece jen trochu uvolnil. "No, každopádně je tady jistá možnost, že budeme mít ještě nějaké využití pro vašeho... pomocníka. Ještě jedno malé představení, abychom přesvědčili ty nepřesvědčené. Je příliš důležitý, než abychom se ho... zbavili už teď."

"Jo, tak dobrá. Budeme ho držet na flašce. Ale za toho čokla chceme příplatek," odpověděl pan Zichrhajc.

"Je to jen pes, pane Zichrhajci," řekl pan Kosopád a pozvedl obočí. "Předpokládám, že dokonce i pan Tulipán by dokázal uvažovat bystřeji než pes."

"Jo, ale to budeme muset toho psa nejdříve najít!" odpověděl nenaložený pan Zichrhajc a takticky se postavil před svého kolegu. "V tomhle městě je spousta psů."

Zombie si znovu povzddechla. "Mohl bych k vašemu honoráři přidat dalších pět tisíc tolarů v kamenech," dodal Kosopád. Pozvedl ruku. "A prosím, neurážíte mě ani sebe tím, že oba jednohlasně řeknete ‚deset‘. Ten úkol není těžký. Psi ztracení ve městě skončí buď tak, že jsou na neustálém útěku před smečkami toulavých psů, nebo začnou nový život stejně snadno, jako si někdo natáhne nové rukavice."

"Chci vědět, kdo mi dává tyhle příkazy," ozval se najednou pan Zichrhajc. Cítil ve své kapse váhu dezorganizéru.

Pan Kosopád se zatvářil udiveně. "Já, pane Zichrhajci."

"Tedy jméno vašich klientů."

"Ale, no tak!"

"Tohle je velmi politická záležitost," trval na svém pan Zichrhajc. "S politiky se bojovat nedá. Potřebuju vědět, jak daleko budeme muset utíkat, až se lidé dozvědí, co se stalo. A taky kdo nás bude chránit, když nás chytí."

"V tomto městě, pánové," řekl pan Kosopád, "fakta nikdy nejsou tím, čím se zdají být. Postarejte se o toho psa a... ostatní se postarají o vás. Plány jsou připraveny. Kdo může říci, co se doopravdy stane? Lidé se dají snadno zmást, a tady mluvím jako osoba, která strávila u soudních dvorů několik staletí. Všeobecně se říká, že lež oběhne svět dřív, než si pravda stačí natáhnout boty. Jaká odsouzeníhodná nemorální fráze, co? Takže... jen žádnou paniku a všechno bude v pořádku. A nebuďte také hloupí! Mí... klienti mají dlouhou paměť a hluboké kapsy. Dají se najmout jiní zabijáci. Rozumíte mi, že?" Pak s klapnutím zámků uzavřel svůj kufřík. "Přeji vám hezký den."

A dveře se za ním zavřely.

Za panem Zichrhajcem se ozvalo zachřestění. To pan Tulipán vytáhl z obalu svou sadu grilovacího nářadí.

"Co to děláte?"

"Ta -aná zombie už brzo skončí na konci několika těch -anech dokonalejších grilovacích jehel," syčel pan Tulipán.

"Pak si nabrousím několik těch -anech anatomicky tvarovanejších obrabečků. A pak... pak si na jeho -aný prdeli udělám novou středověk!"

Bylo tady několik naléhavějších problémů, ale slova páně Tulipánova pana Zichrhajce zaujala.

"A to jak, přesně?"

"No, myslím, že začnu májkou," odpověděl pan Tulipán se soustředěným výrazem, "pak rozličné lidové tance a tanečky, kultivace prostoru pro potřeby trojpolního systému, několik morových ran, a jestli ještě potom ta moje -aná ruka nebude příliš unavená, bude následovat vynález koňského chomoutu."

"To zní zajímavě," připustil pan Zichrhajc. "Tak a teď pojďme najít toho ztraceného psa."

"A jak to provedem?"

"Inteligentně," odpověděl pan Zichrhajc.

"Tak tenhle -anej způsob děsně nenávidím."

"Říkalo se mu Král Zlaté řeky. To bylo ohodnocení jeho bohatství, úspěchů a zdroje jeho blahobytu, nikoliv skutečný popis klasické Zlaté řeky. Je třeba říci, že co se týká přezdívky, udělal od své minulosti, která zněla Jindra Močka, skutečný pokrok.

Jindřich Král vytvořil své bohatství důslednou a postupnou aplikací starého rčení, které někde četl a upravil pro vlastní potřebu: Dobrý hospodář i pro prd přes plot skočí. Na věcech, které se vyhazují, se dají vydělat peníze. Zvláště na těch opravdu lidských věcech, které lidé vyhazovat musí.

Skutečný počátek jeho bohatství byl v oněch dnech, kdy začal nechávat vlastní prázdné kbelíky u různých hostinců, jídelen a ubytoven, a to zvláště u takových, které nebyly připojeny na kanalizaci, a bral jen minimální poplatek za to, že je odvázel, když byly plné. Stal se součástí života každého hospodského a majitele realit. Ti slyšeli uprostřed noci známé kling a obrátili se ve spánku se spokojenou jistotou, že jeden z mužů Jindřicha Močky právě přispěl svým malým podílem k tomu, aby byl svět voňavějším místem.

Nikdo z nich už nepřemýšlel o tom, kam se podějí plné kbelíky a soudky, ale Jindřich Král přišel na něco, co mohlo být klíčem k obrovskému bohatství. Prakticky každý odpadní produkt či látka, jakkoliv nechutná, se v nějakém průmyslu nějakým způsobem využívá. Existují lidé, kteří chtějí velké množství amoniaku a ledku. Pokud to neprodáte alchymistům, budou to nejspíš potřebovat zahradníci nebo farmáři. A když to nebudou chtít ani farmáři, není nic, doslova nic, co byste neprodali koželuhům.

Jindřich se cítil jako jediný člověk v táboře prospektorů, jenž ví, jak vypadá drahý kov, který všichni hledají.

Začal vyvážet celé ulice najednou a stále svou činnost rozšiřoval. V bohatých čtvrtích ho platili, a platili dost slušně, aby si odvezl lidské noční produkty, odpady, koňský trus, zbytky od stolu a z kuchyně, a dokonce i psí výkaly. Psi

výkaly? Měli ti lidé vůbec představu, kolik dávají koželuhové za nejjemnější bílý psí trus? Bylo to, jako kdyby vás někdo platil za to, že budete vyvážet tekuté diamanty.

Jindra si nedokázal pomoci. Svět spěchal, až zakopával, aby mu mohl nacpat peníze. Někdo mu někde slušně zaplatí za zdechlého koně nebo dvě tuny krevet, jejichž záruční lhůta už prošla tak dávno, že by ji člověk nenašel ani v loňském kalendáři, a nejužasnější na tom všem bylo, že už mu někdo předtím zaplatil za to, aby si je odvezl. A když už nějakou věc opravdu nechtěl nikdo, ani výrobci psiho a kočičího žrádla, ani koželuhové, dokonce ani sám Kolík. Ať septicnu, pak tady byly Jindřichovy obrovské kompostové haldy po proudu řeky pod městem, kde pekelná výheň rozkladu vytvářela úrodnou zem (10 p. za pytel, přineste si vlastní pytel) ze všeho, co zbylo, a to včetně, jak pravila šeptanda, různých polo- a nelegálních podnikatelů, kteří skončili v konkurenčním boji jako druží (myslete na své pokojové květiny přineste jim dárek).

Průmysl zpracování starého papíru a hadrů si vybudoval o něco blíže k domovu, spolu s obrovskými nádržemi, které obsahovaly zlatý základ jeho bohatství, protože to byla jediná část rodinných obchodů, o nichž byla jeho žena Efeka ochotná mluvit. Šeptanda pravila, že to byla ona, kdo dal odstranit původní, nesmírně obdivovanou pamětní desku nad vjezdem do Králova dvora, na níž stálo: "J. Král - Odvoz chcanek od r. 1961." Teď tam byla cedule s nápisem: "J. Král - Recyklace přírodních darů."

Malou branku v obrovské bráně jim otevřel troll. Jindřich byl velmi pokrokový a prozíravý, pokud šlo o zaměstnávání ostatních ras, a patřil k prvním městským podnikatelům, kteří zaměstnali trolly. Co se týče organických substancí, trollové neměli ani chuť ani čich.

"Co chcete?"

"Rád bych mluvil s panem Králem, prosím."

"Vo čom?"

"Chtěl bych od něj koupit větší množství papíru. Řekněte mu, že je tady pan ze Slova."

"Nomrá."

Dveře se zavřely. Čekali. Po několika minutách se dveře znovu otevřely.

"Masa Král, von vás vidět teďkom."

A tak byli Mikuláš s Dobrohozem uvedeni na dvůr muže, který, jak říkala šeptanda, sbíral a ve velkém skladoval použité papírové kapesníky, protože věřil, že přijde den, kdy někdo odhalí způsob, jak vytěžit stříbro ze suchého z nosu.

Po obou stranách dveří se proti mřížím svých denních klecí vzpírali dva obrovští rotvajleři. Každý věděl, že je Jindřich na noc vypouští na dvůr. A on se ze všech sil snažil, aby to každý věděl. A případný noční vetřelec by musel být velmi dobrý se psy, pokud nechtěl skončit jako několik kilogramů Královy speciality Koželuhův sen, exportní kvalita (bílé).

Král Zlaté řeky měl kancelář v dvoupatrové kůlně s výhledem na dvůr, odkud mohl přehlížet a kontrolovat kouřící haldy a nádrže svého království.

Dokonce i když z něj byla větší část ukryta za stolem, byl Jindřich Král obrovský muž s růžovou, mastně lesklou tváří a několika prameny řídkých vlasů, sčesaných napříč přes hlavu. Bylo těžké představit si ho jinak než v košili s krátkým rukávem a kalhotách na šlích, nebo bez obrovského doutníku, bez kterého prakticky nevycházel z domu. Možná to byl jakýsi způsob obrany proti pachům, které byly jistým způsobem součástí jeho zboží, a tedy znakem jeho obchodu.

„brej večír, hoši," pozdravil je přátelsky. "Co pro vás můžu udělat? Jako kdybych to nevěděl."

"Vzpomínáte si na mě, pane Králi?" začal Mikuláš.

Jindřich přikývl. "Vy jste syn lorda ze Slova, že jo? Vy jste vloni napsal do jednoho z těch vašich dopisů o svatbě naší Dafné, že jo? Na moji Efi to udělalo velký dojem, že všechna ta noblesa bude číst o naší Dafné."

"Teď už je to mnohem větší dopis, pane Králi."

"Jo, něco jsem o tom slyšel," přikývl tlust'och. "Některé výtisky už se nám objevily v odpadu. Je to užitečná věcička, takže jsem mládencům nařídil, ať je třídějí zvlášť."

Přehodil si doutník z jednoho koutku úst do druhého. Jindřich neuměl ani číst, ani psát, což mu ovšem nikdy nebránilo být lepší než mnoho z těch, kdo to uměli. Jestliže mohl zaměstnávat stovky dělníků, kteří třídili odpad, pak zaměstnat několik těch, kteří by mu třídili slova, bylo to nejmenší.

"Pane Králi -" začal Mikuláš.

"Helejte, já nejsem žádný pitomec, mládenci," přerušil ho Jindřich. "Vím, proč jste tady. Jenže kšeft je kšeft. Víte, jak to chodí."

"Jenže my nemůžeme dělat obchod bez papíru!" vybuchl Dobrohor.

Doutník znovu přeskočil z koutku do koutku. "A vy jste -?"

"To je pan Dobrohor," odpověděl mu Mikuláš. "Můj tiskař."

"Trpaslík, hm?" zabručel Jindřich a prohlížel si Dobrohora od hlavy k patě. "Já teda proti trpaslíkům nemám to nejmenší, ale třídějí mizerně. Skřepaslíci jsou laciní, ale ti umaštění prevítí sežerou půlku odpadků. Trollové, to je něco jinýho. Ti se u mě drží, protože je dobře platím. Nejlepší jsou golemové, ti dokážou třídít celý dny a noci. Ti mají cenu svý váhy ve zlatě a je to taky, k sakru, skoro tolik, kolik chtějí v dnešních dnech na vejplatě." Doutník začal další pout' na protější stranu úst. "Pro-miňte, hoši, dohoda je dohoda. Rád bych vám pomohl, ale prodal jsem veškerej papír. Takže nemůžu."

"To nás prostě takhle jednoduše zklamete?" ozval se Dobrohor.

Jindřich na něj vrhl obláčkem doutníkového kouře pohled zúžených očí.

"Vy mně říkáte něco o zklamání? Vy asi nevíte, co je to zlatoblát, co?" řekl. Trpaslík pokrčil rameny.

"Ale ano, já to vím," přikývl Mikuláš. "To slovo má několik významů, ale myslím, že mluvíte o velké kouli bláta a mincí, jakou občas můžete najít v nějaké puklině starých kanalizačních trubek, kde voda tvořila vír. Některé z nich mívají

velmi slušnou hodnotu."

"Cože? Vždyť máte ručičky jako slečinka," vykulil Jindřich oči tak překvapen, že mu doutník v ústech hrozivě poklesl.

"Jak je možný, že to víte?"

"Mám rád slova, pane Králi."

"Začínal jsem jako blátoškrab, když mi byly tři," řekl Jindřich a odstrčil židli od stolu. "A jednoho krásného dne jsem našel zlatoblát. Jasný, že mi ho hned na místě sebral jeden z velkých kluků. A vy mně budete říkat něco o zklamání? Ale už tenkrát jsem měl nos na kšeft. Pak jsem -"

Seděli a poslouchali. Mikuláš mnohem trpělivěji než Dobrohor. Byl to opravdu fascinující příběh, a on ho dovedl správně vnímat, i když část příběhu už znal. Jindřich Král jej vyprávěl při každé příležitosti.

Mladý Jindřich Král byl dítě odpadů, ale měl vlastní vizi. Prohledával břehy řeky, a často dokonce i samu hladinu hustého proudu Ankhu a hledal ztracené mince, kousky kovu, užitečné kusy uhlí, jedním slovem všechno, co mohlo mít někde nějakou cenu. Když mu bylo osm, zaměstnával už další chlapce. Patřily mu celé kusy řeky. Ostatní gangy se od něj držely dál, nebo byly zlikvidovány. Sám Jindřich byl dobrý rváč a mohl si dovolit zaměstnat další, kteří byli ještě lepší.

A tak to pokračovalo. Vzestup Krále díky hromadám koňského hnoje prodávaného na kbelíky (pevně udusané), díky kostem, peří, kůži, kovovému odpadu, prachu a proslulým domácím kbelíkům, v nichž ležela doslova zlatá budoucnost. Byla to svým způsobem historie civilizace nahlížená ode dna.

"Vy nejste členem žádného cechu, že ne, pane Králi?" řekl Mikuláš během jedné krátké přestávky, kdy Král nabíral dech.

Doutník se přemístil z jednoho koutku do druhého výrazně rychleji. Byla to známka toho, že Mikuláš narazil na citlivé místo.

"Zatracený cechy," prohlásil majitel doutníku. "Říkají, že bych měl vstoupit k žebrákům! Já! V životě jsem nikoho o nic neprosil a o nic nezebral! Ti mají ale nervy! Ale já s nima vyběhl! Se všema. Nebudu jednat s žádným cechem. Já své lidi skvěle platím a oni vždycky stojí při mně."

"A nás se taky pokoušejí zlikvidovat cechy, pane Králi. Ale to vy víte. K vám se přece donese všechno. Jestli nám opravdu nemůžete prodat papír, tak jsme vyřízeni."

"Co bych to byl za chlapa, kdybych porušil dohodu?"

"Tohle je můj zlatoblát, pane Králi," pokračoval Mikuláš. "A ti hoši, co mi ho chtějí vzít, jsou opravdu hodně velcí."

Jindřich chvíli mlčel, pak se pracně zvedl na nohy a přešel k velkému oknu.

"Pojďte se na něco podívat, hoši."

Na jednom konci rozlehlého dvora byl obrovský šlapací mlýn, ve kterém dupali dva golemové. Kolo pohánělo nekonečný pás, procházející napříč prakticky celým dvorem. Na jeho druhém konci, nebo přesněji řečeno začátku, se pohybovala skupina trollů s velkými lopatami, jimiž nakládali na pás odpadky z obrovské hromady, a ta zase byla doplňována vozy, které na dvůr v krátkých intervalech přijížděly.

Podél pásu pak stáli golemové, trollové a občas dokonce nějaký člověk. V blikavém světle pochodní pozorně sledovali odpadky, které před nimi pás unašel. Tu a tam se některý z nich rychle natáhl a sebral z pásu něco, co pak vhodil do velké nádoby za svými zády.

"Rybí hlavy, kosti, hadry, papír... Mám zatím sedmadvacet různých nádob, přičemž je jedna dokonce i na stříbro a jedna na zlato... Víte, asi by vás překvapilo, kdybyste zjistili, kolik se takových věcíček omylem vyhodí. Cinky, linky, lžička malá zvoní a svatební prsten přijde brzo po ní...' To jsem zpíval svým malým holčičkám. Věci, jako jsou třeba vaše noviny, jdou do nádoby číslo šest - nekvalitní papírový odpad. Většinu z toho prodávám Robertu Dobroloho v Pátém a Sedmém dvoře."

"A on s tím dělá co?" zajímal se Mikuláš, který zaregistroval i slova "nekvalitní odpad".

"Drťi všechny zbytky a recykluje je na toaletní papír," odpověděl Jindřich. "Žena se při něm zaklíná. Osobně jsem zlikvidoval překupníka." Povzdech si, očividně nevšimavý k náhlému poklesu Mikulášova sebevědomí. "Víte, když tady tak někdy stojím, je podvečer, dole rachotí ten nekonečný pás a rudé slunce ozařuje plnicí se nádoby..., nestydím se k tomu přiznat, hoši, že mi občas vytryskne nějaká ta slza dojetí."

"Abych se vám přiznal, tak já cítím slzy v očích i teď, pane," sdělil mu Mikuláš.

"Jo, tak abych se vrátil na začátek, hoši, když mi tenkrát ten kluk sebral můj zlatoblát, nechodil jsem kolem a nestěžoval jsem si, chápete? Věděl jsem, že na to mám oko, a tak jsem makal dál a našel jsem řadu dalších. A když jsem měl osmé narozeniny, zaplatil jsem dvěma trollům, aby toho mládence našli a vytloukli z něj sople na sedmero způsobů. Věděli jste to?"

"Ne, pane Králi."

Jindřich Král upíral obláčky kouře pohled na Mikuláše. Mikuláš cítil, že je obrácen na všechny strany a odhadován jako něco, co se najde v odpadcích.

"Moje mladší holka, Hermiona, se bude koncem příštího týdne vdávat," ozval se najednou Jindřich. "Velká událost. Offlerův chrám. Sbor a bůhvíco. Zvu všechny noblesy. Moje Efi na tom trvala. Samozřejmě z nich nikdo neprijde. Ne na svatbu Jindřicha Močky."

"Kometa by samozřejmě byla u toho," přikývl Mikuláš. "Přinesli bychom dokonce barevné obrázky. Jenže zítřkem končíme."

"Barevný? Máte někoho, kdo vám je namaluje?"

"To ne. My na to máme... takový zvláštní způsob," odpověděl Mikuláš a doufal při tom, proti vši logice, že to Otto myslel vážně. Mikuláš cítil, že tady už nechodí po tenkém ledě, ale pokouší se chodit po vodní hladině.

"Tak to by asi stálo za to vidět," zabručel Jindřich. Vytáhl z úst doutník, nepřítomně se zadíval na jeho konec a znovu

si smotek zasunul do koutku. Pak se kouřem znovu zadíval na Mikuláše.

Mikuláš začal cítit onu podivnou nejistotu dobře vzdělaného člověka, který stojí tváří v tvář skutečnosti, že tomu negramotnému chlapíkovi, který ho právě pozoruje, to pravděpodobně myslí třikrát rychleji a lépe než jemu.

"Pane Králi, my ten papír opravdu potřebujeme," řekl, aby přerušil zamyšlené ticho.

"Víte, na vás něco je, pane ze Slova," řekl Král. "Podle potřeby kupuju a prodávám úředníky a vy mi nepřipadáte jako úředník. Vy budíte dojem člověka, kterej by byl ochotnej prohrabat se hromadou sraček, aby našel důležitěj prd, a zajímalo by mě, proč to tak je."

"Podívejte, pane Králi, prodal byste nám, prosím, nějaký papír za původní cenu?" řekl Mikuláš.

"To udělat nemůžu. Už jsem vám to řekl. Dohoda je dohoda. Rytci už mi zaplatili," odmítl Jindřich krátce.

Mikuláš otevřel ústa, ale Dobrohor mu položil ruku na paži. Král se očividně blížil ke konci delší linie myšlenek.

Jindřich znovu přešel k oknu a upřel pohled na dvůr s jeho kouřícími hromadami. Pak...

"No, ale tohle... Sakra pojdte se podívat," řekl a ustoupil od okna v nesmírném rozhořčení. "Vidíte ten vůz támhle za druhou bránou?"

Oba viděli vůz, který stál za druhou bránou.

"Snad stokrát jsem mládeňcům říkal, nenechávejte naložené vozy stát takhle za branou, dyť by stačilo, aby někdo jenom potichu votevřel a šlohně vám vůz rovnou pod nosem, ani si toho nevšimnete..."

Mikuláše napadlo, kdo by si troufl ukrást něco Králi Zlaté řeky, vlastníkovi všech kouřících hromad vznikajícího kompostu.

"Je to poslední čtvrtina celkové objednávky Cechu rytců," oznámil popuzený Jindřich jen tak mimochodem. "Musel bych jim vrátit peníze, kdyby mi někdo ten papír ukradl z mého vlastního dvora. Asi bych měl upozornit předáka. Je v posledních dnech nějaký zapomnětlivej."

"Myslím, že bychom měli jít, Mikuláši," prohlásil Dobrohor a znovu chytil Mikuláše za paži.

"A proč? Vždyť jsme se ještě ani -"

"Jak bychom vám to mohli oplatit, pane Králi?" řekl trpaslík a vlekl Mikuláše ke dveřím.

"Družička na sobě bude mít oh-de-nill, at' je to co je to," odpověděl mu Král Zlaté řeky. "Jo a jestli od vás do konce měsíce nedostanu osmdesát tolarů, zjistíte, že jste se dostali rovnou doprostřed -" doutník se přesunul z jednoho koutku do druhého, "ošklivejch trablí. A hlavou dolů."

O dvě minuty později už vyjížděl vůz se skřípěním ze dvora, sledován neuvěřitelně lhostejným pohledem trollího předáka.

"Ne, to není krádež," zdůrazňoval už poněkolkáté Dobrohor a potřásl opratěmi. "Král vrátí těm smradům jejich peníze a my mu zaplatíme starou cenu. Takže budem všichni šťastní, s výjimkou Informátora, a kdo se o něj stará?"

"Mně se hrozně nelíbil ten kousek o tom, jak hluboko bysme byli v maléru," zabručel Mikuláš.

"Já jsem mnohem menší než ty, mládeňče, takže bych se ztratil i cestou nahoru," ušklíbl se trpaslík.

Král pozoroval vůz, dokud nezmizel z dohledu, a pak křikl dolů na jednoho ze svých úředníků. Tomu pak nařídil, aby přinesl jeden výtisk Komety z nádoby číslo šest. Zatímco doutník v pravidelných intervalech putoval z koutku do koutku, Jindřich tiše seděl a poslouchal, dokud mu úředník nepřčetl celé noviny.

Po chvíli se mu po tváři rozlil široký úsměv a požádal úředníka, aby mu některé kousky přečetl znovu.

"Aha," přikývl spokojeně, když muž skončil. "Myslel jsem si, že v tom bude něco takového. Ten kluk je rozený blátoškrab. Škoda jen, že se narodil daleko od počestného bahna."

"Mám vystavit kreditní potvrzenku pro Cech rytců, pane Králi?"

"Jo."

"Myslíte, že své peníze dostanete zpět, pane Králi?"

Král obvykle o takových věcech se svými úředníky nemluvil. Byli tady od toho, aby počítali a odčítali, a ne aby vedli nějaké diskuse. Na druhé straně Jindřich vydělal bohatství tím, že si dokázal všimnout záblesku v moři špíny, a někdy musíte poznat, že před sebou máte expertizu, která neuškodí.

"Co je to za barvu oh-de-nill?" zeptal se.

"Ach, to je jedna z těch obtížných barev, pane Králi. Je to taková světle modrá s nádechem do zelena."

"Mohl byste sehnat takovou barvu v pixle?"

"Zjistím to. Ale asi to nebude levné."

Doutník se přehoupł z jednoho koutku do druhého. Bylo známo, že na svých dcerách nikdy nešetřil, už jen proto, že podle něj dokázaly snášet otce, který se musel vykoupat dvakrát, aby byl jen špinavý.

"Budeme muset toho našeho malého písálka trochu pohlídat, aby se mu nic nestalo," řekl Jindřich. "Dejte instrukce mládeňcům, jo? Nerad bych zklamal naši Efí."

Sacharóza si všimla, že trpaslíci se už zase hemží kolem lisu. Stroj málokdy zůstal déle než několik hodina ve stejné podobě. Trpaslíci lis vyvíjeli za výroby.

Sacharóze se zdálo, že jediné nářadí, které trpaslík potřebuje k práci, je sekera a nějaký prostředek k rozdělení ohně. To mu totiž poskytovalo výheň s kovadlinou, kde si mohl vyrobit jednoduché nářadí, s jehož pomocí si dokázal vyrobit nářadí složitější, a se složitějším nářadím dokázal trpaslík vyrobit prakticky cokoliv.

Pár z nich se probíralo různým průmyslovým haraburdím, které bylo narovnáno kolem stěn. Trpaslíci už roztavili jeden kovový mandl a houpací koně byli používáni k tavení písmoviny. Jeden nebo dva trpaslíci opustili dílnu na cestě za tajemnými posláním a vrátili se s malými balíčky a tajnůstkářskými výrazy. I trpaslík dokáže využít spoustu věcí, které lidé zahodí, někdy dokonce i dřív, než je zahodí.

Právě se chystala věnovat pozornost zprávě o každoročním setkání Veselých kamarádů ze Spacího vršku, když ji

hlasitý náraz a několik šťavnatých nadávek v überwaldštině, která je pro nadávky jazykem skvělým, přilákaly ke vchodu do sklepa.

"Jste v pořádku, pane Schrecklichu? Nemám vám donést lopatku a smetáček?"

"Bodrozvachski zhaltziet!* ...Oh, promiňte slečno Sacharózo. Na cestě k pokroku jsem narasil na malou tíru v silnici." Sacharóza slezla dolu po žebříku.

Otto stál u svého provizorního pracovního pultu. Po stěnách visely skřínky se skřety. V několika klickách podřímávali salamandři. Ve velké sklenici se líně protahovali pozemní úhoři. Jenže vedlejší stejná sklenice byla rozbitá.

"Já pyl nemechlo a přezfrchl jsem ji," vysvětloval Otto se zahanbeným výrazem. "A teď ten satracený posemní uchorž, on sálesl tady sa stůl."

"Koušou?" zeptala se Sacharóza.

"Ne, jsou to felmi líné tforži -"

"A na čem to vlastně pracujete, Otto?" konverzovala Sacharóza, zatímco si prohlížela jakýsi rozměrný předmět na pracovním pultě.

Pokusil se postavit před ni a zakrýt jí výhled. "Fíte, to je felmi zkušební, ještě -"

"Je to ten způsob, jak udělat barevné obrázky?"

"Jo, jenže je to zatím jen takofy chrubý zkouška..."

Sacharóza zahlédla koutkem oka pohyb. Uprchlý pozemní úhoř, který se pravděpodobně začal za stolem nudit, se rozhodl podniknout velmi pomalý pokus odhalit nové obzory, kde by se mohl plazit pyšně a horizontálně.

"Prosím, ne apyste -" začal Otto.

"To nic, já se hned tak něčeho neštítím..."

Sacharózina ruka se sevřela kolem hadovitého těla.

Probrala se tím, že jí Ottův černý kapesník prudce ovíval tvář.

"Oh, můj bože, co se to..." začala a pokusila se posadit.

Ottova tvář vyzařovala takovou hrůzu, že na okamžik zapomněla na vlastní strašlivou bolest hlavy.

"Co se vám to stalo?" zeptala se. "Vypadáte příšerně!"

Otto před ní uskočil, pokusil se narovnat a napůl se zhroutil na pracovní stůl, zatímco si rukama svíral hrud'

"Sýr!" zasténal. "Prosím, sešeňte mi kus sýra! Nebo felké japlko! Něco, to čecho bych se mohl zakousnout! Prosím!"

"Nic takového tady dole není -!"

"Běžte od mě tál! A netýchejte takchle!" sténal Otto.

"Jak?"

"Ta chruť'a, co se takchle sfedá a patá a sfetá! Já jsem upír! Prosím, pochápejte, omléfající mlatá táma, to týchání, to sfedání chruťi... fyfoláfá to něco strašného s mécho nitra..." S trhnutím se narovnal a sevřel rukou kus černé stuhy, kterou měl připevněnou na klopě. "Ale já putu silný!" zvolal. "Nemochu fšechny sratit!"

Postavil se do škrobeného pozoru, i když se od hlavy k patě třásl tak, že se Sacharóze zdál mírně rozmazaný, a rozechvělým hlasem začal zpívat: "Oh, naplníš své poslání, poslání, to poslání, máš čaj a koláč k snídani, k snídani, máš k snídani -"

Žebřík náhle ožil trpaslíky, kteří se jeden přes druhého spouštěli dolů.

"Jste v pořádku, slečno?" ptal se Bodoni, který se k Ottovi rozeběhl s pozdviženou sekerou. "Zkoušel na vás něco?"

"Ne! Ne! On je -"

"- ten nápoj, co v žilách pění, ten nápoj už pro mě není -" Po tváři se Ottovi řinul pot. Stál a zpíval s jednou rukou přitisknutou na srdce.

"To je ono, Otto!" volala na něj Sacharóza. "Bojuj proti tomu. Bojuj!" Obrátila se k trpaslíkům. "Nemá někdo z vás kousek syrového masa?"

"...život nový, zdrženlivý, čistá voda, klidu óda..." na Ottově bledé hlavě pulzovaly žíly.

"Mám nahoře skoro čerstvý krysí plátky," zahuhlal neochotně jeden z trpaslíků. "Stály mě celý dvě pence..."

"Tak pro ně skoč, Goudy," zamračil se na něj Bodoni, "tohle přestává bejt sranda!"

"- smíme pít brady a gin, i výběr rudých vín, whisky si dát i rum nalévat, jediný nápoj však nesmíme pít, pomyslet na něj ani o něm snít..."

"Dyt' nic neříkám, já jen, že dva peňáky jsou dva peňáky!"

"Podívejte, začíná se kroutit!" zvolala Sacharóza.

"A taky už skoro nemůže zpívat," dodával se zájmem Goudy. "Tak jo, teda, už du, už du..."

Sacharóza popleskala Ottu po studené ruce.

"Dokážeš to překonat!" naléhala. "My všichni jsme tady proto, abychom ti pomohli! Že je to pravda? Že? Pod jejím výhružným pohledem odpověděl sbor trpasličích hlasů nepříliš nadšeným "jóóó", i když Bodoniho výraz dával jasně najevo, že on si není jistý, proč je tady Otto.

Goudy se vrátil s malým balíčkem. Sacharóza mu ho vytrhla z ruky a podávala ho Ottovi, který se prudce odtáhl.

"Ne, je to jen krysí maso!" vysvětlovala mu Sacharóza. "Naprostě neškodné! Krysu můžeš, ne?"

Otto na okamžik ztuhl a pak jí balíček doslova vyrval z ruky.

Zakousl se do něj.

V náhlém tichu napadlo Sacharózu, jestli se jí to zdá, nebo zda skutečně slyší zvuk podobný tomu, jaký vydává slámka na dně skleničky s koktejlem.

Po několika vteřinách otevřel Otto oči a vrhl koutkem oka pohled na trpaslíky. Pak upustil balíček.

"Och, jaká ostuta! Kam schofám sfůj opličej? Ach, co jen si o mně musíte myslet..."

Sacharóza zatleskala v hraném nadšení. "Ne, ne! Udělalo to na nás všechny velký dojem! No řekněte, všichni!" Za

Ottovými zády dělala na trpaslíky vybízivá gesta rukama. Zazněl další, nepříliš nadšený sbor pochvalných hlasů.
"Chtěl jsem říct, že už jsem kolik měsíců fytržel bez... nepotřeboval..." mumlal Otto. "Je to taková nechutná fēc, selchat srofná teť a -"

"Ale vždyť kousek syrového masa nic neznamená," utěšovala ho Sacharóza, "vždyť to je povoleno, ne?"

"Ano, ale f jedné fteřině jsem skoro..."

"Ano, ale neudělal jsi to," znovu zdůraznila Sacharóza. "A to jediné je důležité. Chtěl jsi, ale neudělal jsi to." Pak se obrátila k trpaslíkům. "Můžete se vrátit ke své práci," řekla. "Otto už je v naprostém pořádku."

"Jste si jistá, že -" začal Bodoni, ale pak přikývl. V tom okamžiku by se byl raději hádal s upírem než se Sacharózou.
"Jak myslíte, slečno."

Když trpaslíci vylezli nahoru, sedl si Otto na stoličku a otřel si zpoceně čelo.

Sacharóza ho popleskala po ruce. "Chceš se napít -"

"Oh!"

"- vody, Otto?" dokončila

"Ne, ne, myslím, že už je fšechno naprosto v pořádku. No to byla chrůza. Můj bože. Je mi to tak líto. Myslíte si, že už to fšechno tokonale sfládáte, a pak se fám to najetnou fšechno frátí. To je ale den..."

"Otto?"

"Prosím, slečno?"

"Co se to vlastně stalo, když jsem chytila toho pozemního úhoře?"

Upír zamrkal. "Myslím, že teď není fchotný čas na -"

"Otto, viděla jsem věci. Byly tam... plameny. A lidé. A hluk. Jen na okamžik. Bylo to, jako kdyby mi celý den proběhl před očima ve zlomku vteřiny. Co se to stalo?"

"No," začal Otto neochotně, "fy fíte, že salamantrí pochlcují světlo?"

"Jistěže to vím."

"Tobrá, a úchorží pochlcují temné světlo. Ne tmu, apy pylo jasno, ale to světlo, co se ukrývá v temnotě. Temné světlo... chápete... temné světlo... satím ještě nepylo pořátně prostutofaný. Je těžší než normální světlo, chápete, takže fětšina se cho trží na tně f morží nepo chlupoko v jeskyních pot chorama f Überwaldu. Jenže cho fždycky trocha spýfá v opyčejné temnotě. Je tooprafty felmi fascinující -"

"Prostě je to určitý druh kouzelného světla. Dobrá. Mohli bychom trochu pokročit k jádru věci?"

"Slyšel jsem říkat, že černé světlo je to original světlo, co z něj pocházejí fšechny ostatní druchy světla -"

"Otto!"

Pozvedl bledou ruku. "Já musím fám říct tyhle fěci. Slyšela fy jste tu teorie, že není taková fēc jako přítomnost? Protože jestli je dělitelná, tak to nemůže pýt přítomnost, a ktyš není, tak nemůže mít sačátek f minulost a konec f putoucnost. Filosof Heidehollen nás učí, že fesmír je jen stutená poléfka času, fšechen čas smíchaný tochromaty, a to, čemu pychom mohli říkat pěch času, je jen kfantofá fluktuace f materii časoprostoru."

"V Überwaldu musíte mít opravdu velmi dlouhé zimní večery, že?"

"Fidíte, a to se pofašuje sa tůkaz tocho, co jsem fám říkal," pokračoval Otto, aniž si všiml její poznámky. "Je to světlo bes času. To, co ono osfětlí, nemusí pýt... fždycky teť."

Odměl se, jako kdyby na něco čekal.

"To chceš říct, že to třeba dělá záběry z minulosti?" zarazila se Sacharóza.

"Nepo putoucnosti. Nepo nějakýcho jinýcho času. Samosržejmě, f realitě tam nejní rostíl."

"A to všechno ty klidně namíříš lidem na hlavu?"

Otto se zatvářil ustaraně. "No, já nachásím nějaký tífny fěci. Trpaslíci říkají, že temný světlo má sfláštní... efekt, jenže oni jsou taky moc pofěřčífá lidé, takže se to tak netá práť. Ale je tržeba říct, že..."

Chvilíčku se přehraboval v nepořádku na svém pracovním stole a vytáhl z něj ikonografii.

"Ach póže, ono je to tak složité. Hele, filosof Kling říká, že mosek má sfou temnou stranu a světlou stranu, chápete, a tmáfě světlo... je fnímáno temným zrakem fětomí..."

Znovu se odmlčel.

"A dál?" pobídla ho Sacharóza opatrně.

"Já jsem čekal na zahržmění chromu," odpověděl upír. "Ale tohle bochušel není Überwald."

"Tak teď už ti vůbec nerozumím."

"No, fíte, ktybych toma, v Überwaldu, řekl něco tak chrozivého jako 'temné sraky fětomí', tak by sachržmělo," vysvětloval Otto. "A ktybych ukásal na pochmurný sámek na fysokém útesu a řekl 'tamchle je... ten sámek', tak by felmi děsivě zafýl flk." Povzdech si. "Ja, fe starý faterland je scenérie psychotropisch a fi, co se ot ní očekáfá. Taty? Taty ržeknete něco takofěcho a jetiné, co se stane, je, že se na fás liti tífne tívají."

"Dobrá, v pořádku, je to tedy magické světlo, které dokáže vykreslit tajemné obrázky," řekla Sacharóza.

"No, to je felmi... nofinový způsob, jak to popsat," přikývl Otto taktně. Ukázal jí ikonografii. "Potífejte na tuchle. Já tělal oprázek policejní trpaslice, co pracuje v Patricijofě kanceleraj, a tostal jsem tohle."

Obrázek byl směsicí rozmazaných světél a stínů a byl na něm nezřetelný obrys trpaslíka, který leží na zemi a něco zkoumá. Jenže tam byla také poměrně čistě zachycená podoba lorda Vetinariho. Byly tam dvě podoby lorda Vetinariho, jak stojí a dívají se jedna na druhou.

"No dobrá, je to jeho kancelář a on se tam pohybuje skoro neustále," řekla Sacharóza. "Takže to magické světlo ho... zachytilo dvakrát?"

"Mošná," řekl Otto. "My fíme, že co je tam fysicky sachyceno, nemuselo tam pýt f tom čase skutečně. A potífejte na tenchle."

Podal jí další obrázek.

"No, tohle je moc pěkný Mikulášův obrázek, Otto," usmála se Sacharóza. "A je to tady ve sklepě. Ten muž, co stojí hned za ním, to je lord ze Slova, že?"

"Fážně? Já tocho muže nesnám. Já jen fim, že ktyž jsem ten oprázek tělal, tak on fe sklepě nepyl. Jenše... ono stačí s panem Mikulášem chfílkou mluvit a zjistíte, že se mu, jistým způsobem, jeho otec neustále tífá přes rameno -"

"To je strašidelné!"

Sacharóza se rozhlédla po sklepem. Kamenné stěny byly staré a zašlé, ale v žádném případě nebyly začernalé.

"Já tady viděla... lidi. Bojující muže. A... stříbrný déšť. Jak může pršet pod zemí?"

"To já nefim. A proto já stutuji temné sfétlo."

Zvuky shora naznačily, že se Mikuláš a Dobrohor vrátili.

"Víš, já bych o tomhle zatím s nikým jiným nemluvila," řekla Sacharóza, když vykročila k žebříku. "Zatím máme starosti až nad hlavu. Je to strašidelné!"

Nad barem nebylo žádné jméno, protože ti, kteří věděli, že jde o bar, žádné jméno nepotřebovali. Ti, kdož to nevěděli, neměli uvnitř co dělat. Ankh-morporští nemrtví, vzato všeobecně, byli zákona dbalá komunita, třeba už jen proto, že věděli, že jim zákon věnuje jistou dávku výjimečné pozornosti, ale kdybyste vešli za temné noci do hospody Na márách, a neměli tam co na práci, kdo ví?

Každý z nich si tady našel něco. Pro upíry* to bylo místo, kde se mohli v klidu zavěsit, a vlkodlaci si tady nechávali narůstat nebo slézat chlupy. Bubáci považovali podnik Na márách za jedno z mála bezpečných míst, kde mohli vylézt ze skříně, a pro ghúly představovalo slušné maso, těstoviny a pomfrity.

Když zaskřípaly dveře, obrátily se všechny oči, a to číslo zdaleka nepředstavovalo dvojnásobek počtu hlav, oním směrem. Nově přichozí byli studováni pohledy ze všech temných koutů. Byli oblečení v černém, ale to nic neznamenalo, černou dneska nosí kdekdo.

Došli k baru a pan Zichrhajc zabušil na potřísněnou leštěnou desku.

Barman přikývl. Už dávno zjistil, že je důležité zkasírovat obyčejné lidi hned při nákupu toho či onoho zboží. Založit jim účtenku byla špatná politika. Hovořilo to o přehnané důvěře v budoucnost.

"Co pro vás mohu -" začal, ale dál se nedostal. Pan Tulipán ho chytil rukou za zátylek a udeřil mu tvrdě hlavou o bar.

"Mám dnes ošklivý den," řekl pan Zichrhajc a oslovil tak všeobecně přítomné, "a tuhle pan Tulipán trpí nevyřešenými konflikty osobnosti. Nějaké otázky?"

V šeru se zvedla nezřetelná paže.

"Kterýho kuchaře?" řekl hlas.

Pan Zichrhajc už otvíral ústa k odpovědi, ale pak se obrátil ke svému společníkovi, který zkoumal výběr poměrně zvláštních nápojů v polici za pultem. Většina nápojů, které v barech dostanete, je ulepená, ale tyhle, jak se zdálo, byly ještě ulepenější.

"Má tam napsaný ‚Zabte kuchaře!‘," vysvětloval hlas.

Pan Tulipán zarazil do baru dvě dlouhé grilovací jehlice, které se tam chvěly s tichým bzukotem. "Jaký kuchaře tady máte?" zavrčel.

"To je dobrá zástěra," ozval se ze šera jiný hlas.

"Taky mi ji všichni mí -aní kámoši záviděj," chrčel dál pan Tulipán.

V nastalém tichu pan Zichrhajc doslova slyšel, jak neviditelní pijáci odhadují pravděpodobný počet páně Tulipánových přátel. Byl to výpočet, při němž by si ani ten nejprostší počtář nepotřeboval zouvat boty.

"Hm. No bodejt'," přisvědčil někdo.

"Aby bylo jasno, nechceme tady vyvolávat spory ani nepříjemnosti," ozval se pan Zichrhajc. "Vůbec ne. Potřebovali bychom si promluvit s vlkodlakem."

Ze šera se ozval další hlas. "Důfot?"

"Měli bychom pro něj práci," vysvětlil pan Zichrhajc.

Ve tmě se ozval tlumený smích a kupředu se vyšourala postava. Byla velká asi jako pan Zichrhajc, měla špičaté uši a účes, který jí pod rozedranými hadry evidentně pokračoval až na lýtká. Z děravé košile jí vyčuhovaly chomáče chlupů a chlupy jí také hustě pokrývaly hřbety rukou.

"sem šťastí flkodlak," řekl tvor.

"Z který části?"

"To pyl jenom takofej ftip."

"Umíte mluvit se psy?"

Tvor, který sám o sobě prohlásil, že je částečný vlkodlak, se rozhlédl po neviditelném publiku, a pan Zichrhajc poprvé pocítil záchvěv neklidu. Pohled na oko pana Tulipána, které se pomalu protáčelo kolem, ani na pulzující, krví nalité žíly na čele tady neměl obvyklý efekt. Ze tmy se ozývalo tiché šelestění. Zichrhajc si byl jistý, že zaslechl potlačovaný smích.

"Jo," přikývl vlkodlak.

K čertu se všim, pomyslel si pan Zichrhajc. Plynulým a přirozeně rychlým pohybem vytáhl z pláště pistolový samostřel a podržel ho jen několik "centimetrů od vlkodlakova obličej.

"Hrot té stříly je ze stříbra," upozornil.

Užasl nad rychlostí, s jakou se odehrálo následující. Najednou cítil na krku tvrdou dlaň a na kůži se mu tisklo pět ostrých drápů.

"Tyhle ne," řekl vlkodlak. "Ale co ktybysme skusili, kto smáčkne rychleji, hm?"

"No jo, zkusme," zasmál pan Tulipán, který také něco držel.

"To je jenom grilovací vidlice," ušklíbl se vlkodlak a dál si pana Tulipána nevšímal.

"Chceš vidět, jak rychle s tím dokážu hodit?" zamračil se na něj pan Tulipán.

Pan Zichrhajc se pokusil polknout, ale dostal se jen na půl cesty. Mrtví lidé, to věděl, se tak snadno zastrašit nedají, ke dveřím to bylo přinejmenším deset kroků, a ta vzdálenost jako by se s každým úderem srdce zvětšovala.

"Počkejte," zvolal. "Tohle je snad zbytečné, co říkáte? Proč se všichni neuvolníme? A poslyšte, rozhodně by se mi s vámi líp jednalo, kdybyste se převtělil do své normální podoby..."

"Žádný problém, bžíteli."

Vlkodlak zamrkal a oťásl se, ale jeho drápy ani na okamžik neopustily krk pana Zichrhajce. Chlupatý obličej se tak pokroutil, rysy natolik slévaly, že dokonce i pan Zichrhajc, kterého za jiných okolností podobné věci velmi bavily, opatrně odvrátil hlavu.

To mu umožnilo sledovat stín na stěně. Ten se proti všemu očekávání zvětšoval. A jeho uši právě tak.

"Nejakv odazkv?" zavrčel vlkodlak. Teď už mu zuby vážně překážely v řeči. Jeho dech páchl hůř než oblek pana Tulipána.

"Hm..." ozval se přiskrceným hlasem pan Zichrhajc, který stál na špičkách. "Myslím, že jsme nepřišli na to správné místo."

"Dak to jsmv tv."

U baru ukousl pan Tulipán velmi slyšitelně vršek lahve od piva.

Místnost se znovu naplnila rušným tichem kalkulujících myslí a osobních výpočtů možných zisků a ztrát.

Pan Tulipán si další láhev rozbil o čelo. Nezdálo se, že by v tomhle okamžiku věnoval přítomným nějakou zvláštní pozornost. Prostě se stalo, že měl náhodou v ruce láhev, kterou už víc nepotřeboval. Odložit ji na bar by vyžadovalo zbytečnou a komplikovanou koordinaci ruka - oko.

Přítomní zkorigovali své výpočty.

"Je to fůbec tl'ověk?" zamračil se vlkodlak.

"No, abychom si to tak vysvětlili, 'lidský' a 'člověk', to jsou jen slova," odpověděl pan Zichrhajc.

Cítil, jak se jeho chodidla pomalu opírají o zem, protože byl pozvolna spouštěn na podlahu.

"Myslím, že zas půjdeme," sondoval opatrně situaci.

"Tpvávň," souhlasil vlkodlak. Pan Tulipán zatím rozbil o pult sklenici s nakládanou zeleninou... přesněji řečeno s něčím, co bylo podlouhlé, buclaté a zelené, a pokoušel se nacpat si jednu z těch věcíček do nosu.

"Kdybysme chtěli zůstat, tak bychom klidně zůstali," oznámil opatrně pan Zichrhajc přítomným.

"Jasň. Ale vy chset otevít. A váš... kchamaát taky," přikývl krátce vlkodlak.

Pan Zichrhajc pomalu vycouval ke dveřím. "Pane Tulipáne, máme teď práci jinde," řekl. "Fuj, a vyndal byste si laskavě tu ztracenou okurku z nosu? Čeká se od nás, že se budeme chovat jako profesionálové!"

"To nejni vokurka!" ozval se hlas ze stínů.

Pan Zichrhajc byl až atypicky šťastný, když se za nimi zavřely venkovní dveře. Ke svému překvapení ale uslyšel, jak se zevnitř zasunuje závora.

"No, tak tohle jsme mohli zvládnout líp," prohlásil a oprášil si z oblečení chlupy a prach.

"A co teď?" podíval se na něj pan Tulipán.

"Je čas na plán ,B'."

"A proč -aně netlučem někoho tak dlouho, dokud nám neřekne, kde ten -anej pes je?" chmuřil se pan Tulipán.

"To je lákavé," přikývl pan Zichrhajc. "Ale to necháme až na plán ,C'."

"Vyprdnoutsenaně."

Oba se otočili.

"Zahnutý vokraje z mēlasy, sem jim říkal," pokračoval Starý Smrďa Rum, který se šoural přes ulici se štůskem Komety v jedné a koncem provázku, na němž si vodil svého nepopsatelného voříška, v druhé ruce. Pak si všiml Nové firmy.

"Harglegarlyup?" obrátil se k pánům. "Layarr-Bnipl Dáme panům noviny?"

Panu Zichrhajcovi se zdálo, že poslední věta, přestože byla vyslovena téměř stejným hlasem, měla poněkud neodbytnou kvalitu. A kromě toho ostatního dávala smysl.

"Máte nějaký drobný?" obrátil se na pana Tulipána a popleskal se po kapse.

"Vy si snad chcete jedny -aně koupit?" užasl jeho partner.

"Musíme vždycky brát v potaz místo a čas, pane Tulipáne. Místo a čas. Tady je to, pane."

"Tisíciletá ruka a krevety, vysratsenaně," odpověděl Rum a dodal: "Mnohé díky, gentlemani."

Pan Zichrhajc otevřel Kometu. "Tahle věc má -" zarazil se a zvedl noviny blíž k očím.

"Viděli jste tohoto psa?" četl. "Psst..." podíval se na Ruma.

"Prodáte těch věcí hodně?" zeptal se.

"Skvedlejte stránku, sem jim říkal. Jo, stovky."

A bylo to tady znovu, ten nejistý pocit, že jsou to dva hlasy.

"Stovky," opakoval pan Zichrhajc. Sklopil oči k psu provázejícímu prodavače novin. Vypadal tak trochu jako ten v novinách, ale většina teriérů se podobá jeden druhému. Každopádně tenhle byl na provázku. "Stovky," opakoval znovu a znovu si přečetl krátký článek.

Potřásl hlavou. "Myslím, že máme plán ,B'," řekl.

Kamelotův pes je od země upřeně pozoroval, dokud nevykročili ulicí.

"To bylo příliš blízko, než aby se mi to líbilo," řekl, když zahnuli za roh.

Starý Smrďa Rum odložil štůsek novin do louže vedle chodníku a vytáhl z kapsy svého bezedného kabátu studenou

uzenku.

Roztrhl ji na tři stejné díly.

Odměna za informaci o tomto psu - 25 tolarů

Mikulášovi se tohle moc nelíbilo, ale nakonec hlídka dodala docela dobrou kresbu psa a Mikuláš cítil, že udělat v tomto směru malé přátelské gesto není špatný nápad. Kdyby se náhodou ocitl v nějakých potížích, a k tomu ještě hlavou dolů, jistě by mu přišel vhod někdo, kdo by ho z nich vytáhl.

Přepsal trochu Patricijův příběh a dodal všechno, čím si byl opravdu jist, ale tolik toho zase nebylo. Sám sobě přiznával, že je v koncích.

Sacharóza dodala článek o zahájení provozu Informátora. Nad tím Mikuláš poněkud váhal, ale konec konců, novina to byla. Nemohli to jen tak ignorovat a zaplnilo to slušný kousek místa.

Kromě toho se mu velmi líbily úvodní řádky, v nichž se pravilo: Rádobyřival dávno zavedeného ankh-morporského listu, Komety, zahájil svou činnost na Třpytné ulici..."

"Začínáš v tom být vážně dobrá," prohlásil a podíval se k druhému stolu.

"Já vím," souhlasila. "Už vím, že když uvidím nahého muže, musím za každou cenu získat jeho jméno a adresu, protože..."

Mikuláš se k ní připojil jako druhý hlas a společně dokončili: "- jména prodávají noviny."

Opřel se a napil se onoho hrozného čaje, který vařili trpaslíci. Jen na okamžik měl velmi neobvyklý pocit štěstí.

Podivné slovo, pomyslel si. Je to jedno z těch slov, která popisují něco, co nevydává zvuky, ale kdyby to zvuk vydávalo, znělo by to přesně takhle. Štěstsstííí. Jako když se měkoučká pěnová pusinka pomalu rozpouští na horkém talíři.

Tady a teď byl volný. Noviny byly uloženy ke spánku, poskládány a jejich modlitby odříkány. Byly prostě hotovy. Mohl si chvilku odpočinout. Prodavači se začínali vracet pro další výtisky, nadávali, plivali na všechny strany a tlačili se dovnitř s celou škálou různých vozíků a kárek, na nichž dopravovali odebranou dávku novin na své prodejní místo. Je jasné, že za hodinu či dvě se bude nenasytný chťrán lisu dožadovat další potravy a on se bude muset znovu opřít do toho obrovského kamene a tlačit jej vzhůru do kopce jako ten hrdina z mytologie... Jak on se to vlastně jmenoval?

"Jak se jmenoval ten hrdina, který musel za trest valit obrovský kámen nahoru do kopce a pokaždé, když se mu ho podařilo dostat až nahoru, kámen se mu skulil zpět a on začínal znovu?" zeptal se.

Sacharóza ani nezvedla obličej od práce. "Chlap, co potřebuje kolečko?" odsekla a zbytečně energicky čmárala do papíru před sebou.

Mikuláš by musel být hluchý, aby nezachytil v jejím hlase tón člověka, který dělá něco velmi nepříjemného.

"Na čem pracuješ?" zajímal se.

"Zpráva z obnovující schůze Spolku ankh-morporských akordeonistů," odpověděla a dala se do rychlého psaní.

"A je na tom snad něco v nepořádku?"

"Ano. Interpunkce. Žádnou to nemá. Myslím, že bychom si měli objednat bedýnku čárek navíc."

"Tak proč se tím unavuješ?"

"Šestadvacet lidí je tam zmíněno jménem."

"Harmonikářů?"

"Jo."

"Nebudou si stěžovat?"

"Nikdo je ke hraní na harmoniku nenutil. Jo, a taky byla velká bouračka na Broad Wayi. Převrátil se tam vůz a na ulici se vysypalo několik tun mouky. To zavínalo, že se začali vzpínat koně a převrátili tak dvoukolák čerstvých vajec a díky tomu se zvrhnul třetí vůz, který vyhlídl třicet konvic mléka... Co by sis myslel o takovémhle titulku?"

Pozvedla kus papíru, na němž byl nápis:

VE MĚSTĚ ZADĚLÁNO
NA NEJVĚTŠÍ KOLÁČ!!

Mikuláš se na okamžik zamyslel. Ano, bylo v tom tak nějak všechno. Smutný pokus o humor měl přesně tu správnou míru. Byla to přesně ta věc. Přesně ta věc, která vyvolá kolem stolu paní Arkánové spoustu veselí.

"Vypusť ten druhý vykřičník a bude to skvělé," přikývl. "Jak ses o tom doslechla?"

"No, zastavil se tady policista Cvikl a řekl mi o tom," sklopila Sacharóza oči. Začala nejistě přehazovat papíry na svém stole. "Myslím, že pro mě má tak trochu slabost, abych řekla pravdu."

Malý, a proto nehlídaný kousek Mikulášova ega najednou doslova zmrzl. Jak se zdálo, celá přešlá mladých mužů s potěšením vyprávěla Sacharóze různé věci. Slyšel sám sebe, jak říká: "Elánus si nepřeje, aby s námi kterýkoliv z jeho mužů mluvil."

"No dobře, já vím, ale to, že mi vyprávěl o spoustě rozbitých vajec, se snad nepočítá, ne?"

"Snad ne, ale..."

"A navíc, copak já s tím můžu něco dělat, když mi mladí muži chtějí vyprávět různé věci?"

"Asi ne, ale..."

"No, myslím, že je to pro dnešek všechno," zazívala Sacharóza. "Půjdu domů."

Mikuláš vstal tak rychle, že si o hranu stolu odřel obě kolena. "Já tě doprovodím," nabídl se.

"Dobrý bože, vždyť už bude skoro čtvrt na devět," podivila se Sacharóza a oblékla si kabát. "Proč vlastně ještě pracujeme?"

"Protože tiskařský lis nikdy nespí," odpověděl jí Mikuláš.

Když vyšli na tichou ulici, zapřemýšlel Mikuláš, zda měl lord Vetinari pravdu, když o tiskařském lisu mluvil. Na tom stroji bylo něco... neodolatelného. Byl jako pes, který na vás zíral, dokud jste ho nenakrmili. Mírně nebezpečný pes. Pes pokouše člověka, pomyslel si. Jenže to není žádná novinka. To je stará věc.

Sacharóza mu dovolila, aby ji doprovodil na konec ulice, kde ho zastavila.

"Dědeček by měl jistě potíže, kdyby tě se mnou někdo viděl," vysvětlovala. "Já vím, že je to hloupé, ale... to ti sousedé, víš? A ta záležitost s cechem..."

"Já vím. Hm."

Chvilku se dívali jeden na druhého a vzduch na okamžik ztěžkl.

"Tedy, podívej, nevím, jak bych to řekl," ozval se po chvilce Mikuláš, protože věděl, že to musí být dříve či později řečeno, "ale musím ti říct, že přestože jsi velmi krásná a přitažlivá dívka, nejsi můj typ."

Vrhla na něj ten nejstarší pohled, jaký kdy viděl, a řekla: "No, tak to je jasná a rozumná řeč a já bych ti za ni ráda poděkovala."

"Víš, prostě mě napadlo, že když my dva celé dni pracujeme spolu -"

"Ne, já jsem vážně ráda, že to jeden z nás konečně řekl," zavrtěla hlavou. "A s tím, jak to se slovíčky umíš... Vsadila bych se, že na tebe děvčata stojí ve frontě, že mám pravdu? Tak se uvidíme zítra."

Díval se, jak odchází ulicí k jejich domu. Po několika vteřinách se v horním okně rozsvítila lampa.

Díky tomu, že běžel, jak nejrychleji dokázal, dorazil do penzionu dost pozdě na to, aby si vysloužil Pohled paní Arkánové, ale ne tak pozdě, aby nebyl připuštěn ke stolu; ti kteří přišli opravdu pozdě, museli sníst svou večeři u stolu v kuchyni.

Dnes večer bylo k jídlu karí. Jednou z velmi zvláštních věcí v kuchyni paní Arkánové bylo, že jste dostávali mnohem víc zbytků než původních jídel. Tedy přesněji řečeno, u stolu paní Arkánové se servírovalo mnohem víc jídel, která jsou v povědomí jedlíků zakotvena jako jídla vyráběná ze zbytků včerejšího masa*, než jídel, z nichž mohly tyto zbytky pocházet. Byly to různé husté omáčky se zbytky masa, zapečená zelenina nebo bramborová kaše s masem, karbanátky, rizota, fáše, karí, kebaby a mnoho dalších.

Karí bylo dosti zvláštní, protože paní Arkánová považovala cizí a zvláště orientální země za něco stejně neslušného jako intimní části těla, a proto přidávala koření do karí velmi malou lžičkou v obavě, aby si lidé po jeho požití nezačali trhat oděv z těla a provádět něco velmi... orientálního. Zdálo se, že hlavními složkami jsou turín, rozmočené hrozinky, chutnající po dešťové vodě, a zbytky jakéhosi studeného skopového, i když si Mikuláš nedokázal vzpomenout, kdy měli to původní skopové.

Ostatní nájemníky ovšem ani nenapadlo o tom přemýšlet. Paní Arkánová dávala velké přídavky a většina nájemníků patřila k lidem, kteří posuzovali kulinářskou dokonalost podle množství, jež našli na talíři. Možná, že to nechutnalo nijak úzasně, ale do postele jste šli s plným žaludkem a to bylo ze všeho nejdůležitější.

V tu chvíli se právě kolem stolu pobíraly události dnešního dne. Pan Šmicnutý, jako strážce komunikačního ohně, přinesl Informátora i obě vydání Komety.

Všeobecně se odsouhlasilo, že Informátor je mnohem zajímavější, i když paní Arkánová je upozornila, že článek o hadech se nehodí k jídelnímu stolu a novinám že by se nemělo dovolit lidem takhle děsit. Nicméně děšť brouků a podobné historky plně potvrzovaly představy přítomných o vzdálených krajích.

Staré zprávy, pomyslel si Mikuláš, zatímco obratně pitval jednu z hrozin. Jeho lordstvo mělo pravdu. Lidé nechtějí novinky, ale staré zprávy, a proto je třeba říkat to, co už si ověřili, o čem vědí, že je to pravda...

Nájemníci paní Arkánové všeobecně usoudili, že je Patricij velmi rafinovaný. Společnost kolem stolu se shodla, že "oni" jsou všichni stejní. Pan Větroměj řekl, že ve městě zavládl zmatek a že by se měly udělat nějaké změny. Pan Luftpump prohlásil, že on sice nemůže mluvit za město, ale podle toho, co slyšel, tak v poslední době nějak podezřele ožil obchod s drahými kameny. Pan Větroměj se ozval, že takové věci jsou obyčejným lidem fuk. Pan Náchylka projevil názor, že hlídka by nedokázala najít ani vlastní zadek, natož zločince, a mnoho nechybělo a byl by si za to prohlášení vysloužil na zbytek večera místo u kuchyňského stolu. Dále bylo odsouhlaseno, že to Vetinari zkrátka udělal a že by se s ním měl udělat krátký proces. Hlavní chod byl dojeden ve 20.45 a byl následován švestkami v ostudně řídkém pudinku. Pan Náchylka dostal za trest o nějakou tu švestku méně.

Mikuláš odešel do svého pokojíku brzo. Už si na kuchyni paní Arkánové zvykl, ale nic, snad s výjimkou chirurgického zákroku, by ho nedokázalo přinutit, aby přišel na chuť její kávě.

Ležel ve tmě na úzkém lůžku (paní Arkánová dávala nájemníkům jednu svíčku týdně a on si pro spoustu ostatních starostí zapomněl další koupit) a pokoušel se přemýšlet.

Pan Kosopád přešel po podlaze prázdné plesové síně a jeho kroky suše klapaly na prastaré parketové podlaze.

S mírně napjatými nervy zaujal své postavení v kruhu svíček. Jako zombie byl vždycky v přítomnosti ohně poněkud nedůtklivý.

Odkašlal si.

"Nuže?" ozvalo se jedno křeslo.

"Toho psa nenašli," odpověděl pan Kosopád. "Ve všech ostatních směrech, a to musím zdůraznit, odvedli výtečnou práci."

"Jak zlé by to mohlo být, kdyby ho našla hlídka?"

"Pokud tomu rozumím, ten pes už je opravdu velmi starý," odpověděl pan Kosopád křeslu poněkud oklikou. "Dal jsem panu Zichrhajcovi příkaz, aby ho hledal, ale obávám se, že se jim nepodaří tak snadno proniknout do městského psiho podsvětí."

"Vždyť tam žijí další vlkodlaci, nebo ne?"

"To jistě," přikývl pan Kosopád. "Jenže ti jim nepomohou. Je jich jen pár a seržantka Angua z hlídky je velmi důležitou osobností vlkodlačí komunity. Nepomohou cizincům, protože ona by na to přišla."

"A poštvala by na ně hlídku?"

"Myslím, že ta by se hlídkou vůbec nezdržovala," odpověděl Kosopád.

"Ten pes už je asi v nějakém trpasličím hrnci s gulášem," ozvalo se další křeslo. Zazněl všeobecný smích.

"Kdyby se náhodou něco zvrtilo..." pokračovalo prostřední křeslo, "koho ti dva znají?"

"Znají jen mě," odpověděl pan Kosopád. "Ale na vašem místě bych si nedělal žádné starosti. Elánus pracuje přesně podle předpisů."

"Já jsem měl vždycky dojem, že je to násilnický a vztekly chlap," podivilo se jiné křeslo.

"To je pravda. A protože to o sobě moc dobře ví, vždycky se přísně drží předpisů. Každopádně setkání cechů proběhne zítra."

"Kdo bude nový Patricij?" zajímalo se několik křesel najednou.

"To by pravděpodobně mělo vyplynout z opatrné diskuse a uvážlivého posouzení všech jednotlivých názorů," odpověděl pan Kosopád. Jeho hlas se pohyboval po namazaných kolejničkách.

"Pane Kosopáde?" ozvalo se náhle střední křeslo.

"Prosím?"

"Tohle na nás nezkoušejte. Bude to Skřuska, že?"

"Pan Skřuska je v očích mnoha vedoucích osobností města velmi přijatelnou možností," odpověděl právník.

"Výborně."

Zatuchlý vzduch se naplnil nevyřčenými slovy a větami.

Absolutně nikdo nemusel říkat: Většina mocných tohoto města vděčí za své postavení Patricijovi.

A nikdo neodpověděl: Jistě, jenže ti muži, kteří touží po moci, považují vděčnost za vadu na vlastní kráse. Muži, kteří touží po moci, mají sklony brát věci především tak, jak jsou. Nikdy by se Vetinariho nepokusili sesadit, ale když už je jednou pryč, budou praktičtí.

Nikdo neřekl: Je tady někdo, kdo by za Vetinariho ztratil slovo?

Ticho odpovědělo: Ale jistě, každý přece. Říkali by věci jako: "Chudák, ale to to neustálé napětí v jeho funkci, že... znáte to." Nebo by říkali: "Jo, tichá voda břehy mele..." A další: "To je ono... měli bychom ho zavřít někam, kde by nemohl ublížit ani sobě, ani jiným, nemyslíte?" A tanten vzadu: "Možná, že by to spravila nějaká malá socha někde na okraji města...?" A ten první zase: "To poslední, co pro něj můžeme udělat, je, že odvoláme hlídku, aby mu dali pokoj, to mu asi dlužíme." A: "Musíme myslet na budoucnost." A tak se věci tiše a klidně změní. Žádný rozruch a velmi málo zmatků.

Nikdo neřekl: Vražda osobnosti. Jaký skvělý nápad! Obyčejná vražda se jednou provede a je vyřízená, ale tahle se opakuje den za dnem.

Pak se ozvalo jedno z křesel: "Napadlo mě, jestli lord Odkraglii nebo snad pan Tichošlap -"

Jiné křeslo mu skočilo do řeči: "Ale to snad ne! Proč by měli? Takhle je to mnohem lepší."

"To je pravda. Pan Skřuska je muž vzácných vlastností."

"A potrpí si na rodinu."

"A naslouchá prostým lidem."

"No, snad ne jen prostým lidem, doufám."

"Ne, to jistě ne. Je velmi otevřen i jiným názorům. Samozřejmě, pokud pocházejí od dobře informovaných... skupin."

"No, ten bude potřebovat rad spoustu."

A nikdo neřekl: Je to prostě užitečný idiot.

"Každopádně... Hlídku se musí pořádně usměnit."

"Elánus bude dělat, co se mu řekne. Musí to udělat. Skřuska bude stejně legální volba, jako byl Vetinari. Elánus je ten typ člověka, který potřebuje nadřízeného, protože to mu poskytuje legitimitu."

Kosopád si odkašlal. "Je to všechno, gentlemani?"

"A co tahle Ankh-morporská Kometa?" ozvalo se třetí křeslo. "Nenarůstá nám tady tak trochu problém?"

"Lidi to považují za zábavné," odpověděl pan Kosopád. "A nikdo to nebere vážně. Informátor už prodá dvakrát víc výtisků než Kometa, a to je na trhu první den. Navíc Kometa je téměř bez prostředků. Ach ano, a mají potíže s papírem."

"V Informátorovi byl skvělý článek o té ženě a hadovi," ozvalo se krajní křeslo.

"Opravdu?" pozvedl obočí pan Kosopád.

Křeslo, které se poprvé zmínilo o Kometě, však mělo evidentně něco na mysli.

"Byl bych šťastnější, kdyby se tam zastavilo pár šikovných mládenců a ten jejich lis rozbili."

"To by přilákalo pozornost," odporovalo křeslo. "A Kometa chce přitahovat pozornost. Ten..., co to píše, touží po tom, aby si ho všimli."

"No dobrá, když na tom trváte."

"Trvat na něčem..., to by mě ani nenapadlo, ale Kometa zanikne," řeklo křeslo a bylo to to křeslo, kterému ostatní křesla naslouchala. "Ten mladík je navíc idealista. Musí jednou poznat, že to, co bývá ve veřejném zájmu, většinou nebývá totéž, o co se veřejnost zajímá."

"Řekněte to ještě jednou?"

"Tím jsem měl na mysli, pánové, že lidé si o tom mladíkovi pravděpodobně myslí, že dělá skvělou práci, ale stejně si kupují Informátora. Tam mají mnohem zajímavější novinky. Řekl jsem vám už někdy, pane Kosopáde, že lež oběhne svět dříve, než si pravda stačí natáhnout boty?"

"Mnohokrát, pane," přikývl Kosopád a klasická diplomatická tónina se pro tentokrát z jeho hlasu jaksi vytratila. Uvědomil si to a dodal: "Velmi cenný vhled do tak složité záležitosti."

"Dobrá." Nejdůležitější křeslo si mírně popotáhlo. "Nespouštějte oči z našich... zaměstnanců, pane Kosopáde."

Půlnoc. Omův chrám na ulici Malých bohů. V sakristii hoří jediná svíce. Byla to velká svíce v těžkém, ozdobném svícnu a svým způsobem vysílala modlitbu k nebesům. Ta modlitba z Evangelia podle Lotra zněla: Nechť nás nikdo nepřistihne při krádeži těchto předmětů.

Pan Zichrhajc se přehraboval ve skříní.

"Nemůžu najít nic ve vaší velikosti," oznamoval přes rameno. "Vypadá to, jako kdyby... Ale ne, to je přece kadidlo na vykuřování, to se pálí!"

Tulipán kýchl a ohodil protější stěnu úlomky santalové pryskyřice.

"Taky jste mi to mohl -aně říct dřív," zamumlal.

"To už jste zase na tom svinstvu? Na tom čističi na sporáky a trouby?" řekl pan Zichrhajc hlasem plným výčitky.

"Chci, abyste byl soustředěný, rozumíte? Takže: jediná věc, která tady je a mohla by vám trochu pasovat, je -"

Dveře se se zaskřípěním otevřely a do místnosti vešel postarší drobný kněz. Pan Zichrhajc instinktivně popadl velký svícen.

"Dobrý den? Přišli jste sem na půlnoční bohoslužbu?" řekl kněz a zamrkal v silném světle.

Tentokrát to byl pan Tulipán, kdo chytil pana Zichrhajce za paži, v níž zvedal těžký svícen.

"Zbláznil jste se? Co vy jste to za člověka?" zabručel nechápavě.

"Co? Ale my ho přeci nemůžeme..."

Pan Tulipán vytrhl stříbrný svícen z ruky svého partnera.

"Ale no tak... podívejte na tu -anou věcičku pořádně, jo?" chrchlal bez ohledu na užaslého kněze.

"Vždyť je to pravej Gešeftto! Pět set let starej! Podívejte se na tu dokonalou rytinu tady na tom zhasínáčku, no? Pch, ale pro vás to není nic jinýho než -anejch pět liber stříbra, co!"

"To tedy ne," ozval se poněkud roztřeseným hlasem starý kněz, jehož mozek stále ještě nedokázal chytit krok s ostatními, "abyste věděl, je to Žebrospor."

"Co, ten jeho zák?" ozval se pan Tulipán a oči se mu údivem přestaly protáčet. Obrátil svícen vzhůru nohama a podíval se na jeho základnu. "No jo, má pravdu! Tady je Gešefttova značka, ale je přeražená malým ,ž'. Tak to je poprvé, co vidím nějaký jeho -aný časný dílo. Ve zpracování stříbra byl lepší než ten jeho -anej učitel. Je hloupý, že měl tak pitomý jméno. Víte, jakou má ta věcička cenu, reverende?"

"No, mysleli jsme, že takových nějakých sedmdesát tolarů," odpověděl kněz s výrazem nejisté naděje. "Dostali jsme ji s dvoukolákem starého nábytku, který chrámu odkázala jedna stará paní. Nenechali jsme si ho kvůli ceně, ale spíš ze sentimentálních důvodů..."

"A tu krabici, do níž se ukládal, už náhodou nemáte?" zajímal se pan Tulipán, který stále ještě obracel svícen v rukou.

"On na ně dělal neuvěřitelná pouzdra, něco jako -aný dárkový balení. Z třešňového dřeva."

"Hm... ne, myslím, že ten už u toho ani nebyl..."

"-aná škoda!"

"A... má pořád ještě nějakou cenu? Myslím, že někde máme ještě jeden."

"Kdybyste našli opravdového sběratele, tak by za něj mohly být nějaké čtyři tisíce tolarů," odpověděl bez zaváhání pan Tulipán. "Ale jestli máte fakticky pár, tak by to mohlo udělat až dvanáct tisíc. V současný době je Žebrospor hodně v módě."

"Dvanáct tisíc!" vyjekl starý kněz. V očích mu zahořel smrtelný hřích.

"Možná i víc," přikývl pan Tulipán. "Je to... překrásný kousek. Cítím se velmi poctěn, že jsem ho viděl." Pak se s kyselým obličejem obrátil k panu Zichrhajcovi. "A vy jste ho chtěl použít jako obyčejnej -anej tupej předmět."

Odložil svícen uctivě na stůl sakristie a ještě ho pečlivě přešetřil rukávem. Pak se otočil a udeřil kněze pěstí přes hlavu. Stařík se s tichým povzdechem složil jako domek z karet.

"A oni to tady mají uložené v nějaké -ané skříní," zavrtěl hlavou pan Tulipán. "Z toho by se jeden -aně vztekнул!"

"Chcete si to vzít s sebou?" zeptal se pan Zichrhajc a cpal oblečení do pytle.

"Houby, většina překupníků v širém okolí by ty svícny okamžitě roztavila na stříbro," zavrtěl hlavou pan Tulipán.

"Něco takového bych si nikdy nevzal na svědomí. Pojdme najít toho -anýho psa a vypadnem z tohohle -anýho smetiště, co říkáte? To město mě vyloženě skličuje."

Mikuláš se obrátil na bok, probudil se a rozšířenýma očima se zadíval na strop.

O dvě minuty později sešla dolů do kuchyně paní Arkánová vyzbrojená lampou, pohrabáčem a svými kulmovacími kleštěmi. Tahle kombinace, jak byla přesvědčena, by jí zajistila převahu nad každým vetřelcem, s výjimkou člověka se železným žaludkem.

"Pane ze Slova! Co to děláte? Vždyť je půlnoc!"

Mikuláš zvedl hlavu, ale pak pokračoval v otevírání skříněk. "Omlouvám se, že jsem převrátil tu pánev, paní Arkánová. Zaplatím vám všechny škody. Ale teď mi řekněte, kde máte váhy?"

"Váhy?"

"Váhy! Kuchyňské váhy!"

"Pane ze Slova, já -"

"Tak kde jsou ty zatracené váhy, paní Arkánová!" zvýšil Mikuláš v zoufalství hlas.

"Pane ze Slova! Styďte se!"

"Osud celého města visí na vážkách, paní Arkánová!"

Odmítavě pohoršený výraz ve tváři paní Arkánové nahradil nezastřený úžas. "Co, na těch mých?"

"Ano! Ano! To je docela dobře možné!"

"No tedy... ve spíži vedle pytle s moukou. A celého města, říkáte?"

"To je skutečně možné!" Mikuláš cítil, jak mu kabát na jedné straně poklesl, když si do kapsy nacpal velké mosazné váhy.

"Použijte na ně ten starý pytel na brambory," nabádala ho paní Arkánová, teď zcela ovládána událostmi.

Mikuláš popadl pytel, nacpal do něj váhy a rozeběhl se ke dveřím.

"I univerzita a řeka a všechno?" zeptala se domácí nervózně.

"Jistě! Samozřejmě!"

Paní Arkánová bojovně vysunula čelist. "Dobrá. Ale pak je opravdu pečlivě vypláchněte, ano?" zavolala za jeho vzdalujícími se zády.

Mikulášův krok se zpomalil už na konci první ulice. Velké kovové kuchyňské váhy a celá sada závaží se nenosí snadno.

Ale v tom byl ten vtip, nebo ne? Váha! Kousky cesty běžel a kousky šel a táhl svůj náklad mrazivou mlhavou nocí, až dorazil na Třpytnou ulici.

Na budově Informátora pořád ještě svítila světla. Jak dlouho potřebujete zůstat vzhůru, když si můžete novinky vymýšlet? pomyslel si Mikuláš. Ale tohle je skutečné. Dokonce těžké.

"Prosím, vzbudte pana Dobrohora. Musíme připravit další vydání! A mohli byste mi někdo půjčit deset tolarů?"

Dobrohorovi, který ze sklepa vylezl sice v noční košili, ale s helmici na hlavě, nějakou chvíli trvalo, než zjistil, co a jak.

"Ne, deset tolarů," zavrtil hlavu Mikuláš a vysvětlil svůj plán nevěřícím trpaslíkům. "Deset tolarových mincí. Ne deset tolarů v penězích."

"Proč?"

"Abych zjistil, kolik váží sedmdesát tisíc tolarů!"

"Ale my nemáme sedmdesát tisíc!"

"Podívejte, stačila by nám i jediná tolarová mince," vysvětloval Mikuláš trpělivě. "Deset tolarů nám jen umožní být přesnější, to je všechno. Dokážu to z toho vypočítat."

Nakonec našli deset tolarových mincí v trpasličí pokladničce a zvážili je. Pak si Mikuláš nalistoval nepopsanou stránku ve svém zápisníku a sklonil hlavu nad horečnatými výpočty. Trpaslíci ho slavnostně pozorovali, jako by prováděl nějaký složitý alchymistický experiment. Nakonec zvedl hlavu od čísel a v očích mu zadoutnala objevná záře.

"Je to skoro jedna třetina tuny," prohlásil. "Tolik by vážilo sedmdesát tisíc tolarových mincí. Předpokládám, že skutečně dobrý kůň by to unesl a k tomu ještě jezdec, jenže... Vetinari chodí s hůlkou, viděli jste ho sami. Jemu by to trvalo věčně, než by toho koně naložil, a i kdyby se mu podařilo utéct, cestoval by hrozně pomalu. Na to už Elánus musel taky přijít. Řekl přece, že všechna ta fakta jsou hloupá fakta!"

Dobrohor se postavil před řadu písmovek. "Až budeš připravený, šéfe, tak můžeme!"

"Tak dobrá..." začal Mikuláš. Znal fakta, ale co z těch faktů vyplývalo.

"Takže... vysadte titulky: 'Kdo zasklil lorda Vetinariho?' a pak začneme článek... é..." Mikuláš pozoroval Dobrohorovy ruce, které poletovaly mezi příhrádkami písmovky. "Tedy... ehm... 'Ankh-morporská hlídka teď předpokládá, že na celém... na palácovém!... tom... no..."

"Zmatku?" nadhodil Dobrohor.

"Ne."

"Incidentu?"

"...útoku, ke kterému došlo v úterý ráno, se podílela přinejmenším ještě jedna osoba." Mikuláš čekal, dokud ho trpaslík v kovu nedostihl. Mikuláš zjišťoval, že dokáže čím dál tím snáze číst slova, která Dobrohorovi vznikala pod rukama, jak prsty přeskakovaly z oddílu do oddílu: p-ř-i-n-e-j-t-e-n-...

"Máte tam, t' místo 'm'," upozornil.

"Aha ano. Omlouvám se. Tak dál."

"Ano... ,všechno ukazuje na to, že nejenže lord Vetinari nespáchal útok na svého úředníka, ale pravděpodobně odhalil nějaký podivný zločin'."

Ruka poletovala nad příhrádkami... p-o-d-i-v-n-ý mezera z-l-o-...

Ruka se zastavila.

"A jsi si tím jistý?" podíval se na Mikuláše Dobrohor.

"Nejsem, ale je to stejně dobrá teorie jako každá jiná," pokrčil Mikuláš rameny. "Toho koně nenaložil člověk, který by na něm chtěl utéct, ale ten, kdo chtěl, aby ho našli. Někdo měl nějaký plán, a ten se zvrtnul. To je jedna z těch věcí, jimiž si jsem jistý. Dobrá... tak nový odstavec. 'Kůň ve stáji byl naložen třetinou tuny v mincích, ale Patricij ve svém současném zdravotním stavu -"

Jeden z trpaslíků zapálil pod kotlíkem s písmovinou. Další rozmítal sazbu včerejšího vydání. Místnost znovu ožívala.

"To je půl stránky a hlavní titul," zabručel Dobrohor, když Mikuláš skončil. "To by mělo s lidmi otřást. Chceš k tomu přidat ještě nějaké další články? Slečna Sacharóza napsala nějaký článek o plese lady Žralounové a máme několik krátkých zajímavostí."

Mikuláš zazíval. Jak se zdá, v posledních dnech mu není souzeno pořádně se vyspat.

"Dejte to tam," přikývl.

"A pak je tady ta semaforová zpráva z Lancre, která přišla potom, co jsi odešel domů," pokračoval trpaslík. "To nás stálo dalších padesát pencí za rychlého posla. Pamatuješ si, že jste dnes odpoledne odeslal semaforovou zprávu? O hadech?" dodal, když spatřil nechápavý výraz na Mikulášově tváři.

Lancreský král už také pochopil, že semaforové správy se účtují od slova, a ovládl potřebnou řeč.

ZENY Z LNCR NERODI HADY STOP DETI ROZENE TENTO MESIC VILEM TKADLEC KONSTANTA DOSKAR KATASTROFA POVOZNIK STOP KOMPLET RUCE NOHY VSECKO STOP ZADNE SUPINY TESAKY

"Ahá! A máme je!" vykřikl Mikuláš. "Dejte mi pět minut a dám o tom dohromady článek. Brzo uvidíme, zda dokáže meč pravdy porazit draka lži!"

Bodoni na něj vrhl laskavý pohled. "Neříkal jste, že lež oběhne svět dřív, než si pravda stačí about boty?"

"Ale tohle je pravda!"

"Vážně? A kde má ty boty?"

Dobrohor kývl na ostatní trpaslíky, kteří posedávali v dílně a zívali. "Vraťte se do postelí, mládenci. Já to tady nějak zvládnu."

Díval se, jak mizí po žebříku ve sklepě. Pak si sedl na stoličku, vytáhl z kapsy malou stříbrnou krabičku a otevřel ji.

"Šňupeček?" řekl a nabídl krabičku Mikulášovi. "Nejlepší věcička, jakou jste vy, lidi, kdy vymysleli. Watsonův Červený Přismahlý. Pěkně vyčistí hlavu. Ne?"

Mikuláš zavrtěl hlavou.

"Proč to všechno děláš, pane ze Slova?" zeptal se Dobrohor, když každou nosní dírkou nasál obrovské množství tabáku.

"Co jako myslíte?"

"Abys pochopil, tím neříkám, že to neobdivujeme, rozumíš," pokračoval Dobrohor. "Zaručuje nám to pořád ještě slušné peníze. Příjmy z ostatních prací rychle vysychají. Vypadá to, že kdejaká rytecká dílna dostala povolení k tisku. Jediné, čeho jsme dosáhli, bylo, že jsme dali těm mladým budižkničím šanci, odrazový můstek. A oni nás nakonec dostanou. Mají totiž za sebou peníze. Víš, proč bych ti to nakonec neřekl, ale někteří mládenci už mluví o tom, že prodají své podíly a vrátí se do olovených dolů."

"To nesmíte udělat!"

"Já tě chápu," přikývl Dobrohor, "ty tím chceš říct, že by tě velmi mrzelo, kdybychom to udělali. Jenže my jsme si odkládali peníze, a tak by se nám mělo dařit docela dobře. Kromě toho by se nám jistě snadno podařilo střelit lis a vybavení dílny. Takže bychom si ještě pořád mohli domů odvézt slušnou částku peněz. A o to tady přece šlo. O peníze. Proč to ale děláš ty?"

"Já? Protože -" Mikuláš se zarazil. Pravda byla, že on nikdy nic dělat nechtěl. Za celý život neudělal tak vážné rozhodnutí. Jedna věc prostě a jednoduše vedla k druhé a pak už musel krmit tiskový lis. I teď stroj čekal. Člověk tvrdě pracoval, aby naplnil tu nenasytnou obludu, a stačila hodinka dvě, a ta nejen že byla znovu hladová, ale v okolním světě mřela všechna vaše slova do sudu číslo dva na dvoře Jindry Močky. A to byl jen začátek všech obtíží. Najednou měl pevné zaměstnání s pravidelnou pracovní dobou, a přece cokoliv udělal, bylo asi tak skutečné a trvanlivé jako pískový hrad na pláži v místech, které denně zaplavuje příliv.

"Já nevím," připustil. "Hlavní důvod je asi v tom, že nejsem dobrý v ničem jiném. A teď už si ani nedokážu představit, že bych dělal něco jiného."

"Slyšel jsem, že vaše rodina sedí na hrnci peněz."

"Pane Dobrohor, já jsem zbytečný. Byl jsem vychován a vzdělán k tomu, abych byl neužitečný. Od nás se vždycky čekalo, že se budeme poflakovat kolem, dokud se někde v okolí nerozpoutá válka, v níž bychom se mohli dát hrdinsky zabít. Jediné, v čem jsme byli vždycky dobří, byla naše tvrdohlavost. Když už jsme se něčeho chytili, tak jsme se toho drželi. Hlavně nápadů."

"Jenže ty ses s tím moc daleko nedostal."

"Podívejte, já nepotřebuju, abyste se mnou vedl srdečný rozhovor, chápete? Můj otec není příjemný člověk. Mám vám načrtnout obrázek? On nemá nijak v lásce mě a já nemám zvlášť v lásce jeho. Když už ale o tom mluvíme, on nemá rád nikoho. Zvláště ne trpaslíky a trolly."

"Neexistuje zákon, který by říkal, že musíš mít rád trpaslíky nebo trolly," zavrtěl hlavou pan Dobrohor.

"To je pravda, ale na to, jak je nemá rád on, by zákon být měl."

"Aha. Tak teď jsi mi konečně ten obrázek načrtl."

"Možná jste slyšel výraz „nižší rasa“?"

"A teď jsi mi ho i vybarvil."

"Kvůli tomu dokonce už ani nežije v Ankh-Morporku. Říká, že je znečištěný."

"Je to bystrý pozorovatel."

"Ne, já tím myslel -"

"Ale jdi, já přece vidím, co jsi tím myslel," přerušil ho Dobrohor. "Už jsem se s lidmi, jako je on, taky potkal."

"Říkal jste, že jste to všechno dělali kvůli penězům?" zeptal se Mikuláš. "Je to pravda?"

Trpaslík kývl hlavou ke slítkům olovnaté písmoviny, uloženým v úpravných hromádkách vedle lisu. "Chtěli jsme proměnit olovo ve zlato," odpověděl. "Olova máme dost, ale potřebovali bychom to zlato."

Mikuláš si povzdychl. "Můj otec vždycky říkal, že zlato je to jediné, na co dokážou trpaslíci myslet."

"No a to je hodně blízko pravdě." Trpaslík si dal další šňupec. "Jenže v jednom se lidé mylí... Podívej, když bude nějaký člověk myslet jen na své zlato, tak to bude skrbík a lakomec. Když na zlato myslí trpaslík, tak je to jenom trpaslík. To je prostě něco jiného. Jak říkáte těm černým lidem, kteří žijí v Jakazačistánu?"

"Já nevím, jak jim říká můj otec, ale já jim říkám 'ti lidé z Jakazačistánu'."

"Vážně? Dobrá, tak já slyšel, že tam existuje nějaký kmen, kde než se muž ožení, musí zabít leoparda a dát jeho kůži své nastávající. U nás je to něco podobného. Trpaslík potřebuje zlato k tomu, aby se mohl oženit."

"Co... to jako věno? Ale já myslel, že trpaslíci nerozlišují mezi..."

"Ne ne, když se dva trpaslíci berou, kupují navzájem svého partnera od jeho rodičů."

"Kupují ho? Jak můžete kupovat lidi?"

"Vidiš, chlapče? Zase to kulturní nedorozumění. Vychovat trpaslíka do věku dospělosti, kdy se může ženit či vdávat, stojí spoustu peněz. Jídlo, oblečení, kroužková zbroj... To všechno se za roky počítá. Zaslouží si to nějakou náhradu. Vždyť konec konců dostává ten druhý trpaslík velmi cenné zboží. A to se musí zaplatit ve zlatě. To je prostě tradice. Nebo v drahém kamení. I to je přijatelné. Určitě už jsi slyšel to rčení 'měl cenu své váhy ve zlatě'? Samozřejmě, že když trpaslík pracoval pro své rodiče, tak se to také ukáže na váze celkového ohodnocení. A trpaslík, který manželství odkládá příliš dlouho..., tak tomu jistě dluží spousta přátel peníze a - ale ty se na mě pořád tak legračně díváš, mladíku!"

"To jen proto, že my to takhle neděláme..." zamumlal Mikuláš.

Dobrohor na něj vrhl ostrý pohled. "Že ne? Vážně ne? A co používáte vy místo zlata?"

"Hmmm... asi vděčnost, myslím," odpověděl Mikuláš. Byl by rád tenhle rozhovor ukončil. Hned teď. Měl dojem, že kráčí po ošidné půdě.

"A jak se dá vděčnost spočítat?"

"No, to není... jako taková se vlastně..."

"Nezpůsobuje to potíže?"

"Občas."

"Aha. No, my taky známe vděčnost. Ale díky tomu našemu způsobu nový pár začíná nový život ve stavu... g'draka... é... jsou svobodní, nezatížení závazky, ničím, jsou to noví trpaslíci. Pak jim mohou jejich rodiče dát velký svatební dar, třeba mnohem větší, než bylo věno. Ale to už je jen záležitost mezi trpaslíkem a trpaslíkem, věc lásky a úcty, a ne záležitost mezi dlužníkem a věřitelem..., i když musím říct, že lidská slova nejsou k popisu těchto věcí zrovna nejlepší. U nás to ale funguje. A funguje to už celá tisíciletí."

"Víte, člověku to zní tak trochu... chladně a neosobně," odpověděl Mikuláš.

Dobrohor na něj vrhl další odhadující pohled.

"To jako myslíš v porovnání s tím, jak vřelým a úžasným způsobem řeší podobné záležitosti lidé?" řekl. "Ne, na tohle mi odpovídat nemusíš. Každopádně Bodoni a já si chceme společně otevřít důl a my jsme drazí trpaslíci. Umíme pracovat s olovem, a tak jsme si mysleli, že stačí rok či dva tady a budeme mít peníze pohromadě."

"Chcete se brát?"

"Rádi bychom," připustil Dobrohor.

"No... pak vám gratuluji," řekl Mikuláš. Věděl toho dost, než aby ho napadlo komentovat skutečnost, že oba trpaslíci vypadají jako zmenšeniny barbarských válečníků s dlouhými plnovousy. Tak tradičně vypadá většina trpaslíků*.

Dobrohor se usmál. "Tak s tím tvým otcem si moc nelam hlavu, chlapče. Lidé se mění. Moje babička si myslela, že lidé jsou něco jako holí medvědi. Dnes už si to nemyslí."

"A kdy si to přestala myslet?"

"Já bych řekl, že když umřela."

Dobrohor vstal a poklepal Mikuláše po rameni. "Tak pojď, mladíku, dorazíme ty noviny. Rozjet to můžeme, až se mládenci trochu dospějí."

Když se Mikuláš vrátil domů, připravovala se snídaně a paní Arkánová čekala. Ústa byla sevřena v odmítavé lince spravedlivého člověka, který je na horké stopě něčího zlého činu.

"Ráda bych si poslechla vysvětlení vašeho nepřístojného chování z dnešní noci," oznámila Mikulášovi, když ho potkala v chodbičce pod schody, "a týdenní výpověď, když dovolíte."

Mikuláš byl příliš unaven, než aby lhal. "Potřeboval jsem zjistit, kolik váží sedmdesát tisíc tolarů," odpověděl.

Na tváři domácí se rozhybalo několik skupin obličejových svalů. Věděla základní věci o Mikulášově rodině, protože patřila k oněm ženám, které si podobné věci zjistí velmi rychle, a tiky v obličeji byly známkou vnitřního zápasu, založeného na nepopíratelné skutečnosti, že sedmdesát tisíc tolarů je velmi úctyhodná suma.

"No, možná jsem se poněkud ukvapila," prohlásila. "A zjistil jste, kolik ta suma váží?"

"Ano, zjistil, děkuji."

"Nechcete si ty váhy ještě na nějaký den půjčit pro případ, že byste potřeboval vážit další takové sumy?"

"Myslím, že už jsme s vážením skončili, paní Arkánová, ale stejně i tak vám mnohokrát děkuji."

"Už jsme začali snídat, pane ze Slova, ale tentokrát bych asi mohla udělat výjimku."

Dostal druhé vařené vajíčko jako přídavek. To bylo znamením výjimečné oblíbenosti.

Současně probíhala zapálená diskuse o posledních novinkách.

"Já nad tím opravdu žasnu," prohlašoval pan Kolář. "Nedokážu pochopit, jak na takové věci přijdou."

"Každopádně to nutí člověka přemýšlet o tom," přikyvoval pan Větroměj, "co všechno se stane, o čem my se nedozvíme."

Mikuláš chvíli poslouchal, ale pak už to nevydržel.

"Je v novinách něco zajímavého?" zeptal se nevinně.

"Jedna žena ze Zakopané ulice říká, že její muž byl unesen elfy," sděloval mu pan Šmicnutý a pozvedl Informátora.

Titulky opravdu nic neskrývaly:

ELFOVÉ MI UKRADLI MANŽELA!

"To je vymyšlené!" zvolal Mikuláš.

"To není možné," zavrtěl hlavou pan Šmicnutý. "Je tady jméno i adresa té paní. Copak by to dali do novin, kdyby to byla lež, co myslíte?"

Mikuláš se podíval na jméno a adresu. "Já tu paní znám," řekl.

"No tak vidíte!"

"To je přece ta, co minulý měsíc vykládala, že jejího muže odnesl obrovský kovový talíř, který se snesl z nebe," pokračoval Mikuláš, který měl na tyhle historky skvělou paměť. Málem ji uvedl ve svých novinkových dopisech v rubrice "Na lehkou notu", ale pak si to rozmyslel. "A vy, pane Náchylko, jste řekli, že všichni vědí, že její manžel se unesl sám, a to s dámou jménem Flo, která předtím pracovala jako servírka v Hargově žebírkovém domě."

Paní Arkánová vrhla na Mikuláše ostrý pohled, který naznačoval, že záležitost noční kuchyňské krádeže by mohla být znovu uvedena na pořad jednání, vejce nevejce.

"Nejsem příznivcem podobných řečí u stolu," upozornila přítomné chladně.

"No takže je to jasné," přikývl pan Kolář. "Ten muž se musel vrátit domů."

"Z toho stříbrného talíře, nebo od té servírky?" neudržel se Mikuláš.

"Pane ze Slova!"

"Jen jsem se ptal," omlouval se Mikuláš. "Aha, a jak vidím, uvádějí tady jméno chlapíka, co včera vykradl to klenotnictví. Je to hanba, protože píšou, že to udělal Duncan Dokážuto, chudák."

"Podle té přezdívky to musí být notorický kriminálník," zamračil se pan Větroměj. "Je šokující, že ho hlídka ještě nesebrala."

"Zvlášť když je navštěvuje denně," ušklíbl se Mikuláš.

"A proč?"

"Protože tam dostane kus teplého žvance a postel na noc," odpověděl Mikuláš. "Duncan Dokážuto se přizná ke všemu a vždycky tvrdí, že to může dokázat. Prvotní hřích, vraždy, malé zlodějny... všechno. Když už opravdu neví kudy kam, pokouší se polapit sám sebe za odměnu."

"Pak už by s tím měli něco dělat," prohlásila paní Arkánová.

"Pokud já vím, tak mu většinou dají hrnek čaje," přikývl Mikuláš. Na chvíli se odmlčel a pak se pokusil znovu. "A co v těch druhých novinách, tam není nic?"

"Skoro nic, ty se pořád snažíš tvrdit, že to Vetinari neudělal," zavrtěl hlavou pan Šmicnutý. "A král Lancre tam říká, že ženy v Lancre nikdy nerodily hady."

"No, to prostě říct musí, že?" pozvedla obočí paní Arkánová.

"Vetinari jednoduše něco udělat musel," udržoval rozhovor pan Větroměj. "Proč by jinak pomáhal hlídce s pátráním? To, podle mého skromného mínění, není jednání nevinného člověka*."

"No, já bych řekl, že existuje mnoho důkazů, které vrhají na jeho vinu vážné pochybnosti," řekl Mikuláš.

"Vážně?" zabručel pan Větroměj tónem, kterým to jediné slovo oznamovalo světu, že Mikulášův názor je ještě mnohem skromnější než ten jeho. "Každopádně jsem slyšel, že představení cechů se dnes mají sejít ke společnému jednání." Popotáhl. "Už je čas na změnu. Řeknu vám, že bychom potřebovali vládce, který by více dbal na přání a potřeby obyčejných lidí."

Mikuláš se podíval na pana Luftpumpu, trpaslíka, který si klidně a mírumilovně krájel chléb s máslem na své vojáčky. Možná si nevšiml toho, co se povídá. A možná, že si ani nebylo čeho všimnout a Mikuláš začínal být precitlivělý. Jenže všechna ta léta, kdy poslouchal názory lorda ze Slova, mu přece jen vytříbila sluch. Tak například už věděl, že když se v politice použije fráze "přání a potřeby obyčejných lidí", která je sama o sobě nevinná a v pořádku, znamená to, že jistá skupina lidí touží po tom, aby byl někdo zbičován.

"Co tím myslíte?" řekl.

"Město... začíná být příliš velké," odpověděl mu pan Větroměj. "Za starých časů byly brány zavírány, ne otevřeny pro každého. A lidi si nemuseli ani zamykat."

"Taky jsme neměli nic, co by stálo za to ukrást," ozval se pan Kolář.

"To je pravda. Teď je mezi lidmi mnohem více peněz," souhlasil pan Náchylka.

"Jenže tady zdaleka všechny nezůstávají," odporoval dál pan Větroměj. No, to byla konec konců pravda. "Posílat peníze domů" bylo hlavní exportní činností větší části obyvatel města a v čele tohoto podnikání byli trpaslíci. Mikuláš ale také věděl, že většina peněz se dříve či později do města zase vrátí, protože trpaslíci nakupovali jen u těch nejlepších trpasličích řemeslníků a nejlepší trpasličí řemeslníci pracovali v Ankh-Morporku. A ti posílali peníze zpět domů. Vlna zlatých mincí se převalovala sem a zpět a zřídka kdy měla možnost se zastavit. Jenže to Větroměje města prostě dráždilo.

Pan Luftpump mlčky zvedl vejce na tvrdo a vsadil je do kalíšku.

"Ve městě je příliš mnoho lidí," opakoval pan Větroměj. "Nemám nic proti... přistěhovalcům a cizincům..., ale Vetinari to nechal zajít příliš daleko. Každý ví, že bychom potřebovali někoho, kdo by vzal věci pevněji do rukou."

Ozvalo se tiché kovové zacinknutí. Pan Luftpump, s pohledem stále pevně upřeným na vejce v kalíšku, natáhl jednu ruku a z vaku, který měl vedle židle, vytáhl poněkud zmenšený, ale stále ještě velmi působivý exemplář válečné sekery. Oči nespouštěl z vejce na tvrdo, které stálo v kalíšku před ním. Pomalu a opatrně se zaklonil, jako kdyby měl strach, že se před ním dá vejce na útěk, napřáhl ruku se sekerou dozadu, na okamžik znehybněl a pak švihl dvojitou čepelí ve velkém třípytném oblouku.

Vršek vejce se se sotva slyšitelným chrupnutím oddělil, vyletěl vzhůru, skoro metr nad vejcem se ve vzduchu obrátil a dopadl utřátou stranou vzhůru vedle kalíšku.

Pan Luftpump sám pro sebe spokojeně přikývl a pak se rozhlédl po zatuhlých obličejích kolem stolu.

"Promiňte, chvíli jsem neposlouchal, co jste říkali?" A v tom okamžiku, jak by to vyjádřila Sacharóza, se společnost

spěšně rozešla.

Cestou do Třpytné ulice si Mikuláš koupil svůj výtisk Informátora a napadlo ho, zdaleka ne poprvé, kdo asi ty příšernosti píše. Byli v tom lepší, než by byl on, to bylo jasné. Kdysi ho napadlo, v době, kdy se ve městě vůbec nic nedělo, že si vymyslí několik nevinných zpráv, a zjistil, že je to mnohem těžší, než si myslel. Ať se snažil jak se snažil, vždycky v něm převážil zdravý rozum a smysl pro realitu. Kromě toho říkat lži bylo ŠPATNÉ.

Se zachmuřeným výrazem si všiml, že použili historku o mluvícím psu. Aha, a další, kterou slyšel ještě mnohem dříve. Nad střechem Neviditelné univerzity byla několikrát zahlédnuta podivná létající postava. NAPŮL ČLOVĚK, NAPŮL MŮRA? Nejspíš napůl vyslechnuto, napůl vymyšleno.

Zvláštní na tom bylo, že pokud se dalo soudit podle večerové poroty, pak popírání takových věcí jen dokazovalo, že jsou pravdivé. Konec konců, nikdo by se neunavoval tím, aby popíral něco, co není pravda, to dá rozum!

Pustil se zkratkou přes Potoční uličku. Stejně jako Třpytná ulice vedla i Potoční prakticky za zadními trakty a dvorky. Tahle část města snad existovala jen proto, abyste měli čím projít na cestě za něčím zajímavějším. Zasedlá ulice byla plná vysokých, slepých oken skladišť, napůl rozpadlých ohrad a - což nebylo zanedbatelné - Hobsonových stájí*.

Byly obrovské, zvláště od chvíle, kdy si Hobson uvědomil, že budova nemusí mít jen jedno patro.

Vilém Hobson byl další podnikatel a obchodník podobného druhu, jako byl Král Zlaté řeky. Našel si svou mezeru v obchodě, obsadil ji a pak roztáhl tak, že do ní začala padat spousta peněz. Mnoho lidí ve městě občas potřebovalo koně a málokdo měl dost místa na to, koně ustájit. Potřebovali jste k tomu stáj, podkoního, seno, seník, odvoz hnoje..., ale najmout si koně od Viléma stálo jen pár tolarů.

A kromě toho u něj mělo mnoho lidí ustájeno koně vlastní. Lidé sem neustále přijížděli a zase odjížděli. Křivonozí, skřetům podobní malí mužiči, kteří se o celé to místo starali, se neunavovali kohokoliv z nich zastavit, pokud to nevypadalo, že se dotyčný pokouší vynést ze stájí pod kabátem koně.

Když se ze šera mezi prázdnými bednami ozvalo "Hej, kámo!", Mikuláš se ohlédl.

Nahlédl do stínů. Několik koní k němu obrátilo hlavy. V jeho okolí lidé ošetřovali koně, křičeli na sebe, ozýval se cinkot vidlí a chřestění řetězů, jednoduše řečeno běžný hluk, jaký se ozývá v každé větší stáji. Jenže tenhle hlas vycházel z malého jezírka významného ticha.

"Z posledního platu musím vydržet ještě dva měsíce," sdělil temnotě. "A taky bych rád řekl, že v tom pouzdře se stolním náčiním, které jsem minule dostal téměř zadarmo, bylo něco, co muselo být vyrobeno ze slitiny olova a koňského hnoje."

"Já nejsem zloděj, příteli," odpověděly stíny, "ani podomní obchodník."

"A kdo tedy?"

"Jestlipak víš, co je pro tebe dobré, chceš-li se dožít dlouhého života, příteli?"

"No... vím. Cvičení na zdravém vzduchu, pravidelné jídlo a pořádný spánek."

Mikuláš upíral pohled na dlouhou řadu prázdných beden. "Myslím, ale, že jste se chtěl spíše zeptat, jestli vím, co by pro mě mohlo být špatné v souvislosti s tupými a nabroušenými předměty. Je to tak?"

"Ano, tak by se to dalo všeobecně říct. Ne, příteli, nehybejte se. Zůstaňte stát na místě, kde na vás vidím, a nic se vám nestane."

Mikuláš si větu rozebral. "Hm, jenže nevidím, jak byste mi mohl ublížit, kdybych stál na místě, kam na mě nevidíte."

Ve stínech si něco povzddechlo. "Podívejte, co kdybyste mi trochu vyšel vstříc? Ne, počkejte, zůstaňte stát na svém místě!"

"Ale vždyť jste řekl..."

"Prostě a jednoduše zůstaňte stát, držte hubu a poslouchajte, ano?"

"Dobrá."

"Tak jsem se doslechl, že existuje jistý pes, kterého lidé hledají," pokračoval tajemný hlas.

"Ach. Ano. Toho shání hlídka. A...?" Mikuláš měl dojem, že rozeznává poněkud tmavší místo. Ale co bylo důležitější, cítil Zápach, dokonce i na všeobecném pozadí pachu koní.

"Rum?"

"Copak mluvím jako Rum?" zavrčel popuzeně hlas.

"No... to ne. Takže s kým mluvím?"

"Můžete mi říkat... Záludný Femur*."

"Záludný Femur?"

"Jo. Je na tom něco špatného?"

"Ani ne. Takže co pro vás můžu udělat, pane Femur?"

"Předpokládáme, že někdo ví, kde ten pejsek je, ale nechtěl by se při tom zaplést s hlídkou?" zněl ze stínů hlas Záludného Femura.

"Proč ne?"

"No, řekněme třeba, že hlídka by mohla udělat potíže jistým osobám, hm? To je jeden důvod."

"Dobrá."

"A řekněme, že se kolem potulují lidé, kteří by byli raději, kdyby ten malej pejsek neřekl, co ví, víme? Hlídka by tomu nemusela věnovat dostatečnou pozornost. Ti se o malé pejsky zrovna moc nestarají, to vám teda řeknu."

"Ne?"

"No jistě, hlídka si myslí, že takový pes nemá žádná lidská práva. To máte druhý důvod."

"Je tady ještě třetí důvod?"

"Jo. Četl jsem ty noviny, kde se nabízí odměna."

"Ale? Vážně?"

"Jenomže tam byla tisková chyba, protože je tam napsaný pětadvacet tolarů místo sto tolarů."
"Aha. Už je mi to jasné. Ale sto tolarů je spousta peněz za malého pejska, pane Kost."
"Ale ne za tohle psa, jestli víte, co tím myslím," řekly stíny. "Tendle pes by vám mohl vyprávět."
"Vážně? Takže to je ten proslulý ankh-morporský mluvící pes, co?"
Záludný Femur zavrčel. "Psi mluvit neumí, to přece ví každý. Ale jsou mezi námi takoví, kteří rozumí psí řeči, pokud chápete, kam mířím."
"Myslíte vlkodlaky?"
"Ano, mohli by to být tvorové téhle povahy."
"Jenže jediný vlkodlak, kterého já znám, je v hlídce," odpověděl Mikuláš. "Takže vy mi tady říkáte, abych vám zaplatil sto tolarů za to, abych mohl předat Hafala hlídce?"
"To by bylo něco, čím byste si udělal u starýho Elánia opravdu oko, ne?" nadhodil Záludný Femur.
"Jenže vy jste přece řekl, že hlídce nevěříte, pane Kosti. Já náhodou poslouchám, co lidé říkají."
Záludný Femur chvíli mlčel. Pak řekl:
"Dobrá, tak toho psa a překladatele za sto padesát tolarů."
"A historka, kterou ten pes zná, souvisí s událostmi v paláci onoho inkriminovaného rána?"
"To je možné. Mohlo by to tak být. No, jistě. Mohla by to být přesně ta věc, o níž mluvím."
"Chci vidět, s kým to mluvím," prohlásil umíněně Mikuláš.
"To nejde."
"No dobrá," přikývl Mikuláš. "To je skvělé. Já teď prostě půjdu zpátky, seženu někde sto padesát tolarů, přinesu je sem a tady vám je prostě nějak předám, ano?"
"Skvělý plán."
"Ani náhodou!"
"Aha, takže vy mně nevěříte?"
"Správně."
"Ehm... předpokládejme, že bych vám dodal část zbrusu nové informace jen tak, gratis? Abysme tak řekli, že bych vám dal okoštovat lízátka?"
"Pokračujte..."
"Nebyl to Vetinari, kdo pobodal toho druhého chláпка. Byl to někdo jiný."
Mikuláš si to zapsal a pak se na těch pár řádků zadíval. "No a co je mi to prakticky platné?" zajímal se.
"Je to zbrusu nová informace, ne? Tohle skoro nikdo neví."
"Ale prakticky to nemá žádnou cenu! Co takhle popis?"
"Na kotníku je pokousaný od psa," prohlásil Záludný Femur.
"Tak to nám pomůžte! Podle toho ho na ulici snadno poznáme. Co čekáte, že s tím budu dělat? Že budu chodit po městě a nenápadně zvedat chlapům nohavice?"
Zdalo se, že se jeho slova Záludného Femura dotkla. "To jsou košér novinky, to musí uznat každý. Jistej lidem by to nadělalo kolik starostí, kdybyste to otisknul ve svých novinách!"
"Jasně. Dělal by si starosti, jestli jsem se nezbláznil. To mi musíte říct něco lepšího než tohle. Nemůžete mi dát jeho popis?"
Záludný Femur chvíli mlčel, a když se pak znovu ozval, zněl jeho hlas poněkud nejistě. "To jako myslíte, jak vypadal?"
"No ano!"
"Jenže... u psů to takhle nefunguje, chápete? To co já... kýkoliv průměrný pes udělá, aby na člověka viděl, je, že se podívá vzhůru. A co vidí? Něco jako stěnu s párem nosních dírek nahoře, tomu věřte."
"Takže to mi opravdu moc nepomůže," zabručel Mikuláš. "Je mi líto, ale ten obchod neu -"
"Jak ale páchne, to je něco jiného," ozval se spěšně Záludný Femur.
"Dobrá, tak mi řekněte, jak páchne."
"Vidím před sebou hromadu oběživa? Starou belu vidím."
"Dobrá, pane Femure. Mě ani nenápadně shánět takovou částku peněz, dokud nebudu mít alespoň nějaký důkaz, že opravdu něco víte."
"Tak dobře," zazněl po krátké odmlce hlas ze stínů. "Víte, že existuje Výbor pro sesazení Patricije? Aha! Tomu já říkám novinka!"
"A co je na tom nového? Vždyť se ho různí lidé pokoušejí zbavit už celé roky."
Další delší odmlka.
"Víte," ozval se pak Záludný Femur, "ušetřilo by nám to spoustu času, kdybyste mi dal jednoduše ty peníze a já vám vyklopil všechno, co vím."
"Zatím jste mi celkem nic neřekl. Řekněte mi všechno a já vám pak zaplatím, pokud to ovšem bude pravda."
"Za nohu si tahejte toho z lidí, co má na hlavě rolničky!"
"Pak to vypadá, že ten obchod udělat nemůžeme," zavrtěl hlavou Mikuláš a vsunul blok do kapsy.
"Počkejte, počkejte... Tohle bude stačit. Zeptejte se Elánia, co udělal Vetinari těsně před útokem."
"Proč? A co udělal?"
"No zkuste, jestli se vám to podaří zjistit."
"To do začátku není příliš mnoho."
Odpověď nedostal, ale měl dojem, že zaslechl šouravý zvuk.
"Hej?"

Chvilku čekal a pak velmi opatrně vykročil kupředu.

V šeru se otočilo několik koní a pozorovalo ho zvědavýma očima. Po jeho neviditelném informátorovi nebylo ani vidu, ani slechu.

Když se vracel zpět na sluneční světlo, vířila mu hlavou celá plejáda myšlenek, ale kupodivu do jejich středu neustále prosakovala jedna naprosto nedůležitá. Co je to za výraz "za nohu si tahejte toho z lidí, co má na hlavě rolničky"? "Za nohu si tahejte toho, co má na hlavě rolničky", to znal. Původně to znělo "Natahujte si toho, kdo má na hlavě rolničky" a pocházelo z dob, kdy v Ankh-Morporku vládl ještě krutější vládce než obvykle a ten dával rituálně mučit všechny Morrisovy tanečníky. Ale "jednoho z lidí..." Co to dává za smysl?

Pak mu to došlo!

Tajemný Femur musí být cizinec! Pak by to smysl dávalo. Bylo to stejné jako s některými cizinci, kteří mluvili dokonalou ankh-morporštinou, ale neovládli hovorové výrazy a fráze.

Udělal si v tom smyslu poznámku.

Kouř ucítil ve stejné chvíli, kdy zaslechl zvláštní dunivý skřípot keramických nohou několika přicházejících golemů. Proběhli kolem něj čtyři muži z jílu a nesli dlouhý žebřík. Aniž přemýšlel, zařadil se za ně, vyrovnal krok a nalistoval čistou stranu ve svém zápisníku.

V těchto částech města, kde jako stavební materiál převažovalo na troud vyschlé dřevo a ještě sušší, někdy dehtem napouštěný došek, byl oheň vždycky hrůznou událostí. To byl důvod, proč se většina lidí tak zuřivě bránila založení protipožární jednotky v jakékoliv podobě. Lidé s neochvějnou ankh-morporskou logikou tvrdili, že každá skupina mužů, která bude placena za to, aby hasila ohně, bude přirozeně dbát především na to, aby byla dostatečná zásoba ohňů, které bude moci hasit.

Golemové byli jiní. Byli trpěliví, tvrdě pracující, nesmírně logičtí, prakticky nezničitelní a byli to dobrovolníci. Každý věděl, že golem nedokáže ublížit člověku.

Jak se zformovala protipožární brigáda golemů, bylo zahaleno rouškou tajemství. Někteří lidé tvrdili, že ten nápad vyšel z hlídky, ale všeobecně vládl názor, že golemové prostě a jednoduše nechtějí dovolit, aby lidé a jejich majetek doznali úhony. S až děsivou kázní a bez nějakého viditelného domlouvání se vždy seběhli k ohni ze všech stran, zachraňovali lidi uvězněné v budovách, vynášeli, shromažďovali a hlídali všechen dostupný majetek, vytvářeli řetězy, kde si podávali kbelíky s vodou takovou rychlostí, že na oheň dopadal téměř nepřerušovaný proud vody, a důsledně hasili i ty nejmenší doutnající zbytky... A pak se zas spěšně vraceli ke svým povinnostem, které předtím jako na povel opustili.

Tihle čtyři spěchali k požáru v ulici U melasového dolu. Jazyky plamenů se už zvedaly až k oknům obytných místností v prvním poschodí.

"Vy jste z novin?" zeptal se jeden muž z přihlížejícího zástupu.

"Ano," přikývl Mikuláš.

"Tak v tom případě vám musím říct, že se tady podle mého mínění jedná o tajemné samovolné vznícení, jak jste o tom psali včera," sdělil mu muž a natáhl krk, aby viděl, jestli si to Mikuláš píše.

Mikuláš zasténal. Sacharóza psala o ohni v ulici Parlamentní prachovky, při němž jedna ubohá duše zahynula, ale to bylo všechno. Jenže Informátor to nazval Tajemným ohněm.

"Nejsem si jistý, že ten oheň byl nějak zvlášť tajemný," zabručel. "Starý pan Zatvrdlý si chtěl zapálit cigáro a zapomněl, že si máčí nohy v terpentýnu." Někdo mu totiž řekl, že tak si ošetřují nohy atleti, a svým způsobem to byla pravda.

"No jo, to říkají voni," ušklíbl se muž a poklepal si na nos. "Jenže je tady spousta věcí, který nám nikdo neřekne!"

"To je pravda," přikývl Mikuláš. "Zrovna tuhle jsem slyšel, že na venkově pravidelně padají z nebe obrovské kameny stovky kilometrů v průměru, ale Patricij prý to tutlá!"

"No tak to vidíte!" přikývl muž. "Je urážející, když s námi zacházejí, jako kdybychom byli úplní pitomci!"

"Ano, ani já to nechápu," přitakal mu Mikuláš.

"Místo! Uličku, utělejte uličku, prosím!"

Přihlížejícími se protlačil Otto, který se potácel pod vahou přístroje o velikosti a přibližném tvaru tahací harmoniky. Probojoval se lokty až do přední řady diváků, vybalancoval přístroj na trojnožce a zamířil ho na golema, který právě vylézal s malým děckem v náručí z okna, odkud se valily husté chomáče dýmu.

"Fýporně choši, tohle pute eso!" zvolal a pozvedl svou bleskovou klíčku. "Jetna, tvě, trži - ajšišušsasšesenatojafů-ououou..."

Upír se změnil v obláček prachu, který se pomalu snášel k zemi. Na jeho místě se něco na okamžik vznášelo ve vzduchu. Vypadalo to jako malá sklenička na náhrdelníku spleteném z provázků.

Pak věčička spadla a rozbila se na dláždění.

Prach se v houbovitém útvaru zvedl z dláždění rychle se formoval... a vzápětí stál na témže místě Otto a ohmatával se rukama, aby zjistil, zda je celý. Pak zahlédl Mikuláše a obdařil ho oním nesmírně širokým úsměvem, jaký svedou jen upíři.

"Pane Mikuláši! Funkofalo to! Fáš nápat!"

"Ehm... a který to?" ujistňoval se Mikuláš. Odněkud z míst pod víkem velkého ikonografu se linul proužek žlutého dýmu.

"Fy jste ržíkal, apych u sepe nosil malou tátku k slofo pro naléchavé přípaty," napomáhal jeho paměti Otto. "Tak já jsem si pomyslel, ktyž to pute f malé slapé skleničce na mým krku, tak se to rozpije na prach a choplá... unt ich... a já taty jsem!"

Pozvedl víko ikonografii a rukou rozvál kouř. Zevnitř se ozval slabý zvuk namáhavého kašle. "A pokut se nemýlím,

tak máme nádcherně fyleptaný oprázek! A to fšecko jenom tokasuje, co můžeme tokázat, ktyž naše chlafy nejsou sataženy mračny planých úfach a myšlenek na otevřená okna a naché krky, což f posledních tnech mě ani na mysly nepřišlo, protože já jsem absolutkrfoabstinent!"

Otto také změnil oblečení. Ten tam byl onen tradiční černý společenský oblek, kterému holdovali ostatní jeho druhu. Byl nahrazen volnými černými kalhotami na dolní polovině těla a na horní měl přes košili nataženou úžasnou vestu, jakou Mikuláš ještě nikdy neviděl. Byla to vesta, samozřejmě bez rukávů, na níž bylo víc kapes a kapsiček, než kdy Mikuláš viděl pohromadě na nějakém oblečení. Většina z nich byla nacípaná balíčky skřetí stravy, zásobní barvou, tajemnými nástroji a dalšími nezbytnostmi ikonografické profese.

Z oddanosti k tradici si Otto vestu pořídil v černé barvě s červenou podšívkou a vzadu jí přidal dva šosy.

Opatrnými dotazy, kterými se obrátil na rodinu pozorující se zoufalými výrazy, jak se dým vystupující z ohně mění v páru, Mikuláš zjistil, že oheň byl zcela tajemně zapříčiněn záhadným samovolným vznícením velké pánve na smažení hranolků, z níž nevysvětlitelným způsobem vystříkl rozpálený tuk.

Mikuláš je opustil, když se začali probírat začernalými zbytky svého domova.

"A je to jen takový příběh," zabručel, když odkládal poznámkový blok. "Skoro si sám připadám tak trochu jako upír - oh, promiň."

"To je f pořadku. Já rosumim. A chtěly pych ti potěkovat, že jsi mi tal tuchle práci. Pro mě to mnoho snamená, sfláště ktyš fidim, jak jsi ty nerfósní. Což je samozřejmě pochopitelné."

"Já nejsem nervózní! Já se všemi druhy velmi dobře vycházím!" odpověděl zapáleně Mikuláš.

Ottův výraz byl velmi přátelský, ale jeho pohled byl tak pronikavý, jak to jen upíří pohled dokáže.

"Ale jistě, nemohl jsem si nefšimnout, jak pečlivě pržátelský jsi k trpaslíkům a jak laskavý jsi ke mně. Je to oprofské úsilí, které je skutečně účtyhotné -"

Mikuláš otevřel ústa k protestu, ale vzdal se. "Tak dobrá. Ale abys to pochopil - to všechno je výchovou. Můj otec byl zásadně proti... Tedy fandil lidské stránce věci. Moment, to jsem řekl špatně, on, abys rozuměl, nefandil lidské stránce života, ale spíš byl proti ostatním -"

"Ano, já ti rosumím!"

"A nic víc v tom není, je to jasné? Každý z nás se může rozhodnout, kým chce v životě být."

"Jistě, samozřejmě. A jestli chceš nějakou ratu o ženských, tak stačí mi říct."

"Proč bych měl chtít nějakou radu o ženských?"

"Nic, to já jen tak. Tocho si nefšimej," odpověděl Otto s naprosto nevinným výrazem.

"Kromě toho, ty jsi přece upír a jakou radu by mi asi mohl dát upír o ženách?"

"Oh, přísahám, jen se trochu proper a natechni se! Cítíš tu fšni česneku? Oh a fšechny ty pržípěhy! Co fšechno pych ti mochl vyprávět!" Otto se odmlčel. "Ale neputu, protože už takofě fěci netělám, pržišla topa a já spatřil tenní sfětlo." Pak loktem strčil do Mikuláše, který byl rozpaky rudý, jako když ho krví polije. "No, ale..." dodal a poněkud významně zamrkal, "...ržekněme, že ony fždycky nekržíčí..."

"To je trochu nechutné, nemyslíš?"

"No to pylo v těch starých špatných tnech," odpovídal Otto spěšně. "Teť nemám nic ratěji než felký chrnek chustého kaka a pěknou písničku u charmonia. Fážně. Na mou čest."

Ukázalo se, že dostat se do kanceláře a napsat článek je problém. Stejně jako dostat se do Třpytné ulice.

Otto dohonal Mikuláše, který stál a mlčky zíral.

"No, opávám se, že jsme si o to ržekli," vykřikl. "Pětatfacet tolarů je spousta peněz."

"Cože?" křikl na něj Mikuláš.

"JÁ RŽEK, ŠE PĚTATFACET TOLARŮ JE CHODNĚ PENĚŠ, MIKULÁŠ!"

"COŽE?"

Protlačilo se kolem nich několik lidí. Každý z nich nesl psa. Každý ve Třpytné ulici nesl psa, vedl psa, vlekl psa nebo byl psem vlečen. Mnoho lidí bylo právě v témže okamžiku, navzdory snahám majitelů, napadáno psy, kteří patřili někomu jinému. Štěkot už přesáhl intenzitu běžného štěkotu a změnil se v hmatatelnou sílu, která bušila do ušních bubínků jako hurikán stvořený z kovového odpadu. Mikuláš zatáhl upíra do výklenku domovních dveří, kde byl hluk jen nesnesitelný.

"Nemůžeš něco udělat?" křičel. "Jinak se do dílny nikdy nedostaneme!"

"Jako tržepa co?"

"No něco jako... děti noci a takové ty věci?"

"Jo tohle," zasmušil se Otto. Vypadal znechuceně. "Ktyž ono je to tak chrozně stereotypiš! Proč nechceš, apych se proměnil f netopýra, ktyž už jsme u tocho? Ržikal jsem ti, že už tyhle fěci netělám!"

"A máš nějaký lepší nápad?"

O kousek dál se zavalitý rotvajler pokoušel sežrat španěla.

"No jo, tak tobrá!" Otto ledabyly zamával rukama.

Štěkot okamžitě utichl. Pak si všichni psi sedli na zadky, zvedli čenichy k nebi a začali výt.

"Tak tím se to moc nevylepšilo, ale aspoň se nervou," komentoval Mikuláš a vyrazil kupředu.

"No tak promiň. Až pteš kolem, tak to mě fraš kolík," zabručel Otto. "Na příštím setkání mě čeká alespoň pět minut perného fysfětlování, rosumíš? Já fim, že to není otázka sání..., ale jeten py měl tpát na to, jak fěci kolem něj fypatají..."

Přelezli jakousi zpuchřelou ohradu a do dílny vstoupili zadními dveřmi.

Předními dveřmi se dovnitř mačkali lidé a psi a v tom, aby celou dílnu smetli, jim bránila jen barikáda stolů a také Sacharóza, která se ovšem tváří v tvář všem těm obličejům a čenichům tvářila poněkud vyděšeně. Mikuláš jen tak tak v panujícím hluku zaslechl její hlas.

"- ne, to je pudl. Ten vůbec nevypadá jako pes, kterého hledáme -"

"- ne, to není on. Jak to vím? Protože je to kočka. Dobrá, proč se tedy tak pečlivě myje? Ne, je mi líto, ale tohle psi nedělají -"

"- ne, madam, to je buldok -"

"Ne, tenhle to není. Ne, pane, já vím, že ne. Protože je to papoušek, proto. Naučil jste ho říkat ,hať' a napsal jste mu na bok barvou ,PeS', ale stejně je to pořád papoušek -"

Sacharóza si odhrmula z čela kadeř zpotených vlasů a zahlédla Mikuláše.

"No, a teď by mě zajímalo, kdo tady byl ten chytrák!"

„'o ,e ytrrák?" zaskřehotal PeS.

"Kolik je jich ještě venku?"

"Obávám se, že stovky."

"Tedy řeknu vám, že jsem právě zažila nejstrašnější půlhodinu svého - To je slepice! Je to slepice, vy slep - pitomá ženská. Vždyť právě snesla vejce! - života a ráda bych vám za to co nejupřímněji poděkovala. Nechcete hádat, co se stalo? Ne, to je pražský krysařík! A víš ty co, Mikuláši?"

"Co?" odpověděl mírně zmatený Mikuláš.

"Nějaký dokonalý vypatlanec nabídl cenu! V Ankh-Morporku! Věřil bys tomu? Už když jsem sem přišla, stála tady fronta trojstupem! Tak si říkám, kterého pitomce mohlo napadnout něco takového? Představte si, že jeden muž sem přišel s krávou. S krávou! Svedla jsem s ním strašlivou hádku o zvířecí fyziognomii a stejně ho pak musel Rocky vzít přes hlavu. Ten ubohý troll je teď někde tam venku a pokouší se udržet pořádek. Ti lidi tam mají dokonce fretky!"

"Podívej, je mi to vážně líto, ale koho -"

"Napadlo mě, jestli bychom vám nemohli být nějak užiteční?"

Otočili se.

Mluvčí byl kněz oblečený v černém, nezdobeném rouchu, což byl rádobyprostý, ale lidem velmi protivný zvyk Omnijců. Na hlavě měl plochý klobouk se širokou krempou, kolem krku symbol omnijské želvy a na tváři výraz téměř omezené dobrotivosti.

"Hm, jsem bratr Špička-zichrhajcky-na-níž-tančí-andělé," sdělil jim kněz a ustoupil stranou, aby uvolnil místo hoře v černém, "a tohle je sestra Jenovéfa, která se zavázala slibem mlčení."

Zírali vzhůru na zjevení sestry Jenovéfy, zatímco bratr Zichrhajc pokračoval: "To znamená, že vůbec hmmm... to. Nemluví. Vůbec. Za žádných okolností."

"Ach bože," povzddechla si Sacharóza omámeně. Jedno oko sestry Jenovéfy se ve tváři, podobné cihlové zdi, pomalu protáčelo.

"Ano, hm, tedy... ano, shodou okolností jsme v Ankh-Morporku jako členové mise biskupa Horný Služba zvířatům a slyšeli jsme, že hledáte malého pejska, který se ocitl v nesnázích," pokračoval bratr Zichrhajc. "Jak vidím, jste tak trochu přetížení, takže nemohli bychom vám nějak pomoci? Je to naše povinnost."

"Ten pejsek, kterého hledáme, je malý teriér," vysvětlovala mu Sacharóza, "ale nevěřil byste, co všechno sem lidé přinesou, a snaží se nám namluvit, že je to -"

"No tohle," pohoršil se upřímně bratr Zichrhajc. "Víte, sestra Jenovéfa je v podobných situacích velmi zkušená..."

Sestra Jenovéfa přešla k přednímu stolu. Tam k němu jakýsi muž s nadějí natáhl ruce, v nichž svíral jezevce.

"Byl trochu nemocný, takže není ve své -"

Sestra Jenovéfa muže udeřila pěstí do hlavy.

Mikuláš zamrkal.

"Rád sestry Jenovéfy vyznává tvrdou lásku," komentoval bratr Zichrhajc. "Malá připomínka ve vhodný čas může zabránit zbloudilé duši, aby sešla na špatnou cestu."

"A ke kterému še to patří ržátu?" zajímal se Otto, když se ztracená duše se svým jezevcem pod paží nejistě odpotácela pryč, zatímco se každá její noha pokoušela jít jinudy.

Bratr Zichrhajc ho obdařil vlhkým úsměvem. "Květiny opakovaného dotčení," odpověděl.

"Skutečně? Tak o tom jsem nikdy neslyšel. Je jistě felmi... fýjimečný. No, já teď musím jít a potífat se, jestli skrzeti utělali poržádné sfou práci..."

Pravdou bylo, že se dav pod dojmem přístupu, který k celé věci zaujala sestra Jenovéfa, začal zmenšovat. Odešla ta část lidí, jejichž psíci předli nebo zobali slunečnicová semena. Na druhé straně je pravda, že silně znervózněli i ti, kteří přinesli skutečné psy.

Mikuláše se zmocnil pocit silné nejistoty. Věděl, že některé řády omnijského náboženství stále ještě věří, že na to, aby bylo možné poslat duši do nebe, musí se tělu připravit peklo na zemi. Co se týče vzhledu, sestra Jenovéfa nemohla za svou podobu, natož za velikost svých rukou. A že měla hřbety rukou porostlé hustými chlupy? No ano, ale i to se někdy ve venkovských oblastech stává. Přesto měl Mikuláš dojem, že něco není v pořádku.

"A co vlastně sestra přesně dělá?" zeptal se. Z fronty se ozýval jek, výkřiky i štěkot, jak byli psi postupně vytrhávání z náručí svých pánů, prohlížení a pak, se silou rozhodně větší než minimální, vrácení.

"Jak už jsem říkal, pokoušíme se najít toho pejska," odpověděl bratr Zichrhajc. "Jsme přesvědčeni, že mu budeme moci nějak posloužit."

"Ale... támhleten ostrosrstý teriér se velmi podobá psíku na obrázku a sestra si ho ani nevšimla," upozornila Sacharóza.

"Sestra Jenovéfa má pro podobné věci velmi vyvinutý cit," vysvětloval bratr Zichrhajc.

"No jo, jenže to nám další vydání nenaplní," zabručela Sacharóza a vrátila se ke svému stolu.

"Já bych řekl, že pomůže, kdybychom to mohli vytisknout v barvě," řekl Mikuláš, když s panem Zichrhajcem osaměli.

"Asi ano," přikývl ctihodný bratr. "Byl takový špinavě šedohnědý."
V tom okamžiku Mikuláš pochopil, že je mrtev. Byla to jen otázka času.
"Vy víte, jakou měl ten psík barvu," řekl tiše.
"A ty si dál rovnej svý slovíčka, písálku," ucedil pan Zichrhajc tak tiše, že to slyšeli jen oni dva. Pak pootevřel jednu stranu svého černého fraku jen natolik, aby Mikuláš zahlédl široký sortiment železářského zboží, který tam měl uložen hezky při ruce. Pak frak zase zavřel. "Tohle s tebou nemá nic společného, jasný? Stačí hlasitější slovo, a někdo tady pude pod kytky. Zkus si hrát na hrdinu, a někdo stáhne paraple. Udělej nějaký rychlej pohyb, a někdo de do pytle. Abych řek pravdu, možná stejně někoho zabijeme a ušetříme si tak dost času, hm? Znáš to rčení o tom, že je pero mocnější meče?"
"Jistě," přikývl Mikuláš ochraptěle.
"Chceš to zkusit?"
"Nechci,"
Mikuláš si všiml, že ho Dobrohor pozoruje.
"Co to ten trpaslík dělá?" hodil bratr Zichrhajc okem.
"Sází texty.... Skládá písmeno k písmenu a tvoří další článek. Připravuje další noviny, pane." Mikuláš vždycky považoval za moudré chovat se k ostrým nástrojům slušně.
"Tak ať nečumí a pokračuje," zavrčel pan Zichrhajc.
"Hm... tedy... buďte tak laskav, pane Dobrohore, a pokračujte," řekl Mikuláš a musel zvýšit hlas, aby ho bylo ve všeobecném hluku slyšet. "Všechno je v pořádku."
Dobrohor přikývl a otočil se ke dvojici zády. Pak v divadelním gestu pozvedl pravou ruku a začal sázet. Mikuláš ho pozoroval. Jak Dobrohorova ruka přeskakovala z přihrádky do přihrádky, bylo to lepší než semafor. Je[mezero]kalešný?
Písmeno "k" bylo hned vedle písmene "f".
"Ano, jistě," řekl Mikuláš.
Zichrhajc se k němu obrátil. "Ano, jistě co?" zamračil se.
"Já, víte, to jsou jen nervy," omlouval se Mikuláš. "Já jsem v přítomnosti zbraní vždycky nervózní."
Zichrhajc se podíval směrem k trpaslíkům. Všichni k nim stáli zády.
Dobrohorova ruka se znovu pohnula a začala vybírat písmena jedno za druhým jako vejce z hnízda.
Ozbrojený?[mezero]kašel[mezero]4[mezero]x
"Máte něco s krkem?" podívil se Zichrhajc, když si Mikuláš odkašlal.
"To zase ty moje nervy... pane."
OK[mezero]volám[mezero]Ottu
"Ach ne," zamumlal si Mikuláš.
"Kam jde ten trpaslík?" řekl Zichrhajc a sáhl si pod kabát.
"Jen do sklepa, pane. Pro... nějakou barvu."
"Proč? Řek bych, že máte dost barvy tady nahoře."
"Ale tohle je bílá barva, pane, na mezery. A na vyplňování ,óček'." Mikuláš se naklonil k panu Zichrhajcovi a naskočila mu husí kůže, když "bratrova" ruka znovu zajela pod kabát. "Heleďte, ti trpaslíci jsou všichni ozbrojeni. Sekerama. A jak je znám, dokážou se pěkně rychle namíchnout. Já jsem jediná osoba v celém okolí, která u sebe nemá zbraň. Prosím. Nechci ještě zemřít. Vyřídte si to, proč jste sem přišli, a běžte, ano?"
Vytvořil tak docela přijatelnou podobu odporného zbabělce, jak si jej pamatoval z knižních předloh.
Zichrhajc pootočil hlavu. "Tak jak si vedeme, sestro Jenovéfo?" zavolal.
Sestra Jenovéfa vlekla velký zmitající se vak. "Mám všechny ty -aný teriery," řekla.
Bratr Zichrhajc zavrtěl hlavou.
"Mám všechny ty -aný teriery!" zatřlykovala sestra Jenovéfa poněkud popraskanou fistulí. "A támhle na konci ulice se objevil -anej policajt!"
Koutkem oka zahlédl Mikuláš, že se Sacharóza najednou napřímila. Jak se zdálo, každou chvilku už byla na programu smrt.
Po žebříku lhostejně vylézal Otto a na rameni se mu na popruhu houpal jeden z jeho ikonografů.
Kývl na Mikuláše. Sacharóza, která seděla kousek za otvorem do sklepa, začala pomalu odsouvat židli.
Zatím Dobrohor před písmovkou horečnatě skládal: Zakryj[mezero]si[mezero]oči
Pan Zichrhajc se obrátil k Mikulášovi. "Co myslíte tou ,bílou barvou na mezery'?" zeptal se.
Sacharóza se tvářila rozzlobeně a odhodlaně, asi jako paní Arkánová po nežádoucí poznámce.
Upír pozvedl svou skříňku.
Mikuláš viděl, že skříňka nad ní obsahuje überwaldské pozemní úhoře.
Pan Zichrhajc odhrnul kabát.
Mikuláš skočil vstříc postupující dívce a měl pocit, že se vzduchem pohybuje asi tak rychle jako žába melasou.
Trpaslíci se sekerami v rukou začali přeskakovat nízkou přepážku oddělující dílnu od kanceláře. A...
"Húúú!" zvolal Otto.
Čas se zastavil. Mikuláš cítil, jak se vesmír rozkládá, ten malý svět stěn a stropu se loupe jako pomerančová kůra a zanechává za sebou mrazivou proudící temnotu, naplněnou ledovými jehličkami. Zněly tam hlasy, rozsekané, náhodné slabiky a útržky zvuku, a on měl znovu onen pocit, který už zažil předtím, že jeho tělo je tenké a nehmotné jako stín.
Pak už dopadl na Sacharózu, objal ji pažemi a zakutálel se s ní za vítanou hradbu stolů.
Psi vyli. Lidé nadávali. Trpaslíci ječeli. Nábytek praskal. Mikuláš ležel tiše, dokud hřmot neumlkl.

Byl nahrazen sténáním a záplavou nadávek.

Nadávky, to byl jev pozitivní. Byly to trpasličí nadávky a ty signalizovaly, že jejich autor je nejen živ, ale taky vztekly. Opatrně zvedl hlavu.

Vzdálenější dveře byly otevřené. Nebyla tam ani fronta lidí, ani žádní psi. Z ulice dovnitř doléhal dusot běžících nohou a zuřivý psí štěkot.

Zadní dveře se ještě kývaly v závěsech.

Mikuláš si uvědomoval, že má náruč plnou Sacharózy pružné oblosti. Tohle byla jedna ze zkušeností, o nichž se ve svém životě člověka oddaného skládání slov v uspokojujícím pořadí ani neodvážil snít, správně, podotkl jeho vnitřní vydavatel, neodvážil snít je mnohem lepší, než nečekal, že zažije.

"Já se strašlivě omlouvám," řekl. Technicky vzato je to bohupustá lež, podotkl jeho vnitřní vydavatel. Jako když děkujete své tetě za sadu dámských krajkových kapesníků. No dobrá.

Opatrně se odtáhl a nejistě se zvedl na nohy. I trpaslíci pomalu vstávali. Jeden nebo dva hlasitě zvraceli.

Tělo Otto Schrecklicha leželo zhroucené na zemi. Mizející bratr Zichrhajc stačil provést jeden zkušený řez ve výši hrdla dřív, než opustil dílnu.

"Oh, bohové!" řekl Mikuláš. "To je příšerné..."

"Co, nechat si useknout hlavu?" zeptal se Bodoni, který neměl upíra nikdy v lásce. "No jo, vlastně by se to tak dalo říct."

"Nemyslíte... neměli bychom pro něj něco udělat?"

"Vážně?"

"Jasně! Byli by mě zabili, kdyby Otto nepoužil ty své úhoře."

"Chaló! Promiňte, prosím!"

Zpěvavý hlas se ozýval odněkud zpod tiskařského regálu. Dobrohor si klekl.

"No tohle... to snad ne..." řekl.

"Co je to?" zeptal se Mikuláš.

"No... je to... tedy, je to Otto."

"Promiňte prosím, mochl by mě odsut hěkto fytáchnout?" Dobrohor, kterému se na tváři střídala celá škála výrazů, zašmátral rukou v temnotě pod regálem, zatímco hlas pokračoval: "Ale jejtá fuj! Taty, tole, je chciplá krysa a někomu sem upat! Obět, to je ale špína! Ne sa ucho, prosím, ne sa to ucho... sa flasy, jestli mochu prosit..."

Ruka se vynořila a přesně podle žádosti držela Ottovu hlavu za vlasy asi ve výši pasu. Oči se pohybovaly sem a tam.

"Fšichni f poržátku?" zeptal se upír. "To pylo o flas, co?"

"Jsi v pořádku, Otto?" řekl Mikuláš a okamžitě si uvědomil, že s takovou větou by mohl klidně vyhrát soutěž O nejpitomějši otázku roku.

"Co? Och ja. Ano, myslím, že ano. Člofěk py si neměl poršád stěžofat. Flastně se mám skfěle. Akorát se mně stá, že mám useknutou chlafu, a to py mochl pýt, jak ty ržikáš, tak trochu chantikap -"

"To není Otto," přerušila jeho řeč Sacharóza. Viditelně se třásla.

"Samozřejmě, že ano," odporoval jí Mikuláš. "Prosím tě, kdo jiný by to mohl -"

"Otto je mnohem vyšší," prohlásila Sacharóza a vybuchla smíchem. Rozesmáli se i trpaslíci, protože ti by se v tom okamžiku smáli skoro čemukoliv. Nezdálo se, že by to Ottu pobavilo stejně.

"No ano. Cho, cho, cho," řekl. "Ten proslulý ankh-morporský smysl pro chumor. Jaká lekrace! K puknutí! Jen se pašte! Mě si nefšímejte!"

Sacharóza lapala po dechu. Mikuláš ji objal tak jemně a opatrně, jak to jen šlo, protože její smích byl toho druhu, z jakého se dá umřít. A současně se rozplakala silnými, křečovitými vzlyky, které prorážely smíchem.

"Přála bych si být mrtvá!" vzlykala.

"No, měla pyste to někdy zkusit," bručel Otto. "Pane Toprohore, pyl pyste tak laskaf a otnesl mě k mojemu tělu, prosím. Musí taty někte pýt."

"Máme... budete potřebovat... musí se vaše hlava přiš -" začal Dobrohor.

"Ne. My se moc tobrže chojime," odpověděl mu Otto. "Ach, tam je. Ktypyste mě mochl jen položit fetle mě? A oprátit se? Tohle je tak trochu trapné, chápete?" Trpaslíci, kteří stále ještě mrkali následkem účinků temného světla, poslechli.

Za chvilku uslyšeli: "Okej, můžete se otočit."

Otto, teď už v jednom kuse, seděl na židli a tupoval si krk kapesníkem.

"Mochl to být i kolík to srce," zabručel, když viděl, jak si ho prohlíží. "Tak a tet'... o co to taty vlastně pěší? Ten trpaslík mi ržekl, abych nějak otlákal jejich posornost -"

"Jenže nikdo nevěděl, že použijete temné světlo!" vykřikl Dobrohor.

"No promiňte? Jediné, co jsem měl připravené, byli úhorzi a fy jste ržikal, že je to urgent! Co jste čekal že utělám? Já jsem reformanej!"

"Temné světlo je ale hodně ošklivá věc!" ozval se jeden z trpaslíků, o němž Mikuláš věděl, že se jmenuje Bold.

"Jo? Myslíte? No, ale putu to já, kto si pute muset tát fyprat límeček!" odsekl mu Otto.

Mikuláš se snažil, seč mohl, aby uklidnil Sacharózu, která se stále ještě třásla.

"Co to bylo za chlapy?" zeptala se.

"Tím si nejsem jistý..., ale čím si jsem jistý, je to, že chtěli psa lorda Vetinariho..."

"Jsem si naprosto jistá, že to nebyla pravá nevěsta Omova, abys věděl!"

"Sestra Jenovéfa opravdu vypadala poněkud zvláštně," bylo všechno, co byl Mikuláš ochoten připustit.

Sacharóza si pohrdavě odfrkla. "Ale ne! To ve škole mě učily sestry, které vypadaly mnohem hůř. Například sestra Kredencia dokázala prokousnout dveře... Mluví o tom, jak mluvila! Jsem si jistá, že -ané je sprosté slovo - tedy ona ho

tak rozhodně užívala. Rozumíš, bylo jasné, že je to sprosté slovo. A ten kněz, on měl nůž!"

Zatím Otto, který stál za nimi, měl nějaké potíže.

"Vy to používáte ke zhotovování obrázků?" zeptal se právě Dobrohor.

"No, ano."

Několik trpaslíků se začalo plácát do stehů, napůl se odvraceli a vůbec předváděli většinu pantomimických prvků, které předvádějí lidé, aby dali najevo, jak nepochopitelné se jim zdá, že někdo může být tak strašlivě hloupý.

"Víte přece, že je to nebezpečné!"

"To jsou jen pořezy!" odsekl Otto. "Fšecho, co se prafděpodobně stane je, že se charakteristické snaky sabíraného přetmětů tostanou do resonance s příčinami, nepolí do fásoprostoru otpofitajícího teorii časofé relevance, a fyfolají efekt folně směrovaných oken, která se protínají s otrazy přítomnosti a fytfáržeji metaforické oprasy souchlasné s tiktátem kfasihistorické extrapolace. Fidíte? Na tom není vůbec nic sáchatného!"

"No všechny ty lidi to ale každopádně vyděsilo," upozornil ho Mikuláš.

"Ne, ty vyděsily naše sekery," zarazil ho Dobrohor rezolutně.

"Ne, byl to ten pocit, že vám někdo odklopil vrcholek hlavy a někdo jiný vám do mozku nasypal kbelík ledových kostek," zavrtěl hlavou Mikuláš.

Dobrohor zamrkal. "No dobrá, ten taky," souhlasil a otřel si zpotené čelo. "Je fakt, že ve slovech se vyznáš, chlapče..."

Ve dveřích se objevil stín. Dobrohor se chopil sekery.

Mikuláš v duchu zasténal. Byl to Elánus. A co bylo horší, usmíval se oním neveselým úsměvem dravce.

"Á, to je pan ze Slova," prohlásil a vstoupil dovnitř. "V tomto okamžiku pádí městem stovky splašených psů! To je zajímavá informace, nezdá se vám?"

Opřel se o zeď a odněkud vytáhl cigaretu. "Tedy, řekl jsem psů," opakoval a rozškrtl si zápalku o Dobrohorovu helmici. "Měl bych patrně doplnit, že hlavně psů. Taky nějaké kočky. Teď už spíš více koček, protože, víte, co se týká plašení koček, není nad přílivovou vlnu psů, kteří se rvou, koušou a vyjí. A tihle psi taky..., jak bych to tak řekl, způsobili městu jisté potíže, a město si musí dávat pozor. Zvláště kam šlape, protože mnoho psů - nezmiňoval jsem se o tom? - bylo nervózních... Ach ano, a mluvil jsem o dobytku?" pokračoval konverzačním tónem. "Znáte to, normální den, tržiště, lidé ženou své krávy a najednou... můj bože, celá záplava vyjících psů... A zapomněl jsem na ovce. A na kuřata, i když je mi jasné, že z těch už toho touhle dobou moc nezbylo..."

Upíral pohled na Mikuláše. "Je tady snad něco, o čem si myslíte, že byste mi měl říci?" řekl po chvíli.

"Víte... Měli jsme tady nějaké potíže..."

"Ale to snad ne? Vážně? Povídejte!"

"Ti psi se vyděsili, když pan Schrecklich udělal jejich ikonografii," začal poněkud zmateně Mikuláš. To byla naprostá pravda. Temné světlo dokázalo opravdu vyděsit, i když člověk věděl, co se děje.

Elánus vrhl kosý pohled na Ottu, který v rozpacích klopal oči k zemi.

"Takže poslyšte," ozval se znovu Elánus, "mohl bych vás na něco upozornit? Dnes se bude volit nový Patricij -"

"Kdo to bude?" zeptal se Mikuláš.

"To já nevím," zavrtěl Elánus hlavou.

Sacharóza se vysmrkala a řekla: "Bude to pan Skřuska z Cechu obuvníků a kožešníků."

Elánus přesunul svůj podezřívavý pohled od Mikuláše k Sacharóze. "Jak to víte?" řekl.

"To ví každý," usmála se Sacharóza. "Alespoň to říkal dnes ráno ten mládenec v pekárně."

"Hm, kde bychom byli bez šeptandy?" ušklíbl se Elánus. "Takže tohle není den, pane ze Slova... vhodný k tomu, aby se něco vážného zvrtilo. Moji lidé hovoří s některými z těch, kdo sem přinesli ty psy."

Není jich moc, to musím připustit. Většina z nich s hlídkou mluvit nechce. Nechápu proč, my umíme opravdu skvěle naslouchat. Věřte mi. Takže, je tady snad něco, co byste mi chtěl říci?" Elánus se rozhlédl po místnosti a pak se pohledem vrátil k Mikulášovi. "Pokud dobře vidím, tak se všichni dívají na vás."

"Kometa nepotřebuje pomoc hlídky," zavrtěl hlavou Mikuláš.

"Pomoc nebylo přesně to, co jsem měl na mysli."

"Nic špatného jsme neudělali."

"To rozhodnu já."

"Skutečně? Zajímavý pohled na věc."

Elánus sklopil oči. Mikuláš vytáhl z kapsy poznámkový blok. "Aha, chápu," zabručel Elánus. Sáhł ke svému opasku a vytáhl dlouhý, kulatý, na koncích zaoblený kus dřeva.

"Víte, co je tohle?"

"To je obušek," přikývl Mikuláš. "Velký klacek."

"Vždycky poslední argument, co?" přikývl Elánus klidně. "Růžové dřevo a stříbro z Chalamadosu, nádherná práce. A tady, na tom malém štítku tady, je vyryto, že jsem povinen udržovat klid a pořádek, a vy, pane ze Slova, momentálně nevypadáte jako součást ani jednoho, ani druhého."

Jejich pohledy se srazily.

"Co byla ta podivná věc, kterou lord Vetinari udělal těsně před tou... nehodou?" zeptal se Mikuláš tak tiše, že to slyšel pravděpodobně jen Elánus.

Elánus ani nemrkl. Po chvíli však položil obušek na stůl a ten klepnul tak, že se to v nastalém tichu zdálo až neuvěřitelně hlasitě.

"Podívej, mladíku, ty teď hezky odlož ten svůj zápisník," navrhl klidným tónem. "Pak to bude jen mezi námi a nepůjde o spor symbolů."

Tentokrát nemusel Mikuláš dlouho přemýšlet o tom, kudy vede cesta moudrosti. Odložil zápisník.

"Výborně," přikývl Elánus. "A teď si my dva odskočíme na kousek řeči támhle do koutka a vaši přátelé to tady zatím mohou poklidit. Úžasné, kolik nábytku může přijít k úhoně, zatímco se udělá jediný obrázek, co?"

Popošel do rohu a sedl si na dno obrácené rozeschlé díže. Mikuláš se spokojil s houpacím koněm.

"Dobrá, pane ze Slova, tak to zkusíme po vašem."

"Já ani nevím, že je nějaké po mém."

"Vy mi nechcete říci, co víte, že ne?"

"Já si nejsem jistý, co všechno vlastně vím," uvažoval nahlas Mikuláš. "Ale ... myslím si..., že lord Vetinari musel udělat něco velmi důležitého jen chvíli před zločinem."

Elánus vytáhl z kapsy zápisník a prolistoval ho.

"Vstoupil do paláce stájemí někdy před sedmou hodinou ráno a propustil strážného," řekl.

"To byl venku celou noc?"

Elánus pokrčil rameny. "Jeho lordstvo přichází a odchází. Strážní se ho neptají, kam jde a proč. Mluvili s vámi?"

Tuhle otázku Mikuláš čekal. Bohužel na ni neměl odpověď. Jenže členové palácové gardy, alespoň pokud se s nimi setkal on, na něj nepůsobili jako muži nadaní představitivostí a logickým myšlením, ale spíše jako muži obdaření tvrdohlavou věrností. Ani jeden z nich Mikulášovi nepřipadal jako potenciální Záludný Femur.

"Myslím, že ne," odpověděl.

"Jo tak vy si myslíte, že ne?"

"Moment, okamžik..." Záludný Femur tvrdil, že zná psa Hafala, a pes by měl poznat, když se jejich pán začne chovat divně, protože psi mají rádi rutinu a pravidelnost...

"Já si myslím, že je absolutně neobvyklé, aby se jeho lordstvo v této době pohybovalo mimo palác," odpověděl Mikuláš velmi opatrně. "Není to součástí jeho zvyklostí."

"K těm ovšem nepatří ani bodnout vlastního úředníka a uprchnout s velmi těžkým pytlém peněz," zavrčel Elánus.

"Ale ano, my jsme si toho taky všimli. Nejsme tak hloupí. My hloupí jen vypadáme. Okamžik... a strážný tvrdil, že z dechu jeho lordstva byl cítit alkohol."

"A lord Vetinari pil?"

"Ne tak, aby to stálo za řeč."

"V pracovním měl bar."

Elánus se usmál. "Všiml jste si toho? Rád nabídne ostatním skleničku."

"Jenže to všechno by pořád ještě mohlo znamenat, že sbíral odvahu k -" začal Mikuláš a umkl. "Ne, to na Vetinariho nevypadá. Takový on není."

"Ne, to opravdu není," přikývl Elánus. Mírně se zaklonil. "Možná byste to měl všechno promyslet ještě jednou, pane ze Slova. Možná... snad... byste mohl najít někoho, kdo by vám pomohl přemýšlet lépe."

Něco v jeho chování naznačovalo, že neformální část rozhovoru je opravdu u konce.

"Kolik toho víte o panu Skřuskově?" zeptal se Mikuláš.

"Pomlaskles Skřuska, syn starého Klektáka Skřusky, minulých sedm let představený Cechu přístipkářů a kůžičkářů," odpověděl Elánus. "Otec rodiny. Dlouho a dobře vedený obchod na Liščí ulici."

"To je všechno?"

"Pane ze Slova, to je všechno, co hlídka ví o panu Skřuskově. Rozumíte? O lidech, o nichž toho víme opravdu hodně, byste pravděpodobně ani slyšet nechtěl."

"Hm." Mikuláš nakrabil čelo. "Ale v Liščí ulici přece žádný obuvnický obchod není."

"Já nemluvil o botách."

"Pokud si vzpomínám, pak jediný obchod, který má... velmi vzdáleně... něco společného s kůží, je -"

"To je on," přikývl Elánus.

"Ale tam prodávají -"

"Spadá to pod hlavičku kožedělné zakázky," přerušil ho Elánus a zvedl svůj obušek.

"No ano... a gumové věci a... pera... a biče... a takové ty věcičky, co se třesou," pomalu doplňoval Mikuláš a tváře mu začínaly rudnout. "Ale -"

"Nikdy jsem tam nebyl, i když jsem si skoro jistý, že desátník Nóbhlóch má jejich katalog," řekl Elánus. "Nevím o tom, že by existoval Cech výrobců malých roztřesených věcí, přestože je to zajímavý nápad. Každopádně, pan Skřuska všechno provozuje úředně a legálně, pane ze Slova. Skvělá rodinná atmosféra, pokud vím. A to znamená, že je nákup toho a onoho... a malých roztřesených věcíček tak příjemný jako nákup cukrové vaty na pouti. O tom nepochybuju. A podle toho, co se šíří šeptandou, tak první věc, kterou pan Skřuska ve své funkci udělá, bude, že dá milost lordu Vetinarimu."

"Cože? Bez soudního procesu?"

"No, nebylo by to krásné?" podíval se na něj Elánus s děsivou veselostí. "Skvělý nástup do úřadu, co? Čistý stůl, nový začátek, jaký by to mělo smysl, rozmazávat nějakou nepříjemnost? Chudák. Prepracovaný. Jednou to muselo přijít. Chodil málo na čerstvý vzduch a nepil dost mléka. A tak dále. Takže ho hezky ubytujeme na nějakém tichém místě a celou tuhle nepříjemnost můžeme hodit za hlavu. To bude nějaká úleva, co?"

"Ale vy přece víte, že on to -"

"Myslíte?" opáčil Elánus. "Tohle je úřední obušek a oficiální symbol mého úřadu, pane ze Slova. Kdyby to byl kyj se zapuštěnými hřebíky, bylo by tohle město úplně jiné. Teď půjdu. Říkáte, že jste přemýšlel. Možná byste měl přemýšlet víc."

Mikuláš se díval, jak Elánus odchází.

Sacharóza se mezitím sebrala, nejspíš i proto, že už se ji nikdo nepokoušel utěšovat.
"Co uděláme teď?" zeptala se.
"Nevím. Pokusíme se dostat ven další noviny. To je naše práce."
"Ale co když se ti muži vrátí?"
"To se asi nestane. Teď naši dílnu jistě někdo hlídá."
Sacharóza začala sbírat papíry rozházené po zemi. "Musím přiznat, že se budu cítit mnohem líp, když se zabavím nějakou prací."
"Tak to je přesně ten správný přístup."
"Kdybys mi řekl něco o tom ohni..."
"Otto má slušný obrázek," vzpomněl si Mikuláš. "Je to tak, Otto?"
"Jo. Těchle pute fajn. Jenže..."
Upír zíral na svůj ikonograf. Skříňka byla rozmáčknutá.
"To je mi líto," řekl Mikuláš.
"To nic, mám ještě talší," povzdechl si Otto. "Fíte, myslel jsem si, že to pute taty, fe felkém městě snatné," podotkl.
"Myslel jsem si, že město je cívilisované. Ržíkali mi, že taty jetnoho nepronásletuje zástup lití s fildlema, jak to pěšně tělají u nás v Schüşundu. Potífejte se, já to skouším, fášně skouším! Jen pochofě fědí, jak moc! Trži měsíce, štyrži tny a sedtum chotin fe foze. Já se tocho fsecho fstáfám! Tokonce i té pleté támy f sametofých šifůtkách a černých krajkofých šatech a f těch maličkých botičkách na potpatkách... to bylo felmi polestivé. Já fám to ržíkám otevřené..."
Potrásl zoufale hlavou a podíval se na svou zničenou košili. "A moje nejlepší košile je pokrytá. .. je pokrytá... krří... rutou, rutou krří... chustou skřělou krří... tou krří... tmafočerfenou krří... krří... krří..."
"Rychle!" zvolala Sacharóza a protlačila se kolem Mikuláše. "Pane Dobrohore, podržte mu ruce!" Pak zamávala na trpaslíky. "Tohle jsem čekala! Dva mu podržte nohy! Bolde, v šuplíku stolu mám kus krvavé tlačanky!"
"...nechtě mě kráčet po slunci, nepudu žít ve světě, kde pych dožil se žil do žil..." krákorál Otto.
"Oh, bohové, podívejte, oči mu začaly rudě světélkovat!" upozorňoval Mikuláš. "Co budeme dělat?"
"Co kdybysme mu zase tu hlavu uřízli?" navrhoval pohotově Bodoni.
"To byl ubohý vtip, Bodoni," pokárala ho vzápětí Sacharóza.
"Vtip? Smál jsem se snad?"
Otto vstal a jeho hubená postava byla ověšena nadávajícími trpaslíky a zanotoval další píseň.
"Ať už f pourži nepo f temnou noc, my musíme pojovat..."*
"Má sílu jako býk!" funěl Dobrohor.
"Vydržte, možná že pomůže, když se k němu připojíme!" volala Sacharóza. Spěšně zašmátrala ve své tašce a vytáhla útlu modrou brožurku. "Vyzvedla jsem si ji dnes ráno na misijní stanici v ulici Na Bitútku. Je to jejich zpěvník! A," a začala znovu tiše popotahovat. Je to tak smutné! Jmenuje se to 'Kráčime ve slunci' a je to -"
"Cože? Vy chcete, abychom si s ním teď zazpívali?" podíval se na ni poněkud zmateně Dobrohor, zatímco zápasící Otto ho stačil pozvednout ze země.
"Jen proto, abychom mu poskytli morální podporu!" Sacharóza si osušila oči kapesníčkem. "Vidíte přece, jak se s tím pokouší bojovat! A nezapomínejte, že za nás položil hlavu na špalek!"
"No jo, ale pak si ji zase sebral!"
Mikuláš se sehnul a vytáhl něco z trosek Ottova ikonografu. Skřítek samozřejmě uprchl, ale v troskách zůstal obrázek, který namaloval. Třeba na něm bude...
Byl to špatný obrázek muže, který si říká bratr Zichrhajc - jeho tvář se změnila díky ostrému světlu, které lidský zrak nevnímá, v nezřetelnou skvrnu. Ale stíny za ním...
Podíval se zblízka.
"Oh, bože..."
Ty stíny za ní byly živé.

Byla ošklivá plískanice. Bratr Zichrhajc a sestra Tulipán nenaloženě poklusávali a klouzali mrznoucím deštěm. V šeru za zády jim zněly píšťaly.
"Pospěšte si!" zaječel pan Zichrhajc.
"Ty -aný pytle jsou těžký!"
Teď už bylo slyšet pískání i po jedné straně. Na tohle nebyl pan Zichrhajc zvyklý. Hlídka by neměla být ani tak aktivní, ani tak organizovaná. Nebylo to poprvé, co je pronásledovala nějaká hlídka, když se zvrty plány. Podle pana Zichrhajce se měli zadýchaní pronásledovatelé vzdát nejpozději na druhém rohu. Tohle ho doslova rozzuřilo. Místní hlídka to dělala špatně!
Najednou si uvědomil, že po jedné straně se jim otevřel volný prostor, plný vířících vlhkých vloček. Hluboko pod nimi se ozýval pomalý savý zvuk, podobný těm, které slyšíme při špatném zažívání.
"To je most! Hod'te je do vody!" nařizoval.
"Ale já myslel, že jsme chtěli zjistit -"
"Na tom nezáleží! Zbavte se jich! Okamžitě! Konec potíží!"
Sestra Tulipán zachrchlala nějakou odpověď a smykem zastavila u zábradlí. Dva zmítající se, kničící pytle letěly do tmy.
"Měl jste pocit, že to bylo -aný šplouchnutí?" naklonila hlavu ke straně sestra Tulipán a napínala sluch do tmy.
"Koho to zajímá? Teď utíkejme!"
Pan Zichrhajc se oťrásl a zrychlil. Nebyl si jist, co se to tam v tiskařské dílně vlastně stalo, ale nemohl se zbavit dojmu,

že si šlape po vlastním hrobě.

Cítil, že má v patách víc než jednoho strážného. Pokusil se ještě zrychlit.

Nikdo nedokáže zpívat jako skupina trpaslíků, byť by zpívali píseň s názvem "Kéz mohu sáti vodu čistou"*. Neskrývaně váhavé, ale přesto dokonale sladěné hlasy, jak se zdálo, Otto uklidňovaly.

Kromě toho, v té chvíli už se na scéně objevil zmíněný kus krvavé tlačanky, určený k použití za výjimečných situací. Pro upíra to sice bylo totéž jako zdravotní cigareta pro dlouholetého nikotinového závisláka, ale bylo to alespoň něco, do čeho mohl zatnout zuby. Když se Mikulášovi nakonec přece jen podařilo odtrhnout oči od hrůzy stínů, otírala už Sacharóza Ottovi čelo kapesníkem.

"Oh, a sase se tak strážliffě styším, jak já sem tak rychle stratil chláfu, je to tak..."

Mikuláš pozvedl obrázek. "Otto, co je to tady?"

Ve stínech byla křičící ústa. Byly tam i rozšířené oči. Nehýbaly se, ale když jste od obrázku na chvíli odvrátili zrak a pak se k němu zase vrátili, měli jste dojem, že nejsou na témže místě.

Otto se otřásl. "Já... použil jsem všechny úchoře, co jsem měl!" odpověděl.

"A -?"

"Je to děsivé," vydechla Sacharóza a odvrátila pohled od zmučených stínů.

"Cítím se tak špatný," chmuřil se Otto. "Jak je fitět, pyli přžlíš silní -"

"No tak, Otto, mluv!"

"Fíte... ikonograf nelše, to jste slyšeli?"

"Samozřejmě."

"Ano? Toprá... f silném tmařém světě ten oprásek opravdu nelše. Temné světlo otchalí praftu temným očím litského ředomí..." Odměl se a povzdechl si. "A sase... šádné tunifě sahřmění, jaká škota! Ale konečně se můžete na stíny tífat nejen s opafami, ale i s pochopením."

Všechny oči se obrátily ke stínům v rohu místnosti a pod střechem. Byly to obyčejné stíny a jediné, co v nich strašilo, byl prach a pavouci.

"Jenže tam není prach a -" začala Sacharóza.

Otto pozvedl ruku. "Trachá támo... řštyř jsem řám to přářě řysřělil. Filosoficky může pýt prafta to, co tam metaforicky řidíme..."

Mikuláš se znovu zadíval na obrázek.

"Já toufal, ře pouřiju řějaké řiltry a tak se mi podarří otřranit ty, hm, nežátoucí efekty," řdřloval mu Otto přřs řameno. "Ale, pochuřel -"

"Je to řím řál řím řorří," řekla Sacharóza. "Mám z toho řusí řuži jako řomickou zeleninu."

Dobrohor potřásl hlavou. "Tohle je řřiřná záležitost," zamračil se. "Nechci, abyste to řál pokouřel!"

"Nevřdřel jsem, ře řsou řrpařlíci věřící?" řodivl se Mikuláš.

"Tak ře nejsme," řekl Dobrohor. "Jenže řoznáme odpornost, když ři vidíme, a právě řed' se na ni řívám, to vám řovídám! Zásadně už si nepřęji řádné řálří řyhle... řyhle... řemné řisky!"

Mikuláš udřel obřicej. Ukazují pravdu, řomyslel si. Ale řak řoznáme pravdu, když ři vidíme? Eřebřtí řilozofové si mysleli, ře zájć nřkdy nedokáže přřdřbřhnout řelvu, a mohli to dokázat. Je to pravda? Slyřel jsem řednoho řága řovidat, ře všřchno se skládá z řalých řísel, řterá poletují sem a řam řak řychle, ře se řění v řmotu. Je to pravda? Myslí si, ře řnoho věći, řteré se odeřály v řposledních řnech, řrobřhlo řinak, než se řdá, a nevím sice přřč, ale myslím si, ře řavda je řěkde řinde...

"Má pravdu, Otto, řost už řěch pokusů," řekl.

"To si myslím, zatraceně," přřkývl Dobrohor.

"Co řkdyřchom se pokusili věřít k řormální řinnosti a řostat noviny ven, hm?"

"A to řako, řynku, myslíš řormální řinnost, řako řkdy řílení řněži začnou řbírat řoxteriéry, nebo řu řormální, řkdy ři řílení upíři řrají se řylými řtíny?" zájřmal se Dobrohor.

"Myslel jsem řormální řako přřdřím," odpovědřel mu Mikuláš.

"Aha, už řápu. Myslíš řako za řarých řobřých řasů," rozzářil se Dobrohor.

Po řějaké řobě se v řílně řozhřtilo řicho, i řkdyž od přřtřjšího řtulu se řu a řam řeřtě ozval vzlyk.

Mikuláš napsal řlánek o řožáru. To bylo řnadné. Pak se pokusil napsat aspoň řrochu řrozumitelný věčřt řposledních událostí, ale zjistil, ře není s to řostat se za řrvní slovo. Napsal "V". Bylo to řpolehlivé slovo; řistá věć. Potřř byla v řom, ře řokoliv, řím si řyl řist, bylo řpatné.

Čekal od řoho, ře... co vlastně? Ře řinformuje řidi? Ano. Nebo ře je řopudí? No, řnad alespoň řěkteré. Co však řozhřdně nečekal, bylo, ře by řím řosáhl řějaké řměny. Noviny vyšly a věćec na řom nežáležřelo.

Řidě přřstě věći řrali na věćomí. Řaký řmysl by řmělo psát řálří řlánek o řě záležitosti s Větinarim? Řobrá, ale na řruhe straně bylo v řě záležitosti i řnoho psů a přřběhy o zvřřatech řidi vřđycky zájřmaly.

"Co řsi čekal?" zeptala se Sacharóza, řako řkdyby řu řřtla řyšlenky. "Myslel řis, ře řidě vřtáhnou do ulic? Větinari, přřdle řoho, co jsem slyřřla, není zvlášř přřjemný řlověk. Řěkterí řidě řokonce říkají, ře si věćení zaslouží."

"Řím ři řceř řřć, ře řidě řavda nežájřmá?"

"Přslyř, řo řnoho řidi je řavda, ře řždý řěříc přřřbují penize na řájem. A přřdivě ře na pana Řuma a řeho přřřtele. Co řo řě řnamená řavda? Řijí přřd řmostem!"

Přzvedla řsměrku řinkovaného papíru, vřplněného od řraje do řraje opatřně vřtáčeným řukopisem řlověka, řo řěřž přřře s přřem není přřvě řážřodenní zábařa.

"Tohle je řláření o vřřřčním řetkání ankř-morporské řpolečnosti řhovatelů řlecního přřactva," řzámila řu. "Řsou

to obyčejní lidé, jejichž koníčkem je pěstování kanárek, andulek a podobných ptáků. Jejich předseda bydlí hned vedle nás, a proto mi tohle dal. Je to pro něj hrozně důležité! Můj bože, víš ale, jak je to nudné? Je to všechno o nejlepších exemplářích toho či onoho druhu a o změnách v pravidlech soutěžních výstav papoušků. A o tom se dokázali dohadovat celé dvě hodiny. Jenže tihle lidé, kteří se tam přeli, tráví obyčejné dny tím, že melou maso nebo řezou a zpracovávají dřevo a v zásadě vedou své obyčejné malé životy, kontrolované jinými lidmi, chápeš? Necítí se povolání vyjadřovat k tomu, kdo a jak vládne městu, ale dají si po čertech pozor, aby se papoušci kakadu nezaměňovali s papoušky ara! Není to jejich vina. Tak se věci prostě mají. Proč tam tak sedíš s otevřenou pusou?"

Mikuláš pusu zavřel. "Dobrá, chápu -"

"Ne, obávám se, že nechápeš," odsekla mu. "Našla jsem si tě v Krkatilově knize šlechty. Vaše rodina si nikdy nemusela dělat starosti s maličkostmi, že? Patří k těm rodinám, které řídí ty velké věci, je to tak? Tyhle... noviny, to je pro tebe jen takový... koníček, je to tak? No ano, asi na ně věříš, to jsem si skoro jistá, ale i kdyby to všechno vzala voda, budeš mít pořád peněz dost. Já ne. Takže jestli jediná možnost, jak udržet noviny v chodu, je naplnit je tun, nad čím se ošklíbáš, protože jsou to podle tebe 'staré zprávy', tak to udělám."

"Já nemám peníze! Vydělávám si na živobytí sám!"

"Ano, ale mohl sis vybrat. A kromě toho, aristokrati neradi vidí hejsky svého druhu, rodu a úrovně umírat hladem. Vždycky jim najdou nějakou tu lehkou práci za těžké peníze -"

Celá zadýchaná umlkla a odhrnula si z obličejů kadeře, které jí spadly do očí. Pak se na něj podívala jako někdo, kdo zapálil krátkou zápalnou šňůru a teď přemýšlí, zda sud s prachem na jejím druhém konci není větší, než si myslel.

Mikuláš otevřel ústa a chtěl zformovat slovo, ale zarazil se. Pak to zkusil znovu. Nakonec, poněkud ochraptěle, ze sebe vypravil: "Máš více méně pravdu -"

"Další slovo teď bude 'ale', je mi to jasné," přerušila ho Sacharóza. Mikuláš si uvědomoval, že je všichni trpaslíci pozorují. "Ano, to je pravda -"

"Aha!"

"Ale je to velké 'ale'. Nevadí ti to? Je to důležité. Někdo se musí starat o ty... velké pravdy. Co Vetinari ve skutečnosti nedělá, je, že nikomu a ničemu vlastně neškodí. Měli jsme vladaře, kteří byli skutečně šílení a velmi, opravdu velmi zlí. A není to ani tak dlouho. Vetinari možná není 'zvlášť příjemný člověk', ale dnes ráno jsem snídal s někým, kdo by byl mnohem horším vládcem města než on, a takových je kolem víc než dost. To, co se teď děje, je špatné! A co se týká těch tvých zatracených milovníků okrasného ptactva, pokud se nezačnou starat o víc než jen o to, co jim skřehotá v klecích, pak tomuhle městu jednoho dne bude vládnout někdo, kdo jim nacpe jejich vlastní andulky do chřtánů. To by sis přála? Pokud se nebudeme snažit, tak jediné, co v novinách najdou, budou hloupé... historky o mluvících psech a o tom, Jak mi elfové snědli mého drahouska Žmoulíka, tak se mi tady nesnaž kázat o tom, co je a co není důležité, rozumíš?!"

Chvilí zuřivě zírali jeden na druhého.

"Takhle se mnou nemluv!"

"Takhle nemluv ty se mnou!"

"Nemáme dost inzerátů. Informátor dostává spoustu reklam od velkých cechů," změnila Sacharóza téma hovoru. "To by bylo něco, co by nás udrželo v chodu, ne historky o tom, kolik váží zlato!"

"A co s tím mám dělat?"

"Vymysli způsob, jak sehnat víc inzerátů!"

"To není moje práce!" vykřikl Mikuláš.

"Je to součást toho, jak tvou práci zachránit! Dostáváme samé šestákové inzeráty na chirurgické pomůcky a pilulky na bolení zad!"

"No a co? Každá penny dobrá!"

"Takže ty chceš, aby se nám říkalo Noviny, kde můžete inzerovat svůj kýlní pás?"

"Ehm... promiňte, ale budeme dělat ty noviny?" ozval se Dobrohor. "Ne že bychom se nebavili, moc se nám to líbí, ale ta barva bude chtít nějaký čas navíc."

Mikuláš a Sacharóza se ohlédl. Byli středem pozornosti.

"Podívej, já vím, že to pro tebe hodně znamená," pokračovala Sacharóza mnohem tišším hlasem, "ale chtěla jsem jenom říct, že všechny tyhle... politické záležitosti, to je záležitost hlídky, ne naše."

"Nevědí kudy dal. To se mi snažil Elánus naznačit."

Sacharóza překvapeně pozorovala jeho ztuhlý výraz. Pak se naklonila kupředu a popleskala ho po ruce.

"Ale možná jsi přece jen něco dokázal!"

"Pch!"

"Víš, jestli chtějí dát Vetinarimu milost, možná je to proto, že mají strach z tebe."

"To určitě! A vůbec, kdo jsou to oni?"

"No... vždyť víš... oni. Ti lidé, co řídí věci. Oni si věci všímají. A oni pravděpodobně taky čtou noviny."

Mikuláš na ni vrhl kratičký unavený úsměv. "Zítra najdeme někoho, kdo se bude starat o to, abychom měli víc inzerátů," řekl. "A určitě budeme potřebovat nějaké ty lidi navíc. Ehm... teď jdu na malou procházku," dodával, "a seženu ti ten klíč."

"Klíč?"

"Chceš šaty na ten ples?"

"Aha. Ano. Díky."

"Nemyslím, že by se ti muži vrátili," vzpomněl si Mikuláš. "Mám pocit, že v celém městě momentálně neexistuje kůlna tak dokonale střežená, jako je tahle."

Protože Elánius chce vědět, kdo se nás pokouší dostat teď, uvědomil si Mikuláš. Rozhodl se však, že tohle už pro jistotu neřekne.

"Co teď chceš přesně udělat?" zeptala se Sacharóza.

"Tak nejdřív zajdu do nejbližší lékárny," odpověděl, "pak se stavím u sebe v bytě pro ten klíč a pak... jdu za jedním... mužem kvůli psovi."

Nová firma se rychle protlačila škvírou ve dveřích prázdného domu, zavřela je za sebou a zasunula závoru.

Pan Tulipán ze sebe serval roucho řádové sestry a vztekla je odhodil na zem.

"Říkal jsem vám to! Ty -aný složitý plány nikdy nefungují!"

"Upír," vrtěl hlavou pan Zichrhajc. "Tohle je nemocné město, pane Tulipáne."

"Co to bylo? Co nám to -aně udělal?"

"Udělal nějaký obrázek," odpověděl pan Zichrhajc. Na chvíli zavřel oči. Hlava ho bolela.

"No, já byl v převleku," zalíboval si pan Tulipán.

Pan Zichrhajc pokrčil rameny. I kdyby si byl pan Tulipán nasadil na hlavu plechový kbelík (který by pravděpodobně po několika minutách zkorodoval), stejně by byl pořád ještě k poznání.

"Nemyslím, že to nám nějak pomůže."

"Já -aně nenávídím obrázky," vrčel pan Tulipán. "Vzpomínáte na ten čas v Moldavině? Všechny ty plakáty? Řekl bych, že to jednomu škodí na zdraví, když vidí svůj vlastní... ksicht na kdejaký zdi a pod tím nápis 'Mrtvého nebo živého'. Dycky mně to připadá, jako když se -aně nedokážou rozhodnout!"

Pan Tulipán z kapsy vytáhl balíček něčeho, o čem si myslel, že je to čistý práškový šmouhák, ale co taky mohl klidně být práškový cukr a drcené holubí guano.

"Každopádně - toho -aného psa jsme dostali!"

"To není jisté," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc. Znovu zamrkal. Bolest hlavy začínala být nesnesitelná.

"Hele, řek bych, že jsme udělali, co po nás chtěli. Byl to pěkně -anej kšeft. Nepamatuju si, že by nám někdo řekl něco o vlkodlakách a upírech. Takže je to jejich -anej problém! Já říkám - seberme toho tatrmána, prachy a zmizme do Pseudopolisu nebo někam jinam!"

"Tím navrhuje, abychom vycouvali ze smlouvy?"

"Jasně, když je z ní kus vytištěnej tak malejma písmenama, že se -aně nedá přečíst...?"

"Někdo by Karla poznal. Jak se zdá, tak je tady, ve městě, pro mrtvé dost těžké mrtvými zůstat."

"No, řek bych, že v tomhle -aným směru bych tomu mohl pomoci!" nabízel se pan Tulipán.

Pan Zichrhajc se zakousl do rtu. Věděl líp než pan Tulipán, že lidé v jejich zaměstnání potřebují určitou... reputaci. Nikam se to samozřejmě nezapisuje. Ale nakonec se to stejně roznese. Nová firma občas hrála s dost tvrdými protihráči a bývali to lidé, kteří hodně dali na slova...

Ale na tom, co říkal Tulipán, bylo hodně pravdy. Tohle místo už začínalo panu Zichrhajcovi lézt na nervy. Otřáslo oním zvláštním smyslem, na který se spoléhal. Upíři a vlkodlaci... působili na tělo způsobem, který nebyl podle pravidel. To byla svévole, dovolenost! Ano...

...existovalo však víc způsobů, jak si udržet reputaci!

"Myslím, že bychom měli zajít za naším právníkem přítelíčkem a vysvětlit mu, jak se má situace," řekl pomalu.

"Správně!" zajásal pan Tulipán. "A pak mu utrheme hlavu!"

"Tím zombii nezabijete!"

"To je skvělý, protože se alespoň bude moct podívat, kam mu ji potom nacpu."

"A potom... znovu navštívíme ty noviny. Až se setmí."

A najdeme ten obrázek, pomyslel si. To je dobrý důvod. Důvod, který můžete říct celému světu. Jenže on tady je ještě jeden důvod. Ten... výbuch temného světla vyděsil pana Zichrhajce až do hloubi jeho seschlé duše. Najednou se mu v hlavě rozeběhl celý proud dávno zasutých vzpomínek.

Pan Zichrhajc si nadělal spoustu nepřátel, ale to mu až dosud starosti nedělalo, protože všichni jeho nepřátelé byli mrtví. Jenže temné světlo mu vypálilo ranky do mozku a teď měl dojem, že ti nepřátelé nezmizeli z vesmíru, ale odešli na dlouhou, nesmírně dlouhou cestu a odněkud z té hrozně dálky ho teď pozorují. A přestože to místo bylo z jeho strany hrozně vzdálené, tam od nich to bylo kousek, tak blízko, že jim stačilo se natáhnout a mohli by se ho dotknout.

Neřekl by ani panu Tulipánovi, co už dobře věděl, a sice že budou potřebovat každý tolar slíbený za tuhle práci, protože v tom záblesku temného světla zahlédl a pochopil jednu věc. Je čas odejít na odpočinek.

Teologie nebyl obor, v němž by se pan Zichrhajc příliš vyznal, navzdory tomu, že pana Tulipána už doprovázel do mnoha chrámů, kaplí a svatostánků - aby zakroutili krk Nejvyššímu knězi, který se pokusil podrazit Franka "Pomátlo" Priccapliho -, ale i ta troška, kterou díky tomu vstřebal, ho teď nabádala, že nastal ten nejvhodnější čas začít se o tyhle věci zajímat podstatně hlouběji. Mohl by někomu poslat nějaké peníze a možná, že by mohl vrátit některé z těch věcí, které ukradl. U všech ďáblů, mohl by začít tím, že by držel každé úterý půst, nebo co se to dělá.

Třeba by tak odstranil ten pocit, že mu právě někdo odšrouboval zadní část lebky.

Jenže věděl, že to všechno musí počkat na později. V tomto okamžiku však si mohli vybrat jen ze dvou věcí. Buď mohli dál postupovat přesně podle pokynů a požadavků páně Kosopádových a vysloužit si tak pověst skutečně výkonného týmu, nebo mohli sejmut pana Kosopáda spolu s několika přihlížejícími a zmizet z města. Cestou by mohli ještě zapálit pár domů nebo tak něco. Tyhle věci se taky rychle roznesou. Lidé by alespoň pochopili, jak byla Nová firma rozrušená.

"Ale ze všeho nejdřív..." pan Zichrhajc se zarazil a příškrčeným hlasem řekl: "Stojí za mnou někdo?"

"Nestojí," zavrtěl hlavou pan Tulipán.

"Měl jsem dojem..., že slyším kroky."

"Kromě nás tady nikdo není."

"Dobrá. Dobrá." Pan Zichrhajc se otřásl, srovnal si kabát a změřil si pana Tulipána od hlavy k patě.

"Oprašte se trochu, ano? Ale fuj, padá z vás prach!"

"Já to zvládnul!" řekl pan Tulipán. "Drží mě ve formě! Udržuji mé smysly v pozoru!"

Pan Zichrhajc si povzdechl. Pan Tulipán měl úžasnou důvěru v obsah následujícího sáčku, ať už v něm bylo cokoli. A obvykle to bylo něco jako směs prášku proti blechám a lupů.

"Násilí nám u Kosopáda nepomůže," řekl.

Pan Tulipán si s praskotem srovnal klouby na ruku. "To zabere na každého."

"To ne. Muž jako on bude mít jistě v záloze dost lidí, které by si mohl zavolat na pomoc," vrtěl hlavou pan Zichrhajc. Poklepal si na kapsu kabátu. "Je čas, aby se pan Kosopád seznámil s naším malým kamarádkem..."

Na hustý povrch řeky Ankh dopadlo s plesknutím prkno. Podříznutý Arnold, lano pevně sevřené mezi zuby, opatrně přenesl váhu a přehoupl se na ně. O něco se sice potopilo do hustého podkladu, ale pak přece jen zůstalo - pro nedostatek jiných možností použijme výraz - plout na hladině.

O kousek dál se pomalu - opět pro nedostatek vhodných výrazů řekněme - vodou zaplňovala prohlubeň vymáčkutá prvním pytle.

Dosoukal se až na konec prkna, pořádně se usadil a podařilo se mu do smyčky zachytit druhý pytel. Pohyboval se.

"Má ho," zajásal Kachní muž, který akci Podříznutého Arnolda sledoval ze břehu. "Tak - všichni zaberte!"

Pytel se z husté nečistoty uvolnil s hlasitým mlasknutím a Arnold se ho zachytil. Byl i s pytle vytažen na břeh.

"Skvělá práce, Arnold," řekl Kachní muž a pomohl mu z mokrého pytle zpět na vozíček. "Vážně jsem pochyboval o tom, že tě povrch řeky při tomhle přílivu vůbec unese!"

"No, měl jsem štěstí, že mi ten vůz před lety ujel nohy!" liboval si Podříznutý Arnold. "Jinak bych se teď byl určitě utopil."

Jindra Rakvář rozřízl nožem pytel a vysypal na zem druhou dávku teriérů. Ubohá zvířata se třásla, kašlala a prskala.

"Jeden nebo dva z těch chudáků vypadají, jako když to mají za sebou," řekl, "Neměl bych jim dát dýchání z úst do úst, hm?"

"V žádném případě, Jindro," obracel oči k nebi Kachní muž. "Copak nemáš žádnou představu o hygieně?"

"Já myslel, že hyeny žijou jenom v Jakazačistánu?"

"Nemůžeš líbat psa!" pokračoval Kachní muž v osvětě. "Mohl by od tebe chytit něco ošklivého!"

Skupinka se dívala na psy, kteří se tísnilí kolem společného ohně. Jak se stalo, že psi v pytli spadli z mostu do vody, to bylo něco, o čem ani nepřemýšleli. Do řeky padaly ty nejpodivnější věci. A stávalo se to neustále. Skupinka našich přátel, žijících pod mostem, věci padající do řeky nebo plující na hladině velmi pozorně sledovala. Bylo však dost nezvyklé, aby těch věcí bylo tolik najednou.

"Možná, že přšli psi?" napadlo Ondru Dokopyho, který momentálně mluvil jako osoba zvaná Kudrnáč. Kudrnáče měla společnost ráda. Byl příjemný a vyšel s každým. "Tuhle jsem slyšel, že se to v poslední době stává."

"Víte co," napadlo Podříznutého Arnolda. "Víte, co bychom měli udělat? Měli bychom si sehnat nějaký věci... jako dřevo a udělat si člun. Kdybysme měli člun, tak bychom sebrali mnohem víc věcí."

"To je pravda," přikyvoval Kachní muž. "Když jsem byl chlapcem, tak jsem se kolem člunů rád potuloval."

"No a my bychom se teď mohli ve člunu potulovat kolem," pobzukoval spokojeně Arnold. "To je totéž."

"Ne tak docela," zavrtěl hlavou Kachní muž. Rozhlédl se po kruhu zvracejících psů, kterým stoupala z chlupů pára.

"Přál bych si, aby tady byl Gaspoda," povzdechl si. "Ten ví, co si o takových věcech myslet."

"Takže sklenici," řekl lékárník opatrně.

"S hrdlem zalitým voskem," opakoval Mikuláš.

"A chcete unci od všech těch..."

"Ano. Unci anýzového oleje, unci řepkového a unci skalatinového oleje," opakoval Mikuláš.

"Ty první dva vám můžu prodat," vrtěl hlavou lékárník a díval se při tom na lístek, který měl v ruce. "Ale v celém městě dohromady není unce skalatinového oleje, uvědomujete si to? Za kapku, která by se vešla na špendlíkovou hlavičku, byste dal patnáct tolarů. Dostali jsme ho sotva čajovou lžičku a tu jsme museli uložit v olovené truhlici pod vodou."

"Tak si ho vezmu, co by se vešlo na špendlíkovou hlavičku."

"Nikdy ho nedostanete z rukou, chápejte! Ten olej není na obyčejné -"

"V láhvi," opakoval Mikuláš trpělivě. "Zapečetěné voskem."

"Ty ostatní oleje ani neucítíte! Na co je vlastně potřebujete?"

"Jako pojistku," řekl Mikuláš. "A až ty lahvičky zapečetíte, umyjte je éterem a éter pak umyjte vodou."

"Máte v úmyslu použít je k nějakým nelegálním účelům?" zamračil se lékárník. Pak si všiml Mikulášova výrazu. "No nic, já se jen tak ptám," dodal rychle.

Když se pak odebral připravit požadované oleje, vydal se Mikuláš do města, navštívil několik dalších obchodů a v jednom z nich koupil i pár silných rukavic.

Když se vrátil, nesl právě lékárník oleje na pult. Držel v ruce malou lahvičku a v té byla ještě menší fióla.

"To okolo je voda," oznamoval a vytahoval si při tom z nosu uc pávky. "Jestli můžu prosit, tak si to opatrně převezměte. Upust'te to a oba se můžeme rozloučit s čichem."

"Po čem je to cítit?" zajímal se Mikuláš.

"Víte, kdybych řekl ‚vařené zelí‘," odpověděl lékárník, "neřikal bych toho ani polovinu."

Pak Mikuláš navštívil svůj byt. Paní Arkánová sice nechovala přílišné sympatie k nájemníkům, kteří se do domu vraceli během dne, ale jak se zdálo, v tomto okamžiku ji zájímalo něco mnohem důležitějšího, takže když spěchal nahoru po schodech, kývla mu jen lhostejně na pozdrav.

Klíče byly ve starém vaku na konci postele. Byl to tentýž vak, který měl v Mlýnských kamenech. Od té doby ho vozil všude s sebou; hlavně proto, aby si do něj mohl čas od času kopnout.

Byla tam i šeková knížka. Tu si vzal také.

Když se oťel o svůj meč, zbraň tiše zacinkala.

V době, kdy byl v Mlýnských kamenech, měl šerm, jako jednu z mála věcí, opravdu rád. Cvičilo se v suchu, člověk na sobě měl ochranný oděv, nikdo se mu nepokoušel zamáchnout obličej do bláta. Pravda je, že byl školním šampionem. Nebylo to ale proto, že by byl tak dobrý. Bylo to spíš tím, že většina ostatních spolužáků byla tak špatná. Přistupovali i k tomuto sportu jako ke všem ostatním, vrhli se s divokým křikem přímo kupředu a meč používali jako hůl. To znamenalo, že jakmile se Mikulášovi podařilo vyhnout prvnímu divokému útoku, vyhrál.

Meč nechal ve vaku.

Po chvilce uvažování ale odtamtud vytáhl jednu starou ponožku a natáhl ji přes lahvičku z lékárny. Ublížit někomu střepy rozbitého skla nebylo v plánu.

Máta! To nebylo špatně vymyšleno, ale to jistě nevěděli, co všechno je ještě k mání, co?

Paní Arkánová byla velkým příznivcem hustých háčkovaných záclon, protože chtěla vidět, co se děje venku, ale nestála o to, aby jí do bytu nahlížel kdejaký venkovan. Mikuláš vyhlížel za jednou z oněch hustých záclon tak dlouho opatrně ven, až se ujistil, že ten neurčitý obrys na protější střeše je chrlič.

Tohle, stejně jako Třpytná ulička, zdaleka nebylo místo, kde by se chrliče pohybovaly.

Na chrličích je nejdůležitější, pomyslel si, když kráčel dolů po schodech, že se neumějí nudit. Byly šťastné, když se někde mohly usadit a pozorovat cokoliv, nejlépe celé dny. Je třeba ještě dodat, že přestože se pohybovaly mnohem rychleji, než si lidé mysleli, nepohybovaly se rozhodně tak rychle jako lidé.

Proběhl kuchyní tak rychle, že paní Arkánovou ani neviděl, jen zaslechl její zalapání po dechu a už byl venku za zadními dveřmi, pak na zdi a vzápětí už v zadní uličce za domem.

Uličku někdo zametal. Mikuláše na okamžik napadlo, zda to není člen hlídky v přestrojení, nebo dokonce sestra Jenovéfa v přestrojení, ale pak si uvědomil, že v celém městě pravděpodobně není nikdo, kdo by se bylo ochotný přestrojit za skřepaslíka. Tak pro začátek byste si museli na záda do popruhů naložit hromadu kompostu. Skřepaslíci pojídají téměř všechno. To, co nepojídají, velmi vášnivě sbírají a shromažďují. Nikdo je ještě nestudoval natolik, aby mohl říci proč. Možná je velká sbírka nahnílených zelných košťálů v skřepasličké společnosti města známkou vysokého postavení.

"vim ás, ae z soa," zaskřehotalo stvoření a opřelo se o svou lopatu.

"Hm... nazdar... hm..."

"Sn'g'k."

"Cože? Aha, Ano. Na shledanou."

Odspekchal uličkou, přeběhl širší ulici a zmizel v uličce na druhé straně. Nebyl si jistý, kolik chrličů kolem hlídá..., ale každopádně jim bude nějakou chvilku trvat, než se dostanou přes širokou ulici...

Jak bylo možné, že ten skřepaslík znal jeho jméno? Nezdálo se, že by se předtím už setkali v nějaké společnosti. A kromě toho, prakticky všichni skřepaslíci ve městě jsou zaměstnaní u... Krále... Zlaté řeky...

No, říká se přece, že Král Jindřich nikdy nezapomene na svého dlužníka.

Mikuláš klusal a kličkoval na délku několika bloků a co možná nejvíc využíval a vyhledával průchody, zadní uličky i tiché dvorky. Byl si jistý, že by ho obyčejný člověk nedokázal sledovat, jenže na druhé straně by ho překvapilo, kdyby ho sledovala normální osoba. Pan Elánus o sobě rád mluvil jako o prostém policajtoví, stejně jako se Jindřich Král považoval za nebroušený diamant. Mikuláš měl silné podezření, že je svět poset zbytky těch, kdo jim uvěřili.

Zpomalil a vystoupal po vnějších schodech na ochoz kolem jednoho z domů. Pak zůstal stát a čekal.

Jsi blázen, oznámil mu jeho vnitřní hlásek. Někdo se tě pokusil zabít. Zatajuješ informace hlídce. Zaplétáš se s cizími lidmi. Chystáš se udělat něco, co nadzvedne pana Elánia tak, že vypadne z bot. A proč?

Protože se mi při tom rozpaluje krev, rozeběhne se mi mnohem rychleji - a protože se nechci dát využívat. Nikým.

Na konci uličky se ozval slabý zvuk, který by nezaslechl nikdo, kdo by ho nečekal. Někdo tam čenichal.

Mikuláš se opatrně naklonil nad zábradlí a v temnu uličky spatřil jakýsi čtyřnohý stín, který poklusával kupředu s čenichem skloněným k zemi.

Mikuláš si očima opatrně přeměřil vzdálenost. Hovořit o své nezávislosti byla jedna věc. Napadnout člena hlídky, to bylo něco jiného.

Hodil křehkou lahvičku tak, aby dopadla na zem asi dvacet kroků před vlkodlakem. Pak seskočil z ochozu na hřeben zdi a z něj na střechu záchodku přesně ve chvíli, kdy sklenička v ponožce s tichým "křup" praskla.

Ozval se krátký výkřik a zvuk škrabajících drápů.

Ze střechy záchodku se Mikuláš vytáhl na vrcholek další zdi, přešel po ní kus a spustil se z ní do další uličky. Pak se dal do běhu.

Když připočteme čas, který věnoval opatrnému ukrývání, a odečteme zkratky, o nichž věděl, trvalo mu zhruba pět minut, než se dostal do městských stájí. Ve všeobecném shonu si ho nikdo nevšímal. Byl prostě jen další muž, který si přišel vyzvednout svého koně.

Ve stání, kde se mohl, ale nemusel ukrývat Lstivý Femur, teď stál kůň. Ten se na něj zadíval nenaloženě.

"Neotácejte se, pane Novino," ozval se za ním hlas.

Mikuláš si pokusil vybavit, co za ním bylo. No ano... výtah na seno. A velké balíky se senem. Spousta místa a skvělých úkrytů.

"Dobrá," přikývl.

"Baf, baf, baf, psi dělají haf," ozýval se mu za zády Záludný Femur. "Vy musíte být na hlavu!"

"Jenže jsem na správné stopě," odpověděl mu Mikuláš. "Myslím, že jsem -"

"Hele, jste si jistý, že vás nikdo nesledoval?"

"Sledoval mě desátník Nóblhóch," odpověděl Mikuláš. "Ale já ho setřásl."

"Pch! Na to stačí zahrnout za roh!"

"Ale ne, on se mě držel jako klíště. Věděl jsem, že za mnou Elánus někoho pošle," vysvětloval Mikuláš pyšně.

"Jako Nobyho?"

"Jistě. To bylo jasné... Byl ve své vlkodlačí podobě..." prásk. Už je to venku. Jenže dneska byl den jako stvořený pro stíny a tajemství.

"Ve vlkodlačí podobě," opakoval Záludný Femur poněkud nevýrazně.

"Jo. Byl bych vám vděčný, kdybyste o tom nikde nemluvil."

"Desátník Nóblhóch," opakoval stejně prázdným tónem Záludný Femur.

"Jo. Podívejte, Elánus mi řekl, abych to nikde..."

"Elánus vám řekl, že je Noby vlkodlak?"

"Tedy... ne tak docela. Je to logický závěr, ke kterému jsem došel sám, a Elánus mi řekl, abych to nikomu -"

"O tom, že je desátník Nóblhóch vlkodlak..."

"No."

"Desátník Nóblhóch není vlkodlak, pane. Ani podobou, ani duchem. Jestli je člověkem, to je jiná otázka, ale rozhodně není lykro- lynkor- lykrant- zatracenej vlkodlak, na to můžete vzít jed!"

"Tak komu jsem to před chvílí hodil před čenich pachovou bombu?" prohlásil Mikuláš triumfálně.

Nastalo ticho. Pak se ozval zvuk, jako když odněkud proudí tenký pramínek vody.

"Pane Femure?" zavolal Mikuláš.

"Jaký druh pachové bomby?" zeptal se hlas. Mikuláš měl dojem, že v něm zaznívá úzkost.

"Nejaktivnější složkou asi byl skalatinový olej."

"Přímě vlkodlakovi pod nos?"

"Více méně."

"Tak z toho pan Elánus vyleze ze své vlastní kůže!" sdělil mu Záludný Femur. "Ten bude řídit hůř než knihovník, kterému někdo řekl opice. Ten vymyslí nové způsoby, jak zuřit, jen aby si je na vás mohl vyzkoušet -"

"Potom by bylo dobře, kdybych se co nejrychleji dostal k tomu Veterinariho psovi," odpověděl mu Mikuláš. Vytáhl svou šekovou knížku. "Nabízím vám šek na padesát tolarů, víc si nemůžu dovolit."

"Šek? Co to má být?"

"To je něco jako dlužní úpis."

"No to je fantastický," zabručel Záludný Femur. "A k čemu mi asi bude, když budete v lapáku, pane?"

"Právě v těchto chvílích, pane Femure, pročesávají město dva velmi zlí muži a honí každého teriéra ve městě. Podle toho, jak to vypadá, tak -"

"Honí teriéry?" zeptal se Záludný Femur. "Všechny teriéry?"

"Ano, ale i když nepředpokládám, že byste -"

"Jako všechny čistokrevné teriéry, nebo i normální lidi, co tak trochu jako teriéři vypadají?"

"Nezdá se, že by je zajímaly nějaké papíry. Mimochodem, co jste myslel tím ,lidi, co vypadají jako teriéři?'"

Záludný Femur se znovu odmlčel.

Mikuláš se ozval znovu. "Padesát tolarů, pane."

Po nějaké době se odněkud od pytlů za Mikulášovými zády ozvalo: "Dobrá. Dnes v noci. Na Nedomyšleném mostě. Jen vy sám. Ehm... já tam nebudu..., ale bude tam čekat... posel."

"A na koho mám ten šek vystavit?" zeptal se Mikuláš.

Žádná odpověď. Chvilí čekal a pak si přidržel tak, aby viděl mezi pytle. Zaslechl slabé zašustění. Pravděpodobně krysy, pomyslel si, protože bylo jasné, že pro člověka tam není místo.

Femur byl opravdu velmi záludný protivník.

Chvilí potom, co Mikuláš odešel, když předtím delší dobu pátravě nahlížel do stínů, se objevil jeden z pacholků s vozíkem a začal nakládat pytle.

Jeden z nich řekl: "Sundejte mě dolů, člověče!"

Muž upustil pytel a opatrně jej otevřel. Z pytle se namáhavě vyhrabal malý foxteriér a otřepal ze sebe seno.

Pan Hobson nepodporoval nezávislé myšlení, natož myšlení konstruktivní, a za padesát penic na den plus oves, který se podaří ukrást, mu je taky nikdo nenabízel. Pacholek se vypoulenýma očima zadíval na psa.

"To jsi teď mluvil ty?" zeptal se.

"Jasně, že ne," odpověděl mu pejsek. "Psi přece mluvit neumí. Jsi padlej na hlavu, nebo co? Někdo si z tebe dělá srandičky. ,laška iva, laška iva, el-ý iáno!'"

"To jako myslíš břichomluvice? Jednou jsem to viděl v music hallu."

"To je ono. Tyhle myšlenky se drž."

Pacholek se rozhlédl kolem. "To děláš ty, Tome?" řekl.

"Bodejt', to jsem já, Tom," pokračoval pejsek. "Naučil jsem se tenhle trik z jedny knížky. Vložím svůj hlas do toho malého nevinného pejška, který samozřejmě vůbec mluvit neumí."

"No tohle! Nikdy jsi mi neřek, že se učíš číst!"

"Byly tam vobrázky!" pospíšil si psík. "Jazyky a zuby a tak. Strašně snadný učení. Oh. Tak ten malej pejsek teď odejde..."

Pejsek se pomalu odšoural k vratům.

Zdalo se, že říká: "No ne, stačilo by jim přidat pár palců a byli by to pánové vesmíru..."

Pak se dal na útěk.

"A jak to má pracovat?" zeptala se Sacharóza a pokoušela se tvářit inteligentně. Bylo mnohem jednodušší soustředit se na něco takového než myslet na to, že se ti podivní chlapi možná chystají k další návštěvě.

"Pomalu," mumlal Dobrohor a upravoval něco v lisu. "Uvědomuješ si ale, že to znamená, že nám každé noviny zaberou víc času?"

"Tys chtěl parfu, já ti tal parfu," odpověděl Otto rozmrzele. "Ale nikty jsi neržikal ,rychle'."

Sacharóza se dívala na experimentální ikonograf. Většina obrázků už byla v poslední době malována barevně. Jen opravdu velmi laciní skřeti ještě malovali černobíle, i když Otto trval na tom, že černobílá ilustrace je "umění samo o sobě". Jenže zatímco černobílý tisk byl jednoduchý, tisk v barvě...

Na okraji ikonografu seděli čtyři mrňaví skřeti, podávali si z pracičky do pracičky miniaturní cigaretu a s neskrývaným zájmem pozorovali činnost kolem presu. Tři z nich měli brýle z barevného skla - jeden červené, druhý modré a třetí žluté.

"Ale zelené nemají..." řekla. "Takže když je něco zelené - rozumím tomu dobře? - tak tuhle Gejza vidí tu... modrou v zelené a namaluje ji na desku v modré -" jeden ze skřetů ji zamával párátkem, "a Arpád tak vidí žlutou a namaluje tu, a když to projde přese -"*

"Hodně, opravdu hodně pomalu," huhlal zamračený Dobrohor, "tak pomalu, že by bylo asi jednodušší obejít všechny domy a ty novinky lidem povprávět."

Sacharóza se podívala na zkušební tisky, které byly udělány z obrázků nedávného požáru. Byl na nich každopádně oheň s rudými, oranžovými a žlutými plameny a pak tam bylo... aha, modré nebe a golemové měli svou keramicky vypečenou barvu, ale tělové tóny... no, tělová barva byla v Ankh-Morporku dosti ošemetná záležitost, protože tam jste si mohli vybrat objekt téměř libovolné barvy pleti, snad s výjimkou bleděmodré, ale tváře mnoha kolemstojících přímo vnucovaly myšlenku, zda se městem v poslední době neprohnala nějaká obzvláště strašlivá epidemie. Možná Mnohobarevná smrt, nebo tak něco.

"To je jenom sačátek," bránil se Otto, "my puteme lepší,"

"Lepší možná ano, ale rychlejší už být nedokážem," stěžoval si Dobrohor. "Vždyť děláme nějakých dvě stě kousků za hodinu, možná dvě stě padesát, ale než dnešní den skončí, bude jim muset někdo ošetřit ruce! Lituji, ale děláme, co můžeme. Kdybychom měli den, abychom mohli pořádně upravit a přestavět lis, pak možná -"

"Tak vytiskněte pár stovek a zbytek udělejte černobíle," řekla Sacharóza a povzdechla si. "Myslím, že to přiláká pozornost i tak."

"Jakmile to uvidí, pute Informátor pátrat po tom, jak se to tělá," upozorňoval Otto.

"Padneme, dobrá, ale nikdo nám alespoň nebude moci vyčítat, že jsme nepřiznali barvu!" prohlásila Sacharóza a povzdechla si. Potřásla hlavou, když se ze stropu snesl slabý pramínek jemného prachu.

"Hrom aby do toho," ozval se Bodoni. "Cítíte, jak se třese zem? To jsou ty jejich obrovské lisy."

"Tlačí se na nás ze všech stran, podkopávají nám půdu pod nohama," stěžovala si Sacharóza. "A my se tak dřeli. Je to nespravedlivé!"

"Poslyšte, ale to je mi divné, že se ta zem tak třese," prohlásil Dobrohor. "Vždyť tady nikde není skála, ale samé dutiny."

"Že by nás podkopávali?" ušklíbl se Bodoni.

Sotva to řekl, pozvedli dva nebo tři trpaslíci hlavy. Pak Bodoni dodal něco v trpasličtině. Dobrohor mu něco prudce odpověděl. Další trpaslíci se k němu přidali.

"Promiňte?" přerušila je poněkud kysele Sacharóza.

"No, mládence napadlo, že by se tam možná měli zaskočit podívat," řekl Dobrohor.

"O to jsem se pokoušela včera," přikývla Sacharóza. "Jenže ten troll u vrat byl velmi nevychovaný."

"Trpaslíci... dělají některé věci trochu jinak," uklidňoval ji Dobrohor.

Sacharóza zachytila jakýsi pohyb. Bodoni vytáhl odněkud z hloubi regálu sekeru. Byla to tradiční trpasličí sekera. Na jedné straně měla hrot jako krumpáč, kterým se daly ze země vypáčit vzácné minerály, a na druhé straně byla široká čepel válečné sekery, protože lidé, kteří vlastní zem se vzácnými minerály, se někdy chovají zcela nepochopitelně.

"Nemáte v úmyslu na někoho zaútočit, že ne?" vydechla šokovaně.

"Poslyšte, kdysi kdosi řekl, že když chcete zajímavou historku, musíte hrabat a hrabat," sdělil jí Bodoni. "My jen půjdeme na procházku."

"Do sklepa?" užasla Sacharóza, když vykročili ke schůdkům do podzemí.

"Jo, procházka v temnotách," přikývl Bodoni.

Dobrohor si povzdechl. "Zbytek bude pokračovat na novinách, ano?" rozhodl.

Netrvalo to ani dvě minuty a ozvalo se jim pod nohama několik úderů sekerou a pak někdo v trpasličtině velmi nahlas zaklel.

"Jdu se podívat, co se tam děje," prohlásila Sacharóza, která už to nedokázala vydržet a odpěchala ke schůdkům.

Když slezla dolů, byly už cihly, které kdysi vyplňovaly staré dveře, skoro pryč. Protože kameny v ankh-morporském stavebnictví se používaly neustále kolem dokola, nikdo se neunavoval tím, aby dělal příliš pevnou maltu, a zvláště už ne, když šlo jen o takovou maličkost jako zazdít staré dveře. Písek, prach, voda a trocha vápenné vody stačily. Konec

konců, vždycky mysleli na zítřek.

Trpaslíci nahlíželi do temnoty za dveřmi. Každý měl na helmici přilepenou svíčku.

"Já měl dojem, že ten tvůj říkal, že vedou na starou ulici," zabručel Bodoni směrem k Sacharóze.

"To není žádný můj," ohradila se Sacharóza. "A kam to vede?"

Jeden z trpaslíků si vzal lucernu a vstoupil do otvoru. "Je tady něco jako... tunel," oznámil.

"To je starý chodník," řekla Sacharóza. "Myslím, že takhle to tady kolem vypadá všude. Po velkých záplavách ohradili strany silnice dřevem a silnici zasypali hlínou, ale chodníky po stranách ponechali, protože některé domy ještě nepřistavěly patra a lidi proti zasypání a zvýšení chodníků protestovali."

"Cože?" podíval se na ni Bodoni. "To chcete říct, že byly silnice výš než chodníky?"

"No jistě," přikývla Sacharóza a protahovala se za ním do temného prostoru.

"A co se stalo, například když se kuň potřeboval vych- potřeboval vypustit vodu na ulici?"

"Tak to rozhodně nevím," odfrkla Sacharóza.

"A jak lidi přecházeli ulicí?"

"Lítali!"

"Ale no tak, slečno!"

"Používali žebříky a pár tunelů. Stejně to nemělo být na dlouho. A pak už bylo jednodušší položit přes staré chodníky silné desky a ty zasypat než je vyplňovat obrovským množstvím zeminy. A tohle jsou ty chodníky... zapomenuté prostory."

"Jsou tam krysy," hlásil Bold, který byl o kus vpředu.

"Ale sakra!" rozzářil se Bodoni. "Máte s sebou nějaký nádobí? Ne, to byl jen takový žert, slečno. Okamžik, a co to máme tady?"

Odtrhl několik výztužných planěk, které se pod jeho rukama lámaly jako papír.

"Někdo byl líný používat žebřík," řekl, když nahlédl do dalšího temného otvoru.

"Prochází přímo pod ulicí?" ptala se Sacharóza.

"Vypadá to tak. Ten člověk musel být alergický na koně."

"A... odvážíte se... tam projít a... nezabloudit?"

"Já jsem trpaslík. Jsme pod zemí. Trpaslík. Pod zemí. Jakže to zněla ta vaše otázka?"

"Nemáte snad v úmyslu probourat se do sklepů Informátora, že ne?" napadlo najednou Sacharózu.

"Kdo, my?"

"Chcete, co?"

"Něco takového bychom neudělali!"

"Jasně, ale uděláte to, že?"

"Ale to by bylo docela obyčejné vloupání, že?"

"Ano, a přesně to je to, co máte v plánu, že?"

Bodoni se lišácky ušklíbl. "No... trochu ano. Jen tak, abychom se rozhlédli kolem. Chápete?"

"Výborně."

"Cože? Vám to nevadí?"

"Nemáte v úmyslu nikoho zabít, že?"

"Slečno, takové věci my neděláme!"

"Zdálo se, že je Sacharóza poněkud zklamaná. Poměrně dlouhý čas žila jako slušná, poctivá a zodpovědná mladá žena. U některých lidí taková definice znamená, že se v nich nashromáždila pěkná dávka špatnosti, která čeká na příležitost vybuchnout.

"A co takhle... trochu něčeho, čeho by litovali?"

"Možná bychom mohli udělat i něco takového."

Trpaslíci už se plížili tunelem na druhou stranu zasypané ulice. Ve světle svých pochodní viděli stará průčelí, cihlami zazděné dveře, okna zasypaná troskami.

"Tohle by mělo být to správné místo," řekl Bodoni a ukázal na světlý obdélník vyplněný nekvalitními cihlami.

"Chcete to jen tak prorazit?" zeptala se Sacharóza.

"V nejhorším řekneme, že jsme zabloudili," poučoval skupinu Bodoni.

"Zabloudili? Pod zemí? Trpaslíci?"

"No jo, tak budem tvrdit, že jsme opilí. Tomu by lidi uvěřit mohli. Dobrá, hoši, takže..."

Chatrné cihly se zhroutily. Z otvoru zazářilo světlo. Ve sklepě, který se před nimi otevřel, zvedl od svého stolu hlavu muž s otevřenými ústy.

Sacharóza mžourala prachem. "Vy?" řekla.

"Ach, to jste vy, slečno," řekl Kolík Atšepicnu. "Nazdar, mládenci. Rád vás vidím..."

Partička se právě chystala k odchodu, když příklusal Gaspoda. Vrhel jediný pohled na ostatní psy, kteří se mačkali kolem ohně, pak se vrhl pod zplihlé záhyby pláště Starého Smrdu a začal kničet.

Chvilí trvalo, než členové skupiny pochopili, co se děje. Konec konců byli to lidé, kteří se dovedli přít, odkašlávat si a tvořivě nechápat jeden druhého a všechny ostatní v tříhodinové hádce, která se rozpoutala po tom, co někdo řekl "dobré ráno".

Byl to nakonec Kachní muž, kdo první pochopil co a jak. "Takže ti muži chytají teriéry?" opakoval.

"To ty zatracený noviny! Nikdy nesmíte věřit lidem, co píšou noviny!"

"A to oni hodili ty psy do řeky?"

"Jistě!" potvrdil Gaspoda. "Zatím to naštěstí dobře dopadlo."

"Poslyš, dokážeme tě ochránit!"

"Já vím, jenže já musím vyrazit do ulic! Jsem v tomhle městě známá osobnost! Nemůžu se někde schovat! Potřebuju nějaké přestrojení! Heleďte, tady máme šanci přijít k padesáti tolarům, chápete? Ale abysme je dostali, tak se beze mě neobejdeme!"

To na skupinu udělalo dojem. V jejich bezhotovostní ekonomii bylo padesát tolarů skutečné bohatství.

"Dopověřím," okomentoval situaci Starý Rum.

"Pes je pes," zamračil se Podříznutý Arnold. "Protože je to prostě pes."

"To je pravda," přikyvoval Kachní muž. "Tady nám falešný vousy nepomůžou."

"No, ty vaše větší mozky by měly stejně co nejrychleji něco vymyslet, protože dokud to nevymyslíte, nemůžu odsud vytáhnout paty," pokračoval Gaspoda. "Já ty chlapy viděl. Nevypadají zrovna příjemně."

Směrem od Ondry Dokopyho se ozvalo zvláštní zaharašení. Jeho tvář se měnila podle toho, jak se měnila vedoucí úloha osobností sídlících v jeho mysli, a pak se ustálila v mírně povadlých, voskově matných oblinách lady Hermiony.

"Můžeme ho přestrojit," řekla.

"Za co chcete přestrojit psa?" podíval se na Ondru Kachní muž a zavrtěl hlavou. "Za kočku?"

"Pes není jen pes," začala pomalu lady Hermiona. "Myslím, že mám nápad..."

* * *

Když se Mikuláš vrátil, stáli trpaslíci v chumlu. Středobodem chumlu, tedy jeho ústředním žmolkem, jak se ukázalo, byl pan Kolík, který vypadal jako každý, kdo je právě peskován. Mikuláš už dlouho neviděl nikoho, na něž by se slovo "peskován" hodilo tak dokonale. Dalo by se říci, že popisovalo někoho, ke komu Sacharóza už dvacet minut nepřetržitě hovořila.

"Děje se něco?" řekl. "Dobrý den, pane Kolíku..."

"Řekni mi, Mikuláši," začala Sacharóza naslédle a pomalu při tom obcházela Kolíkovu židli, "kdyby byly pohádky jídlo, jaké jídlo by asi bylo. Zlatá rybka sežrala kočku?"

"Cože?" Mikuláš se díval na Kolíka. Pomalu začínal chápat. "Myslím, že by to bylo něco podlouhlého a tenkého," odpověděl.

"Naplněné odpadky podezřelého původu?"

"Podívejte, nemyslím, že by někdo vůči mě musel používat tenhle tón -" začal Kolík, ale pak na něj Sacharóza vrhla dlouhý pohled a on rychle umkl.

"Ano, ale odpadky, které jsou jistým způsobem přitažlivé. Budeš je jíst, i když si současně budeš přát, abys to nedělal," pokračoval Mikuláš. "Co se to tady děje?"

"Heleďte, já to nechtěl dělat," protestoval Kolík.

"Dělat co?"

"Pan Kolík píše ty historky pro Informátora."

"Vždyť víte... Nikdo přece nevěří tomu, co se v těch novinách píše, nemám pravdu?" bránil se Kolík.

Mikuláš si přitáhl židli, obkročmo se na ni posadil a ruce si položil na opěradlo.

"Tak, pane Kolíku, kdypak jste začal čurat do fontány Pravdy?"

"Mikuláši!" vyštěkla Sacharóza.

"Koukněte, časy jsou špatné, chápete? A napadlo mě, že tenhle novinkovej kšeft... no, lidi prostě hrozně rádi slyšej různé zprávy hodně z daleka, něco napínavého, rozumíte, jako ve starejch kalendářích -"

"Záplava přerostlých lasiček v Baioně?" nadhodil Mikuláš.

"No, tak nějak v tom stylu. Takže jsem si řek... dyť na tom vlastně doopravdy nezáleží, jestli je to pravda... Jak bych vám to..." při pohledu na Mikulášův ztuhlý výraz se začal Kolík cítit nepohodlně. "Teda... jsou skoro pravda, že jo? Každý ví, že se podobný věci stávají..."

"Za mnou jste nepřišel," usekl Mikuláš.

"No, jasné že ne. Každý ví, že jste... že nemáte... špetku představivosti, co se těchhle věcí týče."

"Tím chcete říct, že si většinou ověřuju, co se opravdu stalo?"

"Jo, to je ono. Pan Balamut'a říká, že lidi stejně ten rozdíl nepoznají. A taky vás nemá zrovna v lásce, pane ze Slova!"

"Má neklidné ruce," upozornila Sacharóza. "Takovému člověku se nedá věřit."

Mikuláš si přitáhl poslední výtisk Informátora a namátkou si vybral jeden článek.

"Muž unesen démony," řekl. "Píše se tady, že pan Roland 'Věřtemi' Stálepros, který údajně dluží trollovi Chrysoprasovi víc než dva tisíce tolarů, byl naposled viděn, jak si na koňském trhu kupuje velmi rychlého koně."

"No a?"

"Kde jsou v tom ti démony?"

"No, voni tam nejsou, ale mohli ho unést démony," odpověděl Kolík. "To se může stát každému."

"Takže to, co tím chcete říct, je, že neexistuje jediný důkaz o tom, že ho neunesli démony?"

"Takhle si o tom lidi můžou udělat vlastní mínění," odpověděl Kolík. "Alespoň tak to říká pan Balamut'a. Lidé by měli mít možnost si vybrat, říká."

"Vybrat si, co je pravda?"

"Taky si nečistí zuby," ozvala se zase Sacharóza. "Já teda nepatřím k lidem, kteří by si mysleli, že čistota jde ruku v ruce se svatostí, ale všechno má své meze."*

Kolík posmutněle potřásl hlavou. "Už nějak ztrácím nátlak," řekl. "Představte si - já, a pracuju pro někoho. Musel jsem

se zbláznit. Ale je to ta zima, z čeho jsem tak pryč, tím to bude. Dokonce i... mzda," při vyslovení toho slova se otřásl, "vypadala zajímavě. A víte," dodával zhrozeným hlasem, "že mi říkal, co mám dělat? Příště si budu muset hezky klidně lehnout a vyležet to, než abych něco takového udělal."

"Vy jste nemorální oportunisto, pane Kolíku," prohlásil popuzeně Mikuláš.

"Zatím to ale fungovalo."

"Nemohl byste nám prodat nějaké inzeráty?" zeptala se Sacharóza.

"Já už v životě pro nikoho ne -"

"Na volné noze. Na smlouvu!"

"Cože? Ty ho chceš zaměstnat ? " Mikuláš se poněkud vyděsil.

"A proč ne? Když se jedná o reklamu, můžeš lhát dle libosti. To je povoleno," odpověděla Sacharóza. "Prosím? Ty peníze bychom vážně potřebovali."

"Tak na smlouvu?" opakoval Kolík a mnul si neholenou bradu. "To jako... že bysme jeli na třetiny? Podělili bysme se stejným dílem? Vy dva polovinu a já taky polovinu?"

"No, to bychom probrali později," zabručel Dobrohor a popleskal Kolíka po rameni. Kolík Aťšepicnu zamrkal. Když šlo o tvrdé smlouvání, byli trpaslíci diamantoví.

"Mám na výběr?" zajímal se skromně.

Dobrohor se naklonil kupředu. Plnovous se mu naježil. Momentálně sice nedržel zbraň, ale byl tak přirozený, že Kolík zřetelně viděl tu válečnou sekeru, která tam nebyla.

"Nepřeberně!" zavrčel Dobrohor.

"Aha," přikývl Kolík. "A... že se tak ptám, co to budu, ale přesně, prodávát?"

"Místo," sdělila mu Sacharóza.

Kolík se znovu rozzářil. "Jenom místo? Nic? No, tak to můžu! Nikdo nedokáže prodávat nic jako něco tak skvěle jako já!" Pak smutně potřásl hlavou. "To jen když se pokouším prodat něco, tak z toho nic není. Akorát tak malér."

"A jak jste se sem vlastně dostal, pane Kolíku?" zajímal se Mikuláš.

Odpověď ho příliš nepotěšila.

"Takové cesty vedou oběma směry," řekl. "Nemůžete se jen tak prokopat na cizí majetek." Pak se rozhlédl po trpaslících. "Pane Bodoni, byl bych rád, kdybyste tu díru pořádně zabežili, ano?"

"My jenom -"

"Ano, chápu, udělali jste to v nejlepším úmyslu. Ale teď bych byl rád, kdybyste to pořádně zazdili. Chci, aby to vypadalo, jako kdyby tam ta díra nikdy nebyla. Nestojím o to, aby nám ze sklepa lezli lidi, kteří tam neslezli po našem žebříku. Udělejte to hned, prosím, hned!"

"Myslím, že mám na dosah skvělou historii," řekl Mikuláš, když se brumlající trpaslíci rozešli po práci. "Věřím, že se setkám s Hafalem. Dostal jsem -"

Když vytahoval notes, vypadlo mu z kapsy něco, co s cinknutím dopadlo na podlahu.

"Aha... a taky jsem donesl klíč k našemu domu ve městě," řekl. "Chtěla jsi ty šaty..."

"Je trochu pozdě," řekla Sacharóza. "Abych ti řekla pravdu, já na to tak trochu zapoměla."

"A proč tam neskočíš a neporozhlídneš se, dokud jsou všichni zaměstnaní? Můžeš si s sebou vzít Rockyho. Víš... pro jistotu. Ale to místo je prázdné. Otec, když už přijede do města, bydlí ve svém klubu. Posluž si dle libosti. Život, to je mnohem víc než korigování článků."

Sacharóza se nejistě dívala na klíč, který svírala v ruce.

"Moje sestra má spoustu šatů," řekl Mikuláš. "Chceš jít na ten ples, nebo ne?"

"No snad by mi je paní Hupodeková dokázala upravit, když jí je ráno donesu," přikývla Sacharóza, čímž naznačila mírně nenaloženou váhavost, zatímco tělesnou mimikou dávala očividně najevo, že chce být přemlouvána.

"No výborně," usmál se Mikuláš, "a věřím, že snadno najdeš i někoho, kdo by ti správně učesal vlasy."

Sacharóze se zúžily oči. "Tedy je pravda, že se slovíčky to umíš úžasně," pozvedla obočí. "A co budeš dělat ty?"

Seržantka Angua na Elánia zamžourala párou stoupající z misky, kterou měla před sebou.

"Já se vám omlouvám, pane," zachraptěla.

"No, já už mu to spočítám," řekl Elánius.

"Zatknout ho ale nemůžete, pane," upozornil ho kapitán Karotka a ovinul Angui hlavu čerstvě namočeným ručníkem.

"Ne? Za napadení důstojníka hlídky?"

"No, právě v tomhle okamžiku se to začíná komplikovat," zabručela Angua.

"Vy jste jednou důstojník, seržantko, bez ohledu na to, v jaké jste právě podobě."

"Ano, jenže... vždycky bylo v našem zájmu, ponechat všechny ty dohady o vlkodlakovi v oblasti nepotvrzené šeptandy, pane," ozval se Karotka. "Co říkáte, pane? Pan ze Slova píše ty své noviny. O to s Anguou nestojíme. Ti, kdo to vědět mají, to vědí."

"Tak mu to zakážu!"

"Jak, pane?"

Elánius vypadal poněkud bezradně. "Nechcete mně přece tvrdit, že jako velitel policie nedokážu zastavit nějakého malého sr- idiota a zabránit mu, aby psal, co se mu zlíbí?"

"Ne, to ne, pane. To byste samozřejmě dokázal. Ale už si nejsem jistý, zda byste dokázal zabránit tomu, aby napsal, že jste mu zabránil v tom, aby to napsal," vysvětloval Karotka.

"To žasnu! Já opravdu žasnu! Ona je vaše... vaše..."

"Přítelkyně," napověděla mu Angua a znovu se zhluboka nadechla horké páry. "Ale Karotka má pravdu, pane Elánie."

Nepřála bych si, aby se tahle záležitost nějak dál pitvala. Byla moje chyba, že jsem ho podcenila. Vlezla jsem přímo do toho. Během dvou tří hodin budu v pořádku."

"Viděl jsem, jak jste vypadala, když jste sem přišli," vrtěl hlavou Elánius. "Byla jste úplná troska."

"Taky to byl šok. Jako kdyby mi někdo usekl nos. Jako kdybyste zahnul za roh a narazil na Starého Smrďa Ruma."

"Bohové! Tak strašné?"

"Možná, že tak hrozně ne, ale stejně, nechme to být, pane. Prosím!"

"Ten náš pan ze Slova se učí rychle," zabručel Elánius a sedl si za stůl. "Má pero a tiskařský lis a každý se chová, jako kdyby to byl nějaký hlavní hráč. Dobrá, tak se bude muset naučit ještě něco. Nechce, abychom ho měli pod dohledem? Dobrá, tak už na něj dohlížet nebudeme. Ať chvíli sklízí, co zasel. Nebesa vědí, že máme na práci spoustu jiných věcí."

"Ale on je technicky -"

"Vidíte tu cedulku na mém psacím stole, kapitáne? Vidíte ji, seržantko? Je na ní napsáno ,velitel Elánius'. To znamená, že největší hvězdy září tady. To, co jste právě dostali, byl rozkaz. Tak jaké máme další novinky?"

Karotka přikývl. "Nic příjemného, pane. Toho psa nikdo ani nezahlédl. Čechy se začínají houfovat. Pan Skřuska je v poslední době samá návštěva. Aha, a nejvyšší kněz Výsměšek každému vypráví, že on něco takového tušil, protože se lord Vetinari zbláznil. Prý mu den předtím vyprávěl o svém plánu, jak zařídit, aby humři létali."

"Aby humři létali," opakoval Elánius nevýrazně.

"A taky něco o posílání lodí prostřednictvím semaforu."

"No nazdar. A co říká pan Skřuska?"

"Zcela jasně říká, že hledí s nadějí vstříc nové éře naší historie a že přivede Ankh-Morpork zpět na cestu zodpovědného občanství, pane."

"Je to totéž co létající humři?"

"To je spíš politická věc, pane. Jak se zdá, mluví o tom, že by se chtěl vrátit k hodnotám a tradicím, které pozvedly město k jeho velikosti."

"A ví, jaké hodnoty a tradice to byly?" podíval se na něj užasle Elánius.

"Předpokládám, že ano, pane," přikývl Karotka a na tváři se mu nepohnul ani sval.

"Och bohové. To bych raději dal přednost tomu létajícímu humrovi."

A znovu z temného nebe padal ošklivý mrznoucí déšť. Nedomyšlený most byl více méně prázdný. Mikuláš, s kloboukem staženým do očí, postával ve stínech.

Pak se ozval hlas odnikud. "Tak... máte ten svůj kousek papíru?"

"Záludný Femur?" řekl Mikuláš vytržený z úvah.

"Posílám vám... průvodce, kterého budete sledovat," sdělil mu tajemný informátor. "Říkejte mu... jmenuje se... Koniklec. Prostě půjдете za ním a všechno bude v pořádku. Připravený?"

"Ano."

Záludný Femur mě pozoruje, pomyslel si Mikuláš. Musí být někde opravdu blízko.

Ze stínů vyběhl Koniklec.

Byl to pudl. Více méně.

Osazenstvo salonu Le Poil du Chien, salonu psi krásy, udělalo, co mohlo, a věřte, že i ten nejpyšnější umělec by ze sebe vydal to nejlepší proto, aby Starý Smrďa Rum opustil jeho ateliér co nejdříve. Stříhali, sestříhovali, umývali, sušili, kulmovali, ondulovali, dávali studené vlny, kadeřili, čechráli, pročesávali, splétali a dodávali lesk a manikérka se zamkla na záchod a odmítla vylézt.

Výsledek byl... růžový. Růžová barva, to byl jen jeden aspekt celé věci, ale byla... tak růžová, že zastíňovala všechno ostatní, dokonce i umělecky tvarovanou oháňku zdobenou bambulkou. Přední část psa vypadala, jako kdyby byla vystřelena do velké růžové koule a zčásti v ní uvízla. Pak tady byl ten mohutný, blýskavý obojek. Blýskal se až přespříliš - někdy se musí sklo třpytit víc než diamanty, protože toho chce mnohem víc dokazovat.

Vzato kol a kolem, celkovým výsledkem nebyl pudl, ale jakási neforemná pudlobludnost. Přesněji řečeno, každý kousek onoho tvora naznačoval: "Pudl, pudl", až na celé zvíře, které naznačovalo "pojdme."

"Kňouk," podíval se pudlopes na Mikuláše, a ani to nebylo tak nějak v pořádku. Mikuláš si byl vědom toho, že podobní psi kničí, ale byl si skoro jistý, že tenhle ono "kňouk" řekl.

"No... hodný..." začal Mikuláš, "...pejsek?"

"Kňouk, kňoukňouk, -žíš, kňouk!" řekl pes a vykročil.

Mikuláš se zamyslel nad tím „-žíš“, ale pak si řekl, že pes musel kýchnout.

Pejsek mezitím odklusal padajícím mokřým sněhem a zmizel v uličce.

Vzápětí se jeho čenich vynořil zpoza rohu.

"Kňouk? Kník?"

"Ano, ano, omlouvám se," zvolal Mikuláš.

Koniklec ho vedl dolů po umaštěných schodech ke staré pěšině, vyšlapané po neplavce řeky. Ta byla poseta smetím a naplavenými, nebo snad nanesenými odpadky, a to, co se jednou odhodí do řeky Ankh, jsou skutečně odpadky. Sem dolů se slunce dostalo velmi zřídka dokonce i za hezkých dnů. Vypadalo to skoro, jako by stíny vědomě tuhly nebo se hýbaly spolu s vodou.

Bez ohledu na cokoliv hořel v temnotě pod pilíři mostu malý oheň. V okamžiku, kdy se mu automaticky uzavřely nozdry, si Mikuláš uvědomil, že jde na návštěvu k Pokrytecké partě.

Stará pěšina už byla dlouho opuštěná, ale je třeba říci, že Starý Smrďa Rum a jeho společníci byli hlavním důvodem,

proč opuštěná i zůstávala. Neměli nic, co by se jim dalo ukrást. Vlastnili toho ještě méně. Čas od času Cech žebráků uvažoval o tom, že Pokryteckou partu vyžene z města, ale neměl k tomu ani příliš chuti, ani nadšení. Dokonce i žebráci občas potřebují někoho, na koho by mohli shlížet shora a podmoštní spolek byl tak hluboko, že se za jistého světla zdálo, jako by stál až úplně nahoře. Kromě toho, cechy přece jen poznaly umění ve svém oboru, když se s ním náhodou setkaly, a nikdo neuměl tak chrchlat a mokvat jako Jindra Rakvář, nikdo nedokázal být tak beznohý jako Podříznutý Arnold a nic na světě nebylo s to páchnout jako Starý Smrd'a Rum. Ten mohl používat skalatinový olej jako deodorant.

A ve chvíli, kdy Mikulášovy myšlenky dospěly až sem, uvědomil si najednou, kde se ukrývá Hafal. Koniklecova oháňka s bambulkou zmizela v hromadě starých beden, krabic a plechů, které společnost střídavě říkala "Co?", "Vypřdnousenaně!", "Fuj," a "Doma".

Mikulášovy oči už začínaly slzet. Tady dole vzduch příliš neproudil. Pomalu si mezi harampádím hledal cestu k ohni.

"Hm... dobrý večer, gentlemani," vypravil ze sebe a kývl na postavy sedící kolem ohně, jehož plameny hrály do zelena.

"Tak nejdříve chcem vidět barvu toho vašeho papíru na peníze," nařizoval ze stínu hlas Záludného Femura.

"Je takový... é... zasedlý," řekl Mikuláš a rozevřel šek. Ten převzal Kachní muž, pečlivě ho prohlédl a nezanedbatelně přispěl k jeho zasedlosti.

"Zdá se, že je v pořádku. Padesát tolarů, signováno," řekl. "Vysvětlil jsem tuhle transakci svým kolegům, pane ze Slova. Ujišťuji vás, že to nebylo jednoduché."

"Bodejť, a estli to neklapne, tak přijdeme k všemu domu!" oznámil Mikulášovi Jindra Rakvář.

"Ehm... a uděláte co?" zeptal se Mikuláš.

"Budem tam stát furt a furt a furt!" zamračil se výhružně Podříznutý Arnold.

"Dívat se na lidi zvláštním způsobem," přidal se Kachní muž.

"A flusat jim na boty," doplnil temnou hrozbu Jindra Rakvář.

Mikuláš se pokoušel nemyslet na paní Arkánovou. Raději se zeptal: "A teď, mohl bych vidět toho psa?"

"Ukaž mu ho, Rone," zazněl hlas Záludného Femura.

Starý Smrd'a roztáhl přednice těžkého kabátu a pod ním se objevil mžourající Hafal.

"Takže ho máte vy?" užasl Mikuláš. "A to je celé to tajemství?"

"Vypřdnoutsenato!"

"Koho by napadlo prohledávat Starého Smrd'u Ruma?" nadhodil Záludný Femur.

"Skvělý nápad," přikývl Mikuláš, "tady ho opravdu nemohl nikdo najít. Ani vyčmuchat."

"A pamatujte si, že je hodně starý," upozorňoval Záludný Femur. "A ani v nejlepší formě a letech to nebyl žádný Mistr myslitel. A pozor, rád bych upozornil, že tady mluvím jako ten pes, tedy ne že bych byl pes, chtěl jsem říct, že mluvím za toho psa a ten pes taky nemluví, tedy on mluví, ale psím jazykem - tedy chci jednoduše říct, abyste nečekal žádný filozofický výlevy."

Když Hafal viděl, že se na něj Mikuláš dívá, pracně se zvedl na zadní a stařecky zapanáčkoval.

"Jak se k vám dostal?" zajímal se Mikuláš, když mu začal Hafal očichávat ruku.

"Přiběhl z paláce a rovnou se schoval pod Rumův kabát," odpověděl Záludný Femur.

"Což je, jak jste správně podotkl, to poslední místo, kde by ho kdo hledal," podotkl Mikuláš.

"Myslím, že byste tomu měl věřit."

"Tady by ho nenašel ani vlkodlak." Mikuláš si vytáhl blok, obrátil na čistou stranu a napsal si: Hafal (16), původní bydlíště Patricijův palác, Ankh-Morpork.

Tak já dělám interview se psem, pomyslel si. Muž rozpráví se psem. To je skoro novinka.

"Takže... ehm, Hafale, co se stalo, než jsi utekl z paláce?"

Záludný Femur ze svého místa několikrát zakňučel, zafuněl a krátce zaštěkal. Hafal zvedl jedno ucho a pak podobným způsobem odpověděl.

"Probudil se a zažil okamžik strašlivé filozofické nejistoty," odpověděl Záludný Femur.

"Já myslel, že jste říkal, že nemám -"

"Podívejte, já tlumočím, je to jasný? A to proto, že v místnosti byli dva bohové. To znamená dva lordi Veterinariové. Hafal je ještě poněkud staromódní pes. Ale on věděl, že jeden z nich je špatný, protože nesprávně páchl. A pak tam byli další dva muži. Ti -"

Mikuláš zuřivě psal.

O dvacet vteřin později ho Hafal kousl do nohy nad kotníkem.

Úředník v kanceláři pana Kosopáda zvedl hlavu od psacího stolu, nenápadně začíchal a pokračoval v psaní svým ozdobným starodávným kurentem. Neměl čas věnovat se nezvaným stranám. Zákon se nedá uspěchat. Vzápětí narazil obličejem na stolní desku, kam mu ji tiskla jakási strašlivá síla. V jeho omezeném zorném poli se objevila tvář pana Zichrhajce.

"Říkal jsem vám," řekl pan Zichrhajce, "že si nás pan Kosopád přeje vidět..."

"Gnhh," odpověděl úředník. Pan Zichrhajce kývl a tlak poněkud povolil.

"Promiňte, nerozuměl jsem vám. Co jste říkal?" zeptal se znovu pan Zichrhajce a klidně pozoroval, jak se úředníkova ruka posouvá podél hrany stolu.

"On... nikoho... nepřijímá..." slova skončila tlumeným vyjeknutím.

Pan Zichrhajce se naklonil k tváři přimáčkly na stole. "Za ty prsty se omlouvám, ale nemohli jsme přece dovolit, aby se ty ošklivé prstíky dostaly až tady k té malé páčce, že ne? Kdo ví, co všechno by se mohlo stát, kdybyste za ni zatáhl. Tak a teď... Které dveře vedou do kanceláře pana Kosopáda?"

"Druhé... dveře... doleva..." zasténal muž.

"Vidíte? Oč je to jednodušší, když se k sobě chováme slušně? A během týdne, maximálně dvou, už zase udržíte pero." Pan Zichrhajc kývl na pana Tulipána a ten úředníka pustil. Muž se svezl k zemi.

"Chcete, abych ho -aně odkrouhnul?"

"Nechte ho," zavrtěl hlavou pan Zichrhajc. "Myslím, že dnes budu na lidi hodný."

Jednu věc musel panu Kosopádovi přiznat. Když Nová firma vstoupila do jeho kanceláře, zvedl hlavu a výraz jeho tváře se téměř nezměnil.

"Pánové?" řekl.

"Ne aby vás napadlo mačkat nějakou -anou věc!" upozornil ho pan Tulipán.

"Je tady něco, co byste měl vědět," řekl pan Zichrhajc a vytáhl z kapsy kabátu krabičku.

"Co to má být?" pozvedl pan Kosopád mírně obočí.

Pan Zichrhajc rozepnul západku na straně skříňky.

"Tak si poslechněme ten včerejšek," řekl.

Skřet zamrkal.

"...úúú... óóé... pipéé... čas je drahý, pane Zichrhajci. Nechci to protahovat. Co jste udělali se psem?" Prst pana Kosopáda se dotkl jiné páčky na boku skříňky, "...piťpiťpiťpiť" pop... Mí... klienti mají dlouhou paměť a hluboké kapsy. Dají se najmout jiní zabijáci. Rozumíte mi, že?"

Když pak páčka "vypnout" udeřila skřeta do hlavičky, ozvalo se ještě slabé, ale zřetelné "Au!".

Pan Kosopád vstal a přešel ke starodávnému líkárníku.

"Nemáte chuť se něčeho napít, pane Zichrhajci? Obávám se, že mám jen balzamovací směs..."

"Zatím ne, pane Kosopáde."

"...myslím, že bych tady ještě našel nějaký banán pro vaši..."

Při zvuku plesknutí, které zaznělo ve chvíli, kdy pan Zichrhajc zachytil ruku pana Tulipána, se pan Kosopád se šťastným výrazem obrátil.

"Já vám to říkal, já toho -anýho chlapa musím -aně zabít!"

"To jste si vzpomněl trochu pozdě, obávám se," upozornil ho právník a klidně si sedl. "Dobrá, pane Zichrhajci, myslím, že tady jde o peníze, že?"

"Všechno, co nám dlužíte, plus dalších padesát tisíc."

"Ale toho psa jste nenašli."

"Hlídku taky ne. A oni mají vlkodlaka. Toho psa hledá každý. Ten pes zmizel. Ale na tom nezáleží. Zato hodně záleží na téhle malé krabičce."

"Něco takového má jako důkaz velmi malou platnost..."

"Skutečně? Záznam toho, jak se nás ptáte na psa? Jak mluvíte o zabijácích? Myslím si, že ten chlápek Elánus by se rozhodně v něčem takovém začal přehrabovat. Nevypadá jako někdo, kdo by si dal ujít podobnou příležitost." Pan Zichrhajc se nevesele usmál. "Vy máte něco na nás, dobrá, ale mezi námi," naklonil se blíže k panu Kosopádovi, "přestože některé z těch věcí, o nichž víte, by se daly posuzovat jako zločiny -"

"Všechny ty -aný vraždy, to pro začátek," přizvukoval spokojeně pan Tulipán.

"- protože jsme zločinci, je možno to považovat za naše typické chování. Zatímco vy jste," pokračoval pan Zichrhajc klidně, "úctyhodný občan. A to nevypadá moc dobře, když se úctyhodný občan zaplete do takových ošklivých věcí. Lidé o tom mluví."

"Abychom si ušetřili... nedorozumění," řekl pan Kosopád, "učiním vám jistou nabídku -"

"V drahých kamenech," přerušil ho pan Zichrhajc.

"Milujeme drahý kamení," přikyvoval pan Tulipán.

"Udělali jste si kopii z téhle... věcíčky?" zeptal se pan Kosopád.

"Nic neříkám," odpověděl pan Zichrhajc, který si kopii neudělal a ani nevěděl jak. Jenže došel k názoru, že panu Kosopádovi nezbyvá nic jiného než být maximálně opatrný, a zdálo se, že si pan Kosopád myslí totéž.

"Přemýšlím o tom, jestli vám mohu věřit," řekl pan Kosopád napůl pro sebe.

"Na vašem místě bych to bral takhle," začal pan Zichrhajc tak trpělivě, jak to jen dokázal. Hlava ho bolela čím dál tím víc. "Kdyby se rozneslo, že jsme podrazili klienta, to by bylo moc špatné. Lidé by začali říkat, že někomu takovému se nedá věřit. To je přece špatné chování. Ale kdyby se ti lidé, s nimiž jednáme, doslechli, že jsme odkrouhli klienta, který s námi nehrál fěr, pak by si řekli, ano, tak se zachovávají dobří obchodníci. Vědí, jak se dělá obchod..."

Umlkl a zadíval se do stínů v rohu místnosti.

"A?" nadhodil pan Kosopád.

"A... a... k čertu s tím," odsekl pan Zichrhajc a potřásl hlavou. "Dejte nám to kamení, Kosopáde, nebo se vás začne vyptávat pan Tulipán, jasný? Chceme vypadnout z toho vašeho zatraceného města, plného těch mizernejch trpaslíků, trollů a chodících mrtvol! Tohle místo mně nahání husí kůži! Takže navalte ty diamanty! Hned teď!"

"Dobrá," přikývl krátce pan Kosopád. "A ten skřítek?"

"Toho si беру s sebou. Když chytí nás, chytí i jeho. Jestli náhodou zemřeme za záhadných okolností..., pak se někdo dozví co a jak. Jakmile se dostaneme do bezpečí... Nejste v situaci, kdy byste se s námi mohl přit, Kosopáde." Pan Zichrhajc pokrčil rameny. "Mám dneska mizerný den."

Pan Kosopád otevřel zásuvku stolu, vytáhl odtamtud tři malé sametové sáčky a položil je na kůži potaženou stolní desku. Pan Zichrhajc si otřel čelo kapesníkem.

"Podívejte se na ně, pane Tulipáne."

Pak nastalo ticho, během nějž oba pozorovali pana Tulipána, který si nasypal kameny do obrovské dlaně. Několik jich

namátkou zkontroloval hodinářským sklem, které si nasadil. Očichal je. Pak jeden nebo dva dokonce olízl.

Nakonec z hromádky vybral čtyři a hodil je právníkovi zpět.

"Co si myslíte? Že jsem nějaký -anej blbec?"

"Klenotník se pravděpodobně spletl," odpověděl pan Kosopád.

"Jo?" ušklíbl se pan Zichrhajc. Ruka mu vjela pod kabát a tentokrát se vynořila se zbraní.

Pan Kosopád zíral do ústí pérové pistole. Byl to technicky samostřil, v němž byla pružina stlačovaná lidskou silou, který však byl díky dokonalé a trpělivé technologii zredukován na jakousi trubici s rukojetí a kohoutkem. Říkalo se, že každý, koho s touhle věcíčkou chytí Čech vrahů, zakusí na vlastním těle, a to do extrémů, kde všude se dá táhle miniaturizovaná kuše ukrýt, a každý, kdo by ji použil proti některému z členů hlídky, vzápětí zjistí, že se jeho nohy přestaly dotýkat země a pohybují se jen pomalu sem tam, podle toho, jak se do jejich majitele právě opírá vítr.

I na tomhle stole muselo být tlačítko nebo páčka. Dveře se rozlétly a do místnosti vpadli dva muži. Jeden byl vyzbrojen dvěma dlouhými noži, druhý kuší.

To, co jim pan Tulipán udělal, bylo velmi ošklivé.

Byla to více méně otázka zkušeností a praxe. Když nějaký ozbrojený muž vběhne do místnosti s vědomím, že tam došlo k potížím, potřebuje alespoň zlomek vteřiny na to, aby se rozhlédl, zhodnotil situaci a rozhodl, jak bude jednat. Musí alespoň zlomek vteřiny myslet. Pan Tulipán nepotřeboval zlomek vteřiny. On nemyslel. Jeho ruce se pohybovaly samy od sebe.

I pro zkušené a vypočítavé oči pana Kosopáda to bylo tak rychlé, že si musel scénu v duchu znovu přehrát. A dokonce i v onom pomalém hororovém pohybu bylo těžké zaregistrovat, jak pan Tulipán uchopil nejbližší židli a švihl jí vzduchem. Na konci rozmazané čmouhy pak zůstali ležet oba muži v bezvědomí, jeden s paží zkroucenou v nepřirozeném úhlu a ve stropě tiše bzučel zaražený nůž.

Pan Zichrhajc se otočil. Ručnicí pořád mířil na zombii. Z kapsy vytáhl malý kapesní zapalovač v podobě draka a pak spatřil pan Kosopád - ten pan Kosopád, který při chůzi tiše praskal a páchl prachem -, že kolem toho kousku ošklivé šipky vyčnívající z hlavně pistole je omotan kus měkkého hadříku.

Aniž spustil oči z právníka, přiložil pan Zichrhajc plamen zapalovače k jemné pletenině. Látka vzplanula. A pan Kosopád byl opravdu velmi... prochlý.

"Ta věc, k níž se chystám, je velmi ošklivá," řekl pan Zichrhajc jako hypnotizován. "Ale já v životě udělal tolik zlých věcí, že se něco takového už ani nepočítá. Totiž... zabít někoho, to je obrovská věc, ale když zabijete podruhé, tak už je to jenom poloviční. Chápete? Takže většinou, když zabijete dvacet lidí, tak si toho v průměru ani nevšimnete. Ale... dnes je krásný den, ptáčky zpívají, jsou tady takové ty věci jako kuřátka, koťátka a tak a slunce září, třpytně se odráží od sněhu a s sebou přináší příslib nadcházejícího jara, květin, svěže zelené trávy a dalších kuřátek a horkých letních dnů, něžných polibků deště a dalších úžasně voňavých a čistých věcí, které vy nikdy neuvídíte, jestli okamžitě nevytáhnete to, co máte v tom šuplíku, protože shoříte jako slaměný vích, vy zatracenej, slizkej, křivej, hnusnej a prošvindlovaněj zkurvysynu!"

Pan Kosopád spěšně sáhl do zásuvky a vytáhl další sametový váček. Náhle nervózní pan Tulipán, který svého kolegu neslyšel použít slovo "koťátko" v jiné souvislosti než s výrazem "sud s vodou", prozkoumal jeho obsah.

"Rubíny," přikývl, "-aně dobrý rubíny."

"Tak a teď odsud zmizte," sipal pan Kosopád. "Okamžitě. Už nikdy se nevracejte. Já o vás nikdy neslyšel. Nikdy jsem vás neviděl."

Oči upíral na prskající plamen.

V několika minulých staletích stál pan Kosopád tvář v tvář mnoha ošklivým věcem, ale v tomto okamžiku mu nic nepřipadalo tak výhrůžné jako pan Zichrhajc. Nebo vyšinuté. Ten muž se kýval sem a tam, každou chvilku sebou jakoby vyděšeně trhnul a očima tékal po stínech v temných koutech místnosti.

Pan Tulipán chytil svého partnera za rameno. "No tak, tak už ho -aně vodkrouhnem a deme, ne?" navrhl.

Zichrhajc zamrkal. "Jdeme," přikývl a zdálo se, že se pomalu vrací do své hlavy. "Dobrá." Pak se podíval na zombii. "Myslím, že vás dneska ještě nechám naživu," řekl a sfoukl plamen. "Ale zítra... kdo ví?"

Nebyla to zvlášť zlá výhrůžka, ale ani ta mu dnes nějak nešla od srdce.

Pak Nová firma zmizela.

Pan Kosopád chvíli seděl nehybně a díval se na zavřené dveře. Bylo mu jasné, a mrtví mají v těchto věcech velké zkušenosti, že jeho dvěma ozbrojeným úředníkům, veteránům mnoha nebezpečných bojů, už není pomoci. Pan Tulipán byl odborník.

Vytáhl ze zásuvky arch psacího papíru, napsal na něj tiskacími písmeny několik řádků a zazvonil na dalšího úředníka.

"Nejdřív zařídte tohle," řekl, když viděl, jak muž zírá na obě těla na podlaze, "a pak tohle odnese pánovi ze Slova."

"Kterému, pane?"

Pan Kosopád na okamžik zapomněl.

"Lordu ze Slova," doplnil. "V žádném případě tomu druhému."

Mikuláš ze Slova obrátil stranu ve svém poznámkovém bloku a pokračoval v psaní. Pokrytecká parta si ho užívala jako veřejné vystoupení.

"To máte velké dar, šéfe," ozval se Podříznutý Arnold. "To jednomu až srdce zahřeje, když vidí, jak vám ta tužka skáče po papíře sem a tam. Taky bych si to přál umět, jenže já nikdy nebyl mamulárně zručnej."

"Nedal byste si hrnek čaje?" zeptal se Kachní muž.

"Vy tady dole pijete čaj?" nedokázal se Mikuláš ubránit údivu.

"Samozřejmě. A proč ne? Co si o nás myslíte, že jsme to za lidi?" Kachní muž nabídl Mikulášovi s úsměvem

začernalou konvicí a narezlý plecháček.

Tohle je pravděpodobně dobrá chvíle na to, být slušný a společenský, pomyslel si Mikuláš. Kromě toho, ta voda je provařená, že?

"...a bez mléka, prosím," pospíšil si, protože si dovedl představit, jak by to mléko vypadalo.

"No ano, já říkal, že jste gentleman," přikývl Kachní muž a nalil do plecháčku dehtově černý odvar. "Mléko v čaji, to je odporost." Pak se vznešeným gestem pozvedl talířek a kleštičky. "Plátek citronu?"

"Citron? Vy máte citron?"

"Podívejte, dokonce i tady pan Rum by se raději umyl v podpaždí, než by si dal do čaje něco jiného než citron," řekl Kachní muž a s plesknutím vhodil Mikulášovi do hrnku plátek citronu.

"A čtyři kostky," přidal Podříznutý Arnold.

Mikuláš se zhluboka napil. Čaj byl tmavý, maličko přelouhovaný a současně horký a sladký. Měl slabou, příjemnou příchut' citronu. Konec konců, pomyslel si, mohlo to být mnohem horší.

"Ano, s těmi plátky citronu máme skutečně neuvěřitelné štěstí," obrátil se k Mikulášovi Kachní muž, který se zaměstnával další činností kolem čaje. "Řeknu vám, že to už musí být zatraceně smolný den, když nenajdeme v řece plavat alespoň dva tři plátky."

Mikulášův pohled ztuhl upřený na náplavku.

Polknout, nebo vyplivnout, pomyslel si. To věčné dilema.

"Není vám něco, pane ze Slova?"

"Mhumf."

"Moc cukru?"

"Mhumf."

"Nebo je moc horký?"

Mikuláš vděčně vyprskl čaj směrem k řece.

"Au!" zvolal. "To je ono! Je moc horký! Tím to bylo! Moc horký! Skvělý čaj, ale moc horký! Postavím si zbytek tady k noze, aby se trochu ochladil, hm?"

Pak se znovu chopil zápisníku a tužky.

"Takže... kde jsme to... aha... takže, Hafale, kterého muže jsi to kousl do nohy?"

Hafal zaštěkal.

"On je pokoušel všechny," tlumočil hlas Záludného Femura. "Když už jednou začnete kousat, tak proč nepokračovat?"

"A poznal bys je, kdybys je kousl znovu?"

"On říká, že ano. Říká, že ten velký muž chutnal... Víte..." Záludný Femur zaváhal, Jako jakseto to... no, víte... velká, hodně velká nádoba s horkou vodou a v ní mýdlo."

"Vana? Koupel?"

"Jo... to asi bude to slovo," souhlasil opatrně Záludný Femur. "A ten druhý páchl laciným olejem na vlasy. A ten třetí, co vypadal jako Bů- lord Vetinari, ten byl cítit vínem."

"Vínem?"

"Jo. Hafal také říká, že by se rád omluvil za to, že vás právě kousl, ale nechal se unést tou vzpomínkou. My, tedy, abychom tak řekli - oni, psi, mají velmi fyzickou paměť. Jestli mi rozumíte."

Mikuláš přikývl a pohladil si nohu. Popis invaze do Oválné kanceláře proběhl za použití celé škály štekotů, kvikotů a vrčení, přičemž Hafal běhal v kruzích kolem dokola a honil se za vlastní oháňkou, až narazil do Mikulášova kotníku, který to tedy odnesl.

"A Rum ho od té doby ukrývá pod pláštěm?"

"Starého Smrdu nikdo neobtěžuje," odpověděl Záludný Femur.

"To věřím," souhlasil Mikuláš. Pak kývl na Hafala.

"Rád bych si pořídil jeho ikonografii," řekl. "Tohle jsou... úžasné zprávy. Ale musím mít obrázek, abych mohl dokázat, že jsem opravdu mluvil s Hafalem. No... tedy prostřednictvím tlumočnicka, pochopitelně. Byl bych nerad, kdyby si lidé mysleli, že je to jedna z těch pitomých historek o 'mluvících psech', které s takovou oblibou uveřejňuje Informátor."

Mezi mužstvem se ozvalo tiché mumlání. Jeho žádost se očividně nesetkala s kladným přijetím.

"Abyste tomu rozuměl," ozval se Kachní muž, "tohle je vybrané sousedství. My sem nepouštíme kdekoho."

"Ale přímo pod mostem vede pěšina!" upozornil je Mikuláš. "Může po ní projít kdokoliv."

"Nó, chrchly, chrchly," začal rozšafně Jindra Rakvář. "Mohl." Znovu si odkašlal a mistrovským způsobem si odplivl do ohně. "Akorát, že už to nikdo nedělá."

"Vyprdlisenato," vysvětloval Starý Smrda Rum. "Uškrtila dráteníka? Áledi! Já jim to říkal! Tisíc let a krevety!"

"No, potom by možná bylo lepší, kdybyste se se mnou vrátili do kanceláře," navrhl Mikuláš. "Vždyť když jste prodávali noviny, tak jste ho měli taky vždycky s sebou, je to tak?"

"Jenže to je teď příliš nebezpečné," odmítl Záludný Femur.

"Bylo by to miň nebezpečné za dalších padesát tolarů?"

"Dalších padesát tolarů?" zvýšil hlas Podříznutý Arnold. "To už by bylo patnáct tolarů!"

"Sto tolarů," opravil ho Mikuláš unaveně. "Jistě si uvědomujete, že tohle je věc obecného zájmu, že?"

Parta natáhla krky a všichni se začali rozhlížet.

"Nevidím nikoho, kdo by nás pozoroval," podivil se Jindřich Rakvář.

Mikuláš udělal krok kupředu a zcela náhodou zakopl o svůj čaj. "To je mi ale líto," řekl.

Pan Tulipán si teď už začínal dělat starosti. Tohle bylo neobvyklé. V oblasti starostí měl sklony být spíše jejich zdrojem než obětí. Jenže pan Zichrhajc nejednal normálně, a protože pan Zichrhajc byl ten, kdo tady myslel, byla to dost důležitá věc. Pan Tulipán byl dobrý, když bylo třeba myslet ve zlomcích vteřiny, a když se jednalo o umění, dokázal skvěle myslet i ve staletích, ale jeho handicapem byly střední vzdálenosti. Na ty potřeboval pana Zichrhajce. Jenže pan Zichrhajc pořád hovořil sám k sobě a neustále se rozhlížel po stínech.

"Teď už konečně vypadneme?" zajímal se pan Tulipán v naději, že se věci srovnají. "Máme ten -anej honorář a k tomu sakra velkou prémii, takže nemá cenu, abysme se v tomhle -aným městě ještě dále zdržovali."

Starosti mu dělalo i to, jak pan Kosopád jednal s tím -aným právníkem. To mu vůbec nebylo podobné, namířit takhle na někoho zbraň a pak ji nepoužít. Nová firma nechodila sem a tam a nevyhrožovala lidem. Ona sama byla hrozbou. Celé to "nechám vás naživu, alespoň dnes", to byly bláboly dobré pro amatéry.

"Ptal jsem se, jestli už konečně -"

"Co myslíte, že se stane s lidmi, když zemřou, pane Tulipáne?"

To pana Tulipána zaskočilo. "Co za -anou otázkou to má -aně být? Vždyť to víte, co se stane!"

"Myslíte?"

"No jistě. Vzpomínáte, jak jsme museli nechat ležet toho chlápka v tý -aný kůlně a trvalo to tejdén, než jsme se tam znovu dostali, abysme ho zahrabali? Vzpomínáte, jak se mu už -"

"Já nemyslím tělo!"

"Aha. Tak teda ty náboženský věcičky?"

"Ano!"

"Tak o tyhle -aný věci jsem se nikdy nestaral."

"Nikdy?"

"Nikdy jsem tomu nevěnoval ani jedinou -anou myšlenku. Mám svou ertepli."

Pak pan Tulipán zjistil, že ušel několik kroků sám, protože pan Zichrhajc zůstal stát jako ochromený.

"Ertepli?"

"No jo. Nosím ji na provázku kolem krku." Pan Tulipán si popleskal po své ohromné hrudi.

"A to je nějaká víra?"

"Jasně. Jak máš svou ertepli, když umřeš, všechno bude dobré."

"A co je to za víru?"

"Nevím. Nenarazil jsem na ni nikde jinde než v naší vesnici. Byl jsem tehdy malej kluk. Je to jako s bohama, že jo. Řeknou ti ,to je Bůh'. Pak člověk vyroste a zjistí, že těch -anej bohů jsou miliony. A s vírama je to to samý."

"A všechno je v pořádku, když u sebe máte ve chvíli smrti brambor?"

"Jo. Dovolej vám vrátit se a prožít další život."

"Bez ohledu na to," a pan Zichrhajc namáhavě polkl, protože se pohyboval v místech, která v jeho vnitřním atlase nikdy předtím neexistovala, "...bez ohledu na to, že člověk dělal věci, o nichž si mohou lidé myslet, že byly špatné?"

"Jako když jsme rozsekali někoho na kusy nebo jsme ho -aně shodili ze skály?"

"Ano, přesně tyhle věci myslím."

Pan Tulipán popotáhl a nos mu zablýskal. "Nóó... je to dobrý, pokud toho doopravdy -aně litujete."

Pan Zichrhajc užasl a byl poněkud podezřívavý. Ale cítil, jak se některé věci... blíží. Ve tmě se mu zjevovaly tváře a zaznívaly hlasy, které se pohybovaly na hranici slyšitelnosti. Neměl odvahu se ohlédnout ze strachu, že za sebou uvidí někoho stát.

Za tolar si mohl koupit pytel brambor.

"A funguje to?" ujišťoval se.

"Samo. Tam u nás, doma, to lidi dělaj kolik -nejch set let. Myslíte, že by to dělali celý ty -aný léta, kdyby to nefungovalo?"

"Kde to bylo?"

Pan Tulipán se pokusil soustředit na otázku, ale v jeho paměti bohužel bylo mnoho prasklin.

"No.... byly tam... hustý lesy..." řekl. "A taky... svíčky, co jasně zářily," zabručel. "A... tajemství," dodal a upíral pohled do prázdna.

"A brambory?"

Pan Tulipán se vrátil sem a do současnosti.

"Jo, ty taky," přikývl. "Všude spousta -anejch brambor. Ale jestli máš svou ertepli, tak je to dobrý -"

"Jenže... já myslel, že to se člověk musí modlit v poušti, chodit každý den do chrámů, zpívat zpěvy a dávat různé věci chudým...?"

"Ale jo, to všechno klidně můžete dělat, dokud u sebe máte ten svůj -anej kartofel."

"A vrátíte se zpět živý?" dotíral pan Zichrhajc, který se stále ještě pokoušel najít ty řádky tištěné nejmenším písmem.

"No estli. Jakej by to mělo význam, vracet se mrtvěj? Copak by v tom potom byl nějaký -anej rozdíl?"

Pan Zichrhajc otevřel ústa k odpovědi, ale pan Tulipán viděl, jak se jeho výraz náhle mění.

"Někdo mi položil ruku na rameno!" sykl.

"Cítíte se normálně, pane Zichrhajc?"

"Vy nikoho nevidíte?"

"Ne."

Pan Zichrhajc zaťal pěsti a pomalu se otočil. Na ulici byla spousta lidí, ale zvláštní dvojice si nikdo nevšímal.

Pokusil se zpřehlednit hádanku, v níž se začala měnit jeho mysl.

"Dobrá, dobrá," přikyvoval. "Co uděláme... Vrátime se zpátky do toho domu, jasně, a... sebereme zbytek diamantů,

odkrouhneme Karla a... a... najdeme nějaké zelinářství... Má to být nějaký speciální druh brambor?"

"Dobrá..., ale nejdříve..." Pan Zichrhajc se zastavil a jeho duševní ucho slyšelo, jak se kroky, které mu jdou neustále v patách, také zastavily. Ten zatracený upír mu něco udělal, teď už o tom byl skoro přesvědčený. Temnota byla jako tunel a v něm byly věci...

Pan Zichrhajc věřil na výhrůžky a násilí a v čase, jako byl tenhle, věřil i na pomstu. Vnitřní hlas, který běžně vystupoval jako přičetnost, se sice bránil, ale byl přehlasován mnohem starším a mnohem zmechanizovanějším reflexem.

"To udělal ten prokletý upír," řekl. "A zabít upíra... moment... to je vlastně v praxi dobro, není?" Tvář se mu rozjasnila. Spása přichází prostřednictvím prací ve prospěch boží. "Každý ví, že vládnou zлыми okultními silami. To by se člověku vlastně mohlo počítat k dobrému!"

"To jo. Ale... koho to zajímá?"

"Mě."

"Tak dobrá." Ani pan Tulipán si netroufl odporovat tomuhle tónu hlasu. Pan Zichrhajc dokázal být vynalézavě nepříjemný. Kromě toho součástí provozních pravidel, jejich soukromého kódu, bylo nenechat urážku nepomstěnou. To věděl každý.

Bohužel, šlo o to, že i do nervových spojnic pana Tulipána, zanesených a nahlodaných koupelnovou solí, práškem proti hmyzu, zásepem na červy a jinými práškovými pochoutkami, začínala pronikat nejistota. Vždycky obdivoval to, jak se pan Zichrhajc nebojí složitých věcí, jako byly například dlouhé věty.

"Co použijeme?" řekl. "Kolik?"

"Ne," zavrtěl pan Zichrhajc hlavou. "V tomhle případě si chci být naprosto jistý."

Rukou, která se skoro netřásla, si zapálil cigaretu a sirku nechal dohořet až k prstům.

"Aha. Dobrá," přikývl pan Tulipán.

"Tak to udělejme," řekl pan Zichrhajc.

* * *

Rockyho obočí se nakrabatilo, když se podíval na pečeti přibité kolem dveří městského bytu rodiny pánů ze Slova.

"Co je to za věci?" zeptal se.

"To jsou věci, které říkají, že cechy se budou podrobně zajímat o každého, kdo by se do toho domu vloupal," odpověděla mu Sacharóza, která se mezitím zabývala klíčem. "Je to něco jako kletba. Jenže tahle funguje."

"Tahle je vrahů?" zeptal se troll a ukázal na hrubý štít, na němž byly plášť, dýka a dvojité kříž*.

"Nestojím o to, aby se zajímaly o mě. Jsem rád, že máte klíče..."

Zámek klapl. Když se opřeli do dveří, jedna polovina se otevřela.

Sacharóza byla v mnoha velkých ankh-morporských domech, když jejich majitelé alespoň část budovy otevřeli veřejnosti, třeba za malé vstupné ve prospěch nějaké charity. Nikdy si neuvědomila, jak se může dům změnit, když už v něm lidé nechtějí bydlet. Měla z něj dojem nejisté hrozby a nesprávných rozměrů. Vnitřní dveře byly příliš velké, stropy příliš vysoko. Zatuchlá atmosféra prázdného prostoru na ni najednou padla jako bolest hlavy.

Za ní zatím Rocky zapálil několik luceren. Ale bez ohledu na jejich světlo zůstávala i tak obklopena stíny.

Pravda byla, že hlavní schodiště našli poměrně snadno a že Mikulášovy spěšné informace a vysvětlivky ji dovedly k řadě pokojů, z nichž každý byl větší než dům, v němž bydlela.

Skříň, jak se ukázalo, když ji našla, byl prostě jeden z pokojů, plný kolejniček, věšáků a prohýbajících se rámečků.

V šeru se matně blýskaly nějaké věci. Šaty byly silně cítit kuličkami proti molům.

"To je zajímavý," ozval se jí Rocky za zády.

"To je jen na to, aby to nežrali molové," poučila ho Sacharóza.

"Já mluvím o všech těch šlápotách," řekl troll. "A všim jsem si jich už dole v hale."

Odtáhla oči od dlouhých řad robů i prostších šatů a sklopila je k zemi.

"Hm..., že by uklízečka?" řekla, "Někdo sem přece musí občas zajít, aby na všechny ty věci dohlédl."

"A co tady asi dělá? To jako ten prach chce ukopat k smrti?"

"Předpokládám, že tady musí být nějaký... správce nebo domovník... nebo někdo takový." Mluvila poněkud nejistě. Jedny z modrých šatů na ni doslova volaly: Vezmi si nás, jsme přesně tvůj typ. Podívej, jak se leskneme.

Rocky strčil do krabice kuliček proti molům, které se vysypaly na toaletní stolek a na zem pokrytou prachem.

"Tak to vypadá, že jsou po tom moli posedlí," řekl.

"Poslyš, nemyslíš si, že by takovéhle šaty byly poněkud... vyzývavé? Aby lidé neřekli, že v nich chci prorazit do popředí?" nadhodila Sacharóza a podržela si šaty před sebou.

Rocky se zatvářil ustaraně. Nenajímali ho proto, že by byl oděvním specialistou, a už rozhodně ne pro jeho znalost jemných jazykových odstínů.

"Já myslím, že s vaším popředím můžete prorazit kamkoliv," vyslovil nakonec opatrně své mínění.

"Ale ne, já chtěla jen říct, jestli nevypadám tak trochu jako nějaká lepší ta... no, víte... moje babička říkala... běhnička."

"Aha," přikývl Rocky s pochopením. "Tak to ne, rozhodně ne."

"Opravdu ne?"

"Každý přeci vidí, že v takových šatech se nedá udělat pořádný krok, natož aby se v nich běhalo."

Sacharóza se vzdala. "No, předpokládám, že je paní Hupodeková dokáže trochu povolit," přemýšlela nahlas. Měla na jedné straně velkou chuť se tady ještě zdržet, protože některé řady byly plné ženského šatstva, ale jednak se tady cítila jako vetřelec a jednak si byla skoro jistá, že žena, která má stovky šatů, bude některé z nich postrádat mnohem víc než

žena, která jich má tucet. Každopádně ji prázdná temnota znervózňovala. Byla plná stínů cizích lidí. "Pojďme zpátky."

Když byli v půli cesty přes halu, začal někdo zpívat. Slova byla nesrozumitelná a melodie ovlivněná alkoholem, ale byl to zpěv a ozýval se jim pod nohama.

Když se Sacharóza podívala na Rockyho, pokrčil troll rameny.

"Třeba maj místní moli dole mejdan?" navrhl.

"Musí tady být přece nějaký správce, ne? Možná, že by bylo lepší, kdybychom za ním zaskočili a řekli mu, že jsme tady byli. Mně se nezdá slušné jen tak sem vlézt, něco sebrat a zase zmizet..."

Zamířila k zeleným dveřím umístěným vedle schodiště a otevřela je. Zpěv zesílil, ale utichl okamžitě ve chvíli, kdy zvolala do tmy: "Promiňte?"

Po chvíli se ozval hlas: "Nazdar! Jak se máte? Já se mám prima!"

"To jsem... jenom já. Mikuláš řekl, že je to v pořádku?" Prezentovala tu větu jako otázku, hlasem člověka, který narazil na zloděje a teď se mu omlouvá za to, že ho odhalil.

"To je pan Naftalínový nos? Jupí!" ozýval se hlas odněkud ze stínů pod schody.

"Ehm... jste v pořádku?"

"Nemůžu se dostat... to je... haha... samý řetěz... hahaha..."

"Jste nemocný?"

"Nejsem, je mi bájo! Vůbec nejsem nemocný, heč! Akorát jsem měl o trochu víc..."

"O trochu víc čeho?" zeptala se Sacharóza z odpočívadla nad schody.

"... jak se to to... ta věc, co tady máte v sudech..."

"Vy jste opilý?"

"To je ono! To je to správné slovo! Opilej jako... ta věc... zvíře, co smrdí v chlívku... hahaha..."

Ozvalo se zacinkání skla.

Slabá záře lucerny odkryla místnost, která vypadala jako vinný sklep, ale muž, který se povaloval na kavalci u jedné stěny, měl okov na kotníku a ten byl řetězem spojen s kruhem v podlaze.

"Vy jste... vězeň?" zamračila se Sacharóza.

"Ahaha..."

"Jak dlouho už tady dole jste?" začala pomalu sestupovat po schodech.

"Roky..."

"Roky?"

"Musí to být spousta let..." Muž zvedl láhev a podíval se na ni. "Takže... rok Polepšeného velblouda..., to byl sakra dobrý rok..., a tenhle... rok Přeložený krysy..., další takovej prima rok... bezvadný leta, všechny. Ale bodly by slany tyčinky."

Sacharóziný znalosti vína a alkoholu nebyly příliš rozsáhlé, všechno, co z tohoto oboru věděla, bylo, že Chateau Maison je velmi populární víno. Jenže většina lidí nemusí být přikována na řetěz, aby pili, spíše naopak, dokonce i když se jedná o to víno z Efebe, které dokáže přilepit sklenici ke stolu.

Popošla o něco blíž a světlo ozářilo mužovu tvář. Byla sta-žena do křečovitého výrazu silně opilého člověka, ale i tak ji Sacharóza nemohla rozpoznat. Viděla ji denně na mincích.

"Hej... Rocky," zavolala. "Ehm... mohl bys na minutku zaskočit sem dolů?"

Dveře se rozletěly a po schodech se nevidanou rychlostí spustil Rocky. Bylo to bohužel proto, že se kutálel.

Pak ve dveřích stanul pan Tulipán a masíroval si pěst.

"To je pan Šňupálek!" zajásal Karel a pozvedl láhev. "Parta je pohromadě, jupí!"

Rocky vstal a mírně se kymácel. Pan Tulipán vykročil na schodiště a vylomil při tom ze zdi rám dveří. Troll pozvedl pěsti v klasickém boxerském postoji, ale jemnostkami podobného stylu se pan Tulipán neunavoval a rovnou ho udeřil kusem dveřního rámu. Rocky padl k zemi jako strom.

Teprve pak si udělal obrovský muž s protáčením se okem čas zaostřit ho na Sacharózu.

"A kdo jste, u -anýho krucifixu, vy?"

"Neopovažujte se mi nadávat!" odpověděla. "Jak si to vůbec dovoluujete, klít v přítomnosti dámy?"

Jak se zdálo, její otázka ho přivedla do rozpaků. "Já přece -aně nekleju!"

"Poslyšte, já už vás někde viděla... Vy jste ta - věděla jsem, že nejste pravá řádová sestra!" prohlásila Sacharóza triumfálně.

Ozvalo se skoro nehlučné cvaknutí natahovaného samostřilu. Jisté tiché zvuky se nesou daleko a mají pozoruhodnou zastavující sílu.

"Jsou některé myšlenky strašnější, než aby si je mohl člověk i jen myslet," řekl vyzábělý muž, který se na ni díval z vrcholku schodiště a přes střelu pistolové kuše. "Co tady děláte, dámo?"

"A vy jste bratr Zichrhaje! Vy tady nemáte co dělat a taky tady nemáte žádná práva. Já mám klíč od domu!" Je pravda, že se v Sacharózině vědomí v této chvíli hlásily ke slovu oblasti, které se zabývaly hrůzou, smrtí a opatrností, ale protože byly dívčinou součástí, dělaly to jemně, jako dámy, a ona je klidně ignorovala.

"Tak klíč?" opakoval bratr Zichrhaje a pomalu sestupoval po schodech. Hrot střely se ale ani na okamžik neodchýlil od dívčiny hrudi. I při současném stavu své mysli neztrácel pan Zichrhaje základní návyky. "A kdopak vám ten klíč dal?"

"Nepřibližujte se ke mně! Neodvažujte se ke mně přiblížit. Jestli uděláte ještě jediný krok, tak já... já... já to napíšu!"

"Ano? Tak jedna z věcí, které vím, je, že slova nebolí," odpověděl Zichrhaje. "Slyšel jsem už mnoho -"

Zarazil se, udělal podivný obličej a na okamžik se zdálo, že padne na kolena. Pak se ale narovnal a znovu na ni upřel pohled.

"Půjdete s námi," řekl. "A neříkejte, že budete křičet, protože jsme tady úplně sami a já už v životě... slyšel... spoustu... výkřiků..."

Znovu se zdálo, že se sesune k zemi, ale znovu se v poslední chvíli vzpamatoval. Sacharóza s hrůzou pozorovala rozkývaný samostříl. Konečně se však prosadily ty části její mysli, které obhajovaly mlčení jako součást pudu sebezáchovy.

"Tak co s ním?" zeptal se pan Tulipán. "Mám je sejmout?"

"Připevněte je na řetěz a nechte je tady."

"Ale my přece vždycky -"

"Nechte je tady!"

"Jste si jistý, že vám nic není?" podíval se pan Tulipán na pana Zichrhajce.

"Ne, nejsem! Cítím se mizerně! Prostě je tady nechte! Už nemáme čas!"

"Máme spoustu -"

"Já nemám!" Pan Zichrhajc přistoupil k Sacharóze. "Kdo ti dal ten klíč?"

"Odmítám vám -"

"Chcete snad, aby tuhle pan Tulipán řekl sbohem našim opilým přátelům?" Ve své bzučící hlavě choval názor, že podle toho, jak to ve slušném vesmíru chodí, by to tak bylo v pořádku. Stíny těch mrtvých budou následovat pana Tulipána, ne jeho...

"Tenhle dům náleží panu ze Slova a jeho syn mi dal tenhle klíč!" oznámila mu Sacharóza vítězoslavně. "Takže už víte, do čeho jste se to namočili?"

Pan Zichrhajc stál a upíral na ni pohled.

Pak řekl: "To chci právě zjistit. Neutíkejte. A vážně nekřičte. Pohybuje se pomalu a chodíte normálně a všechno bude -" odmlčel se. "Právě jsem chtěl říci, že všechno bude v pořádku," zabručel. "Ale to by bylo hloupé, že...?"

Projít ulicemi s celou společností nebylo příliš rychlé. Pro ně byl svět stálým divadlem, uměleckou galerií, music hallem, restaurací a plivátkem a mimo to ani jednoho z členů společnosti by nenapadlo jít kamkoliv přímo.

Doprovázel je pudl Koniklec a držel se tak blízko ke středu společnosti, jak to jen šlo. Po Záludném Femurovi nebylo ani vidu, ani slechu. Mikuláš se nabídl, že Hafala ponese, protože v jistém směru cítil, že mu ten pes patří. Alespoň kus za sto tolarů. Bylo to sto tolarů, které neměl, ale no dobrá, zitřejší vydání je určitě vydělá. A ten, kdo jde po tom psovi, by se jistě neodvážil začít si něco tady, na ulici, za jasného denního světla, nemluvě o tom, že skoro žádné denní světlo stejně ne-bylo. Mračna zaplnila oblohu jako stará péřová deka, snášející se mlha se setkávala s ošklivou mlhou stoupající od hladiny řeky a odevšad se pomalu ztrácelo světlo.

Pokusil se vymyslet si titulky. Zatím si pořad ještě nedokázal přesně vybavit jeho znění. Bylo tady tolik co říci a on ještě nebyl příliš dobrý v tom, soustředit nemírné složitosti světa do pouhého tuctu slov. V tomhle byla lepší Sacharóza, protože ta se slovy zacházela jako se sraženinami písmen, která mohou být skována dohromady podle libosti. Její nejlepší titulky byl k článku o jakémsi nudném mezicechovém sporu, který zněl takto:

SONDA
DO ŠOKUJÍCÍ
ŠARVÁTKY
CECHŮ

Mikuláš si stále ještě nezvykl na myšlenku, že je někdy potřeba oceňovat slova jen podle jejich délky, zatímco Sacharóza si tuhle dovednost přisvojila během dvou dnů. Už jí dokonce ani nezakazoval, aby nazývala Patricije MĚSTSKÝ ŠÉF. Když o tom člověk nějakou chvíli přemýšlel, vlastně na tom ani nic špatného nebylo, ten popis prakticky odpovídal a krásně se to vyjímalo ve dvou řádcích. Na druhé straně pohled na ta dvě slova vyvolával v Mikulášovi pocit výjimečné zranitelnosti.

Jen díky těmto myšlenkám se stalo, že vešel do dílny, kde v hloučcích postávali trpaslíci, a neměl podezření, že se děje něco divného, dokud si nevšiml výrazů na jejich tvářích.

"Á, tady máme našeho spisovatele," řekl pan Zichrhajc a postoupil kupředu. "Pane Tulipáne, zavřete dveře."

Pan Tulipán jednou rukou přibouchl těžké křídlo vrat kůlny. Druhou rukou zakrýval ústa Sacharóze. Ta obrátila zoufalé oči k Mikulášovi.

"A vy jste nám přivedl toho malého pejska," pokračoval pan Zichrhajc. Hafal začal nepřátelsky vrčet. Mikuláš ustoupil.

"Každou chvíli tady bude hlídka," oznámil dvojici Mikuláš. Hafal vrčel čím dál tím zuřivěji.

"To mi nedělá žádné starosti. Rozhodně ne s tím, co všechno teď vím. Ne s tím, o kom vím. A teď, kde je ten zatracený upír?"

"To nevím! On tady není pořád!" odsekl Mikuláš.

"Vážně ne? Dobrá, tak já vám něco řeknu!" zamračil se pan Zichrhajc s kapesním samostřílem namířeným do Mikulášovy tváře. "Jestli se tady neukáže do dvou minut, tak -"

Hafal vyskočil Mikulášovi z náruče. Jeho štěkot se slil do zuřivého hařhařhař malého pejska, který je bez sebe zuřivostí. Zichrhajc ukročil nazpět a pozvedl jednu ruku, aby si chránil obličej. Samostříl spustil. Střela narazila do jedné lampy nad lisem. Lampa vybuchla. Na zem se snesla prška hořícího petroleje. Zalila připravenou písmovinu, trpaslíky i staré houpací koně.

Pan Tulipán pustil Sacharózu, aby pomohl svému kolegovi, a v pomalém tanci pádících událostí se Sacharóza otočila

a udeřila kolenem do míst, jejichž podoba způsobila, že byl pastinák tak legrační zelenina.

Mikuláš ji chytil, když probíhal kolem, a vytáhl ji ven do mrznoucího vzduchu. Když se pak prodíral zpět dovnitř prchajícím osazenstvem, trpaslíky, kteří podvědomě reagovali na oheň stejně jako na vodu a mýdlo, vracel se do místnosti plné hořícího harampádí. Trpaslíci se snažili uhasit odpadky v dílně a oheň ve svých plnovousech. Několik jich postupovalo k panu Tulipánovi, který klečel na všech čtyřech a zvracel. Pan Zichrhajc se otáčel kolem dokola a jednou rukou se snažil zbavit Hafala, který mu zařal zuby do druhé ruky a sevřel je, až zaskřípely na kosti.

Mikuláš přiložil ruce k ústům. "Všichni ven! Okamžitě!" vykřikl. "Jsou tady plechovky!"

Jeden nebo dva trpaslíci ho zaslechli a ohlédlí se k policím plným plechovek s barvami přesně v okamžiku, kdy z první z nich vyletělo víčko.

Plechovky byly staré, nic víc než vrstva rzi udržovaná pohromadě chemickou špínou. Už začínalo hořet několik ostatních.

Pan Zichrhajc poskakoval po podlaze a pokoušel se setřást z ruky zuřivého psa.

"Sundejte ze mě tu zatracenou věc!"

"Zapomeňte na toho -anýho psa, na mně hořej -aný hadry!" křičel Tulipán a bušil do vlastního rukávu.

Z hořícího pekla vyletěla jedna plechovka s acetonovou barvou, s hlasitým zipzipzip prolétla vzduchem a vybuchla v lisu.

Mikuláš chytil Dobrohora za rameno. "Říkal jsem: pojdte!"

"Můj pres! Vždyť hoří!"

"Pořád líp, než kdybysme hořeli my! Pojdte!"

O trpaslících se vždycky říkalo, že většinou projevovali větší starost o věci, jako je zlato nebo železo, než o lidi, protože na světě je jen omezená zásoba zlata a železa, zatímco kam se podíváte, je víc lidí, než by se vám líbilo. Takové věci většinou říkali lidé, jako byl pan Větroměj.

Přitom se o věci zajímal každý. Bez věci by byli lidé jen chytrá zvířata.

Tiskaři s připravenými sekerami se shlukli kolem dveří. Z budovy se valil dusivý, hnědý dým. Mezerami u okrajů střechy prorážely plameny. Několik kusů plechové střechy se zkroutilo a propadlo.

Přesně v té chvíli vyrazila ze dveří kouřící koule a tři trpaslíci, kteří po ní máchli sekerami, tak tak neporanili jeden druhého.

Byl to Hafal. Kusy srsti mu sice doutnaly, ale oči mu divoce blýskaly a stále ještě zuřivě štěkal a vrčel.

Dovolil Mikulášovi, aby ho zvedl do náruče, ale tvářil se triumfálně a s nastraženými ušima obracel hlavu k hořícím dveřím.

"Takže je po všem," ozvala se Sacharóza.

"Ještě se mohli dostat ven zadními dveřmi," zchladli její optimismus Dobrohor. "Bodoni, skoč kolem dozadu a obhlídni to, ano?"

"To je ale statečný pejsek, tohle," řekl Mikuláš a pohladil Hafala.

"Pes rváč," opravila ho automaticky Sacharóza. "Jednak je to údernější, jednak je to kratší a hodilo by se to lépe do titulku. Ne, počkej, kdyby to mělo být na osu pod sebe, na jeden sloupec, tak by ,kurážný' možná nebylo tak špatné, protože bychom dostali

STATEČNÝ PEJSEK

ÚTOČIL

NA ZLOČINCE

...i když to ,statečný' je dost otřepané."

"Přál bych si umět myslet v titulcích," povzdechl si Mikuláš a otrásl se.

Tady dole ve sklepe bylo krásně vlhko a chladno.

Pan Zichrhajc se odvěkl do kouta a rukou udusil hořící zbytky na svém oblečení.

"Jsme v -aný pasti," poznamenal pan Tulipán.

"Ano? Tohle je kámen," upozorňoval pan Zichrhajc. "Kamenná podlaha, kamenné stěny, kamenný strop. Kámen nehoří, chápete? Prostě a klidně zůstaneme tady dole a hezky v pohodě to přečkáme."

Pan Tulipán naslouchal zvukům ohně, který jim zuřil nad hlavou. Kolem vchodu do sklepa tančily rudé a žluté plameny.

"Mně se to ale -aně nelíbí," vrtěl hlavou pan Tulipán.

"Už jsme byli v horších situacích."

"Ale mně se to -aně vážně nelíbí!"

"Jen si zachovejte chladnou hlavu. My se z toho dostaneme. Nenarodil jsem se k tomu, abych se upekl."

Kolem presu hučely plameny. Několik posledních plechovek s barvou se točilo v pekelné výhni a rozstříkovalo kolem sebe hořící kapky.

Oheň byl v centru žlutobílý a teď se s praskotem začal zmocňovat kovových rámců se sazbou.

Kolem olověných, barvou začernalých krůpějí se začaly objevovat stříbřité perličky. Písmo se začínalo měnit, bortilo se. Na hladině tajícího kovu chvíli plula osamocená slova, nevinná slova jako "pravda" nebo "vítězí", a pak zmizela. Z lisu rozpáleného do ruda, z dřevěných písmovek, z polic plných rezervních liter, a dokonce i z hromad pečlivě srovnaných slitků písmoviny začaly vytékat tenké pramínky stříbřitého kovu. Spojovaly se, slévaly a spleť se rozprostírala na všechny strany. Netrvalo dlouho a podlaha se změnila v pohyblivé, zvlněné zrcadlo, na kterém hlavou

dolů tančily žlutěoranžové plameny.

Salamandři na Ottově polici ucítili teplo. Milovali teplo. Jejich předkové se vyvinuli v jícnech sopek. Probudili se a začali si přist.

Pan Tulipán, který chodil sklepem sem a tam jako lapené zvíře, zvedl jednu z klíček a zadíval se na ta zvláštní stvoření. "Co je to za -aný zvířata?" řekl a odložil klíčku zpět na polici. Pak si všiml velké sklenice, která stála vedle. "A proč je na tyhle -aný sklenici nálepka ‚Zacházejte opatrně‘?"

Úhoři už byli tak dost rozrušení. I oni cítili silící teplo, ale byli zvyklí žít v hlubokých jeskyních a ledových vodních proudech.

Jejich rostoucí protest se vybil v záblesku temného světla.

Většina z něj prolétla přímo mozkem pana Tulipána. Na ten potrháný zbytek, který panu Tulipánovi v hlavě ze zmíněného orgánu zůstal, nemělo příliš silný vliv, a i kdyby, pan Tulipán svůj mozek používal jen velmi zřídka, protože to bylo nesmírně bolestivé.

Přesto zakusil krátký okamžik, v němž ucítil vůni sněhu a borového dřeva, hořících budov a kostela. Ukryli se tam. Byl malý. Pamatoval si malby, na nichž bylo více barev, než kdy předtím viděl, vyzdobené třpytným zlatem..

Zamrkal a upustil sklenici.

Rozbila se na podlaze. Úhoři ze sebe vydali další vlnu temného světla. Poplašeně se vyvinili z hromádky střepů, plazili se u úpatí stěny a snažili se zmizet ve škvírách mezi kameny.

Při zvuku, který se mu ozval za zády, se pan Tulipán obrátil. Jeho kolega klesl na kolena a rukama si svíral hlavu.

"Je vám něco?"

"Jsou za mnou!" zašeptal pan Zichrhajc.

"Houby, jsme tady jenom my dva, starej kámo."

Pan Tulipán poklepal pana Zichrhajce po rameni. Na čele mu vyvstaly žíly jako provazy v úsilí vymyslet, co by měl udělat teď. Paměť ale byla ta tam. Mladý Tulipán se naučil, jak upravovat vlastní vzpomínky. Nakonec na to pan Tulipán ale přišel. Došel k názoru, že to, co pan Zichrhajc potřebuje, jsou vzpomínky na pěkné časy.

"Poslyšte, vzpomínáte si na to, jak nás Gerhart Peřonoha a jeho hoši zahnali do pasti, do toho -aného sklepa v Quirmu? Vzpomínáte si na to, co jsme s nima pak udělali?"

"Ano," přikývl pan Zichrhajc a poněkud nepřítomně zíral na holou stěnu. "Vzpomínám."

"Nebo na toho starýho dědka v tom baráku v Genově, co tam byl a my o něm -aně nevěděli. Jak jsme prostě ztloukli dveře hřebíkama a -"

"Mlčte! Mlčte!"

"Já se na to snažím jenom dívat z té -aně světlejší stránky."

"Neměli jsme všechny ty lidi zabíjet..." zašeptal pan Zichrhajc téměř pro sebe.

"A proč ne?" zajímal se pan Tulipán, ale nervozita pana Zichrhajce se znovu přenesla i na něj. Potřásl koženým řemínkem, který měl kolem krku, a pocítil uklidňující váhu na jeho konci. Brambor může být velká pomoc v čase soudu. Tiché pleskání za zády ho přinutilo se obrátit a tvář se mu rozzářila.

"No, každopádně už je teď všechno v -aným pořádku, vypadá to, že začalo -aně pršet."

Otvorem po poklopu dolů kanuly velké stříbrné krůpěje.

"To není voda!" zaječel pan Zichrhajc a vstal.

Kapky se začaly slévat a měnily se v souvislý proud. Ten podivně bublal a pod otvorem poklopu jako by se vzdouval, jenže shora přitékala další a další hustá kapalina a rozlévala se po podlaze. Pan Zichrhajc a pan Tulipán ustupovali k nejbvzdálenější stěně.

"To je roztavené olovo," řekl Zichrhajc. "Tiskli s tím ty svoje noviny."

"Kolik toho -aného olova tam ještě může bejt?"

"Myslíte, kolik ho může ještě natéct sem dolů? No, odhaduji to na pět až deset centimetrů."

Na druhé straně sklepa olovo doteklo k Ottovu pracovnímu stolu a dřevěné nohy začaly v obláčkách kouře černat.

"Potřebujeme si na něco stoupnout," řekl Zichrhajc. "Jen na tu chvíli, než to vystydne, a to při tomhle počasí nebude trvat dlouho."

"Jo, jenže tady není nic, na co bysme mohli vylézt, akorát my! Jsme v pasti!"

Pan Zichrhajc si na okamžik zakryl oči rukou a několikrát se zhluboka nadechl vzduchu, který začínal být díky horkému olověnému dešti velmi teplý.

"Mám... plán," řekl.

"Výborně. Skvěle!"

"Moje plány jsou většinou velmi dobré, že?"

"Jo, párkrát jste přišel se skutečnějma -anejma zázrakama, to já říkám vždycky. Jako když jste tenkrát řekl, že máme ty ženský zakroutit -"

"A vždycky jsem myslel hlavně na dobro firmy, je to tak?"

"Jo, to je pravda, fakticky."

"Takže... tenhle plán... víte, není to zrovna dokonalý plán..., ale... no co, k čertu s tím, dejte mi svůj brambor."

"Cože?"

Pan Zichrhajc náhle natáhl paži a hrot střely kapesního samostřilu se ocitl sotva na dva centimetry od krku pana Tulipána.

"Není čas na spory! Dejte mi okamžitě ten ztracený brambor! Teď není čas, abyste přemýšleli!"

Pan Tulipán, nejistý, ale jako vždy spoléhající na to, že si jeho kolega v ošemetných chvílích pokaždé ví rady, stáhl koženou tkanici s bramborem přes hlavu a podal ji panu Zichrhajcovi.

"Výborně," přikývl pan Zichrhajc a jedna tvář mu začala pocukávat. "Podle toho, jak to vidím -"
"No, měl byste si pospíšet," přerušil ho pan Tulipán. "Už je to sotva pár decimetrů od nás!"
"- jak to vidím já, já nejsem příliš velký člověk, pan Tulipáne. Vy na mě stát nemůžete. Na druhé straně vy jste velký člověk, pane Tulipáne. Moc nerad bych vás viděl trpět."
Pak stiskl spoušť. Byla to dobrá rána.
"Omlouvám se," zašeptal, když vyšpláchlo olovo. "Omlouvám se. Je mi to líto. Ale já se nenarodil, abych se upekl..."

Pan Tulipán otevřel oči.
Všude kolem něj byla tma, ale nad hlavou a kolem dokola svítily hvězdy, které spíše tušil než viděl. Vzduch byl nehybný, ale z dálky sem doléhal tichý hebký zvuk, jako když vítr šumí v korunách mrtvých stromů. Chvilí čekal, aby viděl, jestli se něco stane, a pak řekl: "Je tady -aně někdo?"
JEN JÁ, PANE TULIPÁNE.
Část temnoty otevřela oči a na pana Tulipána se zadívaly dva modré záblesky.
"Ten -anej hnusák mi ukradl moji eretplí! Vy jste -anej Smrt'?"
MYSLÍM, ŽE SMRT' BY STAČILO. KOHO JSI ČEKAL?
"Co? Na co?"
ABY SE O TEBE PŘIHLÁSIL.
"To fakt nevím. Já o tom nikdy -aně nepřemýšlel."
NIKDY JSI O TOM NEUVAŽOVAL?
"Jediný, co vím, je, že musím mít svou eretplí a všechno bude v pořádku." Pan Tulipán tu větu odpapouškoval bez přemýšlení, ale ta se mu i teď, umírajícímu, vracela s absolutní přesností, jenže z pohledu někoho, kdo byl sedmdesát centimetrů vysoký a tři roky starý. Starci, kteří si mumlají pro sebe. Stařeny pláčí. Proudý světla sestupující barevnými okny. Svištění větru pode dveřmi a všechny uši napjaté, aby zaslechli přicházející vojáky. Naše nebo jejich, na tom nezáleží, když se válka táhne dostatečně dlouho...
Smrt' vrhl na pana Tulipána dlouhý, chladný pohled.
A TO JE VŠECHNO?
"Jistě."
MYSLÍŠ, ŽE TADY NEMOHLO BÝT NĚCO, NA CO JSI ZAPOMNĚL?
...zvuk větru pode dveřmi, pach olejových lamp, nakyslý pach čerstvě napadaného sněhu, který dovnitř vál rozbitým...
"A... když budu všeho litovat..." zamumlal. Byl ztracen ve světě temnoty bez svého personálního bramboru.
...svícny... byly vyrobeny ze zlata, před stovkami let..., byly tam dokonce brambory k jídlu, které se jim podařilo vyhrabat zpod sněhu, ale svícny byly ze zlata a nějaká stařena... ona řekla..., všechno dobře dopadne, když budeš mít brambor...
ZMÍNIL SE TI NĚKDO NĚKDY O NĚJAKÉM BOHOVI?
"Ne..."
A SAKRA. PŘÁL BYCH SI, ABY TYHLE VĚCI NENECHÁVALI NA MNĚ. Smrt' si povzdechl. TY VĚŘÍŠ, ALE NEVÍŠ VCO.
Pan Tulipán stál s hlavou skloněnou. Vracelo se mu stále víc vzpomínek, prosakovaly tam jako krev pod zavřenými dveřmi. A klika se hýbe a zámek je chatrný.
ALESPOŇ ŽE MÁŠ POŘÁD JEŠTĚ SVŮJ BRAMBOR.
Ruka pana Tulipána vyletěla ke krku. Na konci pokrouceného koženého řemínku tam viselo něco vyschlého a svrasklého, co slabě, téměř nezemsky světélkovalo.
"Já myslel, že mi ho vzal!" řekl a tvář mu oživila nadějí.
COŽ TO. NIKDY NEVÍŠ, KDE SE TAKOVÝ BRAMBOR OBJEVÍ.
"Takže všechno bude v pořádku?"
CO MYSLÍŠ TY?
Pan Tulipán polkl. Tady lži dlouho nepřežijí. A pode dveřmi teď začaly prosakovat myšlenky o něco pozdější, tak krvavé a pomstychtivé.
"Myslím, že by k tomu bylo třeba víc než jen brambor," zabručel.
LITUJEŠ TOHO VŠEHO?
Teď se do hry zapojily dlouho nebo nikdy neužívané části mozku pana Tulipána.
"Jak to poznám?"
Smrt' mávl kostlivou rukou ve vzduchu. Na lince vymezené kůstkami prstů se objevila řada přesýpacích hodin.
POKUD TO DOBŘE CHÁPU, PAK JSI ZNALEC, PANE TULIPÁNE. V JISTÉM OMEZENÉM SMYSLU JSEM ZNALCEM I JÁ. Smrt' vybral jedny z hodin. Kolem nich se objevily obrazy, jasné, ale mlhovité jako stín.
"Co je to?"
ŽIVOTY, PANE TULIPÁNE. JEN ŽIVOTY. NEJSOU TO VŠECHNO MISTROVSKÁ DÍLA, SPÍŠE NAIVNÍ, VE SVÉM UŽÍVÁNÍ EMOCÍ A PROJEVŮ. NAVZDORY TOMU VŠAK JSOU PLNÉ ZÁJMŮ A NEČEKANÝCH UDÁLOSTÍ A KAŽDÝ JE SVÝM VLASTNÍM ZPŮSOBEM VÝTVOREM NĚJAKÉHO NEZNÁMÉHO GÉNIA. A JSOU ROZHODNĚ... SBĚRATELSKY VELMI ZAJÍMAVÉ. Smrt' pozvedl hodiny a pan Tulipán se pokusil ustoupit. ANO. SBĚRATELSKY ZAJÍMAVÉ.
PROTOŽE KDYBYCH MĚL ZVOLIT ZPŮSOB, JAK TYHLE ŽIVOTY SPOJIT A POPSAT, PANE TULIPÁNE, PAK BY NA TO STAČILO JEDNO SLOVO. KRATŠÍ.

Smrt' vybral další hodiny. PODÍVEJ. NUGGA VELSKÝ. TY SI NA NĚJ SAMOZŘEJMĚ NEVZPOMENEŠ. BYL TO JEDNODUŠE MUŽ, KTERÝ VEŠEL DO SVÉ JEDNODUCHÉ CHALUPY V NEVHODNÝ ČAS, A TY JSI OPRAVDU ZAMĚSTNANÝ ČLOVĚK A NEDÁ SE ČEKAT, ŽE BY SIS PAMATOVAL KAŽDÉHO. VŠIMNI SI MOZKU, BRILANTNÍHO MOZKU, KTERÝ BY ZA JINÝCH PODMÍNEK ZMĚNIL SVĚT, KDYBY SE JEHO MAJITEL NENARODIL NA MÍSTĚ A V ČASE, KDE ŽIVOT NENÍ NIC JINÉHO NEŽ BEZNADĚJNÝ DENNÍ ZÁPAS O PŘEŽITÍ. PŘESTO SE AŽ DO DNE, KDY PŘIŠEL DOMŮ A ZJIŠTIL, ŽE MU KRADEŠ KABÁT, SNAŽIL V JEJICH MALÉ VESNÍČCE UDĚLAT PRO SVÉ BLIŽNÍ, CO MOHL -

Pan Tulipán pozvedl roztřesenou ruku "Tohle je ten kousek, kdy mi před očima proběhne celý můj život?" zeptal se. NE, TO BYL TEN KOUSEK, KTERÝ PRÁVĚ BYL.

"A to byl který?"

TO BYL TEN, odpověděl Smrt', MEZI CHVÍLÍ, KDY SES NARODIL, A CHVÍLÍ, KDY JSI UMŘEL. NE, PANE TULIPÁNE... TOHLE JE CELÝ TVŮJ ŽIVOT, JAK PROBĚHL PŘED OČIMA TĚCH DRUHÝCH LIDÍ...

Ve chvíli, kdy dorazili golemové, už bylo po všem. Oheň byl divoký, ale krátký. Přestal, protože už nezbývalo nic, co by hořelo. Zástup čumilů, který se seběhl, aby ho pozoroval, už se rozcházel a většina jeho příslušníků se shodla na tom, že tohle nebyl žádný pořádný oheň, protože při něm nikdo neuhorel.

Zdi zůstaly stát. Polovina plechové střechy se propadla. Znovu začal padat mokrý sníh, a jak teď Mikuláš procházel spáleniště, syčely mokré vločky na horkých kamenech.

Ve světle několika menších neuhašených ohňů bylo vidět tiskařský lis. Mikuláš slyšel, jak mu sníh syčí i pod nohama.

"Dá se opravit?" zeptal se Dobrohora, který mu krácel v patách.

"Ani náhodou. Kostra, možná. Pokusíme se zachránit, co půjde."

"Podívejte, je mi to moc líto -"

"Ty za to nemůžeš, chlapče," odpověděl trpaslík a kopl do kouřící plechovky. "A podívej se na to z té lepší stránky... pořád ještě dlužíme Jindřichu Královi spoustu peněz."

"To snad mi ani nepřipomínáte..."

"To je zbytečné. To ti brzo připomene on. Tedy spíš nám."

Mikuláš si obtočil vestu kolem ruky a odstrčil z cesty kus střechy.

"Stoly tady pořád ještě stojí!"

"Pravda, oheň se někdy chová takhle legračně," přikývl Dobrohor kysele. "A nejhoršímu zabránila ta propadlá střecha."

"Myslím tím, že jsou trochu zčernalé, ale pořád ještě použitelné!"

"No, tak to jsme vlastně zase pod střehou!" zabručel trpaslík, jehož výraz sklouzl od "kyselého" k pouze "nenalozenému". "A kdy by sis přál další vydání, mladíku?"

"Podívejte, dokonce i hřeb tady zůstal... a na něm několik poznámek, které jsou sotva zahnědlé!"

"Život je plný neočekávaných pokladů," vrčel Dobrohor. "Nemyslím, že byste sem měla chodit, slečno!"

To se obracel k Sacharóze, která si hledala cestu mezi kouřícími troskami.

"Tady je moje pracoviště," odpověděla mu. "Dokážete opravit lis?"

"Ne! S tím je konec! Je to staré železo! Nemáme žádný lis, žádné písmo a žádný kov! Slyšíte mě, vy dva?"

"Dobrá, tak si musíme obstarat jiný lis," řekla Sacharóza klidně.

"I ten nejstarší střep by stál tisíc tolarů!" křičel Dobrohor. "Podívejte, je po všem! Nezbylo nám nic!"

"Mám nějaké úspory," přikývla Sacharóza a smetla nepořádek ze svého stolu. "Možná bychom za ně dostali jeden z těch malých ručních lisů, alespoň pro začátek."

"Já jsem zadlužený," řekl Mikuláš, "ale řekl bych, že bych se mohl zadlužit ještě o nějakou stovku tolarů víc."

"Myslíte, že bychom mohli pokračovat v práci, kdybychom přes střechu hodili nepromokavou plachtu, nebo se budeme muset přestěhovat jinam?" zeptala se Sacharóza.

"Nechci se stěhovat. Pár dní práce by mělo tohle místo dát do pořádku," odpověděl jí Mikuláš.

Dobrohor si přiložil obě ruce k ústům a vykřikl: "Halóóó! Tady mluví zdravý rozum! Nemáme žádné peníze!"

"A mnoho prostoru k rozšíření činnosti taky nemáme," pokračovala v řeči Sacharóza.

"V jakém smyslu?"

"Časopisy," odpověděla Sacharóza a mokrý sníh se jí usazoval ve vlasech. Kolem se trpaslíci pustili do beznadějných záchranných operací. "Já vím, že je papír důležitý a není levný, ale lis má mnoho nevyužitých hodin, mrtvé časy, a podívejte, já si například myslím, že na trhu by byl ještě prostor pro něco, jako je třeba... dejme tomu, časopis pro ženy..."

"Mrtvé časy?" málem zaječel Dobrohor. "Ten lis je mrtvej!"

"A o čem třeba?"

"Hm... třeba o módě. Obrázky žen v nových šatech. Pletení. Vzory. A takové věci. A neříkej mi, že je to příliš nudné. Lidé to budou kupovat."

"Šaty? Pletení?"

"Lidé se o takové věci zajímají."

"Ten nápad se mně moc nelíbí," zavrtěl hlavou Mikuláš. "To bys zrovna tak mohla říct, že bysme mohli dělat časopis jenom pro muže."

"A proč ne? Články o různém pití. Obrázky žen, které nebudou oblečené do... No, ale každopádně budeme potřebovat víc lidí, aby pro nás psali články."

"Promiňte," vskočil jim do řeči Dobrohor, "ale já vám asi nerozumím?"

"Psát dobře pro takový časopis dokáže dost lidí," řekla Sacharóza, "ale jestli to má být fundované, tak my to psát nemůžeme."

"To je pravda."

"A pak je tady ještě další časopis, který by se dobře prodával," pokračovala Sacharóza. Z chladnouchého lisu za ní upadl další kus.

"Hej! Hej? Víš, že se mi huba otvírá a zavírá, ale..." ozval se Dobrohor "...ale vychází mi z ní nějaký zvuk?"

"Kočky," nedala se vyrušit Sacharóza. "Spousta lidí miluje kočky. Obrázky koček. Příběhy o kočkách. Už nějakou dobu o tom přemýšlím. Mohlo by se to jmenovat... Nefalšovaná kočka."

"Stejně jako Nefalšovaná žena a Nefalšovaný muž? Nefalšované pletení? Nefalšované pečivo?"

"Myslela jsem, že by se to mohlo jmenovat nějak jako Ženin domácí rádce," řekla Sacharóza. "Ale ten tvůj název má jistý zvuk, to připouštím. Zvuk... To je ono. Ano, a teď je tady ještě jedna věc... Ve městě je spousta trpaslíků. Mohli bychom vydávat časopis pro trpaslíky. Víš, jak to myslím... Co nosí v této sezóně moderní trpaslík?"

"Kroužkovou zbroj a kůži," odpověděl náhle zaskočený Dobrohor. "Co to vlastně žvaníte? Vždycky je to kroužková zbroj a kůže!"

Sacharóza si ho nevšímalá. Dobrohor si uvědomil, že se ti dva pohybují ve svém vlastním světě. A ten už neměl nic společného s tím skutečným.

"Na druhou stranu mi to zase připadá tak trochu jako plýtvání," řekl Mikuláš. "Plýtvání slovy."

"Proč? Vždycky se najdou další." Sacharóza ho jemně poplácala po tváři. "Nebo si snad myslíš, že píšeš slova, která budou žít věčně? Ale kdepak. Tyhle novinové články..., to jsou slova, která vydrží právě tak den. Možná týden."

"A pak je lidé vyhodí," řekl Mikuláš.

"No, možná, že jich pár zbyde. V lidských hlavách."

"Tam ale papír obvykle nekončí," upozornil ji Mikuláš. "Spíš na té druhé straně."

"Co jsi čekal? To nejsou knihy, ale slova, která přicházejí a odcházejí. Tak se trochu rozvesel!"

"Máme tady jeden problém," řekl Mikuláš.

"Ano?"

"Nemáme dost peněz na nový lis. Naše dílna shořela na prach. Vyřadili nás z práce. Je po všem. Rozumiš!"

Sacharóza sklopila oči. "Ano," přikývla pokorně. "Já jen doufala, že ty tomu nerozumíš."

"A byli jsme tak blízko. Tak blízko." Mikuláš vytáhl z kapsy svůj notes. "Byli bychom to dokázali. Měl jsem celou tu věc skoro pohromadě. A teď s tím nemůžu udělat nic jiného než to předat Elániovi -"

"Kde je všechna písmovina?"

Mikuláš přeletěl pohledem trosky. Bodoni seděl na bobku u zničeného lisu a snažil se nahlédnout pod něj.

"Po nějakém olovu tady není ani stopy!" řekl.

"Někde být musí," zavrtěl hlavou Dobrohor. "Podle mých zkušeností se přece skoro dvacet tun kovu nesebere a neodejde si jinak."

"Ta písmovina se musela roztavit," napadlo Bodoniho. "Na podlaze je pár zbytků."

"Sklep!" prohlásil Dobrohor. "Pojďte mi pomoci, ano?" Chopil se začernalého trámu, který vyčníval z otvoru do sklepa.

"Počkejte, já vám pomůžu," řekl Mikuláš a obešel začernalý stůl. "Ne že bych neměl nic lepšího na práci..."

Uchopil s Dobrohorem spálené dřevo a zatahl...

Pan Zichrhajc se vynořil ze sklepa, podobný králi démonů. Stoupal z něj kouř a vydával ze sebe strašlivý nesrozumitelný řev. Zvedal se a zvedal, Dobrohora srazil k zemi prudkým úderem hrbetu jedné paže a pak oběma rukama sevřel Mikulášův krk a síla jeho skoku ho stále ještě poháněla vzhůru.

Mikuláš padl naznak. Dopadl na stůl a pocítil ostrou bolest, protože mu něco projelo paží. Jenže teď nebyl čas myslet na to, co už ho bolí. Byla to strašlivá bolest krku, která byla důležitá, protože sílila. Tvář toho odporného stvoření byla jen centimetry od jeho, oči, otevřené doširoka, zíraly přímo skrz něj na něco děsivého, ale ruce se svíraly na Mikulášově hrdle.

Mikuláše by nikdy nenapadlo použít tak ošoupané klišé, jako je "sevržení jako v kleštích", ale jak se jeho vědomí začalo propadat do rudého tunelu, jeho osobní redaktor řekl, ano, tak by se asi dal popsat ten strašlivý mechanický tlak, který..."

Oči se mu obrátily v sloup. Výkřik utichl. Jeho protivník, napůl shrbený, se potácel stranu.

Když Mikuláš zvedl hlavu, viděl, jak Sacharóza ustupuje o krok nazpět.

Redaktor v Mikulášově hlavě něco cvrlikal a pozoroval Mikuláše, jak pozoruje Sacharózu. Kopla toho chlapa do... ehm, no, vždyť víte. To musí být vlivem těch komických zelenin. Čím jiným?

A on potřebuje dát dohromady Příběh.

Mikuláš vstal a zuřivě mával na trpaslíky, kteří k nim postupovali s připravenými sekerami.

"Počkejte! Počkejte! Podívejte... ehm... bratře Zichrhajci..." V ruce se mu ozvala taková bolest, že zamrkal. Podíval se na ruku a s hrůzou spatřil ošklivý hrot jehly, který mu prorazil vpředu na paži rukáv vesty.

Pán Zichrhajc se pokusil zaostřit na mladíka, který zápasil se svou paží, ale stíny mu to nedovolily.

Teď už si nebyl tak docela jistý, jestli je pořád ještě naživu. Ano! To je ono! Jistě je mrtvý! Všechn ten kouř, křičící lidé, ty hlasy, které mu šeptají do uší, to byl nějaký druh pekla, ale pozor, on jim přece vrátil lístek...

Podánilo se mu narovnat. Ze záhradní vylovil brambor nebohého pana Tulipána. Pak ho podržel tak, aby ho všichni viděli.

"Mám tu ertepli," sdělil přítomným pyšně. "Jsem v pohodě, ne?"

Mikuláš se díval na sazení umazaný obličej s rudýma očima, na němž se usadil příšerný výraz triumfu, a pak na ten kousek scvrklé zeleniny na konci kožené tkanice. Jeho chápání reality začalo v tom okamžiku silně prokluzovat a na okamžik se podobalo myšlení pana Zichrhajce. Lidé, kteří mu ukazovali brambor na provázku, mohli znamenat jen jednu věc.

"Tedy... to není příliš velká legrace, co myslíte?" řekl, zatáhl za bodák a zamrkal bolestí.

Myšlenkový vlak páně Zichrhajcův se na okamžik vrátil na koleje. Pan Zichrhajc pustil brambor a pohybem tak rychlým, že nezůstal nic dlužen myšlence, ale všechno instinktům, vytáhl z vnitřní kapsy kabátu dlouhou dýku. Postava před ním se mu začala ztrácet mezi ostatními stíny a on se na ni zuřivě vrhl.

Mikuláš mezitím stačil vytrhnout hřeb na konci desky z paže a teď jej podvědomě pozvedl v obranném gestu před sebe...

A to bylo to poslední, co pan Zichrhajc na tomto světě pamatoval.

Mokré vložky syčely na několika zbývajících uhlicích.

Mikuláš zíral do nic nechápající tváře, viděl, jak oči vyhasínají, pak se útočník pomalu sesul k zemi a v jedné ruce křečovitě svíral brambor.

"Och..." vydechla Sacharóza, "tys ho napíchl na ten bodec."

Rukávem Mikulášovi stékala krev.

"Já... myslím..., že bych... potřeboval... obvaz," řekl. Led nepálí, to věděl, ale přesto mu šok naplnil žíly ledovým ohněm. Potil led.

Sacharóza se k němu rozeběhla a cestou si trhala rukáv blůzy.

"Nemyslím, že je to tak hrozné," bránil se Mikuláš a pokoušel se ustoupit. "Myslím, že je to jedno z těch... zranění, které v nadšení utrpí každý hlupák."

"Co se to tady těje?"

Mikuláš se podíval na svou zakrvácenou paži a pak na Ottu, který stál na hromadě zakouřených trosek s užaslým výrazem ve tváři a několika balíčky v rukou.

"Jeten si na pět minut otkočí, aby si koupil nějakou kyselinu, a než se frátí, je celé místo úplně... och póže... póže..."

Dobrohor vytáhl z kapsy ladičku a tůkl s ní o svou helmu.

"Rychle, mládenci!" Zamával ladičkou ve vzduchu. "Jen přijd' v náš kruh, tam každý je tvůj druh..."

Když začali trpaslíci zpívat, Otto zlehka zamával rukou.

"Ne, tíky, momentálně jsem pánem situace, ale přesto fám těkuji," upozornil je. "My ale fíme, o čem tohle fšechno je, že? Byl to taf, že? Třive nepo později se fžtycky opjeři taf. On jim sice ukázal sfou černou stuchu, ale oni se jen smáli a..."

"Myslím, že nás chtějí dostat všechny," řekl Mikuláš. "Škoda, že jsem neměl dost času položit mu pár otázek, ale i tak..."

"To jako myslíte třeba: 'To je poprvé, co jste někoho uškrtil?'" ušklíbl se Bodoni. "Nebo: 'Kolik je vám let, pane zabijáku?'"

Někdo se rozkašlal.

Zdalo se, že kašel přichází z kapsy kabátu mrtvého pana Zichrhajce.

Mikuláš se rozhlédl po užaslých trpaslicích, jako kdyby zjišťoval, zda někdo neví, co je třeba udělat teď. Pak začal opatrně prohledávat špinavé a mastné šaty mrtvého a nakonec vytáhl z jedné ošoupané kapsy plochou leštěnou krabičku.

Otevřel ji. Ze šterbiny ve druhém víčku vyskočil malý zelený skřet.

"No?" řekl.

"Cože? Osobní dezorganizátor?" užasl Mikuláš. "Zabiják s osobním rozvratníkem?"

"Pak by možná byl zajímavý oddíl 'Dnes nezapomeň'," navrhoval Bodoni.

Skřet na něj krátkozrace zamžoural. "Chcete odpověď, nebo ne?" zaskřehotal. "Napište sem své jméno' požadoval ticho, navzdory bohaté škále zvuků pro každou náladu i příležitost, které ovládám."

"Hm... tvůj bývalý vlastník je... bývalý..." Mikuláš vrhl pohled na chladnoucího pana Zichrhajce.

"Vy jste nový majitel?" zajímal se zelený fujtajblík.

"No... asi ano."

"Gratuluji!" kvál skřet. "Záruka není konzumovatelná, a to bez ohledu na to, zda byl řečený přístroj prodán, pronajat, převeden, darován nebo odcizen, pokud není v originálním balení a původních ochranných materiálech, které jste už dávno vyhodili, jestliže nezašlete bezchybně vyplněnou druhou část záručního listu, již už jste jistě dávno ztratili, na adresu Thttv ggj. thhtfjhssjk the Scorg, a pokud se neohlásíte kódovým číslem, kterého jste si pravděpodobně ani nevšimli."

Přejete si, abych vymazal obsah paměti?" Pak skřet odněkud vytáhl velký vatový tampon a připravil se nacpat si ho do jednoho z plachtovitých uší. "Vymažte paměť? A/N?"

"Tvoji... paměť...?"

"Jo. Vymazat paměť? A/N."

"N!" řekl Mikuláš. "A teď mi přesně řekni, co si pamatuješ!" dodal. "Musíte stisknout tlačítko 'Přetočit', " sděloval mu skřet netrpělivě.

"A co se stane pak?"

"Do hlavy mě udeří malé kladívko a já se podívám, který knoflík jste stiskl."

"No, a proč tedy... prostě... rovnou nepřetočíš?"

"Heleďte, já pravidla nedělám. Musíte stisknout ten knoflík. V příručce najdete -"

Mikuláš opatrně odsunul krabičku k jedné straně. V kapse mrtvého bylo ještě několik sametových sáčků. I ty vytáhl a položil na stůl.

Několik trpaslíků slezlo po železném žebříku do sklepa. Po chvíli vylezl nahoru Bodoni a na kouscích tváře, viditelných mezi vousy, měl kousky zamyšleného výrazu.

"Je tam dole mužský," řekl. "Leží... v kaluži olova."

"Mrtvý?" zeptal se Mikuláš a díval se na sametové sáčky.

"Doufám. Opravdu doufám, že je mrtvý. Dalo by se říct, že po sobě zanechal stopu. Je tak trochu... jak bych to... naměkko. A v hlavě má střelu z kuše."

"Mikuláši, uvědomuješ si, že olupuješ mrtvolu?"

"Výborně," přikývl Mikuláš nepřítomně. "Teď je na to nejvhodnější čas." Obrátil váček dnem vzhůru a po ohořelé stolní desce se rozsypaly diamanty.

Dobrohorovi se z hrdla vydal dávivý zvuk. Hned po zlatu jsou nejlepšími přáteli trpaslíků drahokamy.

Mikuláš vysypal i další váčky.

"Jakou tak asi mají cenu?" zeptal se, když se diamanty přestaly kutálet a chřestit jeden o druhý.

To už ale Dobrohor vytrhl z kapsy hodinářské sklo a prohlížel několik větších kamenů. "Co? Moment! No, deset tisíc. Mohlo by to být ale i sto tisíc. Dokonce i mnohem víc. Tak například tehle by mohl mít sám cenu nějakých patnáct set, řekl bych, a to z nich zdaleka není nejlepší."

"Museli je ukrást!" zvolala Sacharóza.

"Ne," zavrtěl Mikuláš klidně hlavou. "O tak velké krádeži bychom slyšeli. My se přece o většině takových věcí doslechneme. Někdy mladík by ti o tom jistě přišel říct. Podívejte se, jestli měl nějakou náprsní tašku, ano?"

"No to je ale nápad! A co -"

"Podívej se po té zatracené peněženke, ano!" zvýšil Mikuláš hlas. "Tohle je Příběh. Já mu zatím zkontroluju nohy a taky se na to zrovna netěším. Jenže je to Příběh. Hysteričtí můžeme být potom. Udělej to, prosím."

Na noze mrtvého bylo napůl zahojené kousnutí. Mikuláš si pro srovnání vyhrnul svou nohavici, zatímco Sacharóza s odvrácenými očima vytáhla z kapsy mrtvého náprsní tašku z hnědé kůže.

"Něco, co by nám řeklo, kdo to byl?" zeptal se Mikuláš, který opatrně měřil otisky zubů svou tužkou. Mysl měl náhle neuvěřitelně klidnou. Zajímalo by ho, zda v těch chvílích vůbec přemýšlel. Všechno mu to připadalo jako podivný sen odehrávající se v jiném světě.

"Počkej... v té kůži je něco ozdobně vypáleno," řekla Sacharóza.

"A co?"

"Velmi nepříjemná osoba," četla. "No to mi řekni, co to musí být za osobu, aby si něco takového dala vypálit na náprsní tašku."

"Nejspíš velmi nepříjemná osoba," vysvětlil jí Mikuláš. "Je tam ještě něco jiného?"

"Kousek papíru s adresou," přikývla Sacharóza. "Podívej, neměla jsem zatím čas všechno ti vyprávět, víš, Mikuláši... já..."

"Co je na něm?"

"Je tady Unikátní ulice 50. Hm. A tam mě taky ti muži chytili. Měli klíč a chovali se tam jako doma. Ehm... je to přece váš rodinný dům, nebo ne?"

"A co chceš, abych udělal s těmi kameny?" zajímal se Dobrohor.

"Víš, co tím myslím, tys mi taky dal klíč a tak," řekla Sacharóza nervózně. "Jenže tam byl ten mužský ve sklepech a byl dost... no pod vlivem... a vypadal úplně stejně jako lord Vetinari a pak se objevili ti dva muži, omráčili Rockyho a pak -"

"Já tedy nechci nic tvrdit," vskočil jí do řeči Dobrohor, "ale jestli ty kameny nejsou ukradené, pak znám několik míst, kde by nám za ně vyplatili maximální cenu v penězích, a to dokonce i teď, v noci -"

"- a samozřejmě, chovali se strašně, ale já nemohla opravdu nic dělat -"

"- a nějaká suma hotových peněz by se nám zrovna teď strašlivě hodila, tedy abys pochopil, co se ti snažím říct, tak je to to, že -"

Pak ale jak dívka, tak trpaslík najednou pochopili, že je už Mikuláš neposlouchá. Zdálo se, že ohluchl nebo že sedí s prázdnou tváří v malé soukromé bublině dokonalého ticha.

Pomalu sáhl po rozvratníku a pak stiskl tlačítko označené "přetoč".

Zevnitř se ozvalo tlumené "jauvajs!".

"...štipštipštip nye vhidleorkchmrkusklam..."

"Co to je za zvuk?" rozhlížela se Sacharóza.

"Tak skřeti vzpomínají," vysvětlil jí Mikuláš nepřítomně. "On si... jako... přehraje kus života pozpátku. Kdysi jsem mívával jeden z prvních typů téhle věci," dodal.

Zvuk utichl. "A co se s ním stalo?" zeptal se skřet, z jehož hlasu zaznívala směsice obav a zvědavosti.

"Odnesl jsem ho do obchodu, protože nepracoval, jak měl," odpověděl mu Mikuláš.

"Tak to se mi velmi ulevilo," tetelil se skřet. "Ani byste nevěřil, co všechno byli lidé schopni udělat se starým dobrým Mk I. Copak se mu stalo?"

"Byl vyhozen z okna ve třetím patře," odpověděl Mikuláš, "protože odmítal spolupracovat."

Tenhle skřet byl o něco bystřejší než většina příslušníků jeho druhu. Předpisově zsalutoval.

"...štipštipštip nye vhidleorkchmrkusklam... testuji... testuji... všechno se zdá být v pořádku -"

"To je bratr Zichrhajc!" zareagovala první Sacharóza.

"- řekněte něco, pane Tulipáne." Pak se hlas změnil v hutné chrchlání sestry Jenovéfy. "A co mám říkat? Není to

normální, mluvit k nějaký -aný krabici. Tahle krabice, pane Tulipáne, může být vstupenkou do lepších časů. Myslím, že ty -ané peníze přece jen dostaneme. Ano, a tohle nám pomůže si je udržet... štipštipštip..."

"Posuň to kousek dopředu," přikazoval Mikuláš.

"... vhhíí štipštip štip pes musí mít osobnost. Osobnost se hodně počítá. A úřední precedenty -"

"To je Kosopád!" zvolal Bodoni. "Ten právník!"

"Tak co mám udělat s těmi kameny?" naléhal Dobrohor.

"...štipštipštip... Mohl bych k vašemu honoráři přidat dalších pět tisíc tolarů v kamenech... štipštip... Chci vědět, kdo mi dává tyhle příkazy... štipštip... A nebuďte také hloupí! Mí... klienti mají dlouhou paměť a hluboké kapsy..."

Skřet ve své hrůze začal přeskakovat.

Mikuláš stiskl tlačítko "pause".

"Takže Kosopád jim dal peníze," řekl. "Platil je Kosopád. A slyšeli jste, jak vzpomínal nějakého klienta? Rozumíte tomu? Je to jeden z těch mužů, kteří zaútočili na Veterinariho! A ti mají klíč k našemu domu?"

"Ale ty peníze si přece nemůžeme jen tak nechat!" řekla Sacharóza.

Mikuláš znovu stiskl tlačítko.

"...štip... říkají, že lež oběhne svět dřív, než si pravda stačí obout boty..."

"Je naprosto jasné, že -" začala znovu Sacharóza.

Stiskl tlačítko.

"... štipštipštipštip lež oběhne svět dříve, než si pravda stačí obout boty."

"... štipštipštipštip lež oběhne svět dříve, než si pravda stačí obout boty."

"... štipštip... než si pravda stačí natáhnout boty."

"Co je ti, Mikuláši?" zeptala se Sacharóza, když si všimla, že stojí jak solný sloup.

"Opožděný šok," zašeptal Dobrohor. "To se některým lidem stává!"

"Pane Dobrohore," ozval se vtom ostře Mikuláš, který k nim stál pořád ještě zády. "Řekl jste, že byste dokázal sehnat jiný tiskový lis?"

"Řekl jsem, že by stál alespoň -"

"- alespoň hrst rubínů?"

Dobrohor otevřel ruku. "Takže jsou naše?"

"Ano!"

"Dobrá, ráno mohu koupit tučet lisů, ale to víš, to není jako koupit housku na krámě -"

"Chci začít tisknout během půlhodiny," přerušil ho Mikuláš. "Otto, chci obrázek nohy pana Zichrhajce. Chci výpověď od každého, kdo s tím má něco společného, včetně Starého Smrdi. A obrázek Hafala, Otto. A hlavně chci tiskařský lis!"

"Vždyť jsem ti říkal, že nevím, kde bychom takhle v noci dostali tiskařský -"

Zem se zachvěla. Tu a tam se začala sypat suť.

Všechny oči se obrátily k ozářeným oknům Informátora.

Sacharóza, která pozorovala Mikuláše rozšířenými očima, začala dýchat tak těžce a prudce, že Otto zasténal, odvrátil pohled a začal si horečnatě pobrukovat jakousi krvoabstinentenskou píseň.

"Támhle máte svůj lis!" vykřikla. "Jediné, co musíte - musíte ho dostat."

"Jo, jenže jen tak ukrást -" začal trpaslík.

"Půjčit si," opravil ho Mikuláš. "A půlka těch kamenů je vaše."

Dobrohorovi se vzedmuly nozdry. "V tom případě ovšem -" Nadechl se, aby vykřikl, pak se ale zarazil a obrátil k Mikulášovi. "Řekl jsi skutečně půlka?" ujistil se.

"Ano!"

"Jak to, že tady ještě stojíte, mládenci?"

Na dveře pana Balamuti opatrně zabušil jeden z předáků Informátora.

"Ano, Prachoni? Už se objevil Kolík?" zeptal se majitel Informátora.

"Ne, pane, ale je tady jistá mladá dáma, která by s vámi chtěla mluvit. Je to slečna Rezámková," dodal předák a utíral si ruce do hadru.

Balamut'a se rozveselil. "Vážně?"

"Ano, pane. Je v nějakém divném stavu. A ten chlápek ze Slova, ten je s ní."

Balamut'ův úsměv poněkud pohl. Pozoroval oheň přes ulici s nesmírným a zlomyslným potěšením, ale byl dost chytrý na to, aby vyšel na ulici. Podle toho, co slyšel, jsou tihle trpaslíci pěkně divocí a jistě by měli sklon obviňovat jeho. Ve skutečnosti neměl nejmenší představu, jak dům naproti chytil, ale tak neočekávané to zas nebylo.

"Takže přišla řada na oddané plazení, co?" řekl si spíš pro sebe.

"Ano, pane?"

"Pošlete je nahoru."

Opřel se pohodlně v křesle a po desce si rozložil několik papírů. Čert aby vzal toho Kolíka. Každopádně bylo zvláštní, že jeho výmysly fungovaly stejně jako ty mizerné párky, které prodával. Většina lidí poznala jeho zboží už z dálky, po čichu, ale stejně tam lidé občas zašli a nějaký ten párek si dali, a ať byl jakýkoliv, za čas se tam vrátili znovu. Navíc vymýšlet si podobné věci nebylo zdaleka tak snadné. Kolík měl ten správný nátlak. Vymyslel si nádhernou historku o tom, jak byla v jezeře v Hajdově parku spatřena strašlivá nestvůra, a netrvalo dlouho, přihlásilo se pět čtenářů, kteří přísahali, že ji tam viděli na vlastní oči. Obyčejní lidé, jaké potkáváte každý den, u kterých byste si mohli koupit třeba bochník chleba. Jak to ten chlap dělal? Balamut'ův stůl byl pokryt jeho vlastními nevydařenými pokusy. Na něco

takového potřebujete velmi zvláštní druh představy...

"Ale, to je Sacharóza," řekl, když vešla do místnosti, a vstal. "Posadte se. Obávám se, že pro vašeho... přítele už tady židle není." Kývl na Mikuláše. "Mohu vám říci, jak mě mrzelo, když jsem se doslechl o tom ohni?"

"Je to vaše kancelář," usklíbl se Mikuláš. "Můžete si tady říkat, co chcete." Za oknem viděl pochybně hlídky, jejíž členové dorazili ke spáleništi dílny. Ustoupil o krok.

"Nebud' takový, Mikuláši," pokárala ho Sacharóza. "Právě kvůli tomu ohni jsme za tebou přišli, Rolande."

"Vážně?" usmál se Balamuťa. "Bylas tak trochu hloupá, že...?"

"Totiž, no víš... Naše peníze byly..." Sacharóza popotáhla. "Pravda je... No, teď už nemáme vůbec nic. Tak jsme se dělali, tak jsme se snažili, a teď je to všechno pryč..." začala vzlykat.

Ronald Balamuťa se naklonil přes stůl a poklepal ji po ruce.

"Mohl bych pro tebe něco udělat?" zeptal se.

"Víš, doufala jsem... Napadlo mě... tedy, víš... Myslíš, že bys nám mohl na dnešní noc půjčit jeden ze svých Lisů?"

Balamuťa se prudce narovnal. "Cože? Zbláznili jste se?"

Sacharóza se vysmrkala. "Ano, myslela jsem si, že nejspíš řekneš tohle," řekla smutně.

Balamuťa, který přece jen trochu změkkl, se naklonil kupředu a znovu ji popleskal po ruce. "Já vím, že jsme si jako děti spolu hrávali -" začal.

"Myslím, že jsme si vlastně nehráli," namítla a začala se přehrabovat ve své kabelce. "Ty jsi mě většinou honil a já tě tloukla do hlavy dřevěnou kravičkou. Aha, tady je..." Upustila kabelku a namířila na Balamuťu jeden z pistolových samostřelů zesnulého pana Zichrhajce.

"Takže ty nám dovolíš použít jeden z těch vašich '-aných' lisů, nebo já ti '-aně' ustřelím tu tvoji '-anou' hlavu!" zaječela. "Myslím, že tak nějak by se to mělo říkat, že?"

"Neodvážila by ses zmáčknout kohoutek!" řekl Balamuťa a pokoušel se schoulit v křesle.

"Byla to moc pěkná kravička a jednoho dne jsem tě praštila tak silně, že se jí zlomila noha," řekla Sacharóza zasněně.

Balamuťa vrhl prosebný pohled na Mikuláše. "Nemohl byste ji nějak přivést k rozumu?" zeptal se.

"Potřebujeme si jen na hodinu nebo dvě půjčit jeden z vašich tiskařských lisů, pane Balamuťo," odpověděl mu Mikuláš, zatímco Sacharóza mřila hlavní pistolového samostřelu na mužův nos a na tváři měla úsměv, o němž doufala, že je velmi záhadný. "Hned potom odejdeme."

"Co chcete dělat?" zeptal se Balamuťa ochraptěle.

"No, tak především vás svážeme," odpověděl Mikuláš.

"To tedy ne! Zavolám předáky!"

"Myslím, že jsou právě... zaměstnaní," zavrtěla hlavou Sacharóza.

Balamuťa se soustředěně zaposlouchal do zvuků v budově. Jak se zdálo, dole bylo nepřírozené ticho.

Vzdal to.

Tiskaři i pomocní dělníci Informátora stáli v kruhu kolem Dobrohora.

"Dobrá, mládenci," prohlásil trpaslík. "Uděláme to takhle. Každý muž, který dnes odejde domů dřív, protože ho bolí hlava, dostane sto tolarů, je to jasné? To je starý klačský zvyk."

"A co se stane, když nepůjdeme?" zeptal se jeden z předáků a zvedl těžkou palici.

"Potom," ozval se mu hlas těsně za hlavou, "vás začne bolet hlava."

Venku se zablesklo a děsivě zahřmělo. Otto triumfálně zahrozil k nebi.

"Ano!" zvolal, když se tiskaři zmateně rozeběhli ke dveřím. "Když to opráftu, ale opráftu potřepujete, je to taty! Skusme to ještě jetnou... Chrat!" Znovu zaduněl hrom. Upír poskakoval vzrušeně sem a tam a šosy jeho vesty za ním vlály. "Ohó! Teď se to rostáčí! Snofu a tentokrát s citem! Jaký felký chrat..." Zadunění hromu bylo tentokrát snad ještě hlasitější.

Otto, šťastím bez sebe, zatančil krátký vítězný taneček a po šedivé tváři mu stékaly slzy.

"Chutpa, co je f ní kamení - rock!" vykřikl.

V tichu, které nastalo po dunění hromu, vytáhl Mikuláš z kapsy sametový sáček a vysypal jeho obsah na savou podložku na stolní desce.

Balamuťa zíral na kameny vytřeštěnýma očima.

"Mají cenu dvou tisíc tolarů," oznámil mu Mikuláš. "Přinejmenším. Tu cenu oznámíme i cechů. Nechám je tady, ano? Nepotřebuji na ně potvrzení. Věříme vám."

Balamuťa neřekl nic, protože měl v ústech roubík. Byl připoután ke svému křeslu.

V tomto okamžiku Sacharóza stiskla spoušť. Nic se nestalo.

"Asi jsem do toho zapomněla vložit ten podlouhlý špičatý kousek," řekla, když Balamuťa omdlel. "To jsem ale hloupá holka. Aně. Cítím se mnohem líp, kdy jsem to dokázala říci, věříš? Aně. Aněanyaná. Jenom by mě moc zajímalo, co to vlastně znamená."

Gunilla Dobrohor se vyčkávavě zadíval na Mikuláše, který se pomalu kýval sem a tam a pokoušel se přemýšlet.

"Dobrá," řekl Mikuláš nakonec a sevřel si prsty mústek nosu. "Třídačkový titulek na šíři stránky. První řádek: 'Odhalené spiknutí!' Máte to? Další řádek: 'Lord Vetinari je nevinný!'" Nad touto větou se chvilku zamyslel, ale pak ji ponechal. Lidé se budou přít o její všeobecné platnosti později. To v tomto okamžiku nebyla ta nejdůležitější věc.

"Dobrá," řekl Dobrohor. "A třetí řádek?"

"Tak ten jsem si napsal," řekl Mikuláš a podal mu stránku vytrženou ze zápisníku. "Verzáčky, prosím. Velké verzáčky. Tak velké, jaké jen máte. Tak velké, jaké používá Informátor pro svoje elfy a vybuchující lidi."

"Něco takového?" řekl trpaslík a natáhl se pro písmovku velkých černých písmen. "Jsou tohle novinky?"

"V této chvíli ano," řekl Mikuláš. Pak zalistoval listy svého zápisníku.

"Nechceš si nejdřív napsat celý ten článek?" zeptal se trpaslík.

"Na to není čas. Připraven? ,Spiknutí k ilegálnímu převzetí moci v Ankh-Morporku bylo odhaleno včera večer. Hlídka v tomto směru už mnoho dnů prováděla trpělivě detektivní pátrání.' Následuje odstavec. ,Kometa získala informace, že osobou, která žije mimo město, byli najati dva zabijáci, oba v současnosti mrtví, aby očernili osobu lorda Vetinariho a odstranili ho z místa Patricije.' Odstavec. ,Použili k tomu nevinného muže, velmi podobného lordu Vetinari, a s jeho pomocí pronikli do paláce. Jakmile pronikli dovnitř' -"

"Zadrž, zadrž, mladíku," řekl Dobrohor. "Na to nepřišla hlídka, na to jsi přece přišel ty!"

"Já jsem jenom řekl, že oni na tom celé dny pracovali," řekl Mikuláš. "To je pravda. Nemusím už přece říkat, že se nikam nedostali." Viděl pohled trpaslíkových očí. "Poslyšte, už velmi brzo budu mít celou řadu ošklivých nepřátel. Rozhodně víc, než by si kdo přál. Budu raději, když na mě bude mít Elánus vztek proto, že mou zásluhou vypadá dobře, než aby ho měl proto, že mou zásluhou vypadá jako pitomec. Jasný?"

"Ale i tak -"

"Nehádejte se se mnou!"

Dobrohor by se ani neodvážil. Viděl na Mikulášově tváři Výraz. Všiml si, že mládenec při poslušání skříňky doslova ztuhl a teď rozmrzl do... někoho úplně jiného.

Byl teď mnohem citlivější a mnohem méně trpělivý. Vypadal, jako kdyby měl horečku.

"Takže... kde jsem skončil?"

"-" řekl trpaslík.

"Výborně... ,Jakmile pronikli dovnitř'... ne, změňte to na: ,Kometa zjistila, že lord Vetinari byl' - Sacharóza, říkalas, že ten muž ve sklepě vypadal jako Vetinari?"

"Ano. Vlasy, podoba všechno."

"Výborně. ,Kometa zjistila, že lord Vetinari byl zaskočen šokem z toho, že vidí sám sebe vstupovat do své kanceláře.' -"

"Vážně jsme to zjistili?" řekla Sacharóza.

"Ano. Dává to přece smysl. Kdo se ještě chce přit? Kde jsem to skončil... ,Jejich plán byl narušen psem lorda Vetinariho Hafalem (16), který na oba muže zaútočil.' Odstavec. ,Hluk zápasu přilákal jednoho z Vetinariho úředníků, Rufuse Važuzla' - k sakru, toho jsem se zapomněl zeptat, jak je starý - ,kterého pak pachatelé omráčili.' Odstavec. ,Útočníci se pokusili využít tohoto přerušení k podpoře svého' - jak je to slovo? Aha, už vím - ,svého podlého plánu a bodli Važuzla jednou z Vetinariho vlastních dýk v pokusu dokázat, že propadl šilenství nebo vražedné mánii.' Odstavec. ,Jednali s odpornou mazaností' -"

"Začínáš v tom být opravdu dobrý," řekla Sacharóza.

"Teď ho nerušte," zasyčel na ni Boddoni. "Rád bych se dozvěděl, co udělali ti dva hnusáci potom!"

"- ,s odpornou mazaností, protože přinutili falešného lorda Vetinariho' -"

"Dobrý slova, skvělá slova," bručel Dobrohor a zuřivě sázel.

"Jseš si jistý tím, přinutili?" pozvedla Sacharóza obočí.

"Ti dva nejsou... tedy nebyli ten typ lidí, kteří někoho prosí," odpověděl krátce Mikuláš. "Takže... ,přinutili nepravého lorda Vetinariho, aby udělal falešné prohlášení ke skupince sloužících, přilákaných hlukem. Pak všichni tři, nesouce bezvědomého lorda Vetinariho a pronásledováni psem Hafalem (16), sestoupili po zadním schodišti do stájí.' Odstavec. ,Tam vše naaranžovali tak, aby to vypadalo, že se Lord Vetinari chystal okrást město tak, jak už se o tom psalo v rubrice' -"

"Výjimečně," řekla Sacharóza.

"Díky... v rubrice Výjimečně v Kormetě.' Odstavec. ,Shodou okolností pes Hafal unikl osudu, který mu zlosynové chystali, a zmizel ve městě. Jak hlídka, tak zločinci po něm intenzivně pátrali. Byl nalezen skupinou občanů zabývajících se očistou města, kteří' -"

Dobrohorovi vypadla z prstů litera. "To jako myslíš Starého Smrdu Ruma a tu jeho partu?"

"- ,zabývajících se očistou města'," opakoval Mikuláš a přikyvoval k tomu zuřivě hlavou, "kteří ho ukryli, dokud' -"

Chladné zimní bouře měly k dispozici celé nekonečné Stoské pláně, na nichž mohly nabírat rychlost. V době, kdy zaútočily na Ankh-Morpork, byly rychlé, mohutné a nabitě vztekem. Tentokrát na sebe bouře vzala podobu ledových krup. Koule ledu o velikosti mužské pěsti narážely do tašek. Ucpávaly okapy a plnily ulice drceným ledem.

Buřily do střechy skladiště v Třpytné ulici. Rozbily tam dvě nebo tři okna.

Mikuláš chodil sem a tam, vykřikoval slova, aby přehlušil hukot bouře, a občas zalistoval stránkami svého zápisníku. Ze sklepa vylezl Otto a předal trpaslíkům několik ikonografických destiček připravených k tisku. Všichni posedávali a postávali kolem, připraveni vrhnout se do práce.

Mikuláš se zarazil. Poslední slova zapadla na místo.

"Tak se podívejme, jak to zatím vypadá," řekl Mikuláš.

Dobrohor naválek formu, položil na ni kus papíru a přejel ji ručním válečkem. Otisk pak beze slova podal Sacharóze.

"Jsi si tím vším jistý, Mikuláši?" zeptala se.

"Ano," přikývl.

"Víš, některé ty kousky... Jsi si jistý, že je to všechno pravda?"

"Jsem si jistý, že je to všechno novinařina," řekl Mikuláš.

"A co to má vlastně všechno znamenat?"

"To znamená, že je to pro tuto chvíli dostatečná pravda."

"A znáš jména těch lidí?"

Mikuláš zaváhal. Pak řekl:

"Pane Dobrohoře, můžete někam do toho příběhu vložit zvláštní odstavec?"

"Žádný problém."

"Dobrá. Pak vysaďte tohle: ‚Kometa může dokázat, že oba zločinci byli najmuti skupinou předních občanů vedených‘... ‚Kometa by se ráda zmínila o tom, že‘...“ Zhluboka se nadechl. "Začněte znova: ‚Spiklenci, jak Kometa zjistila a může dokázat‘..." Mikuláš potřásl hlavou. "Všechny důkazy ukazují, že... Hm... ‚Důkazy, které Kometa může předložit‘... ‚Četné důkazy, které má Kometa k dispozici...‘, dokazují..." Hlas se mu vytratil.

"Bude to dlouhý odstavec?" zeptal se Dobrohor. Mikuláš byl očividně v nesnázích. S provinilým výrazem rozpačitě zíral na vlhký obtah.

"Ne," řekl pak zničeně. "Myslím, že to bude všechno. Nechme to tak. Přidejte tam řádek o tom, že Kometa ráda pomůže hlídce v dalším pátrání."

"A proč? My jsme přece nic neudělali?" řekl Dobrohor.

"Jen to tam přidejte, prosím." Mikuláš zmačkal korekturní obtah do kuličky, odhodil jej na ponk a přešel k lisu.

Tam ho našla o několik minut později Sacharóza. Tiskárna nabízí velké množství zákoutí a úkrytů, používaných hlavně těmi, kdo potřebují trochu soukromí na zaslouženou cigaretu. Mikuláš seděl na štosu papíru a zíral do prázdna.

"Není tady něco, o čem by sis chtěl popovídat?" zeptala se ho.

"Ne."

"Víš, kdo byli ti spiklenci?"

"Ne."

"A bylo by pravda, kdybychom napsali, že máš podezření, kdo jsou ti spiklenci?"

Rozzlobeně se na ni podíval. "To na mě zkoušíš novinářinu?"

"Cekáš ode mě, že to budu zkoušet na každého a na všechny. Není to tak? Takže pro tebe to neplatí?" řekla a sedla si vedle něj.

Mikuláš nepřítomně stiskl tlačítko na dezorganizátoru.

"Špiťšpiťšpiť si pravda stačí natáhnout boty..."

"Ty jsi nikdy nevycházel moc dobře se svým otcem, že je to -" začala Sacharóza.

"Co mám dělat?" řekl Mikuláš. "To je jeho oblíbené rčení. Říká vždycky, že to dokazuje, jak jsou lidé lehkověrní. Ti muži měli k dispozici náš dům. On v tom musí být až po krk!"

"Ano, to je možné, ale třeba o tom ani nevěděl a udělal to jako službu nějakému -"

"Jestliže je můj otec do něčeho zapleten, tak jistě jako vůdce," řekl Mikuláš nevýrazně. "Tohle musíš pochopit, doslova, jinak neznáš pány ze Slova. My se nepřidáme k žádnému mužstvu, pokud v něm nemůžeme být kapitány."

"Ale bylo by to od něj přece hloupé, nemyslíš, kdyby jim půjčil svůj vlastní dům -"

"Ne, jen velmi, velmi arogantní," odpověděl Mikuláš. "Vždycky jsme byli privilegovaní, chápeš? Privilegovaný prostě znamená, že pro tebe platí ‚privilegium‘, tedy ‚zvláštní výsada‘. Přesně to to znamená. On jednoduše nevěří, že se na něj vztahuje jakýkoliv obyčejný zákon. Nevěří, že by se ho někdo odvážil dotknout, a pokud ano, pak že stačí, když na takové lidi bude dost silně křičet, a oni zase odejdou. To je tradice pánů ze Slova a věř, že jsme v ní skutečně dobří. Křičet na lidi, jednat si po svém, ignorovat pravidla. To je způsob pánů ze Slova. Až na mě, jak je vidět."

Sacharóza si dávala veliký pozor, aby se její výraz nezměnil.

"A navíc jsem něco takového v žádném případě nečekal," dokončil Mikuláš a přitom neustále v prstech obracel nešťastnou skříňku.

"Řekl jsi ale, že se chceš dobrat pravdy, není to tak?"

"Ano, ale ne takovéhle! Já... musel jsem někde něco pochopit špatně. Musel. Prostě musel. Dokonce ani můj otec nemůže být takhle... takhle hloupý. Musím zjistit, co se tam doopravdy dělo."

"Nemáš náhodou v úmyslu jet ho navštívit, že ne?" podívala se na něj Sacharóza.

"Přesně to udělám. Teď už bude vědět, že je po všem."

"Pak by sis měl s sebou někoho vzít!"

"To ne!" odsekl Mikuláš. "Podívej, ty nevíš, jací jsou přátelé mého otce. Jsou vychováni k tomu, aby dávali příkazy, vědí, že jsou na té správné straně, protože když jsou na ní oni, musí to být správná strana, už ze zákona. Když se cítí ohroženi, jsou ochotni bojovat holou pěstí, ale nikdy si přitom nesundají rukavice. Jsou to lumpové. Lumpové a násilníci, a nejen násilníci, ale jejich nejhorší druh, protože nejsou zbabělí, a když se jim postavíte, udeří vás ještě mnohem tvrději. Vyrůstali ve světě, kde pokud bys představovala potíže, nechali by tě jednoduše zmizet. Myslíš si, že místa, jako je Stínov, jsou zlá? Pak nevíš, co se děje v ulici Zeleně. A můj otec je jeden z těch nejhorších. Jenže já jsem z rodiny. My... na rodinu hodně dáme. To znamená, že budu v bezpečí. Ty zůstaň tady a pomoz jim dostat noviny do ulic, ano? Poloviční pravda je lepší než nic," dodal zatrpkle.

"Co se to taty flastně fšecko tělo?" zeptal se Otto, který vylezl ze sklepa ve chvíli, kdy Mikuláš vyšel z místnosti.

"Víš..., on se rozhodl, že navštíví svého otce," řekla Sacharóza, která se stále ještě nedokázala vzpamatovat. "Jak to vypadá, nebude to příjemný člověk. Mikuláš z něj byl velmi rozrušený."

"Promiňte," ozval se hlas. Dívka se otočila, ale kolem neviděla nikoho.

Neviditelný mluvčí si ztěžka povzdech. "Ne, musíte se podívat sem, dolů," pokračoval hlas. Sklopila oči a uviděla prapodivného růžového pudla.

"Nebudem to dlouho natahovat, jo?" řekl pudl. "Jo, jo, je to tak, psi umějí mluvit. Pejsek to vyklopí, holka to pochopí. Skvělá práce. Je možné, že máte nějaký zvláštní duševní dar. Takže to jsme si vyřídili. Nemohl jsem si pomoci a vyslechl

jsem, co jste si tady povídali. Ten mládenec se vrhá rovnou do maléru, jasný? Já cítím obtíže na sto honů -"

"Fy jste nějaký truch flkotlaka?" řekl Otto.

"Jasně, při každém úplňku sem hrozně chlupatej," řekl pejsek pohrdavě. "Představte si, jak děsně to zasahuje do mýho společenského života. Tak a teď koukněť -"

"Ale psi přece nemluví -" začala Sacharóza.

"Božíčku božíčku božíčku," zasténal Gaspoda "Řekl jsem snad, že mluvím?"

"No, ne snad tolika slovy, ale -"

"Dobrá. Fenomenologie je úžasná věc. Poslyšte, viděl jsem našich sto tolarů vyjít ze dveří a rád bych taky viděl, že se sem vrátěj, jasný? Lord ze Slova je to nejošklivější lidský stvoření, jaký v tomhle městě najdete."

"Vy znáte šlechtu?" podívala se na něj Sacharóza.

"Smí se kočka podívat na krále? To je legální, ne?"

"Předpokládám, že ano."

"No vidíte, a to platí i pro psy. Musí to platit i pro psy, když to platí pro ty kočičí pytlíky na krysy. Já znám každého, tomu věřte. Lord ze Slova kdysi posílal svého osobního sluhu, aby kladl na ulici otrávené maso pro toulavé a zaběhnuté psy."

"Ale Mikulášovi by on neublížil, že ne?"

"No, já se nerad sázím," odpověděl Gaspoda, "Ale kdyby se něco takového stalo, heleďte, tak máme těch sto tolarů u vás, jo?"

"My taty přece nemůžeme stát a tofolit mu, aby utělal něco takofécho," zvolal Otto. "Já mám Mikuláše ráť! Oni ho špatně fychovali, ale on se snaší pýt chotný člověk, tokonce i pes píšně a pes kaká, které py mu pomáhaly. Je chrošně těžké pojofat proti flastní přžirošenosti. My mu musíme pomoct."

Smrt' odložil do vzduchu poslední přesýpací hodiny, které se - stejně jako ty ostatní - pomalu rozplynuly.

"NO PROSÍM, řekl. NEBYLO TO ZAJÍMAVÉ? A CO TEĎ, PANE TULIPÁNE? JSI PŘIPRAVEN JÍT?"

Postava seděla na chladném písku a zírala do prázdna.

PANE TULIPÁNE? opakoval Smrt'. Větr tiše pleskal jeho rouchem, které se protahovalo v dlouhé pentle vlající temnoty.

"A... musím toho všeho... opravdu litovat?"

JISTĚ. JE TO TAKOVÉ JEDNODUCHÉ SLOVO. ALE TADY... MÁ SVŮJ VÝZNAM. SVŮJ... SMYSL.

"No jo. Já vím." Pan Tulipán zvedl hlavu, oči zarudlé, tvář opuchlou. "No ale... na to, aby člověk mohl takhle litovat, potřebuje -aňe moc času."

ANO.

"Takže... kolik času na to mám?"

Smrt' se rozhlédl po podivných hvězdách.

VŠECHEN ČAS NA SVĚTĚ.

"Aha... V tom případě... by to možná mohlo -aňe stačit. Možná, že pak ani nebude žádný svět, kam by se mohl člověk -aňe vrátit."

PODÍVEJ, TADY TO CHODÍ JINAK. CO JÁ VÍM, PAK K REINKARNACI MŮŽE DOJÍT KDYKOLIV. KDO ŘÍKÁ, ŽE JSOU JEDNOTLIVÉ ŽIVOTY SERIÁL?

"To jako říkáte, že... že bych mohl žít i předtím, než jsem se narodil?"

ANO.

"Třeba bych mohl najít sám sebe a zabít se," řekl pan Tulipán s očima upřenýma do písku.

TO NE, PROTOŽE SE O SOBĚ NIKDY NEDOZVÍŠ. A KROMĚ TOHO, TŘEBA POVEDEŠ ÚPLNĚ JINÝ ŽIVOT.

"To jsem rád..."

Smrt' poklepal pana Tulipána po rameni a ten sebou při tom dotyku trhl.

TAK JÁ TĚ TEĎ NECHÁM O SAMOTĚ -

"Máte překrásnou kosu," řekl pan Tulipán pomalu a s námahou. "To stříbrné cizelování je nádherná umělecká práce, jestli jsem kdy nějakou viděl."

DĚKUJI, řekl Smrt'. A TEĎ UŽ OPRAVDU MUSÍM JÍT. ALE OBČAS TUDY PROJDU. MÉ DVEŘE, dodal, JSOU VŽDYCKY OTEVŘENY.

Pak vykročil. Shrbená postava sedící na písku zmizela v temnotě za jeho zády, ale objevila se nová, která jako šílená pádila po písku, který ovšem samozřejmě tak docela pískem nebyl.

Mávala bramborem na provázku. Když muž uviděl Smrtě, zastavil se a pak se k Smrt'ovu úžasu vyděšeně ohlédl přes rameno. Něco takového se ještě nikdy předtím nestalo. Většina lidí, kteří stanuli tváří v tvář Smrt'ovi, se přestala bát čehokoliv, co mohli mít za zády.

"Je za mnou někdo? Vidíte někoho?"

EHM... NE. NĚKOHO JSI SNAD ČEKAL?

"Výborně! Tak nikdo, ano? Výborně!" oddechl si pan Zichrhajc a narovnal ramena. "Ano! Hahá! Hej, podívejte, mám svůj brambor!"

Smrt' zamrkal a pak vytáhl ze záhybů roucha přesýpací hodiny.

PAN ZICHRHAJC? AHA. TEN DRUHÝ. ČEKAL JSEM TĚ.

"To jsem já! A mám svůj brambor, podívejte! A taky všeho lituju!" Pan Zichrhajc se teď už cítil zcela klidný. Hory šílenství mají mnoho různě širokých římsiček přičetnosti.

Smrt' se díval do tváře přetékající šíleným úsměvem. JE TI TO VELMI LÍTO?

"Samozřejmě!"

VŠEHO?

"Jasně!"

V TOMTO ČASE? NA TOMTO MÍSTĚ? PROHLAŠUJEŠ, ŽE JE TI TO UPŘÍMNĚ LÍTO?

"Správně. Pochopil jste to. Jste chytrý. Takže teď kdybyste mi laskavě ukázal, jak se dostanu zpátky -"

NECHCEŠ SI TO POŘÁDNĚ ROZMYSLET?

"Nechci se dohadovat. Chci jen, co mi patří," řekl pan Zichrhajc. "Mám svůj brambor. Podívejte."

JÁ TO VIDÍM. Smrt' sáhl do záhybu svého roucha a vytáhl odtamtud něco, co panu Zichrhajcovi na první pohled připadalo jako miniaturní model Smrtě samotného. Pak si ale všiml, že z kápě vyčnívá krysí lebčička.

Smrt' se usmál. POZDRAVTE SE S MÝM MALÝM PŘÍTELEM, řekl.

Kryší Smrt' natáhl párátek a vytrhl panu Zichrhajcovi z ruky tkanici.

"Tak počkat -"

NIKDY NEVŠÁZEJ VŠECHNO, CO MÁŠ, NA KOŘENOVOU ZELENINU. MNOHO VĚCÍ ZDALEKA NEMUSÍ BÝT TÍM, ČÍM SE ZDAJÍ, řekl Smrt'. ALE ABY NIKDO NEMOHL ŘÍCI, ŽE NECTÍM ZÁKON. Pak luskl prsty. VRAŤ SE TEDY TAM, KAM PO PRAVU PATŘÍŠ...

Kolem užaslého pana Zichrhajce na okamžik zablikalo modré světlo a on zmizel.

Smrt' si povzdechl a potřásl hlavou.

TEN DRUHÝ... MĚL V SOBĚ NĚCO, DÍKY ČEMU MOHL BÝT LEPŠÍ, řekl. ALE TENHLE... zhluboka si povzdechl. KDO VÍ, JAKÉ ZLO SE UKRÝVÁ V SRDCI ČLOVĚKA.

Kryší Smrt' pozvedl lebčičku od své bramborové hostiny.

KVÍK, řekl.

Smrt' mávl odmítavě rukou. SAMOZŘEJMĚ MÁŠ PRAVDU, JSEM TO JÁ, řekl. JENOM MĚ TAK NAPADLO, JESTLI EXISTUJE JEŠTĚ NĚKDO JINÝ.

Mikuláš, který přebíhal od jednoho domovního vchodu k druhému, si uvědomil, že míří k cíli velkou oklikou. Otto by mu řekl, že je to tím, že se k němu podvědomě dostat nechce.

Bouře lehce polevila, i když se mu od klobouku stále ještě odrážela prská menších krup. Mnohem větší kroupy ze začátku bouře naplnily okapy a pokryly ulice. Vozy klouzaly a chodci se přidržovali zdí.

Navzdory žáru, který cítil v hlavě, vytáhl Mikuláš svůj zápisník a napsal si Krp. větš. než golf. míčk.? a udělal si v duchu poznámku, aby si pro jistotu jednu z krup s golfovým míčkem porovnal. Část jeho já začínala chápat, že jejich čtenáři mohou mít velmi uvolněný vztah k vině politiků, ale budou velmi přísní právě v takových otázkách, jako je velikost krup.

Zastavil se na Mosazném mostě a ukryl se v závětrí pod jedním z obrovských hrochů. Padající kroupy zasypávaly hladinu řeky, na niž dopadaly s tisíci slabých mlaskavých zvuků. Zdálo se, že bouře pomalu slábne. Větší část Mikulášova života pro něj byl lord ze Slova vzdálenou postavou vyhlížející z okna své pracovny, z místnosti obložené knihami, které nikdy nečetl. Mikuláš zatím stál pokorně ve středu celých arů drahého, ale sešlapaného koberce a naslouchal..., teď by řekl, že zlým ošklivostem, názorům pana Větoměje zahaleným do drahých slov.

Ta nejhorší část, skutečně nejhorší část, byla v tom, že lord ze Slova se nikdy nemýlil. Mýlit se, to bylo něco, co neměl ve svém duševním zeměpise. Lidé, kteří měli opačný názor, byli buď nepřítel, nebo nebezpeční, nebo to možná vůbec nebyli lidé. S lordem ze Slova jste se nemohli dohadovat. Nemohli jste vůči němu používat argumenty. Argument pochází ze slova arguer a znamená debatovat o něčem nebo něco probírat a docházet k logickým závěrům. Jediné, co jste mohli provozovat s Mikulášovým otcem, byla zuřivá hádka.

Z jedné ze soch steklo větší množství ledové vody a vlilo se Mikulášovi za krk.

Lord ze Slova používal slova takovým tónem a silou, že mu sloužila jako pěsti, přestože skutečnému fyzickému násilí se vyhýbal.

Na něco takového měl lidi.

Další dávka vody stekla Mikulášovi po zádech.

Ani jeho otec přece nemohl být takhle hloupý?

Napadlo ho, jestli by neměl jít a všechno, co věděl, sdělit hlídce. Ale ať se o Elániovi říkalo cokoli, konec konců, měl ten člověk jen hrstku lidí a velké množství vlivných nepřátel, jejichž rodokmeny se táhly stovky let do minulosti a v jejichž rodinách bylo právě tolik cti, kolik byste jí našli v souboji zatoulaných psů.

Ne. On byl přece jen pán ze Slova. Hlídka tady byla pro jiné lidi, pro ty, kteří si nedokázali vyřešit své problémy sami. A co špatného se mu mohlo stát?

Bylo toho opravdu hodně, uvědomil si, když znovu vykročil, a dalo se jen stěží odhadnout, co z toho bylo nejhorší.

Ve středu podlahy hořela celá galaxie svící. V zahnědlých zrcadlech, zavěšených po obvodu pokoje, vypadaly svíčky jako hejno hlubokomořských světélkujících ryb.

Mikuláš prošel kolem převrácených křesel. Jedno z nich, tam vzadu za svíčkami, stálo na nohou.

Zastavil se.

"Ach... to je Mikuláš," řeklo křeslo. Pak lord ze Slova pomalu vymanil svou hubenou postavu z koženého objetí a vystoupil do světla.

"Otče," řekl Mikuláš.

"Myslel jsem si, že sem nakonec přijdeš. I tvoje matka měla tohle místo ráda. Samozřejmě, že v těch dnech vypadalo úplně jinak."

Mikuláš mlčel. Pamatoval si, že dům skutečně vypadal jinak.

"Myslím, že je na čase, aby tenhle nesmysl skončil, co říkáš?" řekl lord ze Slova.

"Já myslím, že už končí, otče."

"Obávám se, že ty nemyslíš totéž, co myslím já," řekl lord ze Slova.

"Bohužel, já nevím, co si ty myslíš, že já si myslím, že si ty myslíš," řekl Mikuláš. "Já od tebe chci slyšet jen pravdu."

Lord ze Slova si povzdechl. "Pravdu? Mně leží na srdci jen blaho města, to víš. Jednoho dne to pochopíš. Vetinari město ničí."

"Ano... jenže... tady se to právě všechno začíná zaplétat, nezdá se ti?" řekl Mikuláš a žasl nad tím, že se mu hlas zatím nezačal ani třást. "Podívej, každý říká stejné věci, nezdá se ti? 'Dělám to pro blaho města' nebo 'Účel světí prostředky' - pokaždé ta samá slova."

"Takže ty nesouhlasíš s tím, že je čas, aby město vedl vládce, který naslouchá lidem?"

"Možná. Ale které lidi máš na mysli?"

Klidný výraz na tváři lorda ze Slova se změnil. Mikuláš byl stejně překvapen tím, že na ní vydržel tak dlouho.

"Chceš to snad dát do toho svého novinového plátku?"

Mikuláš mlčel.

"Nemůžeš nic dokázat. Dobře to víš."

Mikuláš postoupil do světla a lord ze Slova spatřil zápisník.

"Mohu toho dokázat dost. To je vlastně všechno, na čem záleží. Zbytek bude záležitostí... vyšetřování. Slyšels někdy o tom, že se Elániovi říká Vetinariho teriér? Teriéři hrabou a hrabou a nikdy se nevzdají."

Lord ze Slova položil ruku na rukojeť svého meče.

A Mikuláš slyšel sám sebe, jak si myslí: Díky. Díky. Až doteď jsem tomu nebyl ochoten uvěřit.

"Ty v sobě nemáš ani kousek cti?" prohlásil jeho otec tím děsivě chladným hlasem. "Dobrá, otiskni to, a buď proklet. A hlídka budíž stejně prokleta. Nedali jsme žádný příkaz k -"

"Napadlo mě, že ne," přikývl Mikuláš. "Předpokládám, že jsi řekl 'zařídte to' a podrobnosti nechal na lidech, jako byli Tulipán a Zichrhajc. Krvavé ruce na vzdálenost paže."

"Jako tvůj otec ti prikazuje, abys okamžitě nechal toho... toho..."

"Kdysi jsi mně prikazoval, abych mluvil pravdu," přerušil ho Mikuláš.

Lord ze Slova se narovnal. "Oh Mikuláši, Mikuláši! Nebuď tak naivní!"

Mikuláš sklapl svůj blok. Slova mu teď vycházela z úst mnohem snáz. Vrhł se ze střechy a zjistil, že dokáže létat.

"A která pravda je tohle?" pokračoval. "Ta pravda, která je tak vzácná, že musí být obklopena tělesnou stráží, lži? Pravda, která je neuvěřitelnější než výmysl? Nebo ta, která si stále ještě natahuje boty, zatímco lež už běží kolem světa?" postoupil kupředu. "To je tvá oblíbená fráze, ne? Ale na tom už nezáleží. Já si myslím, že pan Zichrhajc to zkusil s vydíráním, a aby ti bylo jasno, totéž teď dělám já bez ohledu na to, jak jsem naivní. Ty teď okamžitě opustíš město. To pro tebe nebude nic těžkého. A na tvém místě bych doufal, že se nic nestane mně, nikomu, s kým spolupracuji, ani nikomu, koho znám."

"Skutečně?"

"Okamžitě!" vykřikl Mikuláš tak hlasitě, že lord ze Slova ustoupil o krok. "To jsi právě tak hluchý jako šílený? Hned teď, a nezkoušej se vrátit, protože jestli to zkusíš, uveřejním všechno, co jsi tady řekl. Do posledního slova!" Mikuláš vytáhl z kapsy dezorganizátor. "Každé zatracené slovo! Slyšíš! A ani pan Kosopád nedokáže namazat cestičku, po které bys z toho mohl vyklouznout! Byl jsi dokonce tak nadutý, tak plný pohrdání, že jsi k tomu použil náš dům! Jak ses odvážil! Zmiz z města! A teď už buď vytáhni ten svůj meč, nebo... z něj... sundej... ruku!"

Umlkl. Tvář měl rudou a byl celý zadýchaný. "Pravda si konečně obula boty," dodal. "A teď začne kopat." Oči se mu zúžily. "A řekl jsem ti, abys sundal ruku z toho meče!"

"Takové hlouposti. Samé hlouposti. A já věřil, že jsi můj syn..."

"Aha, vidíš. Na to jsem málem zapomněl," pokračoval Mikuláš, teď poháněný zuřivostí. "Víš, jaký zvyk mají trpaslíci? Ne, to ty samozřejmě nevíš, protože to pro tebe nejsou pochopitelné lidé, co? Ale já jich pár znám, abys věděl, takže..." Vytáhl z kapsy sametový sáček a hodil ho na zem před svého otce.

"Co to má...?" začal lord ze Slova.

"V tom sáčku jsou diamanty za víc než dvacet tisíc tolarů, alespoň podle odhadu několika znalců," odpověděl Mikuláš. "Neměl jsem dost času to přesně zjišťovat a nechtěl jsem, aby sis myslel, že jsem nevďěčný, a tak jsem obsah raději poněkud podcenil. Je to dost, aby to pokrylo všechny výdaje, které jsi se mnou za ty roky měl. Školné, oblečení, všechno. Musím ovšem podotknout, že jsi odvedl velmi mizernou práci, když vezmu v úvahu, že jsem finální produkt. Kupuju se od tebe, chápeš?"

"Hm, chápu. Jak dramatické gesto. To si vážně myslíš, že rodina je záležitostí peněz?" řekl lord ze Slova.

"Mám-li to brát podle historie, pak ano. Majetek, pozemky a tituly," přikývl Mikuláš. "Je až neuvěřitelné, jak často se nám nepodařilo oženit se s někým, kdo neměl alespoň dva z těchto tří darů."

"To je laciný žertík. Víš dobře, co myslím."

"No, tím si nejsem právě jistý," potřásl Mikuláš hlavou. "Ale vím, že jsem ty peníze získal před několika hodinami od muže, který se mě pokusil zabít."

"Pokusil se tě zabít?" Poprvé v hlase lorda ze Slova zazněla nejistota.

"Jistě. Překvapilo tě to?" přikývl Mikuláš. "Když něco vyhodíš do vzduchu, neměl by ses trochu starat o to, kam to dopadne?"

"Samozřejmě, že ano," přikývl lord ze Slova. Povzdechl si a udělal malý posunek rukou. Mikuláš viděl, jak se ze stínů oddělily menší stíny. A vzpomněl si také, že majetek pánů ze Slova se nedá udržovat bez množství najatých pomocníků,

a to ve všech oblastech života. Tvrdí muži v měkkých kloboucích, kteří umí lidi honit, týrat a připravovat jim pasti...

"Jak vidím, je jasné, že to přeháníš," řekl jeho otec, když se stíny začaly přibližovat. "Myslím, že by ti prospěla... ano, prospěla by ti dlouhá cesta po moři. Země mlhy? Mlžné ostrovy? Sumatři? Čtyřix? Nebo možná Brmbrmduc. Pokud jsem slyšel, dá se tam získat pohádkové bohatství, pokud se mladý člověk neštítí umazat si ruce. Tady tě nic nečeká..., rozhodně nic dobrého."

Mikuláš teď napočítal čtyři postavy. Vzpomněl si, že je příležitostně zahlédl na panství. Většinou měly jen jedno jméno, jako Karlíček nebo Břítva, a žádnou minulost.

Jedna z nich řekla: "Poslyšte, pane Mikuláši, jestli máte špetku zdravého rozumu, tak nám nebudete dělat potíže a vyřídíme to tiše a hladce..."

"Budou ti pravidelně zaslány malé finanční částky," dodával lord ze Slova. "Můžeš žít stylem, který ti bude -"

Z temnoty od stropu se sneslo několik slaboučkých pramínků prachu. Ševelily v naprostém tichu jako padající sykamorové listy.

Dopadly nedaleko sáčku s drahokamy.

Pak nahoře tiše zacinkaly přívěsky v obrovském křišťálovém svícnu.

Mikuláš zvedl hlavu. "Ale ne," zvolal, "Jen nikoho nezabíjej!"

"Cože?" nechápal lord ze Slova.

Otto Schrecklich, ruce napřažené před sebou jako spáry, seskočil měkce na podlahu.

"Toprý fečer!" usklíbl se na nejbližšího vyděšeného sloužícího. Pak se podíval na své ruce. "Ale no tak, na co já to myslím?" Zatáhl ruce v pěst a poskočil z nohy na nohu. "Tak je sfedni, táme si klasiš ankh-morporský pox!"

"Boxovat?" odpověděl muž a pozvedl těžký obušek. "K čertu s tím!"

Rána, kterou mu Otto zasadil, ho zvedla z podlahy. Dopadl na zem a odjel po vyleštěných parketách. Otto se otočil tak rychle, že se přihlížejícím rozmazával. Ozvalo se ošklivé plesnutí a další muž padl k zemi.

"Co to má být? Co to má smámenat? Já používám cifiisofaný pox a fy nechcete pojovat?" volal a poskakoval sem a tam jako amatérský rohovník. "Ach, pane, tak fy chcete pojovat -" jeho pěst vyletěla tak rychle, že ji oči nestačily sledovat, a zasáhla muže jako boxerský pytel. Když muž odletěl stranou, Otto se narovnal a téměř znuděně udeřil stranou. Zasáhl čtvrtého muže, který se k němu hnál z boku, přímo do brady. Ubožák ve vzduchu udělal doslova přemet.

To všechno se odehrálo během několika vteřin. Pak se stačil Mikuláš vzpamatovat natolik, že ze sebe vyrazil varovný výkřik. Bohužel už bylo pozdě.

Otto se podíval na kus meče, který mu vyčníval z hrudníku.

"Tak se na to potífejte," povzdychl si. "Tety ržeknu fám, še co jsem u tepe f saměštnání, tak mi košile nefytrší ani tfa tny!"

Pak se obrátil k lordu ze Slova, který začal ustupovat, a se zapraskáním si srovnal klouby na rukou.

"Drž to ode mě!" vykřiklo jeho lordstvo.

Mikuláš zavrtěl hlavou.

"Ale ne?" řekl Otto a pomalu postupoval kupředu. "Tak fy si myslíte, še já jsem ,to'? Toprá. Tak já se jako ,to' pudu chofat."

Uchopil lorda ze Slova za šaty pod krkem a jednou nataženou rukou ho zvedl do vzduchu.

"My u nás máme taky lidi, jako jste fy," řekl. "To jsou ti, co ržíkají tafa, co má tělat! Ktyž jsem přišel sem, to Ankh-Morporku, ržíkali mi, že taty jsou fěci jinak, ale fě skutečnosti je to stejné. Fštycky se najtou takofí satracení lité, jako jste fy! A teť, co mám s fámí tělat?"

Zatápal rukou po své vestě, utrl z ní černou stuhu a odhodil ji stranou.

"Stejně mi to satracený kakao nikty nechutnalo."

"Otto!"

Upír se otočil. "Ano, Mikuláš? Copak si ty přeješ?"

"Tohle už zachází trochu daleko."

Lord ze Slova zbledl. Mikuláš ho nikdy neviděl tak vyděšeného.

"Ale co ržíkáš? Ty si myslíš, že já ho kousnu? Mám fás kousnout, fáše lortstfo? No, možná, še to neutělám, protože taty Mikuláš si myslí, že jsem chotný osopa." Přitáhl si lorda ze Slova k sobě, až jejich tváře byly sotva několik centimetrů od sebe. "A já pych se teť měl šeptat sám sepe: jak chotná jsem osopa? Nepo možná... jsem lepší než fy?" Vteřinu dvě váhal a pak prudkým pohybem strhl lorda k sobě.

Pak ho s neobyčejným citem políbil na čelo. Nakonec postavil roztřeseného muže na podlahu a pohlídl ho po hlavě.

"Apych se fám přisnal, to kakao není sas tak špatné a ta mlatá táma, co chraje na farchany..., ona na mě tu a tam mrkne," prohlásil a ustoupil stranou.

Lord ze Slova otevřel oči a upřel je na Mikuláše.

"Jak se odvažuješ -"

"Buď zticha," zarazil ho Mikuláš. "Tak, a teď ti povím, jak to bude dál. Já neřeknu žádná jména. Už jsem se rozhodl. Nechci, aby se říkalo, že manžel mé matky byl zrádce, chápeš? Pak je tady Ruprecht. A mé sestry. Chráním naše jméno. Dělam pravděpodobně velkou chybu, ale já to stejně udělám. Abych se přiznal, chystám se tě ještě jednou neposlechnout. Nechci říci pravdu. Rozhodně ne celou pravdu. Mimo to jsem si jistý, že ti, kdož chtějí vědět co a jak, si všechno snadno zjistí. A troufl bych si říci, že si to velmi rychle a tiše přeberou. Víš... právě tak jako ty."

"Zrádce?" zašeptal lord ze Slova.

"Přesně to lidé řeknou."

Lord ze Slova přikývl jako muž chycený v nepříjemném snu.

"Ty peníze si v žádném případě nemůžu vzít," řekl. "Přeju ti, aby sis je hezky užil, můj synu. Protože... ty jsi naprosto jistě ze Slova. Přeju ti hezký den." Otočil se a odcházel. Za několik vteřin bylo slyšet, jak se se slabým skřípotem otvírají a zavírají těžké dveře.

Mikuláš se odpočívá k nejbližšímu pilíři. Trásl se. Postupně si v hlavě přehrál setkání s otcem. Za celou tu dobu se jeho myšlenky nedotkly země.

"Jseš v porzátku, Mikuláš?" zeptal se Otto.

"Je mi špatně..., ale ano, jsem v pořádku. Ze všech tvrdohlavých, umíněných, sebestředných, nafoukaných -"

"Ale na truchlé straně máš sase mnoho topřých flastností," zarazil ho Otto.

"Já mluvil o svém otci."

"Oh."

"Je si neustále tak jistý, že má pravdu..."

"Poslyš, je to tůj otec, o kom mluvíme, ano?"

"To snad naznačuješ, že jsem jako on?"

"To ne. Jsí úplně jiný. Apsolutně a úplně jinačí. Ani jetiná potopnost, ktepak."

"No, přehánět to zase nemusíš!" Pak se Mikuláš zarazil. "Poděkoval jsem ti vůbec?"

"Ne, nepoděkoval."

"Ach bože!"

"To nic, ale ufětomil sis, že jsi nepotěkoval, a to je v porzátku," řekl Otto. "Kašty ten a fe fšech směrech jsme lepší a lepší. Mimochodem, nefatilo py ti, ktypys se mě mochl fytáchnout ten meč? Jenom chlupáka napatne frasit meč to upíra. Jetiné, co se stane, je, že se sničí textilie."

"Tak dovol -" Mikuláš neohrabaně vytáhl Ottovi z těla čepel.

"Můžu si tu košili připsat to fytajů?"

"Myslím, že ano."

"Fýporně, teť je po fšem a je čas na otměny a fysnamenání," prohlásil upír vesele a upravil si vestu. "Takše kam se potěly fšechny naše starosti?"

"Tak ty teprve začnou," zasmušil se Mikuláš. "Obávám se, že do hodiny si budu prohlížet budovu hlídky v Pseudopolském dvoře zevnitř."

Přesně řečeno, trvalo čtyřicet tři minuty, než začal Mikuláš ze Slova pomáhat hlídce ve vyšetřování, jak se říkalo.

Velitel Elánus, který seděl na protější straně stolu, si pozorně pročítal Kometu. Mikuláš věděl, že to velitel úmyslně protahuje, aby jeho, Mikuláše, znervóznil.

"Pokud byste nevěděl, co znamenají některá dlouhá slova, rád vám pomohu," nabídl se po chvíli.

"Je to opravdu dobré," řekl Elánus, aniž dal najevo, že by jeho slova zaslechl. "Ale potřeboval bych vědět víc.

Potřebuju znát jména. A myslím si, že vy ta jména znáte. Kdo to byl? Kde se to sešli? Takové věci. Potřebuju je vědět."

"Některé věci jsou záhadou i pro mě," odpověděl Mikuláš. "Ale máte více než dost důkazů k tomu, abyste mohl propustit lorda Vetinariho."

"Potřebuju se dozvědět víc."

"Ode mě ne."

"Ale no tak, pane ze Slova. Jsme přece na stejné straně!"

"Ne. My jsme bohužel každý na jiné straně, které se shodou okolností ocitly vedle sebe."

"Pane ze Slova, dnes, o něco dříve, než došlo k těmto událostem, jste napadl jednoho z mých důstojníků. Víte, do jakých nepříjemností jste se díky tomu dostal?"

"Tak to jsem si myslel, že jste chytřejší, veliteli," odpověděl Mikuláš. "Chcete tvrdit, že jsem napadl důstojníka v uniformě? Důstojníka, který se mi představil?"

"Dejte si pozor, pane ze Slova."

"Sledoval mě vlkodlak, veliteli. Podnikl jsem jisté kroky, které by ho od toho... odradily. To mi umožnilo mu uniknout. Chtěl byste něco takového probírat na veřejnosti?"

Jsem nadutý, prolhaný a povýšený hajzl, pomyslel si Mikuláš. A jsem v tom dobrý.

"Pak mi nedáváte jinou možnost, než abych vás zatkl pro zatajování -"

"Žádám právníka," přerušil ho Mikuláš.

"Opravdu? A koho máte na mysli v tuhle noční hodinu?"

"Pana Kosopáda."

"Kosopáda? A vy si myslíte, že kvůli vám přijde?"

"Ne, nemyslím, že kvůli mně. Ale přijde, věřte mi."

"Tak on přijde, říkáte?"

"Určitě."

"Ale no tak," řekl Elánus s úsměvem. "Máme tohle zapotřebí? Je přece povinností každého občana napomáhat hlídce, nebo ne?"

"To nevím. Vím jen, že hlídka si to myslí. Ale napsané jsem to nikde neviděl," odpověděl Mikuláš. "Ale právě tak nevím, jestli má hlídka právo špehovat bezúhonné občany."

Viděl, jak Elániovi ztuhl úsměv na tváři.

"To bylo pro vaše vlastní dobro," zavrčel Elánus.

"Nevím, jestli je vaší věcí rozhodovat o tom, co je a co není pro moje dobro."

Tentokrát si Elánus zasloužil menší odměnu. "Ani já nemám rád, když se mnou někdo manipuluje," připustil. "Ale i

tak mám důvod se domnívat, že zatajujete informace o těžkém zločinu, a to je přečin. Jednáte protizákonně."

"Pan Kosopád už něco vymyslí. Vsadil bych se, že existují precedenty. Pan Kosopád bude hrabat a hrabat. Pokud to bude třeba, tak celé roky. Na místě, kde dnes je, je jen díky hrabání."

Elánius se naklonil kupředu. "Jen mezi námi a bez toho vašeho zatraceného zápisníku," zamumlal, "pan Kosopád je hnusný krivák, tchoř, který dokáže všechny platné zákony splést do jediného rébusu."

"Souhlasím," přikývl Mikuláš. "A je to můj právník, to vám zaručuji."

"Proč by měl pan Kosopád jednat ve vašem zájmu?" potřásl hlavou Elánius a upíral pohled na Mikuláše.

Mikuláš se mu díval přímo do očí. Je to pravda, pomyslel si v tom okamžiku, jsem syn svého otce. A stačí, když toho jen využiju.

"Protože je to starý poctivec?" odpověděl. "Tak a teď budete tak laskav a pošlete pro něj posla? Protože jestli ne, musíte mě pustit."

Elánius, aniž spustil z Mikuláše oči, natáhl ruku a uchopil mluvítka komunikační trubky, které viselo vedle stolu. Pískl do ní a přiložil ji k uchu. Ze sluchátka se ozvaly zvuky připomínající pláč myši, která prosí o milost.

"Jata uipsi tipoiti svup?"

Elánius přiložil mluvítka k ústům. "Seržante, pošlete sem někoho, kdo by odvedl pana ze Slova dolů do cely, ano?"

"Svydle jumyjum vipvipjumvip?"

Elánius si povzdechl a pověsil náustek. Vstal a otevřel dveře.

"Frede, pošli sem někoho, kdo by odvedl pana ze Slova dolů do cely!" zaječel. "Prozatím to nazveme ochranná vazba," dodal a obrátil se k Mikulášovi.

"A to mě jako chráníte před kým?"

"Tak například já sám jsem první, kdo má nepřekonatelnou touhu ubalit vám jednu přes ucho," sdělil mu bez emocí Elánius. "A předpokládám, že je tady celá řada dalších s podobnými choutkami, ale bez mého sebeovládání."

V celách vládla téměř mírumilovná atmosféra. Kavalec byl pohodlný. Stěny byly pokryty vyškrabanými obrázky a nápisy a Mikuláš si krátil čas tím, že v nich opravoval pravopisné chyby.

Pak se dveře znovu otevřely. Policista s kamennou tváří doprovodil Mikuláše zpět do Elániovy kanceláře.

Tam už čekal pan Kosopád. Pozdravil Mikuláše nevýrazným kývnutím hlavy. Velitel Elánius seděl před malou, ale zřejmě velmi důležitou hromádkou papírů a vypadal jako poražený muž.

"Domnívám se tedy, že pan ze Slova může svobodně odejít," řekl pan Kosopád.

Elánius pokrčil rameny. "Divím se jen, že po mně nechcete, abych mu dal zlatou medaili a ručně kolorovaný děkovací diplom. Ale stanovuji kauci na jeden tis -"

"Jak?" řekl pan Kosopád a pozvedl šedozelený prst.

Elánius se zamračil. "Jedno sto -"

"Jak?"

Elánius vztekle zavrčel a sáhl do kapsy. Pak hodil Mikulášovi tolarovou minci. "Tady máte," ušklíbl se s neskrývaným sarkasmem. "A jestli nebudete zítra ráno v deset hodin stát před Patricijem, pak ten tolar musíte navalit nazpět. Spokojený?" šlehl pohledem po Kosopádovi.

"Před kterým Patricijem?" ujišťoval se Mikuláš.

"Dík za chytrou otázku," odsekl mu Elánius. "Jen tam buďte."

Když vyšli do noci, pan Kosopád, který kráčet po boku svého nového klienta, mlčel. Po chvíli ale řekl:

"Uplatnil jsem výnos exeo carco cum nihil pretii na základě olfacere violarum a sini plenis piscis. Zítra se přesuneme k tomu, že jste ab hamo a na základě toho jsem -"

"Vůně fialek?" řekl Mikuláš, který si právníkovu latinu v duchu překládal, "a kapsa plná ryb?"

"Je to založeno na případech starém asi šest set let, kde se obviněný velmi úspěšně bránil tím, že ačkoliv shodil oběť do jezera, vylezl z něj pak onen muž s kapsami plnými ryb, z nichž měl užitek," sdělil mu pan Kosopád odměřeně.

"Každopádně jsem argumentoval tím, že jestli je zločinem zatajovat před hlídkou nějaké informace, je vinna každá osoba ve městě."

"Pane Kosopáde, velmi nerad bych odhalil, kde a jak jsem získal své informace," obrátil se k němu Mikuláš. "Kdyby na to totiž došlo, musel bych jim říci všechno."

Právníkovu tvář ozářilo světlo s modrým cylindrem, které svítilo nade dveřmi budovy hlídky. Vypadal nemocný.

"Vy skutečně věříte, že ti dva... muži měli... společníky?" řekl.

"Jsem si tím jistý," přikývl Mikuláš. "Řekl bych, že je to otázka..., která by se dala zodpovědět vyvoláním z jisté paměti..."

V tomto okamžiku mu právníka přišlo téměř líto. Ale jen téměř.

"To by pravděpodobně veřejnému zájmu přišlo neposloužilo," odpověděl pan Kosopád pomalu. "Teď by podle mě byl nejvhodnější čas na... smírné řešení."

"Svatá pravda. Proto jsem si jistý, že uděláte všechno pro to, abych nemusel veliteli Elániovi vyklopit všechno, co vím."

"Je to zvláštní, ale v r. 1497 došlo k precedensu, když kočka úspěšně -"

"Výborně. A pak si hezky v klidu a tiše, podle svého zvyku, promluvíte s Cechem rytců a tiskařů. Na tyhle tiché rozhovory jste skvělý."

"Dobrá, udělám, co bude v mých silách. Ale účet, abych tak řekl -"

"- vůbec nepředložíte," přikývl Mikuláš.

Teprve tehdy se pergamenové rysy tváře pana Kosopáda stáhly bolestí.

"Pro bono publico?" zakrákoral.

"Přesně tak. Budete skutečně pracovat pro veřejné blaho," řekl Mikuláš. "A co je dobré pro veřejnost, samozřejmě, je dobré pro vás. Není to krásné?"

"Na druhé straně," řekl pan Kosopád, "Je téměř jisté, že by bylo pro všechny nejlepší, abychom tuhle nepříjemnou aféru uzavřeli, a já budu... hm... šťastný, když k tomu budu moci přispět svými službami."

"Děkuji vám. Pan Skřuska je teď novým lor - je novým Patricijem?"

"Ano."

"Volbou cechů?"

"Ano. Samozřejmě."

"Jednomyslně?"

"Myslím, že vám nemusím -"

"Mikuláš varovně pozvedl prst. "Jak?"

Pan Kosopád se zamračil. "Cech žebráků a Cech švadlen a šiček žádaly, aby se volba odložila," řekl pan Kosopád. "Stejně tak žádaly odložení Cechy pradlen a exotických tanečnic."

"Takže to je královna Molly, paní Dlaňová, paní Lanolinová a slečna Va Va Vúm," vypočítával Mikuláš. "Lord Vetinari musel vést neobyčejně zajímavý život."

"Bez komentáře."

"A myslíte, že se pan Skřuska opravdu chystá pustit do boje s mnohonásobnými obtížemi, které s sebou nese řízení velkého města?"

Pan Kosopád jeho otázku chvilku zvažoval. "Řekl bych, že by to tak být mohlo," přikývl nakonec.

"A uvědomuje si, že jednou z těch největších obtíží bude vyrovnat se se skutečností, že je lord Vetinari naprosto nevinný? A z toho důvodu že nad celým tím setkáním cechů visí obrovský otazník? Poradil byste mu také, aby si při nástupu do svého úřadu vzal několikery náhradní spodky? Na tu poslední otázku mi nemusíte odpovídat."

"Není mou povinností dát Cechovní radě pokyn, aby změnila své právoplatné rozhodnutí, i když se ukázalo, že bylo založeno na... poněkud nepřesných informacích. A už vůbec bych nepovažoval za vhodné radit panu Skřuskovi ve výběru jeho spodního prádla."

"Takže se uvidíme zítra ráno, pane Kosopáde," rozloučil se Mikuláš.

Mikuláš měl sotva čas se odstrojit a lehnout si a už byl zase čas vstávat. Umyl se nejlépe, jak to šlo, převlékl si košili a opatrně sešel dolů ke snídani. Shodou okolností dorazil ke stolu první.

Zatímco se scházeli další nájemníci, panovalo jako vždy lhostejné ticho. Většina nájemníků paní Arkánové se neunavovala mluvením, pokud neměli co říci. Zato když si ke stolu sedl pan Šmicnutý, vytáhl z kapsy výtisk Komety.

"Nemohl jsem nějak sehnat noviny," stěžoval si a roztrásal stránky, "tak jsem koupil ty druhé."

Mikuláš se rozkašlal. "A je v nich něco?" zajímal se. Až z místa na druhém konci stolu viděl svůj titulek, který velkými tučnými verzálkami hlásal:

PES POKOUSAL
MUŽE!

Udělal z toho novinku!

"Ale, celkem nic..." odpověděl pan Šmicnutý. "Lordu Vetinari mu to prošlo," zabručel místo odpovědi pan Šmicnutý.

"To bylo jasné hned od začátku, že mu to projde," přitakal pan Náchylka. "Je to moc chytrý chlap, ať si kdo chce říká co chce."

"A jeho pes je v pořádku," pokračoval pan Šmicnutý. Mikuláš toužil zatřást s tím chlapem, protože čte tak pomalu.

"To je hezké," ozvala se paní Arkánová, která nalévala čaj.

"A to je všechno?" zeptal se Mikuláš.

"No, pak je tam ještě spousta politických řečí," usklíbl se pan Šmicnutý. "Ale všechno je to za vlasy přitažené."

"Nějaká zajímavá zelenina?" zajímala se paní Arkánová.

Pan Šmicnutý pečlivě prohlédl další stránky.

"Nic," zavrtěl hlavou.

"Naše firma uvažuje o tom, že by se spojila s tím člověkem a zjistila, zda bychom od něj nemohli získat nějaká semena," oznámil společnosti pan Náchylka. "Je to přesně to, co mají lidé rádi." Pak zachytil pohled paní Arkánové. "Je jasné, že se nám jedná jen o ta semena, která se hodí pro rodinné použití," dodal rychle.

"No bodejť," souhlasil pan Šmicnutý zasmušile, "člověku vždycky udělá dobře, když se drobet zasměje."

Mikuláše v tom okamžiku napadlo, jestli by pan Zimoval dokázal vypěstovat obscénní hrášek. Ale asi ano.

"Já bych řekl, že je to dost důležité," poznamenal, "Jestli je lord Vetinari vinen, nebo ne."

"No, možná pro ty, kdo se takovými věcmi zabývají," zabručel zase pan Šmicnutý, "ale nevím, proč bychom se tím měli zabývat my?"

"Ale každopádně -" začal Mikuláš.

Paní Arkánová si rukou upravila vlasy. "Vždycky jsem si myslela, že je lord Vetinari velmi hezký člověk," řekla, a když se k ní obrátily všechny pohledy, zatvářila se velmi rozpačitě. "Chtěla jsem jen říci, že mě vždycky překvapovalo, že neexistuje žádná lady Vetinariová. Nic víc. Ehm."

"No co, vždyť víte, co o něm říkají," ozval se pan Větroměj.

Přes stůl vyletěl pár paží, uchopil užaslého pana Větroměje za klopy a přitáhl ho přes stůl tak, že byl jeho obličej sotva pár centimetrů od Mikulášova.

"Tak tedy já to nevím, pane Větroměji!" vykřikl. "Ale vy to víte, vy víte, co říkají, pane Větroměji! Proč nám to

neřeknete? Proč nám neřeknete, kdo to řekl vám, pane Větroměji?"

"Pane ze Slova! No tohle?" zvolala paní Arkánová. Pan Náchylka rychle odtáhl z cesty talířek s tousty.

"Je mi to velmi líto, paní Arkánová, a omlouvám se," hovořil Mikuláš přes rameno, zatímco stále ještě držel zmítajícího se muže, "ale rád bych se dozvěděl to, co už všichni vědí, a taky bych rád zjistil, jak se to dozvěděli. Pane Větroměji?"

"Říkají, že má nějakou přítelkyni, dámu, která je vysoce postavená, moc důležitá osoba v Überwaldu," odpovídal pan Větroměj. "A byl bych vám vděčný, kdybyste mě pustil."

"A to je všechno? A co je na tom tak hrozného? Je to spřátelená země!"

"No ano, ale říkájí -"

Mikuláš ho pustil. Větroměj se zřítel zpět do svého křesla, ale Mikuláš zůstal stát a těžce dýchal.

"To já napsal ten článek do Komety!" vyštěkl. "A to, co v něm je, je to, co říkám já! Já osobně! Protože já sám jsem ty věci vypátral a ověřil a lidé, kteří říkají samé -aně, se mě pokusili zabít! Já nejsem ten chlápek, který je bratrem toho chlapa, kterého jste potkali v hospodě! A tohle si laskavě pamatujte, než na mě zase začnete zkoušet ty svoje pitomosti typu ,to přece každý ví! A během hodiny mám být v paláci, kde se mám sejít s velitelem Elániem a s tím, kdo je právě Patricijem, a k tomu ještě se spoustou dalších lidí, abychom celou tuhle věc dořešili! Nebude to nic příjemného, ale já to udělat musím, protože chci, abyste se dozvěděli věci, které jsou důležité! Omlouvám se za tu čajovou konvici, paní Arkánová, ale určitě se dá opravit."

V následujícím tichu zvedl pan Náchylka noviny a řekl: "Tohle píšete vy?"

"Ano!"

"Já... ehm... myslel jsem, že na to mají speciální lidi..."

Všechny hlavy se obrátily k Mikulášovi.

"Neexistují žádní oni. Dělá to jen já a jedna mladá dáma. To všechno píšeme my dva!"

Všechny hlavy se obrátily k panu Náchylkovi.

"Ale... kdo vám říká, co tam dát máte a co ne?"

Všechny hlavy se znovu obrátily k Mikulášovi.

"My... prostě se rozhodneme."

"Hm... a je to pravda o těch velkých stříbrných talířích, co unášejí lidi?"

"Ne!"

K Mikulášovu úžasu se pan Kolář přihlásil jako ve škole.

"Ano, pane Koláři?"

"Měl bych jednu velmi důležitou otázku, pane ze Slova. Když tak znáte všechny tyhle věci, tak bych se chtěl zeptat..."

"Ano?"

"Nemáte náhodou adresu toho chlapíka, co pěstuje tu legrační zeleninu?"

Mikuláš a Otto dorazili do paláce pět minut před desátou. Kolem brány se mačkal malý dav.

Velitel Elánus stál na nádvoří a hovořil s Kosopádem a s několika představenými cechů. Když uviděl Mikuláše, nevesele se usmál.

"Jdete dost pozdě, pane ze Slova," řekl.

"Jdu ještě brzo!"

"Tím jsem chtěl říct, že se zatím odehrály různé věci."

Pan Kosopád si odkašlal. "Pan Skřuska zaslal vzkaz," řekl. "Zdá se, že onemocněl."

Mikuláš vytáhl svůj poznámkový blok.

Na ten se vzápětí zaostřily nejisté pohledy občanských vůdců. Mikuláš zaváhal. Ale pak jeho nejistota vyprchala. Patřím k rodině pánů ze Slova, pomyslel si, neodvažujte se na mě dívat spatra! Musíte se řídit podle Komety. Ach... k čertu s nejistotou...

"Podepsala mu tu omluvku matka?" nadhodil.

"Nechápu, co tím chcete říci," řekl právník, ale několik hlav cechů se rychle odvrátilo.

"A co se bude dít teď?" zajímal se Mikuláš. "Nemáme snad vládcu?"

"Šťastnou shodou okolností," řekl pan Kosopád, který vypadal jako muž, který se škvaří ve svém vlastním pekle, "se lord Vetinari cítí mnohem lépe a předpokládá, že se již zítra ujme svých povinností."

"Promiňte, ale je dovoleno tohle všechno si zapisovat?" řekl lord Odkraglli, představený Cechu vrahů, když Mikuláš vytáhl tužku a začal si dělat poznámky.

"Povoleno od koho?" podíval se na něj Elánus.

"Dovoleno kým," řekl sám pro sebe tiše Mikuláš.

"Podívejte, nemůže si přece zapisovat všechno, nebo ano?" rozhlížel se lord Odkraglli. "Co kdyby si náhodou zapsal něco, co bychom si nepřáli, aby si zapsal?"

Elánus se podíval Mikulášovi pevně do očí.

"Není zákon, který by to zakazoval," řekl.

"Takže lord Vetinari se nebude účastnit žádného soudního řízení, lorde Odkraglli?" řekl Mikuláš, který Elániovi jeho pohled kratičkou chvíli oplácel.

Odkraglli, poněkud zaskočen, se obrátil ke Kosopádovi.

"Může se mě takhle ptát?" řekl. "Prostě a jednoduše takhle na mě přijít s otázkou?"

"Může, můj pane."

"A musím já mu na ni odpovédět?"

"Za těchto okolností je to zcela logická otázka, můj pane, ale odpovídat mu nemusíte."
"Chtěli byste něco vzkázat lidem Ankh-Morporku?" rozhlédl se po přítomných sladce Mikuláš.
"Chceme, pane Kosopáde?" zeptal se lord Odkraglli.
Pan Kosopád se ztěžka nadechl. "Myslím si, že by to bylo velmi vhodné, můj pane, rozhodně."
"Nuže dobrá, takže žádný soudní proces nebude. To je jasné."
"A nebude mu udělena milost?" vyptával se dál Mikuláš.
Lord Odkraglli se znovu obrátil k panu Kosopádovi, který si tiše povzdechl.
"Znovu, i tady si myslím, můj pane, že byste -"
"Dobrá, tak dobrá... Ne, nebude ani omilostněn, protože je naprosto jasné, že je absolutně nevinný," řekl Odkraglli opatrně.
"Řekl byste, že se to vše vyjasnilo díky skvělé práci, kterou odvedl velitel Elánius a jeho schopní důstojníci a muži, jimž jistým malým dílem přispěla Komete?" řekl Mikuláš.
Lord Odkraglli se zatvářil poněkud zmateně. "Řekl bych to?"
"Myslím si, že pravděpodobně ano, můj pane," řekl Kosopád a bylo vidět, jak se ještě více zachmuřil.
"Hm. V tom případě bych to řekl," přikývl Odkraglli. "Ano, řekl bych to." Pak natáhl krk, aby viděl, co si to Mikuláš přešepel. Ten koutkem oka zahlédl Elániův výraz - byla to podivná směsice pobavení a zlosti.
"A mohli byste říct, jako mluvčí Cechovní rady, že byste veliteli Elániovi mohli dát plné doporučení a návrh na pochvalu?" pokračoval Mikuláš.
"Tak poslyšte -" začal Elánius.
"Já si myslím, že bychom to udělat měli."
"Předpokládám, že má hlídka nějakou svou medaili za zásluhy, nebo alespoň pochvalu před nastoupenou jednotkou?"
"To snad... poslyšte, vy -" začal znovu Elánius.
"Asi ano, pravděpodobně ano. Myslím si, že jistě," přikývoval lord Odkraglli, teď už zcela ovládnut větry přeměny. I tohle si Mikuláš velmi pečlivě zapsal a pak zavřel notes. Bylo vidět, jak se všem přítomným okamžitě ulevilo.
"Děkuji vám mnohokrát, dámy, pánové, gentlemani," řekl žertovným tónem. "Ach, veliteli Elánie... chtěl jste snad se mnou ještě něco probrat?"
"Ne v této chvíli," zavrčel Elánius.
"To jsem rád. Nezlobte se, ale teď musím jít, abych to stihl napsat, takže vám ještě jednou děkuji -"
"Předpokládám, že nám tuhle vaši... váš článek ukážete, než ho vydáte v novinách," řekl lord Odkraglli, který se trošičku vzpomínal.
Mikuláš si znovu navlékl jako kabát svoji povýšenost. "Hm, ne, to asi neudělám, můj pane. Jsou to totiž moje noviny, víte?"
"Může si něco takového -?"
"Ano, můj pane, může," přikývl pan Kosopád. "Obávám se, že může. Svoboda projevu je jedna z pěkných starých ankh-morporských tradic."
"Můj bože, to myslíte vážně?"
"Jistě, můj pane."
"A jak to tak dlouho mohlo vydržet?"
"To opravdu nevím, můj pane," řekl Kosopád. "Ale tady pan ze Slova," dodával s pohledem upřeným na Mikuláše, "je podle mě mladý muž, který by jistě takovou věc nezneužil k tomu, aby narušil hladký chod města."
Mikuláš na něj vrhl nezávazný úsměv, kývl na pozdrav zbytku společnosti, přešel nádvoří a vyšel na ulici. Ušel ještě kousek cesty, než vybuchl v pobavený smích.

Uběhl týden. Byl významný díky věcem, které se nestaly. Pan Balamuř z Cechu rytců a tiskařů nepodal žádný protest. Mikuláš přemýšlel, jestli jeho, tedy Mikulášovu složku už nezaložili do police s nápisem "nechat na pokoji". Konec konců, dost lidí si mohlo myslet, že Vetinari dluží Kometě laskavost, a kdo by stál o to, stát se tou laskavostí, že? Také ho nenavštívil nikdo z hlídky. Faktem je, že se kolem Třpytné ulice pohybovalo větší množství počišťovačů, ale potom, co Mikuláš poslal Jindřichu Královi sto tolarů a paní Králové nádhernou kytici, přestala se Třpytná ulice rychle třpytit.

Přestěhovali se do nové kůlny, zatímco ta stará se přestavovala. Jednání s panem Goudou bylo snadné. Chtěl jen peníze. S lidmi tak jednoduchými víte, jak si stojíte - s jednou rukou v peněženke.

Dovnitř byl dopraven nový lis a i tenhle těžký úkol byl díky penězům zdolán naprosto hladce. Kromě toho už byl lis při výrobě trpaslíky zásadně upraven.

Tahle kůlna byla menší než ta původní, ale Sacharóza dokázala i tady oddělit malý prostor na redakční kancelář. Na rohovou poličku postavila květinu v květináči a vzrušeně mluvila o tom, kolik budou mít místa, až bude dostavěna nová budova. Mikuláš si ale pomyslel, že i kdyby byla seberozechlejší, uklizená nebude nikdy, protože většina lidí od tisku považuje podlahu za jednu jedinou velkou kartotéku.

Dostal také nový stůl. Přesněji řečeno, byl lepší než nový stůl, byla to původní starožitnost, vyrobená z pravého ořechového dřeva, vykládaná kůží a se dvěma kalamáři, spoustou malých šuplíčků a nefalšovaným živým červotočem. Na takovém stole může člověk opravdu psát.

Bodec do nové kanceláře nepřestěhovali.

Mikuláš právě uvažoval nad dopisem ankh-morporské Ligy pro mravnost, když ho pocit, že někdo stojí nedaleko, přinutil zvednout hlavu.

Sacharóza přivedla dovnitř malou skupinku neznámých lidí, i když v jednom z nich Mikuláš vzápětí poznal zesnulého pana Ohybného, o němž nemohl říci, že ho nezná, ale jen, že ho zná málo.

"Pamatuješ, jak jsme se dohodli, že bychom potřebovali víc lidí, kteří by psali?" řekla. "Pana Ohybného znáš a tohle je paní Sedimentová," - malá bělovlasá žena udělala úpravné ‚pukrlátko‘ - "která miluje kočky a hodně ošklivé vraždy, a tady pan Mc'Ownick, schopný mladý muž - až z Čtyřixu, který hledá nějaké zaměstnání, než se zase vrátí domů."

"Vážně? A co jste dělal v Čtyřixu, pane Mc'Ownicku?"

"Byl jsem na Gumagonské univerzitě, kámo."

"Vy jste mág?"

"Ne, kámo. Vyhodili mě, protože jsem psal do studentského časopisu."

"A co?"

"Všechno, fakticky."

"Aha. A... paní Sedimentová, mám dojem, že jste to byla vy, kdo nám poslal ten dopis, psaný tím krásným jazykem a bez jediné gramatické chyby, v němž navrhuje, že by měl být každý člověk mladší osmnácti let jednou týdně bičován, aby si uvědomil, že nemá být tak hlučný?"

"Jednou denně, pane ze Slova," opravila ho paní Sedimentová, "Jednou denně, to by je naučilo být mladí!"

Mikuláš zaváhal. Jenže přes se dožadoval potavy a on a Sacharóza si potřebovali odpočinout. Rocky dodával nějaké sportovní novinky, a i když jim Mikuláš vůbec nerozuměl, tiskl je stejně, protože vycházel z předpokladu, že ten, kdo se opravdu věnuje sportu, pravděpodobně neumí číst. Potřebovali víc redaktorů. Stálo to za pokus.

"Tak dobrá," přikývl. "Vyzkoušíme si vás a začneme hned - ale!"

Vstal. Všichni se otočili, aby zjistili proč.

"Prosím, nedejte se vyrušovat," řekl lord Vetinari ode dveří. "Tohle je naprosto neformální návštěva. Přibíráte nové síly?"

Patricij, následován Vážuzlem, přešel dílnu.

"No, ano," přikývl Mikuláš. "Jste v pořádku, sire?"

"Ale ano. Spousta práce, samozřejmě, jako vždycky. Takové množství papírů, které musím rychle přečíst, abych to dohonil. Řekl jsem si ale, že si musím udělat chvilku a zajít se podívat na ten náš ‚nezávislý tisk‘, o kterém mi velitel Elánus tak dlouho povídal." Poklepal hůlkou na jeden z kovových sloupků lisu. "Ale jak vidím, váš tisk závisí tady na tom kovovém zařízení, které je velmi důkladně snýtováno."

"Ehm, sire, tak to není. To ‚nezávislý‘ se týká toho, co je tištěno," odpověděl Mikuláš.

"Ale to, co tisknete, je závislé na informacích, které dostanete, a také na vašich finančních prostředcích, nebo se mýlím?"

"Ano, ale ani to není ten -"

"Ach. Už chápu. Vy tím myslíte, že vy nejste na nikom závislí a můžete si tisknout, co chcete?"

Nebylo úniku. "Tedy... všeobecně vzato, sire... ano."

"Protože je to v tom... Jak zní ten druhý zajímavý termín? Aha, už vím... veřejný zájem?" Lord Vetinari zvedl jednu kovovou literu a se zájmem si ji prohlížel.

"Myslím si, že ano, vaše lordstvo."

"Ty historky o lidožravých zlatých rybičkách a o tom, jak něčího manžela odnesl velký stříbřitý talíř?"

"Ne, pane. To jsou jen ty věci, o které se veřejnost zajímá. My se zabýváme jinými věcmi."

"Zábavně tvarovanou zeleninou?"

"Tedy... trochu i tím. Sacharóza to nazývá lidsky zajímavými příběhy."

"O zelenině a zvířatech?"

"Ano, pane. Ale je to alespoň skutečná zelenina a jsou to skutečná zvířata."

"Takže... pokud tomu rozumím..., máme tady různé věci a činnosti, o které se zajímá člověk jako takový, veřejně zajímavé příběhy, které obsahují to, co zajímá lidi, a věci veřejného zájmu, které nezajímají nikoho."

"S výjimkou veřejnosti, sire," řekl Mikuláš, který se snažil držet s Patricijem krok.

"Což není totéž jako lidé a člověk?"

"Myslím, že je to mnohem složitější, pane."

"Očividně. Vy si myslíte, že veřejnost je něco jiného než ti lidé, kteří chodí všude kolem? Že veřejnost napadají velké, moudré a dokonalé myšlenky, zatímco lidé pobíhají kolem a dělají hlouposti?"

"Něco takového si myslím. Ale připouštím, že bych na té myšlence mohl ještě pracovat."

"Hmm. Zajímavé. Víte, já jsem zase zjistil, že skupinky velmi chytrých a inteligentních lidí jsou schopny naprosto hloupých nápadů," řekl lord Vetinari. Pak vrhl na Mikuláše pohled, který říkal: Dokážu přečíst všechny tvé myšlenky, dokonce i ty psané tím drobným písmem. Pak se znovu rozhlédl po dílně. "Dobrá, jak vidím, máte před sebou plodnou budoucnost a já osobně bych vám ji nerad komplikoval víc, než je třeba, protože už i tak bude komplikovaná víc než dost. Všiml jsem si také, že tady přistavujete nějaký..."

"Stavíme tady semaforovou stanici, pane," vysvětlovala Sacharóza pyšně. "Budeme moci přijímat zprávy přímo z hlavní věže. A taky otevíráme pobočky ve Sto Latech a v Pseudopolisu!"

Lord Vetinari pozvedl obočí. "No tohle," usmál se. "Takže teď bude k vidění mnohem více další deformované zeleniny. Budu se těšit a se zájmem si ji pak ve vašem listě prohlédnu."

Tohle se Mikuláš rozhodl nekomentovat.

"Vždycky žasnu nad tím, jak vám ty novinky, jež chcete uveřejnit, přesně vyplní místo, které máte k dispozici," pokračoval lord Vetinari a pozoroval, jak se plní stránka, na níž pracoval Bodoni. "Nikde žádná prázdná místa. A každý den se stane něco tak důležitého, že máte co dát s hodně velkým nadpisem nahoru na titulní stránku. Zvláštní..."

pardon, ale ve slově ‚zapomnětlivý‘ po ‚m‘ následuje ‚n‘...”

Bodoni zvedl hlavu. Hůlka lorda Vetinariho zasvištěla vzduchem a její dolní okovaný konec se pak zastavil těsně nad jedním místem uprostřed hustě řádkovaného sloupce. Trpaslík se naklonil nad text, přikývl a chopil se jakéhosi malého špičatého nástroje.

Má to před sebou vzhůru nohama a text jde odspoda nahoru, pomyslel si Mikuláš. To slovo je uprostřed sloupce. A on si toho okamžitě všiml.

"Věci, které jsou vzhůru nohama, někdy člověk snáz pochopí, když jsou k tomu ještě i obráceně," řekl lord Vetinari a poklepával si nepřítomně na bradu stříbrnou hlavičkou své hole. "V životě stejně jako v politice."

"Co jste udělal s Karlem?" zajímal se Mikuláš.

Pohled, který k němu lord Vetinari obrátil, neobsahoval opravdu nic jiného než nevinné překvapení. "Co bych s ním měl dělat? Nic. Měl jsem s ním něco udělat?"

"Nedal jste ho uvěznit do nějakých vlhkých katakomb?" začala podezřívavě Sacharóza. "Nedal jste mu hlavu zakovat do železné masky, pod níž by nebylo vidět, jak vypadá, a nepřikázal jste, aby mu jídlo nosil jen hluchoněmý žalářík?"

"Hm... tedy... ne, nic z toho jsem neudělal," odpověděl lord Vetinari a obdařil Sacharózu úsměvem. "I když nepochybuji o tom, že by z toho byl skvělý příběh. Ne, pokud jsem to pochopil, přihlásil se do Cechu herců a dramatických umělců, i když věřím, že je tady několik lidí, kteří by pro něj dali přednost vlhkým katakombám a železné masce. Ale i přesto bych řekl, že má ten člověk před sebou velmi příjemnou kariéru. Dětské slavnosti a tak podobně."

"Cože? To jako... za... jako za vás?"

"Jistě. Velmi komické."

"Třeba by se pro něj taky našlo nějaké kratší zaměstnání ve chvílích, kdy vás bude čekat nějaká nudná povinnost nebo kdybyste měl sedět malíři modelem a podobně, že?" nadhodil Mikuláš.

"Hmm?" obrátil se k němu Vetinari. Mikuláš si vždycky myslel, že Elániův výraz je lhostejně prázdný, ale v porovnání s tím, jak se tvářil lord Vetinari, když chtěl vypadat lhostejně, byla Elániova tvář jeden široký a vřelý úsměv. "Máte nějaké další otázky, pane ze Slova?"

"Budu jich mít ještě spoustu," odpověděl Mikuláš, který se sebral. "Kometa bude věnovat neobyčejnou pozornost veřejným občanským záležitostem."

"Jak chvalitebné," přikývl Patricij. "Jestli se spojíte tady s Važuzlem, jsem si jist, že najdeme chvílku, kdy bych vám mohl poskytnout rozhovor."

Správné slovo na správném místě, pomyslel si Mikuláš. To vědomí sice mohlo být nepříjemné, ale bylo rozhodně pravdivé. Jeho předci byli vždycky v čele těch, kdo šli do nějaké pútky, šarvátky či boje. V každém obléhání, pasti, v každém výpadu proti opevněnému nepříteli cválal v čele vojáků nějaký člen rodu ze Slova vstříc smrti nebo slávě a někdy oběma současně. Žádný nepřítel nebyl dost silný, žádné zranění dost hluboké, žádný meč příliš těžký pro někoho ze Slova. A žádný hrob příliš hluboký. Zatímco jeho instinkty zápasily s jeho jazykem, cítil za sebou všechny předky, kteří ho postrkovali do boje. Vetinari si s ním očividně hrál. No dobrá, tak ať alespoň padneme pro něco, co za to stojí... Kupředu ke smrti, slávě či obojímu!

"Jsem si jist, můj pane, že kdykoliv si budete přát poskytnout rozhovor, bude Kometa připravena s vámi rozmlouvat," řekl, "pokud nám to místo dovolí."

Neuvědomil si, v jak hlučném se nachází prostředí, dokud všechny zvuky náhle neutichly. Važuzel zavřel oči. Sacharóza upírala nehybný pohled přímo kupředu. Trpaslíci ztuhlí jako sochy.

Nakonec ticho přerušil lord Vetinari.

"Kometa? To máte na mysli sebe a tady tu mladou dámu?" řekl a pozvedl obočí. "Aha, už chápu. To je jako Veřejnost. No, pokud bych mohl Kometě být něčím ze svých chabých sil nápomocen -"

"Nedáme se ani podplatit," odpověděl Mikuláš. Věděl, že kličkuje mezi zaostřenými kůly, ale to ať ho raději vezme čert, než aby se k němu někdo choval blahosklonně.

"Podplácení?" Patricij pozvedl obočí. "Drahý pane, když jsem viděl, co všechno dokážete udělat pro nic za nic, měl bych strach vám vtisknout do ruky byť jediný penny. Ne, nemám nic, co bych vám mohl nabídnout, kromě svých díky, které jsou pochopitelně proslulé tím, že jsou velmi prchavé povahy. Aha, teď mě napadla jedna maličkost. V sobotu pořádám takovou malou večeři. Pár cechovních představených, nějaký ten velvyslanec... Bude to jistě nuda, ale možná byste měli, tedy vy a ta mladá odvážná dáma... ach, pardon, omlouvám se, myslel jsem samozřejmě Kometu... chut' se zúčastnit?"

"Já nev -" začal Mikuláš, ale uprostřed slova se zarazil. Něco takového dokáže jen hrana podrážky, která vám pod stolem hobluje holeň.

"Kometě bude potěšením," rozzářila se Sacharóza.

"Skvělé. V tom případě -"

"Abych se přiznal, je tady jedna maličkost, o níž bych vás chtěl požádat," řekl Mikuláš.

Vetinari se usmál. "Jistě. Pokud bych cokoliv mohl pro Kom -"

"Zúčastníte se tuhle sobotu svatby dcery Jindřicha Krále?"

K jeho tajemnému potěšení byl pohled lorda Vetinariho opět zcela prázdný, ale tentokrát proto, že Patricij ve své paměti nenašel osobu, kterou by jej vyplnil. Okamžitě se k němu naklonil Važuzel a zaznělo několik šeptaných slov.

"Ten?" pozvedl obočí Patricij. "Jindřich Král. Ano. Dokonalé ztělesnění ducha, který z našeho města udělal to, čím je. Neříkal jsem to vždycky, Važuzle?"

"Samozřejmě, pane."

"Jistě, že se tam zajdu podívat. Předpokládám, že tam bude celá řada známých občanů a předních osobností cechů, že?"

Otázka se vznášela ve vzduchu tiše a nenápadně, ale neodbytně.

"Tolik, kolik jen bude možné," odpověděl Mikuláš.

"Nádherné kočáry, členky, velkolepé róby?" promluvil Vetinari k hlavici své hůlky.

"Spousta."

"Ano, jsem si jistý, že to bude velmi vznešená svatba, na níž bude na co se dívat," řekl lord Vetinari a Mikuláš věděl, že Jindřich Král povede svou dceru zástupem, v němž bude mnohem víc šlechty a vznešených osobností, než by dokázal spočítat, a je třeba říci, že zatímco v životě Jindřicha Krále nebylo mnoho místa pro písmena, počítat uměl dokonale. A paní Králová? Ta dostane hysterický záchvat štěstí z čiročirého pasivního snobismu.

"Na oplátku chci zase požádat já vás," podíval se na Mikuláše Patricij, "abyste nedráždil velitele Elánia." Pak si slabě odkašlal. "Alespoň ne víc, než je nutné."

"Jsem si jistý, že dokážeme táhnout za jeden provaz."

Lord Vetinari pozvedl obočí. "Okamžik, já doufám, že ne. Táhnout za jeden provaz, to bývá většinou cílem despotismu a tyranie. Svobodní lidé většinou táhnou každý jinam." Usmál se. "To je jediný způsob, jak dosáhnout nějakého pokroku. To, a samozřejmě držet krok s dobou. Přeji vám hezký den."

Kývl jim na pozdrav a vyšel z budovy.

"Proč jsou všichni stále ještě tady?" zeptal se Mikuláš přítomných, když kouzlo pominulo.

"No... my totiž pořád nevíme, co bychom měli dělat," odpověděla mu paní Sedimentová v rozpacích.

"Běžte do ulic a zjistěte, co by si lidé přáli, aby se objevilo v novinách," řekla Sacharóza.

"A taky zjistěte, co by si lidé nepřáli, aby se objevilo v novinách," dodal Mikuláš.

"Zajímavé věci," doplňovala Sacharóza.

"Jako byl ten déšť psů, co spadl před pár měsíci?" zeptal se Mc'Ownick.

"Před pár měsíci nebyl žádný déšť psů!" utrl se na něj Mikuláš.

"Ale -"

"Jedno štěně není déšť. Kromě toho vypadlo z okna. Podívejte, nezajímají nás zvířecí srážky, samovolná vzplanutí ani lidé, kteří byli uneseni podivnými létajícími předměty -"

"Pokud se to nestane," podotkla Sacharóza.

"Samozřejmě nás to zajímá, když se to stane," přikyvoval Mikuláš. "Ale když ne, tak ne, jasné? Novinky jsou neobvyklé věci, které se přihodí -"

"A obvyklé věci, které se přihodí," doplňovala ho Sacharóza a zmačkala hlášení ankh-morporské Společnosti přátel legrační zeleniny.

"A obvyčejné věci taky, to je pravda," přikyvoval Mikuláš. "Novinky jsou ale hlavně to, na čem někomu záleží, aby se do novin nedostalo -"

"Až na to, že takové věci už někdy vůbec nejsou žádná novinka -" přidala si zase Sacharóza.

"Novinky jsou jednoduše to -" řekl Mikuláš a zarazil se. Všichni ho uctivě poslouchali a dívali se, jak tam stojí s otevřenými ústy a pozdvíženým prstem.

"Novinky," dokončil poněkud kulhavě, "to je dost ošemetná věc. Ale až nějaké uvidíte, tak je poznáte. Jasné? Výborně. Tak, teď běžte a nějaké najděte."

"To byl dost náhlý závěr," poznamenala Sacharóza, když ostatní odešli.

"Víš, řekl jsem si," podíval se na ni Mikuláš, "že... bylo... měli jsme v posledních dnech tolik... stalo se tolik věcí, jedno s druhým -"

"- pokoušeli se nás zabít, ty jsi byl uvězněn, pak ta záplava psů, shořela nám dílna, byl jsi drzý na lorda Vetinariho -" přikývla Sacharóza.

"No, právě... Takže myslíš, že by na tom nějak moc záleželo... Co bys řekla, kdybysme si... ty a já... udělali volné odpoledne? Myslím tím," zaplétal se zoufale, "nikde se přece nepíše, že musíme vydávat noviny každý den, nebo ano?"

"Jenom v hlavičce novin," upozornila ho Sacharóza.

"Dobře, ale sama přece víš, že nemůžeš věřit všemu, co čteš v novinách."

"No... tak dobrá. Já jen dokončím tuhle zprávu a -"

"Zprávy pro vás, pane Mikuláši," řekl jeden z trpaslíků a upustil na desku stolu hromádku papírů. Mikuláš zabručel a prolisoval je. Našel v nich několik zkušebních textů z Lancre a ze Sto Lat a už v této chvíli mu bylo jasné, že se bude muset v nejbližší době vypravit na venkov a vycvičit několik skutečných ohlasovačů novinek, lidí, kteří mu budou podávat reporty. Bude jim tedy říkat reportéři. Zprávy, které mu došly, byly totiž odesílány vesnickými kupci a hospodskými, jimž platil penny za řádku. Mezi papíry bylo i několik zpráv, které přinesli poštovní holubi. Ty pocházely od lidí, kteří se stále ještě nedokázali smířit s novou technologií.

"A sakra," zaklel tiše. "Starostu Quirmu zasáhl meteorit... už zas!"

"Je to možné?" podivila se Sacharóza.

"Jak vidíš. Zpráva pochází od pana Kalambura z tamního obecního úřadu. Je to celkem rozumný člověk a nemá ani příliš velkou představivost. Říká, že tentokrát čekal meteor na starostu v uličce."

"Vážně? Ta žena, od které kupujeme plátno, má syna a ten přednáší na univerzitě předmět Pomstychtivou astronomii."

"Mohl by nám k tomu něco říci?"

"Vždycky, když přijde k nám do obchodu, tak se na mě usmívá," řekla Sacharóza pevně. "Takže nám k tomu něco řekne."

"Výborně. Kdybys ještě mohla -"

"Pěkné odpoledne, lidičky!"

U přepážky stál pan Zimoval a v náruči choval lepenkovou krabici.

"No nazdar..." zamumlal Mikuláš.

"Jen se podívejte na tohle," řekl pan Zimoval, muž, který by nepochopil narážku, ani kdyby byla obtočena kolem olověné trubky.

"Myslím, že prozatím máme legrační ze -" začal Mikuláš. Zarazil se v půli slova.

To, co vytahoval zardělý chlapík ze své krabice, byl obrovský brambor. Brambor byl samý výrůstek.

Mikuláš už viděl různé bambulaté brambory předtím. Mnohé vypadaly jako tváře, pokud jste to tak chtěli vidět a trochu se pobavit. U tohoto bramboru jste si ale nemuseli nic představovat. Měl tvář. Byla tvořena d'olíky a výčnělky, stejně jako bramborovými očky, ale velmi se podobala té tváři, která velmi nedávno upírala oči do Mikulášova obličejě a pokoušela se ho zabít. Pamatoval si ji velmi dobře, protože i teď, po nějaké době, se mu občas stávalo, že se zpocený probouzel ve tři hodiny ráno a viděl tu příšernou tvář před sebou.

"Nevypadá... tak docela... legračně," vypravila ze sebe stísněně Sacharóza a podívala se úkosem na Mikuláše.

"Je úžasný, že ano?" liboval si pan Zimoval. "Nebyl bych ho sem nosil, ale vím, že vás tyhle věcičky vždycky velmi zajímaly."

"Jeden den bez samorostlého pastináku," řekla Sacharóza sladce, "Je pro nás jako den, kdy nevysvitlo slunce, pane Zimovale. Mikuláši?"

"Cože?" řekl Mikuláš a násilím odtrhl oči od bramborové hlavy. "Zdá se mi to, nebo vypadá překvapeně?"

"Myslím, že vypadá," přikývla Sacharóza.

"A to jste právě vykopal?" zeptal se Mikuláš.

"Ale ne. Byl v jednom z pytlů, které jsem si uskladnil na zimu už před několika měsíci," zavrtěl hlavou Zimoval.

Jeho odpověď vykolejila vlak okultních myšlenek, který se začal v Mikulášově hlavě rozjíždět. Protože... vesmír je zvláštní místo. Příčina a následek, následek a příčina... Ale i přesto by si raději utrl pravou ruku, než by napsal o svých pocitech.

"A co s tou bramborou uděláte?" zeptal se. "Uvaříte ji?"

"Proboha ne! Tenhle druh je příliš moučnatý. Kdepak, z těchto brambory budou hranolky."

"Takže hranolky, říkáte?" usmál se Mikuláš. A kupodivu mu to připadalo jako ta nejsprávnější věc, která by se právě s touhle bramborou měla udělat. "Ano, to je výborný nápad. Usmažte ji, pane Zimovale. Ať se smaží."

A hodiny šly dál.

Ohlásil se jeden z reportérů a přinesl zprávu, že vybuchla budova Cechu alchymistů, a zajímal se, jestli se to počítá jako novinka. Vyvolali tedy Ottu z jeho krypty a poslali ho na místo, aby udělal obrázek. Mikuláš dokončil svůj článek o včerejších událostech a předal ho trpaslíkům k sazbě. Pak přišel někdo jiný a ohlásil, že na náměstí Náhleho osvětlení se shromáždil velký dav, protože na střeše jednoho z tamních sedmipatrových domů sedí kvestor (71) a vypadá velmi překvapeně. Sacharóza, přestože se svou tužkou zacházela velmi opatrně, vyškrtala všechna přídavná jména z hlášení Ankh-morporské společnosti pro aranžování květin a zkrátila ji tak na polovinu.

Mikuláš vyrazil do ulic, aby zjistil, jak to bylo s kvestorem (71), a pak o tom napsal několik řádků. Mágové, kteří dělali podivné věci, to nebyla žádná novinka. Mágové, kteří dělali podivné věci, to byli prostě mágové.

Dokončenou zprávu vložil do krabice "hotovo" a podíval se na lis.

Stroj byl černý, velký a složitý. Neměl oči, neměl obličej, nebyl živý, ale přesto Mikulášův pohled opětoval. Ten si pomyslel: My nepotřebujeme staré obětní kameny. V tom se lord Větinari mýlil. Pak zvedl ruku a sáhl si na čelo. Jizva už se mu dávno ztratila.

Ty sis mě označkoval. Dobrá. Ale já jsem chytřejší než ty.

"Jdeme," řekl.

Sacharóza zvedla hlavu od práce. "Cože?"

"Jdeme. Ven. Hned. Na procházku, na čaj nebo na nákupy," řekl Mikuláš. "Zmizme odsud. Nehádej se, prosím. Vezmi si kabát. Hned. Dřív než si to uvědomíš. Dřív než si najde způsob, jak nám v tom zabránit."

"O čem to mluvíš?"

Stáhl její kabát z věšáku a chytil ji za ruku. "Na vysvětlování teď není čas!"

Dovolila mu, aby ji vytáhl na ulici, a teprve tam se Mikuláš zhluboka nadechl a uvolnil se.

"A mohl bys mi teď už konečně říct, o co se tady jedná?" řekla Sacharóza. "Jak víš, mám tam hromadu práce."

"Já vím. Pojď, jdeme. Pravděpodobně ještě nejsme dost daleko. V Jilmové ulici prý otevřeli novou těstovinovou restauraci. Všichni říkají, že je skvělá. Co ty na to?"

"Ale v redakci je všechna ta práce, kterou je třeba udělat!"

"Vážně? Ale ta tam zítra bude taky, nemyslíš?"

Zaváhala. "No dobře, hodina nebo dvě nám snad chybět nebudou," připustila.

"Výborně, tak pojďme."

Dorazili do místa, kde se napojuje ulice U Melasového dolu na Jilmovou, když je to dohonilo.

Kus dál na ulici se ozvaly výkřiky. Mikuláš otočil hlavu na jednu stranu a zahlédl těžký pivovarský vůz, jehož koně se vymkli kontrole. Viděl, jak lidé uskakují a prchají z cesty. Viděl, jak podkovy o velikosti polévkových talířů rozhazují na všechny strany bláto a ledovou tříšť. Viděl, jak se koním leskne mosaz na postrojích, pot na srsti a bělá pára u nozder...

Pak se podíval na druhou stranu. Tam spatřil stařenku, která se o dvou holích belhala na protější stranu ulice a o pádící smrti neměla ani nejmenší tušení. Viděl šátek a pod ním bílé vlasy...

Najednou se kolem něj něco mihlo. Muž udělal ve vzduchu přemet, dopadl do kotoulu ve středu cesty, překulil se

jediným pohybem na nohy, chytil stařenu a uskočil...

Neovladatelný vůz proletěl kolem a nechával za sebou prstence páry a oblaka rozstříknuté ledové břečky. Splašené spřežení se rozhodlo na další křižovatce zahrnout. Vůz to odmítl. Splet' podkov a koní, kol, sněhu a výkřiků se valila dál, cestou vyrazila několik výkladních skříní a pak se zastavila, když vůz narazil do kamenného pilíře a odmítl se dál pohnout.

Poslušen zákonů fyziky a zákonitosti podobných příběhů, se ovšem nezastavil jeho náklad. Sudy přetrhly provazy, kterými byly přivázány, s duněním napadaly na ulici a valily se dál. Několik se jich rozbilo a naplnilo pěnou příkop u silnice. Další, které skřípěly a duněly a narážely jeden do druhého, se stávaly centrem pozornosti každého poctivého občana, jenž před sebou viděl pětihektolitrový sud piva, který najednou nikomu nepatřil a valil se o své vůli do neznáma.

Mikuláš se Sacharózou se na sebe podívali.

"Dobrá - já se rozhlédnu kolem a ty utíkej pro Ottu!"

To řekli oba současně a pak se zaraženě podívali jeden na druhého.

"Dobrá, dobrá," řekl Mikuláš. "Najdi nějaké dítě, dej mu šesták, aby skočilo pro Ottu, já si pohovořím s tím statečným policistou, který zachránil stařenku v poslední vteřině, a ty si zapiš něco o ohlušujícím dunění, jasně?"

"Jdu hledat to dítě," přikývla Sacharóza a vytáhla si zápisník, "ale ty si udělej poznámky o dni pivní zkázy a já si půjdu promluvit s bělovlasou matičkou. Co lidi zajímá, správně?"

"Výborně!" souhlasil Mikuláš. "Ten zachránce, to byl kapitán Karotka. Ať Otto nezapomene udělat obrázek a zjistí jeho věk!"

"Samozřejmě"

Mikuláš zamířil směrem k zástupu, který se tísnil kolem rozbitého vozu. Mnoho lidí se ovšem již stačilo vzdálit při pronásledování sudů a občasné výkřiky oznamoval, že žízňiví lidé si málokdy uvědomují, jak těžké je zastavit pět hektolitřů piva v těžkém dubovém sudu, když se jednou dají do pohybu.

Poctivě si zaznamenal jméno, které bylo na boku vozu. Několik mužů pomáhalo koním na nohy, ale bylo vidět, že z nákladu piva už toho moc nezbyvá. Zdálo se, že jsou to muži, kteří chtějí pomoci ztraceným koním, odvést je domů a zařídit, aby se měli lépe. Jestliže tato snaha zahrnovala přebarvení koňské srsti, hřívy a ocasů a přísahy, že toho konička vlastní už dva roky, byli to ti dobří lidé ochotní pro blaho zvířat podstoupit.

Mikuláš přistoupil k muži stojícímu na chodníku, který se očividně nechystal k žádné činnosti.

"Promiň -" začal. Občanovy oči už mezitím odhalily zápisník v jeho ruce.

"Celý sem to viděl," řekl občan.

"Vážně?"

"Byla to strašná scéna," řekl muž tak pomalu, aby Mikuláš stačil psát. "Ten muž z hlíd-ky se ovšem ne-oh-ro-že-ně vrhl do boje se smr-tí, aby zach-rá-nil tu stařenu, a za-slou-ží si vyz-na-me-ná-ní."

"Opravdu?" udržoval Mikuláš řeč a rychle si dělal poznámky. "A vy jste -"

"Samuel Alabastr (43), kameník z ulice Koňské běhavky," diktoval pomalu muž.

"Já to taky viděla," řekla žena, která stála vedle, naléhavým tónem. "Paní Pěnuše Burčáková, blondýna, matka tří dětí, bydlíště Dolyiny sestry. Byla to scéna naprosté zkázy."

Mikuláš to riskl a vrhl pohled na konec své tužky. Připadala mu jako magická hůlka.

"A kde je ikonograf?" řekla paní Burčáková a nedočkavě se rozhlížela.

"Ehm... zatím ještě nedorazil," sdělil jí Mikuláš.

"Och." Žena vypadala zklamaně. "To byla ale ostuda, s tou ubohou ženou a tím hadem, že? Předpokládám, že jel udělat její obrázek."

"Hm... já doufám, že ne," odpověděl Mikuláš.

Bylo to dlouhé odpoledne. Jeden sud vletěl do holičství a vybuchl. Objevilo se několik mužů z pivovaru, kteří se poprali s několika novými vlastníky sudů. Ti na ně totiž uplatňovali právo nálezců. Jeden podnikavý muž narazil sud přímo u cesty a otevřel si dočasnou hospodu. Pak dorazil na místo Otto. Udělal obrázek pivních zachránců. Udělal obrázek boje o pivo. Udělal obrázek mužů hlídky, kteří dorazili na místo události a zatkli každého, kdo se ještě držel na nohou. Udělal obrázek bělovlasé stařenky, pyšného kapitána Karotky a v celkovém rozrušení i kusu svého palce.

Byla to výborná historka. A Mikuláš, který seděl za svým stolem v Kometě, jí už měl skoro polovinu napsanou, když si vzpomněl.

Viděl, jak to začíná. A okamžitě sáhl pro svůj zápisník. To byla věc, která mu dělala starosti. Řekl to Sacharóze.

"Tak?" zněla odpověď z její strany stolu. "Kolik es se píše ve slově nasávali?"

"Jedno," odpověděl Mikuláš. "Víš, co tím chci říct, nechtěl jsem nic dělat. A v té chvíli jsem si pomyslel: tohle je příběh a já ho musím vyprávět."

"Jasně," přikývla Sacharóza, stále ještě skloněná nad svou prací. "Někdo nás k tomu nutí násilím."

"Ale to není žádná -"

"Podívej se na to takhle," řekla Sacharóza a vzala si nový arch papíru. "Někteří lidé jsou hrdiny. Jiní si ovšem dělají poznámky."

"Ano, ale to není příliš -"

Sacharóza zvedla hlavu a blýskla po něm úsměvem. "Občas jsou to titíž lidé," řekla.

Tentokrát to byl Mikuláš, kdo skromně sklonil hlavu.

"Myslíš si, že to je skutečně pravda?" zeptal se.

Pokrčila rameny. "Skutečná pravda? Kdo ví? Tohle jsou přece noviny, že? Do zítřka to prostě musí být pravda."

Mikuláš cítil, jak se oteplilo. Její úsměv byl opravdu přitažlivý. "Jseš si jistá?"

"Naprosto. Pravda alespoň do zítřka je pro mě dost dobrá."

Za ní se tyčil obrovský, černý a upíru podobný tiskařský lis, který čekal, až bude nakrmen, až ho přivedou za temné noci k životu, aby osvětlil zítřejší ráno. Trhal složitosti světa na krátké příběhy a byl neustále hladový.

A potřebuje dvousloupcový článek na stranu dvě, vzpomněl si Mikuláš.

Zatím si několik centimetrů pod jeho rukou prohlodával starým dřevem cestičku spokojený červotoč. Reinkarnace má stejně ráda žertíky jako každá jiná filozofická hypotéza. Červotoč hlodal, a jak hlodal, myslel si: "Tohle je opravdu -anež skvělý dřev!"

Protože nic nemusí být pravda navěky. Abychom řekli pravdu, stačí, když to bude pravdou dost dlouho.

* Pozn. překl.: Vězte, že tady pan Pratchett dal svým tiskařským šotkům křestní jména odvozená od jmen známých tiskových písem. Ta ovšem byla v historii většinou naopak pojmenována po svých tvůrcích.

* Pozn. autora: To je zcela běžná halucinace, kterou trpí většina lidí.

* Pozn. překl.: Česky se jí říká písmovka. Jak víte, existují takzvané řemeslnické slangy a typografická výroba nebyla výjimkou. Většina lidí od fochu ještě dlouho používala původní trpasličí názvy jako "háček" místo "sázítka", "kasa" místo "písmovka", "regál" místo "pracovní pult", "pres" místo "lis", "šifle" místo "lodka" atd. Uvádím to spíše proto, aby technickým pasážím rozuměli i laici.

* Pozn. překl.: Příklopový lis patří k velkým vynalézám jak trpaslictva, tak lidstva. Oproti klasickému knihařskému lisu, kde forma leží na podložce, na ni se umístí papír a tlakem spouštěné horní desky se udělá otisk, tady je papír s podložkou vkládán na pevnou část zařízení, forma je pohyblivá a na masivním rameni se přiblíží k papíru a otiskne se na něj. To umožňuje snadnější nakládání papíru, jednodušší práci ve formě a s ní, ale především zrychlení tisku. Zjednodušeně si to představte tak, že opřete obě ruce na stole o lokty, a zatímco jedna zůstává nehybná a někdo vám na ni pokládá kousky papíru, druhou, v níž držíte razítko, na každý vložený papír přitisknete. Když nebudete malicherní a odmyslíte se od různých technických podrobností, máte před sebou princip příklopového lisu.

* Pozn. překl.: Čti Ščikén jako např. Rodén (Rodin) nebo Miša (Mucha).

** Pozn. autora: Velká Wahooonie je nejproslulejší zeměplošská zelenina a podle toho si jí také patřičně cení všichni znalci a gourmeti (kteří si málokdy považují něčeho laciného a obyčejného). Používá se také jako přezdívka pro Ankh-Morpork, i když zdaleka tak zle nepáchne.

* Poz. autora: Váš mozek prosycený drogou je na pohled hrozná věc. Pan Tulipán však byl živoucím důkazem toho, že stejně hrozný pohled je i na váš mozek prosycený koktejlem z koňského mazání, šerbetu a pilulek na zadržování vody v organismu.

* Pozn. autora: Slova připomínají tak trochu ryby už tím, že někteří vzácnější jedinci přežijí jen v určitém prostředí, na speciálním útesu, kde je jejich zvláštní tvar nebo zabarvení přirozeně chrání před nebezpečím otevřeného moře. Slova jako "půtka" a "rozmiška" najdete jen v některých literárních útvech (stejně jako slovo "archivní" nebo "rum tuzemský" najdete jen na některých nápojových listcích). V běžné konverzaci se prakticky nevyskytují.

* Pozn. překl.: Citát je to opravdu pěkný, ale mějte na paměti, že vždycky záleží především na praktické aplikaci podobných citátů. Za druhé světové války, například, býval nad branami koncentračních tábora nápis "Práce osvobozuje".

* Pozn. autora: Což pro ně nebylo nic těžkého, jak říkali někteří nelaskaví lidé.

* Pozn. autora: Je třeba upozornit, že každý, kdo se začal živit syrovými steaky z ankh-morporských jatek, se vrhl do života plného nebezpečí a vzrušení, který musel uspokojit i náročného dobrodruha.

* Pozn. překl.: Dobrohor tady myslí na výšku sloupce. Cicero je základní typografická míra, která se skládá z dvanácti typografických bodů, což odpovídá velikosti zhruba 4,513 milimetru. Dříve se v typografii počítalo v podstatě jen v tomto systému. Existovala (a jistě ještě existují) kovová měřítka - cicerátka, s jejichž pomocí se měřilo. Někteří starší typografové byli na ten systém tak zvyklí, že měli potíže s odhadem v centimetrech. Moje přítelkyně typografka mi kdysi vyprávěla, jak šokovala prodavačku v obchodě s textilem, když chtěla "padesát cicer toho hedvábí na šálu..."

* Pozn. autora: V mnoha směrech měl Mikuláš ze Slova skvělou grafickou představivost.

* Pozn. autora: Lidé té třídy, z níž Mikuláš pocházel, považovali spravedlnost za stejné zboží jako uhlí nebo brambory. Objednali jste si ji, když jste ji potřebovali.

* Pozn. překl.: Jen tak pro jistotu a netechnické typy: každé běžné písmo má velká písmena, tzv. verzálky či verzály, malá písmena neboli minusky a většinou ještě kapitálky, což jsou velká písmena zmenšená na velikost malých. Například: ANKH-MORPORK, Ankh-Morpork, ANKH-MORPORK.

* Pozn. autora: Byly to ony blahé doby, kdy se Bingo do Ankh-Morporku ještě nedostalo.

* Pozn. překl.: Takhle je to v anglickém originále. Nedokázal jsem vás o to připravit.

* Pozn. autora: Tedy alespoň, ti, kteří nebyli shromážděni kolem harmonia v misii Odříkání a nezpívali nervózními hlasy o tom, jak hrozně milují kakao.

* Pozn. překl.: To mluvíme o domácí kuchyni. Co se týče podniků veřejného stravování, radil bych vám u podobných mlsků k maximální opatrnosti. Je samozřejmé, že se tato jídla doma vaří především, když něco zbyde, a proto, aby se spotřebovaly ty zbytky. Nesmí to však být zbytky ze zbytků, a už vůbec ne zbytky ze začátku minulého týdne. U paní Arkánové by to ale muselo fungovat jako ty moderní recepty, které často začínají: Vezmeme 30-40 dag zbylého kuřecího masa... nebo: nameleme 50 dag uzeného od oběda... a podobně. Co? Že tomu nerozumíte? Tak to buď proto,

že nevaříte, takže nevíte, o čem je řeč, nebo naopak proto, že vaříte a víte, o čem je řeč.

* Pozn. autora: A o většině trpaslíků se také pořád ještě mluvilo jako "o něm", dokonce i když se měl za někoho vdávat. Všeobecně se to bralo tak, že někde pod vši tou kroužkovou zbrojí je jeden z nich "ona" a že stačí, když příslušný pár ví který. Faktem je, že otázky sexu patří tradičně k těm, o nichž se mezi trpaslíky nehovoří - možná z jakési počestnosti, možná proto, že je nijak zvlášť nezajímají, ale nejspíše a téměř jistě proto, že jsou přesvědčeni, že ať už se dva trpaslíci spolu rozhodnou dělat cokoliv, je to jen jejich vlastní věc.

* Pozn. autora: Nejlepší způsob, jak popsat pana Větroměje, by asi byl tenhle: Představte si, že jste na schůzi. Rádi byste skončili co nejdříve. Všichni ostatní také. Už není ani o čem diskutovat. A právě ve chvíli, kdy už všichni vidí, jak se za časovým horizontem vynořují Jejich Soukromé Věci, a začínají skládat papíry a zapínat tašky, ozve se hlas "Mohl bych se zmínit ještě o jedné maličkosti, pane předsedo...?", a vy s pocitem nesnesitelné těžkosti v žaludku pochopíte, že teď bude večer dvakrát tak dlouhý a bude se mnohokrát vracet ke schůzím minulým. Muž, který právě pronesl tuto větu a teď sedí na svém místě s blazeovaným výrazem člověka oddaného předpisovým ceremoniálům, je tak podobný panu Větromějovi, že ani nemusíte hledat deset rozdílů. Jedna z věcí, které charakterizují pány Větroměje celého vesmíru, je výraz "podle mého skromného mínění". Oni si o něm myslí, že dodá váhu jejich prohlášení, ale ve skutečnosti jim signalizují, že to, co bude následovat, je zakyslé hledisko člověka se společenským půvabem žabince.

* Pozn. překl.: Tady se laskavému čtenáři omlouvám. Tak jako my známe Pyrrhovo vítězství, medvědí službu, danajský dar nebo Potěmkinovy vesnice, znají Angličané spojení Hobsonova volba, což je volba, kdy člověk nemá na výběr, tedy typu buď tohle, nebo nic. V češtině jsem na nic takového nenarazil. Obávám se, že jsem tady měl jen Hobsonovu volbu.

* Pozn. překl.: Nebudu vás zdržovat. Femur je latinsky "stehenní kost". Nedá se nic dělat, v té latině to má větší švih.

* Pozn. překl.: Taky vám to něco připomíná? Nebo se mi to jen zdá?

* Pozn. autora: Bylo to stejné, jako kdyby skupinka žraloků začala prozpěvovat reklamní songy na konzervovanou zeleninu.

* Pozn. překl.: Hádanka: Proč neměl čtvrtý skřet žádné brýle? Odpověď: Protože kreslil černou barvou a na to brýle nepotřeboval. Dnes se v drtivé většině tiskne ofsetem neboli tiskem z plochy. Používají se čtyři základní barvy - žlutá, červená, modrá a černá - a jejich skládáním pak vznikají všechny barvy ostatní. Asi jako když přes sebe kladete barvy v akvarelu. Není to zdaleka tak jednoduché, jak to vypadá, takže myslím, že si ti čtyři fujtajblíci svoje cigáro zasloužili.

* Pozn. autora: Abychom si přiznali pravdu, jen velmi málo lidí si kdy myslelo, že k sobě mají čistota a svatost tak blízko, snad jen pokud v jejich výkladovém slovníku chyběla pěkná řádka stran. Zato čpící bederní rouška a vlasy v pokročilém stadiu absolutní nečesanosti bývaly všeobecným znakem proroka, jejichž pohrdání věcmi světskými, kterých se vzdávali, téměř vždycky začínalo u mýdla.

* Pozn. překl.: Tedy takzvaný doublecross, což v některých zemích Země-plochy není symbol náboženský, ale symbol lsti a podvodu. U poněkud svatouškovských vrahů je pak těžko rozhodnout.

* Pozn. překl.: Obávám se, že musím upozornit na správnou výslovnost tohoto jména. Píše se dohromady jako Prachoň a vyslovuje se taky dohromady, ale jako Prac-hoň. Nejen Angličané mají slova, která se jinak píší a jinak vyslovují!